

တပေဝိမာန်တမုဆုရ

မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်များနှင့်
ခြံမန်နေဂျာများအတွက်
ဆောင်ရန်
ရှောင်ရန်

ဝင်းလွင် | လက်ပံတန်း

၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ စာပေဗိမာန်စာမူဆု
 သုတပဒေသာ (သိပ္ပံ) တတိယဆုရ
 “မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်များနှင့်
 ခြံပန်နေရာများအတွက် ဆောင်ရန် ရှောင်ရန်”
 ရေးသူ-ဝင်းလွင် (လက်ပံတန်း)

အဖ ဦးအောင်သိမ်၊ အမိဒေါ်ကြည်တို့မှ ၁၉၃၀ ပြည်နှစ်
 ဇန်နဝါရီလ ၂၂ ရက်တွင် ဖော့ကန်ရပ်ကွက်၊ စဉ့်ငူရွာ၊ အင်းစိန်မြို့နယ်၌
 မွေးဖွားသည်။ ၁၉၃၅ မှ ၁၉၄၁ ခုနှစ်အထိ ပြည်မြို့၊ အင်းစိန်မြို့နှင့်
 လက်ပံတန်းမြို့တို့တွင် ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။

၁၉၄၆ မှ ၁၉၄၉ ခုနှစ်အထိ ရန်ကုန်မြို့မကျောင်းတွင် ပညာ
 သင်ကြားသည်။ ၁၉၄၉ မှ ၁၉၆၁ ခုနှစ်အထိ တပ်မတော်တွင် ပြန်တမ်းဝင်
 အရာရှိ တာဝန်ထမ်းဆောင်သည်။ ၁၉၆၁ မှ ၁၉၇၅ ခုနှစ်အထိ ဘီအီးစီဒီ
 မြေကျေးရှင်း၊ လယ်သစ်ဝန်ကြီးဌာနနှင့် ကုန်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနတွင်
 တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၇ မှ ၁၉၈၅ ခုနှစ်အထိ မွေးမြူရေး
 လုပ်ငန်းကော်ပိုရေးရှင်းနှင့် အားကစားနှင့်ကာယပညာဦးစီးဌာနများတွင်
 အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်တာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

၁၉၈၇ ခုနှစ် စာပေဗိမာန်စာမူဆု သုတပဒေသာ သိပ္ပံနှင့် အသုံးချ
 သိပ္ပံပညာရပ် စာမူပထမဆုနှင့် ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားစာပေဆုများ
 ရရှိသည်။

- အမည်ရင်းမှာ - ဗိုလ်မှူးလှမောင် (ငြိမ်း) ဖြစ်သည်။
- နေရပ်လိပ်စာ - အမှတ် (၂၀၅)၊ အနော်ရထာလမ်း၊ (၉)ရပ်ကွက်၊
 ဒဂုံမြို့သစ် (အရှေ့ပိုင်း)၊ ရန်ကုန်မြို့။

၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ စာပေဝိမာန်စာပေဆု
သုတေသန (သိပ္ပံ) တတိယဆုရ

မွေပြုရေးလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်များနှင့် ပြန်နေရာများအတွက်
ဆောင်ရွက် ရှောင်ရွက်
ဝင်းထွင် (ထက်ပံ့ထန်း)

စီစဉ်ထည်းဖြတ်သူ - ဦးညွန့်ဟ် (ညွန့်ဟ်-ကြူတော)
တာဝန်ခံစာတည်း
ဒေါ်တင်တင်ဝင်း (ဒီဇင်ဘာမွန်း)
စာတည်း
အစိုးရဝန်ထမ်း - ညီညီ

စာပေဝိမာန်ထုတ် ပြည်သူ့လက်စွဲစာစဉ်

၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ ပထမအကြိမ်၊ အုပ်စု ၂၀၀၀

အဖိုး ၂၅၀ ကျပ်

ပုံနှိပ်ရေးနှင့်စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်း
စာပေဗိမာန် စာတည်းမှူးချုပ် ဦးမောင်လှိုင် (မောင်ဆွေငယ်) က
မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၇၄၉၂ ဖြင့်ရိုက်နှိပ်၍
မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၃၉၁၁ ဖြင့် ထုတ်ဝေသည်။

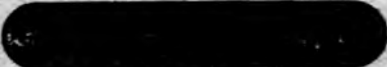

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

- * ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး ဒို့အရေး
- * တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး ဒို့အရေး
- * အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး ဒို့အရေး

ပြည်သူ့သဘောထား

- * ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအားဆန့်ကျင်ကြ။
- * နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော် တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- * နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- * ပြည်တွင်း ပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

- * နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့်တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး။
- * အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး။
- * ခိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရေး။
- * ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ်တည်ဆောက်ရေး။

- * စိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်းဘက်စုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
- * ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာရေး။
- * ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့် အရင်းအနှီးများ ဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
- * နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှု စွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး။

- * တစ်မျိုးသားလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တမြင့်မားရေး။
- * အမျိုးဂုဏ်၊ ဓာတ်ဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး။
- * မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး။
- * တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး။

စကားစဉ်း

ဤစာအုပ် ရေးသားခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ယခင်
စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးခြံလုပ်ငန်း၊ အထူးသဖြင့် “ကြက်၊ ဝက်၊ ခွေး” မွေးမြူ
ရေးခြံများ၌ တာဝန်ယူလုပ်ကိုင်နေကြသော မန်နေဂျာများ၊ တာဝန်ခံများ
နှင့်ပိုင်ရှင်များအတွက်၊ တစ်သက်တစ်လမ်းမှ အထောက်အကူရစေရ
ဖြစ်ပါသည်။

ယခု ရေးသားတင်ပြခဲ့သော အချက်အလက်များမှ အများစုတို့
စာရေးသူကိုယ်တိုင် “မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း” များ၌ နှစ်ပေါင်းများစွာ
(ကိုယ်တိုင်ခြံများ၊ ခြံမန်နေဂျာ၊ မွေးမြူရေးခြံများတာဝန်ခံ၊ မွေးမြူရေး
ခြံများမန်နေဂျာ၊ သင်တန်းများသည်ဖြင့်) ကျင်လည်ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်
ခဲ့ရာမှ လက်တွေ့ရရှိခဲ့သည့် အတွေ့အကြုံများ၊ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်
ခြင်းများ၊ ပြည်တွင်းနှင့်ပြည်ပသွားရောက်သင်ကြား ထုတ်ဖော်ချက်များ၊
တွေ့ကြုံလုပ်ကိုင်ခဲ့ခြင်းများ၊ နိုင်ငံခြားအထောက်အပံ့ဖြင့်ဆောင်ရွက်
ခဲ့ရသော မွေးမြူရေးစီမံကိန်းများမှ စီမံကိန်းမန်နေဂျာနှင့် စီမံကိန်း
ညှိနှိုင်းမှုအရာရှိ အတွေ့အကြုံများကိုရေးသားခဲ့ရာ လိုအပ်သလို ထုတ်
ဖတ်ရှုထုတ်ဆောင်ရွက်သွားကြခြင်းဖြင့် မိမိတို့လက်ရှိမွေးမြူရေးခြံလုပ်
ငန်းများလုပ်ကိုင်ကြရာတွင် အဆင်ပြေချောမွေ့ပြီး ယခင်ပြုခဲ့သော အခါ
ကာလများကထက် အောင်မြင်မှုများ ပိုမိုရရှိစေရန်အတွက် အထွယ်ထွယ်
ဖတ်ရှုနိုင်ရန် အတတ်နိုင်ဆုံးပြုစုတင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အထူးသဖြင့် စာအုပ်ပါအချက်အလက်များကိုဖတ်ရှု၍ လိုအပ်သလို
သုံးစွဲဆောင်ရွက်သွားကြခြင်းများအားဖြင့် ဝါရင့်၊ သတ္တရာနှင့် မွေးမြူရေး
လုပ်ငန်းခြံမန်နေဂျာ၊ ခြံတာဝန်ခံနှင့် ခြံပိုင်ရှင်များထက် ဝါနု၍ အခါ
အကြားညှိသေးသောပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် တိုက်ရိုက် အထူးအကူအညီ
အထောက်အကူကြလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ဝင်းထွင် (ထက်ပဲထန်)

အမှာစာ

ဤစာအုပ်သည် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးဆိုင်ရာ နည်းပညာများ၊ မွေးမြူနည်းစနစ်များကို ရေးသားဖော်ပြခြင်းမဟုတ်ကြောင်း ရှေးဦးစွာ တင်ပြလိုပါသည်။

မွေးမြူရေး၊ ကုသရေး၊ ခြံလုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှုနည်းပညာရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်သိလို၊ လေ့လာလိုပါက သက်ဆိုင်ရာပညာရှင်အများစုတို့မှ ဘာသာရပ်အလိုက်ပြုစုထုတ်ဝေရေးသားခဲ့ပြီးဖြစ်သော တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးစာအုပ်နှင့် စာရွက်စာတမ်းများကို သီးခြားရှာဖွေလေ့လာခြင်း၊ မွေးမြူရေး၊ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲနှင့် သင်တန်းများ၌ တက်ရောက်လေ့လာခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်သူပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင်များနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းများကို ပြုလုပ်ကြလိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် (ဥပမာ) ပိုးသတ်ဆေးသုံးစွဲရာ၌ လည်းကောင်း၊ ကာကွယ်ဆေးများသုံးစွဲထိုးနှံရာ၌လည်းကောင်း၊ ကြက်ဥဖောက်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ကြက်ပေါက်စအနွေးပေးမွေးမြူရာ၌လည်းကောင်း၊ မွေးကာစနွားငယ်လေးအား ပြုစုခြင်းများ၌လည်းကောင်း၊ ဝက်ငယ်များအား သင်းကွပ်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ယုတ်စွအဆုံး အစာကျွေး ရေတိုက်မှအစ လုပ်ငန်းကဏ္ဍတစ်ခုချင်း၌ လိုက်နာကျင့်သုံးကြရမည့် အချက်အလက်များမှာ တိရစ္ဆာန်အမျိုးအစားနှင့် အရွယ်များအလိုက် အနည်းဆုံး (၁၀) ချက်မှ၊ အချက် (၂၀) နှင့်အထက်ရှိနေသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် ခြံလုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှုပညာ (Farm Management) နှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်သိလို၊ လေ့လာလိုပါက စာရေးသူသည် "အောင်ကျော်ပြီး" အမည်ဖြင့် ပြုစုရေးသားခဲ့သော ၁၉၇၈ ခုနှစ် စာပေဗိမာန်စာမူဆုရ "အခြေခံ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးခြံလုပ်ငန်း စီမံခန့်ခွဲမှုပညာ" (Basic

Farm Management) စာအုပ် (၄)စောင်တွဲကို ရှာဖွေလေ့လာသွား
အပ်ကြောင်း အကြံပြုလိုပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဤစာအုပ်ကို သာမန်စာအုပ်များကဲ့သို့ အကြောင်းအရာ၊
အဆင့်ကာဏ္ဍများသည်ဖြင့် သီးသန့်ခြားဖော်ပြရေးသားခြင်းပြင် အမှတ်
စဉ်တစ်လျက် တစ်ဆက်တည်း မှတ်စုသဘောမျိုး ရေးသားတင်ပြခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။

ယခု တင်ပြခြင်းများကို အခါအားလျော်စွာ အားနေချိန်၊ နားနေ
ချိန်စသည့်အချိန်များတွင် ကြံသလို အပျင်းပြေဖတ်ရှုခြင်းအားဖြင့်လုပ်ငန်း
ရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ အမြဲ "သတိပေးလှုံ့ဆော်" နေသည့် အနီးကပ်
အကြံပေး ပိတ်ဆွေကောင်းသဘောမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

လက်ရှိ ခြံမန်နေဂျာ၊ တာဝန်ခံနှင့် ခြံပိုင်ရှင်များသည် စိုက်ပျိုး
ရေးနှင့်အထူးသဖြင့် မွေးမြူရေးဆိုင်ရာနည်းပညာနှင့် လုပ်ငန်းရပ်များတွင်
အထိုက်အလျောက် အတွေ့အကြုံရှိ၍ တတ်ကျွမ်းမှု၊လည်နေကြပြီဟု
ယူဆလျက် လိုက်နာဆောင်ရွက်သင့်သောအချက်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး
"ဆောင်ရန် ရှောင်ရန်" ဟူ၍ အတိုချုပ် (အကျဉ်းချုပ်) မျှသာ ဖော်ပြ
ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အထူးသဖြင့် ခြံမန်နေဂျာ၊ တာဝန်ခံပိုင်ရှင်များအနေနှင့် သာမန်
နေ့စဉ်၊ အပတ်စဉ်၊ လစဉ်နှင့်နှစ်စဉ် ပြုလုပ်နေကြသော ပြုလုပ်ရန်
သင့်သောခြံလုပ်ငန်းရပ်များနှင့် ကြိုတင်ဂရုစိုက် အလေးထား စီစဉ်ပြင်ဆင်
ထားသင့်သောလုပ်ငန်းများမှ လိုအပ်သည်များကိုသာ အပျင်းပြေဖတ်ရှုကြ
ရာ၌ "သတိရပြီး" အချိန်မီဆောင်ရွက်သွားကြစေလိုသော ဆန္ဒဖြင့်
နှီးဆော်ခြင်းတစ်မျိုးလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ယခုရေးသားတင်ပြချက်များမှာ အများအားဖြင့် လက်တွေ့
မွေးမြူရေးခြံလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်နေသူများအနေဖြင့် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ
“တွေ့မြင်၊ ကြားသိ” ပြီး လုပ်ကိုင်နေခဲ့ကြသော အချက်အလက်များသာ
ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ သို့သော် ခြံတွင်းပြဿနာများကို နေ့စဉ်နားထိုင်မှုနှင့်
အမျှ ပေါ်ပေါက်တွေ့ကြုံဖြေရှင်းနေကြရသဖြင့် အလုပ်များပြီး ထိုက်နာ
ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ကြရာတွင် မျှော်ငွေ၊ ကြန့်ကြား ရွေ့ထောင့်
ခြင်းများရှိနိုင်သောကြောင့် “သတိရစေရန် နှိုဆော်တင်ပြခြင်း” သာ ဖြစ်
ပါသည်။

သို့ဖြင့် ခြံလုပ်ငန်းများအတွင်း တမင်မဟုတ်စေကာမူ မမျှော်လင့်ဘဲ
လစ်ဟင်းမှု၊ မျှော်ငွေ၊ ပေါ့ထောင့်ပျက်ကွက်မှု၊ အခက်အခဲပြဿနာ
စသည်များကို နည်းပါး၊ လျော့နည်း၊ ဖြေရှင်းကျော်လွှားနိုင်ကြပြီး အစဉ်
အမြဲ “ရာသီ၊ နေရာ၊ လုပ်ငန်းမရွေး” “အချိန်လိုက်နှင့်အချိန်ကိုက်”
ကို ယခင်အခါများကထက် ပိုမိုထိတွေ့လှုပ်ရှားလုပ်ကိုင်သွားနိုင်ကြလိမ့်
မည် ဖြစ်ပေသည်။

ယခုစာရေးတင်ပြချက်များအားလုံးသည် လုံးဝပြီးပြည့်စုံပြီး အပြစ်
အနာအဆာလွတ် မှန်ကန်သောကြောင့် တိကျလိုက်နာဆောင်ရွက်သွား
ကြရမည်ဟု မဆိုလိုပါ။ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ပြောင်းလဲတိုးတက်မှုများနှင့်
မိမိတို့နှင့်အသုံးတည့်ခြင်းများရှိသလို၊ အသုံးမတည့် (အသုံးမဝင်) ခြင်း
များလည်း မလွဲမသွေ ရှိကြပါလိမ့်မည်။

ဤသို့ ရေးသားတင်ပြရာတွင် မွေးမြူရေးခြံလုပ်ငန်းများအတွက်ဟု
ဆိုသော်လည်း အချို့နေရာများတွင် “စိုက်ပျိုးရေး” လုပ်ငန်းရပ်များ ပါဝင်
ပတ်သက်နေကြောင်း တွေ့ရလိမ့်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆို
သော် အချို့သောခြံများတွင် ခြံတွင်းရှိ မိမိတို့၏တိရစ္ဆာန်များအတွက်

“ပြောင်း၊ မြက်၊ ပဲရိုင်း” စသည်များ၊ အချို့သောကောက်ပဲသီးနှံနှင့် နို့ထွက်သီးနှံများကို မိမိတို့ဘာသာ အလုံအလောက်ရရှိအောင် စိုက်ပျိုး မွေးမြူကြရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ (ယနေ့ကမ္ဘာပေါ်ရှိ မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများတွင် ရှေ့တန်းရောက်နေသော နိုင်ငံကြီးများတွင် အကျိုး အမြတ်များကောင်းစွာရလျက် လူနေမှုအဆင့်တန်းမြင့်မားစွာဖြင့် ရပ်တည် နေကြဆဲ ဖြစ်လေသည်။)

ဤစာအုပ်တွင်ရေးသားတင်ပြချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အချို့သော အချက်အလက်အနည်းငယ်ကိုပင်လျှင် လိုက်နာလုပ်ကိုင်ကြရန်အတွက် အခက်အခဲရှိကောင်း ရှိနိုင်ပါလိမ့်မည်။ သို့သော် ကြီးစားလိုက်နာလုပ် ကိုင်နိုင်သည်နှင့်အမျှ တိုးတက်မှုတစ်စုံတစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အများအားဖြင့် မွေးမြူရေးခြံလုပ်ငန်းရပ် များဆိုင်ရာ နည်းစနစ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေး၊ ပြောဆို၊ ရေးသား၊ အကြံပေးကြသောပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် စေတနာအပြည့်ဖြင့် “ပြောဆို၊ ရေးသား” ခဲ့ကြသော်လည်း အများစုတို့မှာ အခြေအနေအရပ်ရပ် (ငွေအင် အား၊ လုပ်သားအင်အား၊ ကျွမ်းကျင်မှု၊ ရာသီဥတု၊ ပတ်ဝန်းကျင် အခြေ အနေစသည်များ) နှင့် နယ်မြေဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်ခံများ၏ စိုက် ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းအပေါ် နားလည်သဘောပေါက်မှု စသည်များကြောင့် လွယ်ကူစွာ လုပ်ကိုင်သွားကြရန်မှာ ပင်ပန်း ခက်ခဲပေ လိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။ အချို့လုပ်နိုင်မှ လုပ်နိုင်ပေလိမ့်မည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ဥစ္စာရင်လို ဥစ္စာရင်ခဲ အတတ်နိုင်ဆုံးကြိုးစားလုပ်ကိုင်ကြရ မည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ယခု စာရေးသူ၏ တစ်ခေတ် တစ်ချိန်က လိုက်နာ၊ ကျင့်သုံး လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်တွေ့ရှိခဲ့ခြင်းများမှ ကောင်းနိုးရာများကို ပြန်လည်

ဖော်ထုတ်တင်ပြခြင်းသာဖြစ်သဖြင့် ယခုအခါတွင် ခေတ်မီခြင်းနှင့်
ခေတ်နှင့်မညီခြင်းများ ရှိကောင်းရှိနိုင်ပါသည်။

သို့သော် ခေတ်သစ်နည်းပညာများမှာ သိပ္ပံနှင့် ဝိဝနည်းပညာများ
တိုးတက်သည်နှင့်အမျှ နေ့စဉ်တိုးတက်နေကြမည်ဖြစ်သော်လည်း မူလ
ကရှိခဲ့ကြပြီးဖြစ်သော အဓိက "အခြေခံ" အချက်အလက်များကိုမူကား
လက်ခံ၍ လိုက်နာဆောင်ရွက်သွားကြရမည်သာဖြစ်သဖြင့် ယခုတင်ပြ
ချက်များသည် မိမိတို့၏ ခြံထုပ်ငန်းရပ်များ၌ အနည်းနှင့်အများမလွဲမသွေ
"အထူးသဖြင့်" အမှန်တကယ် အကူအညီရလိမ့်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း
ယုံကြည်မိပါသည်။

ဝင်းထွင် (ထက်ဝံတန်း)

ကျေးဇူးတင်ရှိခြင်း

ဤစာအုပ် ဖြစ်မြောက်အောင်ဖတ်ရှု၍ အစစအကုအညီ ပေးခဲ့သော ဒေါက်တာဉာဏ်လင်း (သီပေါအက်စ်) လက်ထောက် ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ဓမ္မပြုရေးဌာနခွဲ၊ မြန်မာ့စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းအားလည်းကောင်း၊ သီးခြား ဖတ်ရှုအကြံပေးခဲ့သော ဆရာစင်မောင်လေးအားလည်းကောင်း၊ စာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေး အတွက် အစစအဆင်ပြေ အောင် ကူညီပံ့ပိုးပေးခဲ့သော သမီးငယ် ဒေါက်တာစန်းစန်းလွင် B. D. S (Ygm), F. I. E. D (USA) နှင့်စစ်ပွန်း ဒု - ဝိုလ်မှူးကြီး တင်စေတိုးအားလည်းကောင်း။ ဤစာအုပ်ကို စိတ်အလက်အေး ရေးသားနိုင်ရန်အတွက် ကျွန်တော်ကိုယ်စား ကျွန်တော်၏ ပီစင်ကြီး ဒေါ်ကြည်၊ အသက် (၉၀) နှစ်အား။ နေ့/ည အချိန်ပစ္စည်း စားသောက်ရေး။ ကျန်းမာရေး။ သန့်စင်ရေးများမှစပြီး လိုလေသေး ပရိုအောင် စိတ်ရှည်လက်ရှည်နှင့် အနီးကပ် ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်များကို ပြုစုပေးခဲ့သော ဇနီး ဖြစ်သူ "ဒေါ်တင်တင်ဇွေ" တို့အားလည်းကောင်း၊ အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ဝင်းကျွင် (ထက်ပံတန်း)

မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်များနှင့်

ခြံမန်နေဂျာများအတွက် ဆောင်ရန် ရှောင်ရန်

၁။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကြက်မွေးမြူထုတ်လုပ်ရောင်းချနေကြသော ကုမ္ပဏီကြီးများသည် ၎င်းတို့၏ ကြက်ပေါက်စများ၊ မဒန်းများနှင့် ကြက်ကြီးများအား မည်သို့ထားရမည်၊ လွတ်မွေးရမည်၊ ပြုစုရမည် စသည်များကို စာအုပ်ငယ်များ၊ စာတမ်းများဖြင့် ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ဝေ ပေးလေ့ရှိရာ အောင်မြင်မှုရလဒ်အတွက် ၎င်းလမ်းညွှန်စာအုပ်များ အတိုင်း လိုက်နာလုပ်ကိုင်ရန် အဓိက လိုအပ်သည်။ သေချာစွာ လေ့လာပါက အခြေအနေအချိန်အခါများနှင့် မတူညီကြသော ရာသီဥတုများအကြောင်း၊ အချက်အလက်နှင့် အခြေအနေများ တွင် မည်သည့်နည်း၊ မည်သည့်စနစ်များဖြင့် သင့်လျော်သလို (အလိုက်အထိုက်) ပြုပြင်ပြောင်းလဲပြုစုသွားကြရန်ကိုမူကား ဖော်ပြ လေ့မရှိကြပေ။ ထို့ကြောင့် ၎င်းစာအုပ်ပါနည်းလမ်းများ၊ နည်းစနစ် များအတိုင်း အတတ်နိုင်ဆုံး အခြေခံအားဖြင့် လက်ခံ လိုက်နာ ကျင့်သုံးကြရပေလိမ့်မည်။ သို့သော် ၎င်းစာအုပ်များသည် အခြေခံ လမ်းညွှန် (Guide) များသာဖြစ်ကြပြီး၊ အခြေအနေအမျိုးမျိုး၌ အတိ

အကျလိုက်နာဆောင်ရွက်ကြရန် ညွှန်ကြားခြင်းမဟုတ်ကြောင်း သိထားရမည်။ ၎င်းကို အခြေခံ၍ လက်ရှိမိမိတွေ ကြုံဆောင်ရွက် နေရသော ရာသီ ဥတုနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေများအလိုက် လက်တွေ့များဖြင့် ဖြည့်စွက်ပြုပြင်၍ မွေးမြူသွားကြရမည်သာ ဖြစ်သည်။

၂။ ဝက်မွေးမြူထုတ်လုပ်ရေးတွင်၊ ဝက်အများစုတို့၏ ခြေထောက်များမခိုင်ခြင်း၊ ကောက်ကွေးခြင်း၊ ပုံမမှန်ခြင်းများသည် အများအားဖြင့် ရောဂါကြောင့်မဟုတ်ဘဲ ဘောက်ခံကြမ်းခင်း (အင်္ဂတေကြမ်းခင်း)ကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် ဝက်ကြီး များထက်ဝက်လတ်အငယ်စားများတွင်ဖြစ်ပေသည့်အပြင် ဗညီညာသော အင်္ဂတေကြမ်းခင်း၊ ပါးလျားသောဘောက်ခံဖွဲ့ (ကောက်ရိုး) ခင်းများ ကြောင့် ဖြစ် တတ်သည်။ ဤကဲ့သို့ အချိန်ကြာကြာဖြစ်ခဲ့ပါက ကိုယ်တွင်း ခံနိုင်မှုအား လျော့နည်းသွားပြီး အခြားသောရောဂါ (ဥပမာ-လျှာနားရွာနား) များဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ဈေးထုတ်ရောင်းရာ တွင်လည်း အရွယ်အလိုက် အလေးချိန်မပြည့်ခြင်း၊ အကောင်ပိန် ခြင်း၊ ညှက်ခြင်းနှင့် ပုံသဏ္ဍာန်မမှန်ခြင်းများကြောင့် ဈေးလျော့ ရခြင်း၊ (ဖြတ်တောက်ခံ ရခြင်း) များရှိတတ်၍ အဆုံးအရှုံးများ တတ်သည်။ ထိုပြဿနာကို ကာကွယ်ရန်မှာ ဝက်များထားသော အင်္ဂတေကြမ်းပြင်မှ အပေါက်များကို အမြန်ဆုံး ပြုပြင်ပေးခြင်း၊ အောက်ခံဖွဲ့ ထူထူခင်းပေးခြင်းနှင့် ပုံမှန်မပြတ် လှည့်လည် စစ်ဆေး၍ ကြမ်းပြင်ပေါက်များအား ဖာထေးပေးရန် ဖြစ်သည်။

၃။ နို့စားနွားမွေးမြူရာတွင် နို့အုံနှင့်ပတ်သက်သော ရောဂါများသည် နို့ခန်း၍ နောက်နွားငယ်မပေါက်မီ ခေတ္တနားသော (၂) လကျော် ကာလအတွင်း၌ အဖြစ်များလေ့ရှိသည်။ အချို့နေရာတွင် (၅၀) ရာခိုင်နှုန်းအထက် ဖြစ်ပါသည်။ အမှန်စင်စစ် ရောဂါအစသည် နို့ခန်းကာလမတိုင်မီ (၂)လ ကျော်လောက်က စတင်နေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် နို့ညှစ်ပစ္စည်း ကိရိယာများ ကိုင်တွယ်ဆေးကြောရာတွင် မသန့်ရှင်းခြင်းများကြောင့် တဖြည်းဖြည်းအစပျိုးခဲ့ရာမှ နို့ခန်းကာလတွင် ရောဂါပေါ်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ နွားမများ သားပေါက်ပြီး သတ်မှတ်အချိန်တွင် အချိန်မီ သားပြန်မတင်နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့်နောက်ကျ၍ နို့ခန်းကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ အချိန်မှန် 'မြိုင်မလာ' ခြင်းနှင့် နောက်ကျခြင်းများမှ အချို့မှာ အောက်ခံကြမ်းခင်းများမကောင်းသဖြင့် နွားမများ ခွာနာ၊ ခြေထောက်နာခြင်းပြဿနာများကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းအတွက် တီမွေးကုဆရာဝန်ခေါ်သော်လည်း အကြောင်းမထူးနိုင်ပေ။ ခြံ (လုပ်ငန်း) ပိုင်ရှင်အနေနှင့် အောက်ခံကြမ်းပြင်ကို အောက်ခင်းကောက်ရိုး ထူထူခင်းပေးခြင်းဖြင့် ပြုပြင်ပေးရန်သာ ဖြစ်သည်။ ယနေ့ ကမ္ဘာနှင့်အဝန်း နို့စားနွားကို အင်တေကြမ်းပြင်များ၌သာထား၍ မွေးမြူနေကြခြင်းသည် နွားမများ၏ခြေထောက်များအား ထိခိုက်နာကျင်စေသောကြောင့် အချိန်မှန်မြိုင်မလာ၊ မိတ်မလိုက်ကြခြင်း၏ အဓိကပြဿနာများ၌ တစ်ခု အပါအဝင်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

၄။ ဥယျာဉ်ခြံမြေများတွင် သီးပင်များအတွင်း (လမ်းကြားများအတွင်း) မြေဖုံးပင်များစိုက်ပျိုးခဲ့ပါက၊ ထိုအပင်များအား၊ သင့်လျော်သတ် မှတ်သောအချိန်တွင် ဓာတ်မြေဩဇာထည့်ပေးခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့မှတစ်ဆင့် အသီးအပင်များကသာ စားသုံးနိုင်သောကြောင့် အကျိုးရှိသော လုပ်ရပ် တစ်ခုဖြစ်ပါလေသည်။

၅။ လေဖြင်းတိုက်ခြင်းသည် စိုက်ပျိုးပင်များသာမက အချို့သော တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများအတွက်ပါ ထိခိုက်သဖြင့် တတ်နိုင်သမျှ ကြိုးစား၍ 'လေကာပင်' များကို မဖြစ်မနေ စိုက်ပျိုးပေးရမည်။

၆။ စိုက်ပျိုးမြေများတွင် အစဉ်အမြဲ (နှစ်စဉ်) မြေဆီဩဇာ ကြွယ်ဝနေစေရန်အတွက် 'မြေဖုံးပင်' များအဖြစ် ပဲရိုင်းပင်များကို စိုက်ပျိုးပြီးနောက် ပန်းပွင့်ချိန်တွင် ထယ်ထိုးဖုံးပေး (လှန်ပေး) လိုက်ခြင်းဖြင့် 'သစ်စိမ်းမြေဩဇာ' ရရှိကြသဖြင့် နောက်စိုက်ပျိုးမည့်အပင်များအတွက်။ သစ်ရွက် စိမ်းသဘာဝမြေဩဇာကောင်းများအသွင် ပြောင်းလဲရရှိသွားလေသည်။ တစ်ဘက်မှလည်း ၎င်းမြေဖုံးပင်များမှ အရွက်များမှာများပြီး ပြန့်နေတတ်သဖြင့် အောက်ဖက်ရှိ ပေါင်းပင်များကို ရှင်သန်ခွင့် မပေးဘဲ ဖုံးထား (နှိမ်ထား) သလိုဖြစ်သောကြောင့် တစ်ဖက်မှ ပေါင်းနှိမ်ပြီး(သတ်ပြီး) ကျေးဇူးကိုအလိုအလျောက်ဆောင်ရွက်ရရှိပြီး ဖြစ်လေသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် လယ်ယာမြေနှင့်တိရစ္ဆာန်များအတွက် အစာစိုက်မည့်တွင်းများ၊ မြေများကို အဆက်မပြတ် အစဉ် မြေဩဇာ ပြည့်ဝနေစေလေသည်။

၇။ ကြက်မွေးရာတွင် ကြက်ဥဈေးကောင်းနေ(တက်နေ)ပါက တော်ရုံ အထွက်ညံ့သောကြက်မများကိုပင်လျှင် ဖယ်မပစ်ဘဲ ဆက်လက်မွေးမြူထားရန်နှင့် ဥဈေးနှုန်းကျနေပါက လက်ရှိကြက်မ များမှ ဥနှုန်းနည်းသော (မကောင်းသော) ကြက်မများကို စနစ်တကျ စိစစ်ဖော်ထုတ်ရွေးချယ်ပြီး ပယ်ပစ်ရမည်။ သို့မှသာ အစာစရိတ်မှ အစ အလုပ်သမားခနှင့် အခြားသောအထွေထွေစရိတ်များကို ကာမိပြီး အရှုံးကို ခံနိုင်ပေလိမ့်မည်။

၈။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကြီးများကို စီးပွားရေးဆန်ဆန်နှင့် ရေရှည် ကြီးပွားတိုးတက်အောင်လုပ်ကိုင်သွားလိုပါက စာရင်းဇယား နှင့် မှတ်တမ်းမှတ်ရာများကို မပျက်မကွက်ပြုစုထားရှိရမည်။ သို့မဟုတ်ပါက 'လမ်းပြ အိမ်မြှောင်မပါဘဲ တောတောင်များအတွင်း ခရီးသွားနေသူ' နှင့်တူနေသည်သာမက အနှေးနှင့်အမြန် နစ်နာမှု များနှင့်သာ တွေ့ကြုံရပေလိမ့်မည်။

၉။ တစ်နည်းအားဖြင့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများတွင် 'စာရင်း ဇယားနှင့် မှတ်တမ်းမှတ်ရာများ' မရှိခြင်းသည် စက်ကောင်းပြီးသွား နေသောနာရီ တစ်လုံး၌လက်တံ 'တို-ရှည်' နှစ်ချောင်းမရှိသကဲ့သို့ မည်သို့မျှအသုံးဝင်မည်မဟုတ်သည့်အပြင် မိမိလုပ်ငန်း၏ အခြေ အနေမှန်ကို မှန်းဆမရခြင်း၊ မသိနိုင်ခြင်းများကြောင့် ရေရှည်တွင် လုပ်ငန်းကို ထိခိုက်ပေလိမ့်မည်။

၁၀။ ဓာတ်မြေဩဇာသုံးစွဲခြင်းကြောင့် ထွက်နှုန်းမတိုးဘဲ လျော့ကျခြင်းများသည် အမျိုးအစားမှားယွင်းခြင်း၊ အချိန်အခါ

မှားယွင်းခြင်း၊ အသုံး ပြုမှားယွင်းခြင်း၊ အချိုးအစားမှားယွင်းခြင်း၊
ပိုးမွှားကိုက်ဖျက်ခြင်းနှင့် ရောဂါကျရောက်ခြင်းများကြောင့်
ဖြစ်သည်ကို သတိပြုရမည်။

၁၁။ ဓာတ်မြေဩဇာသုံးစွဲရာ (ထည့်ယေရာ) တွင် ဓာတ်မြေဩဇာ
၏တန်ဖိုး၊ ကုန်ကျစရိတ်နှင့် လုပ်ခများမှာ ကြီးမားလှသောကြောင့်
အထူးချိန်ဆတွက်ချက်ကြိုတင်အချိန်ယူစဉ်းစားပြီး အကျိုးအမြတ်
ရရန်သေချာမှသာလျှင် 'အချိန်မီအချိန်ကိုက်' သုံးစွဲနိုင်သည်။

၁၂။ လောလောဆယ်ဖြစ်ပေါ်နေသော (ပျောက်နေသော)
ဈေးနှုန်းများ၊ (ကောက်ပဲသီးနှံ၊ ဥ၊ နို့၊ အသား စသည်များ) သည်
စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းသမားများအတွက် 'တစ်ရာသီ၊ သို့မဟုတ်
တစ်ပတ်လည်'အတွက်သာ ပမာဏအားဖြင့် အခြေခံဖော်ပြပေး
သည့် လမ်းပြများသာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အကျိုးအမြတ်
ကောင်းကောင်းရလိုပြီး အခြားမလိုလားအပ်သောပြဿနာများမှ
အချိန်မီတိမ်းရှောင်လိုပါက အထက်ပါ 'ပေါက်ဈေး' နှုန်းများ၏
အခြေခံ ဖြစ်စဉ်များအပြင် (ရသလောက်၊ လက်လှမ်းမီသလောက်)
ပတ်ဝန်းကျင် စိုက်ပျိုးမွေးမြူနေကြခြင်းများ၏ အခြေအနေနှင့်
ထွက်နှုန်းများကိုပါ မျက်ခြည်မပြတ်လေ့လာနေရမည်။

၁၃။ မိမိမွေးထားသော နွားအုပ်အား အခါအားလျော်စွာ 'သန်း'
များ မကပ်နိုင်စေရန်အတွက် ဆေးမှုန့်သို့မဟုတ် ဆေးရည်ဖျန်း
ပေးရမည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ရာတွင် တိမွေးကုဆရာများနှင့် ညှိနှိုင်း၍
အကြံဉာဏ်ရယူရမည်။ သို့ဖြင့် 'သန်း' ကိုက်ခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်

သောကြောင့် အထူးသဖြင့် နို့စားနွားမများ၏ နို့ထွက်လျော့ခြင်းကို ကာကွယ်ပေးနိုင်လိမ့်မည်။

၁၄။ ခြံရှိနွားမများမှ အရေးပေါ်သားပေါက် (နွားလေးမွေး) ခဲ့လျှင် တိမွေးကုဆရာဝန်များ အချိန်မီ မရနိုင်ပါက ကိုယ်တိုင်ပြုစု ရမည်ဖြစ်သည်။ မိမိလက်များနှင့်လက်မောင်းများကို ဆပ်ပြာ (အထူးသဖြင့် ကာဘောလစ်ဆပ်ပြာ)ဖြင့် သေချာစွာဆေးကြော ပြီးမှ နွားမကြီးနှင့် နွားပေါက်စကို ကိုင်တွယ်ပြုစုခြင်းပြုလုပ်ရမည်။ ကာဘော်လစ်ဆပ်ပြာမသုံးလိုပါက ပိုးသတ် ဆေးရည်အပျော့စား တစ်ခုခုကို ရေတွင်ရော၍ သုံးစွဲနိုင်သည်။ နွားလေး မွေးဖွားပြီးပါက နွားမကြီး၏တန်ဆာအတွင်းသို့ ပိုးသေရန်နှင့် နောက်ပိုင်းအနာရှိန် နှင့် ရောင်ရမ်းခြင်းမဖြစ်စေရန်အတွက် (တိမွေးကု ဆရာဝန်နှင့် ဆွေးနွေးပြီး ကြိုတင်ဆောင်ရွက်ရယူထားသည့်) ရောဂါပိုး ကာကွယ် သည့်-ဆေးလုံး (ဆေးတောင့်) ကို ထည့်ပေးရမည်။

၁၅။ ခြံလုပ်ငန်းတွင် အခြားအရေးကြီးသောမှတ်တမ်းတစ်ခုမှာ 'လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုမှတ်တမ်း' ဖြစ်သည်။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း အတွင်း နေ့စဉ်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ (သားတင်၊ သားစပ်၊ ရွှေ့ပြောင်း၊ ဆေးထိုး၊ တာဝန်ပြောင်း၊ မြေဩဇာချ၊ စိုက်ပျိုး၊ ရိတ်သိမ်း၊ သားဖွား၊ သားခွဲ၊ ဆေးဖြန်း စသည်လုပ်ငန်းများ) အလိုက် မှတ်သားပြီးရှိနေခြင်းဖြင့် အထူး အထောက်အကူဖြစ်စေရမည်။ ခြံကြီးပါက၊ အချိန်ကုန် အကျိုးမရှိတတ်သဖြင့် စုပေါင်းမှတ်တမ်း တစ်ခုသာ ထားသင့်သည်။ အရေးကြီးသော လုပ်ငန်းများ၌မူ သီးခြားမှတ်တမ်းပြုစုထားရှိရမည်။

၁၆။ ခြံလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်၊ မန်နေဂျာများအနေနှင့် မိမိကိုယ်တိုင် နှင့် လုပ်ငန်းလုံခြုံမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် 'အာမခံ' ကိစ္စရပ်များအတွက် စာရွက်စာတမ်းများနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးမှတ်တမ်းများကို မဖြစ်မနေ အကောင်းဆုံးနှင့် အပြည့်စုံဆုံးဖြစ်အောင် ပြုစုထားရှိရမည်။ အခြားသောမှတ်တမ်းများမျိုးစုံကိုလည်း လိုအပ်သလို ပြုစုထားရှိ သင့်သည်။

၁၇။ အထူးသဖြင့် ခြံတွင်းလုပ်ငန်းများအတွင်း သွားလာ ဝင်ထွက် လုပ်ကိုင်ရာတွင်တွေ့ရှိချက်များ၊ ပြုပြင်ရန်များ၊ လိုအပ် ချက်စသည်များကို မှတ်သားပြီး နောက်ပိုင်းဆောင်ရွက်သွားနိုင်ရန် အတွက် 'အိတ်ဆောင်မှတ်တမ်း' စာအုပ်ငယ်တစ်အုပ်ကို မိမိနှင့် အမြဲ (ကိုယ်နှင့်မကွာ) ယူဆောင်ပြီး တွေ့ရှိသမျှကိုမှတ်သားလျက် လိုအပ်ချက်နှင့် ဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များနှင့် ညွှန်ကြားချက် များကို အကျဉ်းချုပ်မှတ်သား၍ ဇုံးခန်းရောက်သည်နှင့် အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သွားရန် အထူးလိုအပ်လေသည်။

၁၈။ ခြံများတွင် မကြာခဏတွေ့ ကြုံရသော သဘာဝဘေး အန္တရာယ်တွင် 'လေမုန်တိုင်း' တိုက်ခတ်ခြင်းသည်လည်း တစ်ခု အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ အချို့သောမုန်တိုင်းမှာ ရုတ်တရက်ဖြစ် ပေါ်ပြီး လူ့ တိရစ္ဆာန်၊ ပစ္စည်း၊ စိုက်ခင်းနှင့် အဆောက်အအုံများကို ထိခိုက်ပျက်စီးစေလေ့ရှိသည်။ မုန်တိုင်းကြောင့် နောက်ဆက်တွဲ ဆိုးကျိုးများမှာ မနည်းလှသောကြောင့် မုန်တိုင်းသတိပေးချက် ရရှိလျှင် ရင်ဆိုင်ရန်အတွက် ထောင့်စုံ ဘက်စုံမှလိုအပ်သမျှကို အချိန်မီပြည့်ဆည်းစုဆောင်းပြင်ဆင်ထားရန် လိုလေသည်။ ထို့ပြင်

မုန်တိုင်းကျရောက်ပြီးသွားပါကလည်း အပျက်အစီး၊ အသေ အပျောက်များ ဖယ်ရှားရှင်းလင်းခြင်း၊ အသစ်ပြန်စခြင်းများကို သတ်မှတ်စည်းမျဉ်းနှင့်အညီ တတ်နိုင်သမျှ အမြန်ဆုံး လုပ်ကြ ရမည်သာ ဖြစ်သဖြင့် အထူးစိုးရိမ်၍ ဒုက္ခပေးသော အန္တရာယ်ပင် ဖြစ်သည်။

၁၉။ ခြံများ၌ အချို့အခါတွင် 'မိုး' ကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ချောင်းနှင့် တွင်းများ ရေလျှံ၍ဖြစ်စေ 'ရေကြီးခြင်းအန္တရာယ်' ခံရတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရေစီးကြောင်းများကို လိုအပ်သလို ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်း များ၊ မိုးဦးကျများတွင် အသင့် ပြုလုပ်ပြီးဖြစ်နေရမည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တွင် ရေကြီးတတ်သောကာလမှာ မိုးတွင်းဖြစ်ပြီး အများအားဖြင့် 'နယုန်လမှ သီတင်းကျွတ်လ' အတွင်း ဖြစ်ပျက်လေ့ရှိသည်။ အထူး သဖြင့် မြေနိမ့်ပိုင်းနှင့် ချိုင့်ဝှမ်းများအတွင်း ရှိသော စိုက်ပျိုး မွေးမြူရေးသမားများအနေဖြင့် နှစ်စဉ်မပျက် (ဖြစ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဖြစ်သည်ဖြစ်စေ) ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်းနှင့် လိုအပ်သော ကာကွယ်ရေးပစ္စည်းစုဆောင်းခြင်းများကို ပြုလုပ်ထားသင့်ပေသည်။

၂၀။ ကြက်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းဖြစ်ပြီး မိမိဘာသာ မျိုးပြန်ရွေး ယူခြင်း၊ နီးစပ်ရာမိတ်ဆွေများနှင့်ခြံများသို့ ကြက်အကောင် ပေါက်များ ရောင်းချခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့ပါက မိမိခြံတွင်းမှ အကောင်းဆုံး သောဆန်ခါတင်ကြက်များကိုသာ မျိုးအဖြစ် ပြန်ယူရမည်။ အကောင်းဆုံးများရနိုင်အောင်လည်း မှတ်တမ်းမှတ်ရာများဖြင့် ခြံလိုက်၊ ကြက်အိမ်များအလိုက် သာမက တတ်နိုင်ပါက

တစ်ကောင်ချင်းကို လှောင်ပိတ်စနစ် (Trap Nest) ဖြင့် ဖမ်း၍ ဇွေးချယ် သွားရမည်။ တဖက်မှလည်း ကြက်ဥဖောက်စက်များဖြင့် စနစ်တကျသတ်မှတ် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအတိုင်း လိုက်နာဖောက် ပေးပြီး အကောင်ပေါက်များကို ဖြန့်ချိရောင်းချရန် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် မိမိအား ယုံကြည်မှုဖြင့် ဆက်သွယ်နေသူများဖြစ်၍ ၎င်းတို့အကျိုးရှိအောင် မိမိက မှန်မှန်ကန်ကန်ကြိုးစားလုပ်ကိုင် ပေးရန် လိုလေသည်။ ၎င်းတို့ မိမိကြက်ငယ်များကြောင့် အကျိုးရှိခဲ့ ပါက မိမိအတွက်လည်း အကျိုးရှိလိမ့်မည်ဖြစ်သဖြင့် ကြက်ဖောက် ရောင်းသောလုပ်ငန်းကို မိမိ၏လုပ်ငန်းသဘောထား ဆောင်ရွက် ပေးရမည်။

၂၁။ နို့စားနွားမများမွေးထားခဲ့လျှင် Johne's Disease ဖြစ်နေ၊ ရှိနေသောနွားမများ၏ကျင်ကြီး (နွားဆေး) များတွင် ရောဂါပိုးများ ပါနေသဖြင့် အခြားသော နွားမများကိုပါ ကူးစက်နိုင်၍ သတိပြု သွေးစစ်ဇွေးချယ်ခြင်း၊ ရောဂါဖြစ်သောနွားမများကိုပယ်ပစ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရမည်။ ထိုရောဂါဖြစ်နေသောနွားမများ၏နွားဆေးတွင် ပါသွားသော ပိုးများသည် သာမန် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်းမပြုဘဲ ရပ်ဆိုင်းထားသောမြေများပေါ်တွင် အချိန်ကြာကြာရှင်သန် ပေါက်ပွားလွယ်သဖြင့် ဂရုစိုက်၍ဖို့ပစ်ခြင်း၊ ရေများစီးဆင်း သွားအောင် မြောင်းဖောက်ပေးခြင်းများကို တတ်နိုင်၊ ရနိုင်သမျှ ဂရုစိုက် ရှာဖွေပြုပြင်ပေးရမည်။ ၎င်းရောဂါရှိနေသည့် (သွေးစစ် ခြင်းဖြင့်သိရသည့်) နွားမများ လွတ်ကျောင်းခဲ့ဖူးသောစိုက်ကွင်း၊ မြက်ခင်းနှင့် စားကျက်စသည်များကို တစ်ကြိမ် (တစ်ခါ) သုံးပြီးပါက

နောက်ပိုင်းအနည်းဆုံး (၆)လ အတွင်း အခြားသောတိရစ္ဆာန် (အထူးသဖြင့် နို့စားနွားမ) များကိုပေးမလွှတ်၊ မကျောင်းဘဲ၊ ရှောင် သွားကြရန် ဖြစ်သည်။

၂၂။ သီးခြား အထူးရွေးချယ်၍ စနစ်တကျစီစဉ်ပြီး စိုက်ပျိုး ထားသော ကိုယ်ပိုင်မြေများပေါ်ရှိ အပင်၊ မြက်နှင့် စားကျက်များကို သတ်မှတ်အချိန်အခါအလိုက် ဓာတ်မြေဩဇာများပုံမှန်ပက်ပေး (ထည့်ပေး) ရမည်ဖြစ်ရာ ၎င်းအတွက် အချိန်မီဆောင်ရွက် နိုင်အောင်လိုအပ်သော ဓာတ်မြေဩဇာနှင့် အမျိုးအစားများကို ကြိုတင်စိစစ်၍ စုဆောင်းထားရမည်။ ဓာတ်မြေဩဇာများကို အချိန်ကိုက်ပက်ဖျန်းပေးနိုင်သည်နှင့်အမျှ အပင်နှင့်မြက်များ အထွက်ကောင်းပြီး မိမိအတွက် ကုန်ရကျိုးနပ်သည်အပြင် လုံလောက်သောအစားများကို ရရှိနိုင်လေသည်။

၂၃။ ကြက်မွေးသူများအနေဖြင့် မိမိကြက်များ၏ အမူအယာ နှင့် လှုပ်ရှားသွားလာမှုများကိုလေ့လာပြီး ထူးခြားမှုများကို ဆောလျင်စွာဖော်ထုတ်နိုင်၍ မြေရှင်းနိုင်သည်နှင့်အမျှ ပြဿနာ အဖြစ်နည်းသဖြင့် မိမိ၏ငွေထွက်ပေါက်ကို အချိန်မီ ကာကွယ် နိုင်ပေလိမ့်မည်။ ကြက်များနေထိုင် စားသောက်မှုပုံစံပျက်ခြင်း၊ ထူးခြားမှုဖြစ်စေခြင်း၊ ဂနာမငြိမ်ခြင်း၊ လှုပ်ရှားမှုနှေးကွေးခြင်းများကို အချိန်မီသိရှိပြီး အဓိပ္ပာယ်ဖော်ထုတ်နိုင်ခြင်းဖြင့် မိမိတို့ လက်ရှိ လုပ်ကိုင်နေသော မွေးမြူပြုစုကိုင်တွယ်ခြင်း နည်းစနစ်များ၏ အမှားကို အမြန်ဆုံးပြုပြင်ပြောင်းလဲလိုက်ခြင်းဖြင့် အခြေအနေ မှန်ကို ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်စေလိမ့်မည်။

၂၄။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ထင်ရှားသောကြက်မျိုးများမှ ဥကြက်များသည် မျိုးရိုးကိုသန့်စင်၊ စိစစ်ပြီး စိတ်ချရမှ ဖြန့်ဝေရောင်းချလေ့ရှိသဖြင့် မျိုးမကောင်းမည်ကို သံသယဖြစ်စရာမလိုပေ။ ၎င်းတို့သည် ထင်ရှားခိုင်မာသည့် ဘိုးဘေးမိသားစု မျိုးစစ်များမှပေါက်ဖွားဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် အုပ်စုလိုက်ထုတ်လုပ်မှုများကိုလေ့လာသောခါတွင် ကြက်များတွင် ကွာခြားကြကြောင်းကို တွေ့ခဲ့ကြရလေသည်။ အဓိကမှာ ထိုကြက်များအား မွေးမြူထားရှိပြုစုကြသော လူပုဂ္ဂိုလ် နေရာဒေသ၊ အဆောက်အအုံ၊ အစားအစာနှင့် အထူးသဖြင့် လက်ရှိပတ်ဝန်းကျင်အနေအထားများကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ကြရသည်။

၂၅။ ခြံထွက်ကြက်ဥများကို ခြံရှိဆိုင်တွင်တင်ရောင်းခဲ့ပါလျှင် ဝယ်ယူသူများအလွယ်တကူမြင်နိုင်သောနေရာတွင် ထားပေးခြင်း၊ လူကြိုက်များသည့် အရွယ်အစားကို ဝယ်ယူများ၏မျက်စိနှင့် တစ်တန်းတည်း မြင်လွယ်နိုင်သည့်နေရာတွင် တင်ထားပေးခြင်း၊ ဆိုင်တင်ထားသောကြက်ဥများကို အမြဲပြည့်နေအောင် ဖြည့်ပေးထားပြီး သန့်စင်နေစေခြင်း၊ ကြက်ဥ အရွယ်အစားနှင့် ဈေးနှုန်းများကို ထင်ထင်ရှားရှားရေးသား (ကပ်ပေးထား) ခြင်း၊ ကြက်ဥရောင်းသောနေရာနှင့် တင်ထားသောနေရာများသည် ဆိုင်အဝင်မှ ဖြစ်စေ၊ အနည်းငယ်ဝေးသောနေရာမှဖြစ်စေ၊ ကြည့်လျှင်ထင်ရှား ပေါ်လွင်သောနေရာဖြစ်စေရန် လိုသည်။

၂၆။ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင် မလုပ်မဖြစ် အဓိကလုပ်ရသော လုပ်ငန်းတစ်ခုမှာ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာဖြစ်စဉ် 'မှတ်တမ်း'

ကိုမှတ်သား (Records) ပြုစုထားရှိခြင်းဖြစ်သည်။ မိမိ၏မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း၊ အောင်မြင်မှုနှင့် ဆုံးရှုံးမှုသည် နောက်ဆုံးအဆင့် (လမ်းဆုံးချိန်၊ စာရင်းပိတ်ချိန်) ကြာမှသာ အဖြေထွက်လေ့ရှိသည်။ လက်တွေ့မွေးမြူခြင်း၊ ငွေကြေး သုံးစွဲမှုများနှင့် ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားများသည် 'မှန်ကန်သောမှတ်တမ်း၊ မှတ်ရာများအရသာလျှင် ပေါ်လွင်နေပေလိမ့်မည်။ တိကျသောမှတ်တမ်းများကသာလျှင် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းရပ်အတွင်း ရှေ့ဆက်လုပ်ကိုင်သွားရန် အတွက် အနီးကပ်ဆုံးနှင့် မှန်ကန်သောဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်ရာတွင် အထောက်အကူပြုလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။

၂၇။ မွေးမြူရေးတိရစ္ဆာန်များ၌ မလုပ်မဖြစ်ပြုလုပ်ရသော လုပ်ငန်းတစ်ခုမှာ အကောင်လိုက် 'အမှတ်အသား' များ ပြုလုပ်ခြင်း (Identification) ဖြစ်လေသည်။ မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ နည်းလမ်းများဖြင့် 'တံဆိပ်ကပ်၊ တံဆိပ်ရိုက်၊ နံပါတ်ရေးထိုး၊ နားရွက်တွင် အပေါက်ဖောက်ခြင်း၊ ဖြတ်တောက်ခြင်း၊ ရေးထိုးခြင်းများ၊ နံပါတ်တပ်ခြင်းများ' ကို မလွဲမသွေပြုလုပ်မှတ်သားကြရမည်။ နွားနားရွက်ဖြတ် (ဖောက်ခြင်း) နှင့် အထူးသဖြင့် ခက်နားရွက်ဖြတ်ခြင်း၊ ဖောက်ခြင်းတွင် အင်္ဂလိပ်နည်းနှင့် အမေရိကန်နည်းများမှ ကြိုက်ရာပုံသေတစ်နည်းကို သုံးနိုင်ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်နည်းစနစ်က အမှတ်စဉ် (နံပါတ်) မှာ (၇၉၉) တွင်ဆုံးပြီး အမေရိကန်က (၉၉၉၉) တွင် ဆုံးကြသည်။

၂၈။ ခြံတွင်းအလုပ်သမားများနှင့်ပတ်သက်၍ တိရစ္ဆာန်များနှင့် အမြဲလိုလို နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ထိတွေ့ကိုင်တွယ်နေခြင်းများကြောင့်

အနည်းနှင့် အများ ရောဂါများက တစ်ဆင့်ကူးစက်ခံစားနိုင်သဖြင့် (ဥပမာ - ကြက်ငှက် တုပ်ကွေး၊ ခွေးရူး၊ သန်ကောင်၊ အဆုတ်ရောဂါ စသည်များ) သက်ဆိုင်ရာ တိမွေးကုဆရာဝန်များ၊ ပြည်သူ့ဆေးရုံမှ ဆရာဝန်များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပြီး လိုအပ်သော ကာကွယ်ဆေးများ (မေးခိုင်ရောဂါအပါအဝင်) သုံးစွဲထိုးပေးထားရမည်။

၂၉။ ခြံတွင်းလုပ်သားများအတွက် အလေးအပေါ့ (ကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်) သွားရန်နေရာများ၊ ရုံးများကို စနစ်တကျ (လေတင်၊ လေအောက်) ခွေးချယ်ပြီး လေလုံ၊ ယင်လုံနှင့် အခြားသတ္တဝါများ (မြွေ၊ ကြွက် စသည်များမှ) ပျောက်ပျက်ခြင်းများ မရှိရအောင် သင့်တော်သောနေရာများတွင် အလုံအလောက် ပြုလုပ်ထားပေးရမည်။

၃၀။ မွေးမြူရေးခြံများသို့ သွားလာဝင်ထွက်ခြင်း (အလုပ်သမား၊ အပြင်လူ၊ ယာဉ် စသည်များ) ကို အထူးဂရုစိုက်၍ စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ပေးထားရမည်။ စနစ်ကျသောဆေးကြောခြင်း (ကိုယ်၊ လက်၊ ခြေ စသည်များအတွက် ရေဆိုးရန်၊ အဝတ်လဲရန် အပါအဝင်) ကိုလည်း တိတိကျကျလိုက်နာစေရန် အမြဲသတိပေးနေရမည်။ လိုအပ်သော ခေ၊ ဆေး၊ ပစ္စည်းမှစပြီး အစဉ်အမြဲ လွယ်လွယ်နှင့် အသင့်ရှိနေအောင် စီစဉ် စုဆောင်းထားရှိပေးရမည်။

၃၁။ အခြားတိရစ္ဆာန်များပါ တွဲဖက်မွေးမြူခဲ့ပါက အလုပ်သမား၊ ပစ္စည်း၊ ကိရိယာ၊ ယာဉ်နှင့် စက်ကိရိယာသုံးစွဲရာတွင် အကျိုး သက်ရောက်မှုများပြီး အလေအလွင့် မရှိစေရန် လေ့ရှိသည်။ ရောဂါ

ဖြစ်ပွားပါကလည်း တစ်မျိုးမဟုတ်တစ်မျိုး အသက်ရှင်ကျန်နေတတ်သဖြင့် (မည်သည့်အခါမှ ရှိသမျှ မွေးထားသမျှ ကြက်၊ ဝက်၊ နွား စသည်များ ရောဂါတစ်မျိုးကြောင့် “ခြံလုံးပြုတ်” သေကျေပျက်စီးခြင်းမရှိသဖြင့်) ပိပိ၏ စီးပွားအား ခံနိုင်ရည်ရှိစေခြင်းနှင့် အခန့်မသင့်၍ အကောင်တစ်မျိုးမျိုးမှ ထွေးနှုန်းကျဆင်းခဲ့ပါကလည်း အခြားသော အကောင်တစ်မျိုးမျိုး ကျန်နေ၍ အခြေအနေမပျက်ထိန်းသွားနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။

၃၂။ တိရစ္ဆာန်တွဲဖက်မွေးမြူရာတွင် “ဝက်နှင့်ကြက်” ကို ခြံတစ်နေရာတည်းနှင့် အထူးသဖြင့် အဆောက်အအုံတစ်ခုအတွင်း မွေးမြူခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်သင့်သည်။ ဝက်များ၌ ကြက်များကြောင့် အဆုတ်တွင် အနာဖြစ် (ရောဂါရ) စေနိုင်သလို၊ ကြွက်ငယ်နှင့် ကြက်ဥများကိုလည်း ဝက်များမှ စားပစ်ခြင်းနှင့် ဝင်ထွက်သွားလာခြင်းများကြောင့် ဥနှုန်းများ လျော့ကျစေတတ်သည်။

၃၃။ နွားနှင့်ဝက်ကို တွဲဖက်မွေးမြူခြင်းသည် အကန့်ရှိပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဝက်များမစားဘဲ ကျန်နေသော မြက်နှင့် မြက်ခြောက်များ၊ ကောက်ပဲသီးနှံများ၊ အရိုး၊ အရွက်၊ ရိုးဖြတ်စသည်များကို နွားများက စားသုံးနိုင်ပြီး တစ်ဖန် နွားကို အစာကြမ်း ကျွေးခဲ့ပါက နွားချေးအတွင်းပါသွားသော (မချေပျက်နိုင်သည့်) အစာ ကြမ်းများကို ဝက်များက စားသုံးနိုင်ကြ၍ဖြစ်သည်။

၃၄။ ခြံအတွက် တူးထား၊ လှောင်ထားသော ခေတွင်း၊ ရေကန်များသည် တတ်နိုင်သမျှ မြေမြင့်၊ ကုန်းမြင့်များပေါ်တွင်

ရှိသင့်သည်။ ရေဖြန့်ဝေရာတွင် အမြင့်မှရေကို အလွယ်တကူ
 ဖီးဆင်းစေနိုင်သည့်ပြင် အခြားသော ခြံသုံး၊ အိမ်သုံး၊ ရေဆိုး၊ ရေပုပ်၊
 တိရစ္ဆာန်အညစ်အကြေးရေများ စီးဝင်ခြင်းဘေးအန္တရာယ်မှ
 ကင်းဝေးခြင်းဖြင့် လူနှင့် တိရစ္ဆာန်များ၏ ကျန်းမာရေးအတွက်
 အထောက်အကူဖြစ်စေလေသည်။

၃၅။ ခြံတွင်းအဆောက်အအုံဟောင်းများအား ပြုပြင်ရာတွင်
 အထူးအချိန်ယူ စဉ်းစားတွက်ချက်ရမည်။ တတ်နိုင်ပါက
 ကျွမ်းကျင်သူများ၊ အင်ဂျင်နီယာများနှင့် တိုင်ပင်ရမည်။ အဟောင်း
 များအား ပြန်လည်ပြင်ဆင်ဆောက်လုပ်ရာတွင် အသစ်ဆောက်
 သည်ထက် ပိုမို ကုန်ကျလေ့ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

၃၆။ တိရစ္ဆာန်အစာအတွက် ရိတ်သိမ်းချိန် (မြက်ရိတ်၊
 မြက်ဖြတ်၊ မြက်လှမ်း၊ မြက်ချဉ်ဖတ်ထည့်၊ ပစ္စည်းလှောင်စသည်များ)
 ၌ အလုပ်သမားအများစုကို ထိုနေရာလုပ်ငန်းများ၌သာ တစ်စု
 တစ်ဝေးတည်း စုပေါင်းသုံးစွဲကြရလေ့ရှိရာ အခြားခြံတွင်း မွေးမြူ
 ရေးတိရစ္ဆာန်လုပ်ငန်းများတွင် လုပ်အားလျော့ပြီး အစာနှင့်ရေ
 မှန်မှန်မကျွေးနိုင်ဖြစ်တတ်သဖြင့် သီးခြား (အလှည့်ကျဖြစ်စေ)
 စီစဉ်ပြီး တာဝန်တိကျစွာ ချထားပေးရမည်။

၃၇။ နွားမွေးသူများအနေဖြင့် 'နွေကာလ' နှင့် 'မိုးကြိုကာလများ
 တွင် အစာမပြတ်စေရန်အတွက် 'မြက်ချဉ်ဖတ်' များကို မဖြစ်မနေ
 ကြိုတင်ပြုလုပ်ထားရမည်။ အထူးသဖြင့် နို့စားနွားမလုပ်ငန်းများ
 အတွက် အစာစရိတ်သက်သာပြီး နို့ထွက်မကျစေရန်နှင့် ထွက်နှုန်း
 များ စကောင်းစေရန်အတွက် လိုအပ်၍ဖြစ်သည်။

၃၈။ မြက်ချဉ်ဖတ်အပြင် အချိန်ရ၍ အဆင်ပြေပါက 'မြက်ခြောက်' များ (Hay) ကို ပြုလုပ်ထားခြင်းဖြင့် နွေဥတု၌လည်းကောင်း၊ စိုက်ကွင်း မှ သီးနှံများ စိုက်ပျိုးထား၍ လွတ်ကျောင်းရန်နေရာမရှိလျှင် လည်းကောင်း၊ ကောက်ပဲသီးနှံများကို ရိတ်သိမ်းချိန်များတွင် လည်းကောင်း အစာစိမ်းနှင့် မြက်များရှားပါးချိန်ကာလတွင် ကောက်ရိုးကဲ့သို့ အစားထိုးကျွေးနိုင်လေသည်။ မြက်ခြောက်သည် ကောက်ရိုးထက်၊ အာဟာရအာနိသင် ပိုမို မြင့်မားလေသည်။ မြက်ခြောက်ကို မိမိ နှစ်သက်ရာ ရရာ လွယ်ကူရာမြက် ဖြစ်သည့် ပတော်၊ မြေစာ၊ ပါရာနှင့် အခြားရရာမြက်မျိုးကို ရိတ်ဖြတ်၍ 'နေရိတ်' တွင် အခြောက်လှမ်းပြီး သိမ်းထားပေးခြင်းဖြင့် ပြုလုပ် ရရှိနိုင်သည်။

၃၉။ ငွေသုံးစွဲရာ၌ ဥပမာ ခြံရှိ၊ မိမိ၏နေအိမ်တွင် ရေပိုက်များ တပ်ဆင်ရန်မှာ အမှန်လိုအပ်ခြင်းဖြစ်၍ တပ်ဆင်သင့်ပေသည်။ သို့သော် ငွေပြန်ရစေနိုင်သော ငွေဖြစ်လွယ်သော လုပ်ငန်းမဟုတ် သောကြောင့် ချေးငွေဖြင့် ချက်ချင်းမလုပ်သင့်ဘဲ နောက်ပိုင်း နှစ်ကုန်စာရင်းချုပ်ရာတွင် ရရှိသည့်အသားတင်အမြတ်ပေါ်က မှသာ ထုတ်ယူသုံးစွဲသင့်ပါသည်။

၄၀။ ဘဏ်မှ ခြံတွင်းထုတ်လုပ်ရေးအတွက် လုပ်ငန်းကိစ္စ ငွေချေးခြင်းများကို ညှိရာတွင် ငွေပြန်ပေးဆပ်ချိန်သည် မိမိ၏ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းမှ ထွက်ကုန်ပစ္စည်းများရောင်းချရသဖြင့် ငွေပြန် ပေါ်ချိန် သို့မဟုတ် ဝင်ငွေအများဆုံးရှိမည့်အချိန် ဖြစ်သင့်သည်။

၄၁။ မွေပြေရေးလုပ်ငန်းအတွက် 'ဆေးငွေ' သည် အမှန်လိုအပ်လေသည်။ ယနေ့မျက်မှောက်ကာလရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရပ်အားလုံးလိုလို ဆေးငွေနှင့် မကင်းကြပေ။ ဆေးငွေသည် မွေပြေရေးလုပ်ငန်းလုပ်ရာတွင် 'လက်နက်ကိရိယာ' တစ်မျိုးဖြစ်သည်ကို သတိပြုရမည်။ မိမိလက်ဝယ်ရှိငွေနှင့် ဆေးငွေပေါင်း၍ "အကျိုးအမြတ်ကောင်းစကောင်း ရနိုင်သည့်လုပ်ငန်း" ကို ရင်းနှီးလုပ်ကိုင်ပါက လုပ်ငန်းပမာဏကြီးထွားပြီး လှည့်ပတ်ငွေ လုံလောက်သဖြင့် အကျိုးအမြတ်များများ ရနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

၄၂။ သုံးစွဲနေသော စက်များကို နှစ်ကုန်၊ ရာသီကုန်တွင် ရပ်နားပြီး နောက်ရာသီရောက်ရန်အထိ လနှင့်ချီ၍ အချိန်စောင့်ရန် ဖြစ်ခဲ့ပါက ပြီးခဲ့သော အချိန်တာလများအတွင်းက တွေ့ကြုံဖြစ်ပျက်ခဲ့သော ချို့ယွင်းမှု၊ ပျက်စီးမှုများကို သီးခြားရေး၍ မှတ်တမ်းပြုစုထားရမည်။ ထိုမှတ်တမ်းအရ ကြားကာလ စက်များ ရပ်နားထားချိန်တွင် အခါ အားလျော်စွာ လိုအပ်သောပြုပြင်မှု၊ အစားထိုး၊ တပ်ဆင်လုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့် နောက်ရာသီအစတွင် အသင့်ဖြစ်နေရန်သာမက ပြီးခဲ့သောနှစ်ထက် ပျက်ကွက်ချွတ်ယွင်းမှု နည်းပါးစေရန်ဖြစ်သည်။

၄၃။ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ၊ စက်ပစ္စည်း၊ ကိရိယာ၊ ယာဉ် စသည်များအား စတင်သုံးစွဲသည်နှင့် သက်ဆိုင်ရာထုတ်လုပ်သူ၏ ပူးတွဲပေးပို့လိုက်သော ပိုင်ရှင်များ လိုက်နာရမည့် လက်စွဲနှင့် ညွှန်ကြားချက်များ၏ စာအုပ်ပါ အတိုင်း ထိန်းသိမ်းပြုပြင်ခြင်း (သန့်ရှင်းခြင်း၊ ဆေးကြောခြင်း) စက်ဆီ ချောဆီများ လဲလှယ်ဖြည့်တင်းခြင်း။

ပစ္စည်းအစိတ်အပိုင်းများနှင့် အထူးသဖြင့် ဝက်အူကြီး၊ ငယ်များ တင်းကြပ်ပေးခြင်း၊ အစားထိုးခြင်း များကို 'အပတ်စဉ်' နှင့် 'လစဉ်' ပုံမှန် စစ်ဆေးလိုက်နာလုပ်ပေးသွား ရမည်။

၄၄။ စိုက်ပျိုး၊ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ 'ခန့်မှန်း ဝင်ငွေ' အတွက် ဘတ်ဂျက်များရေးဆွဲရလေ့ရှိသည်။ ဤတွင် 'သက်ရှိများ' ဖြစ်၍ စက်မှုကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းနှင့်မတူဘဲ ထွက်နှုန်းနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကမှ ယနေ့အထိ 'တိကျ မှန်ကန်အောင် ကြိုတင်ခန့်မှန်းတွက်ချက်နိုင်စွမ်း မရှိခြင်း' ဖြစ်သည်။ ယုတ်စွာအဆုံး ယနေ့အလွန်ခေတ်စား၍နေသော နောက်ဆုံးပေါ် ကွန်ပျူတာပင်လျှင် ကောက်ပဲသီးနှံများနှင့် မွေးမြူရေးထွက်ကုန် (ဥ၊ အသား၊ နို့) တို့၏ ထွက်နှုန်း၊ ရောင်းဈေး စသည်များနှင့်ပတ်သက်၍ အတိအကျ ကြိုတင်တွက်ချက်၊ ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့သည်ကို သိထားကြရမည်။

၄၅။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ရာတွင် အောင်မြင်မှု ရနိုင်သော အဓိကအချက်မှာ "စိုက်ပျိုးမြေနှင့် မွေးမြူသည့် တိရစ္ဆာန်" များသည် ထုတ်လုပ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တိုက်ရိုက် သက်ဆိုင်မှု ရှိနေကြသောကြောင့် ၎င်းတို့အား မည်သည့်အခါမှ လျော့ပေါ့စဉ်းစားပြီး ဥပက္ခာပြုမထားရန်နှင့် အထူးဂရုစိုက် 'စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ပြုစု' နိုင်သည်နှင့်အမျှ မိမိအတွက် အထူး အကျိုးအမြတ် အနည်းနှင့်အများ ပြန်ရနေသည်ကို သဘောပေါက် ရန် လိုလေသည်။

၄၆။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင် 'စက်နှင့်ပစ္စည်း' ကြီးများ ဝယ်ယူပြီး သုံးစွဲခဲ့ပါက စနစ်တကျ ထားရှိသုံးစွဲ ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်းများ ရှိနေရမည်။ ဝယ်ယူရာတွင်လည်း လုပ်ငန်းအတွက် တိုက်ရိုက် အကျိုး ရှိစေမည့် စက်နှင့်ပစ္စည်းများ ဖြစ်သင့်သည်။ ဥပမာ 'နေ့စဉ် သို့မဟုတ် လစဉ်' သုံးစွဲခြင်းမပြုရဘဲ တစ်နှစ်မှ တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ်သာ သုံးစွဲရန် လိုအပ်သည့် စက်ပစ္စည်းမျိုးများဖြစ်သည့် 'ကောက်ရိတ် စက်' မျိုးကို အပိုင်ဝယ်ထားခြင်းသည် ငွေအမြောက်အမြားကို ရင်းထား (မြှုပ်ထား) ပြီး အလုပ်များများ မလုပ်ရ၍ မိမိ၏ ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းအား ထိခိုက်ခြင်းဖြင့် နစ်နာလေလွင့်ခြင်း တစ်မျိုး ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် တစ်ဘက်မှ အငှားလိုက်စားရန် ရည်ရွယ်၍ ငှားမည့်သူများ အရန်သင့်ရှိနေပါက တွက်ခြေကိုက် ပြီး 'အကျိုးအမြတ်' ရှိပြန်သည်ကို သတိပြုရမည်။

၄၇။ ယနေ့မွေးမြူရေးလောကတွင် 'မေထုံမဲ့' သားတင်၊ မျိုးစပ်ခြင်းသည် အထူးခေတ်စားနေသည်။ အမှန်တကယ်လည်း မျိုးကောင်း၊ မျိုးသန်ပြန့်ပွားများရာတွင် အချိန်တို၊ ကာလတိုအတွင်း အမြောက်အမြား ပွားယူ၍ ရနိုင်လေသည်။ သို့သော် စနစ်မကျ သော 'မျိုးသုတ်ရည်' ထားသို့ခြင်း၊ မသန်ရှင်းသော ပစ္စည်းကိရိယာ သုံးစွဲခြင်းနှင့် အထူးသဖြင့် သတ်မှတ်ထားရမည့် အအေးဒီဂရီ (သိုလှောင်စဉ်နှင့် သင်ယူစဉ်များအတွင်း) အတိုင်းမထားနိုင်၊ မထားခဲ့သည့်အပြင် ပေါ့ဆမိပါက လုံးဝအကျိုးမဲ့ဖြစ်တတ်သည်ကို သတိပြုရမည်။

၄၈။ စိုက်ပျိုးရေးတွင် 'ဓာတ်မြေဩဇာ' အသုံးပြုရာ၌ အချိန် နောက်ကျသွားခြင်းသည် အသီး၊ အပင်များအား ထွက်နှုန်းအနည်း နှင့် အများ လျော့နည်းစေသည်သာမက အရည်အသွေးနှင့် အမျိုး အစား ညံ့ဖျင်းသွားစေခြင်းဖြင့် ရောင်းချရာတွင် ဈေးကောင်းမရ နိုင်သောကြောင့် ငွေကုန်ရကျိုးမနပ်သည်သာမက ဆုံးရှုံးမှုတစ်ခု ဖြစ်သည်။

၄၉။ မွေးမြူရေးတွင် 'အစာ၊ ရေ' စသည့်ဖြင့် တစ်စုံတစ်ခု၊ အချိန်ကာလ၊ အနည်းငယ်ပြတ်လပ်သွားခဲ့ပါက ထွက်နှုန်းများ (ဥနှင့်နို့များ) ရုတ်တရက်ကျဆင်းသွားနိုင်ပြီး တစ်ခါတစ်ရံတွင် မူလထွက်နှုန်းများ ပြန်ရရှိရန် 'လနှင့်ချီ' ၍ စောင့်ရတတ်သည်။

၅၀။ ပိုးသတ်ဆေး သုံးစွဲရာ၌ သတ်မှတ်ချိန်တွင် ပက်ဖျန်းခြင်း မပြုနိုင်၊ မသုံးစွဲနိုင်ဖြစ်ခဲ့ပါက ထိုသို့သော နောက်ကျသည့် အချိန် ကာလကို လိုက်၍ ထွက်နှုန်းများ (သီးနှံများ၊ ဥများ၊ နို့များ) ကို သိသိသာသာ ထိခိုက်နိုင်သည့်အပြင် အခန့်မသင့်ပါက အုပ်စုလိုက် ဆုံးရှုံးတတ်သဖြင့် အထူးသတိထားရမည်။

၅၁။ စာရင်းစစ်များ၏ အတွေ့အကြုံနှင့် အစီရင်ခံစာများအရ အောင်မြင်မှုရနေသော မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများသည် မူလစီမံချက် အတိုင်း အချိန်မီဆောင်ရွက် အကောင်အထည်ဖော်ပြီး လုပ်ကိုင်နိုင် ကြခြင်းကြောင့်ဟု သိရသည်။ သို့သော် ခြံတွင်းရှိ လုပ်ငန်းရပ်တိုင်း သည် သတ်မှတ်နေ့နှင့် အချိန်များတွင် အတိအကျ စတင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမပြုနိုင်ကြပေ။ ပိုမိုခက်ခဲသည်မှာ တစ်ခါတစ်ရံ

တွင် အရေးကြီး သောလုပ်ငန်းများဖြစ်ပြီး 'အချိန်တိုက်ဆိုင်နေတတ်ခြင်းဖြစ်သဖြင့်' တစ်ပြိုင်တည်း မည်သို့မှ မစနိုင်ဖြစ်တတ်သည်။ ဤနေရာတွင် လုပ်ငန်း တာဝန်ရှိသူ (ခြံမန်နေဂျာ) အနေဖြင့် မိမိ၏ အတွေ့အကြုံများအရ ကိုယ်တိုင်ဦးစားပေးလုပ်ငန်းကို ရွေးချယ် သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်လျက် တစ်လှည့်စီ ဆောင်ရွက်သွားရပေ လိမ့်မည်။

၅၂။ စက်ကိရိယာများ ပြင်ဆင်မွမ်းမံခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆောင်ရွက်ရမည့်ကာလကို အချိန်ဇယားဖြင့် အတိအကျ သတ်မှတ် ထားရမည်။ သို့သော် ၎င်းကာလသည် အများအားဖြင့် လုပ်ငန်းခွင် တွင် အလုပ်များ နည်းပါးပြီး အလုပ်သမားအများစုတို့ အားလပ်နေ သည့်အချိန်ကာလများသာဖြစ်သင့်ပြီး လိုအပ်သော အပိုစက် ပစ္စည်းများ ကြိုတင် စုဆောင်းဝယ်ယူထားခြင်းဖြင့် ပြုပြင်ရာတွင် မြန်ဆန်ပြီး လုပ်ငန်းခွင်များသို့ အမြန်ဆုံး အချိန်မီဝင်ရောက်နိုင် လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

၅၃။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကြီးများ၌ 'စာရင်းအင်းနှင့် မှတ်တမ်း မှတ်ရာများ' ကို အမြဲမပြတ် ကြည့်ရှုနှိုင်းယှဉ်ခြင်းများ ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်သွားခြင်းသည် မော်တော်ယာဉ်မောင်းရာတွင် ရှေ့၌ရှိ နေသော ဒိုင်ခွက်များ (မိုင်နှုန်း၊ ဓာတ်ဆီ၊ အပူအအေး၊ လျှပ်စစ် ချာချင်) စသည်များ၏ အတိုးအလျော့ကိုကြည့်ပြီး မောင်းသကဲ့သို့ ဖြစ်သဖြင့် အခြေအနေကောင်း၊ မကောင်းကို အမြဲတွေ့နေရပေ လိမ့်မည်။

၅၄။ မကြာခင်ကဆိုသလို မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ၌ လက်ဝယ်ရှိ
ငွေ (လယ်ထွင်းနှင့် ဘဏ်ရှိလက်ကျန်ငွေ) များ အမြောက်အမြား
ထင်ရှား ပေါ်လွင်နေသည်ကို တွေ့ကြရပေလိမ့်မည်။ ၎င်းကို
ယခုနှစ်လုပ်ငန်း၏ အောင်မြင်မှုကြောင့်ရသော ဝင်ငွေဟု ထင်မြင်
ယူဆမိတတ်ကြသည်။ သေသေချာချာ စနစ်တကျလေ့လာခဲ့ပါက
ယမန်နှစ်က ဈေးကောင်းရပြီး ရောင်းထားရငွေများမှ ပိုမိုရငွေ
များဖြစ်နေတတ်ပေသည်။ ဤတွင် စာရင်းဇယား စနစ်တကျထား
ရှိကြမှသာလျှင် သိနိုင်ပေလိမ့်မည်။

၅၅။ မြက်ချဉ်ဖတ်ကျွေးခဲ့ပါက နွားအမျိုးအစား တစ်မျိုးချင်း
(နို့ပေးနွားမ၊ ဇီးနွားမ၊ နို့ခန်းနွားမ၊ နွားမတမ်းများနှင့်
နွားသိုးကြီးများ၊ ခိုင်းနွားများအပြင် နောက်ဆုံး နွားလတ်များအဆုံး)
အရွယ်အလိုက် အစာစားနှုန်းကို သတ်မှတ်၍ ပုံမှန်ကျွေးရမည်။
အဓိကမှာ နို့စား (နို့ပေးနေသော) နွားမများဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့်
မိုးတွင်းနှင့် နွေကာလများတွင် ပိုမိုဂရုစိုက်ကျွေးမွေးရမည်။ ဥပမာ
သာမန်အားဖြင့် မိမိပြုလုပ်ထားသော မြက်ချဉ်ဖတ်၏ အမျိုးအစား
ကောင်းမွန်ပါက နို့ ၈ ပိဿာမှ ၁၀ ပိဿာအထိ နို့ပေးနေသော
နွားမတစ်ကောင် အတွက် ၆ ပိဿာနှုန်းကျွေးခြင်းဖြင့် ပုံမှန်နေ့စဉ်
ရှင်သန်နေထိုင်ရေးနှင့် နို့ထွက်များအတွက် လုံလောက်လေသည်။
သို့သော် မိမိ၏ မြက်ချဉ်ဖတ်အမျိုးအစား၏ ပြုလုပ်စဉ်က
မသေချာခြင်း၊ မြက်ဖြတ်သော အချိန်ကာလနောက်ကျခြင်း၊
မြက်များဖိနှိပ်ရာတွင် လိုအပ်ခြင်း စသည့် ချွတ်ယွင်းချက်များကြောင့်

အဟာရဖြစ်မှုနှင့် အာနိသင်ရှိမှုကို စိတ်မချရပါက အခြားသော အစာကြမ်း (ပဲဖတ်၊ နှမ်းဖတ်၊ ဖွဲနု၊ စက္ကူ၊ ပြောင်း) စသည်များကို တိမွေးကုဆရာဝန်နှင့် ညှိနှိုင်းပြီး လိုအပ်သလောက် ၁ ပိဿာ ထက်မကျော်စေဘဲ ကျွေးရမည်။ နို့ပေးကောင်းသော (နို့ထွက်များ သော) နွားမများအား သီးသန့်မြက်ချဉ်ဖတ်နှင့် အစာကြမ်းများကို အပိုဆောင်းကျွေးရမည်။

၅၆။ ခြံတွင်း 'ဝင်ပေါက်ကြီး' ကို ကျယ်နေပါက ဝင်းတံခါးအပြင် သီးသန့်ဝင်ထွက်နိုင်သော တံခါးငယ်တစ်ခု လုပ်ထားရမည်။ ထို့ပြင် ယာဉ်အဝင်အထွက်များခွဲပါက ဝင်းတံခါးအပြင် သီးခြားတင်၍ ချ၍ရသော မောင်းတံပြုလုပ်ထားသင့်သည်။ နေ့စဉ်ခြံတွင်းမှ တိရစ္ဆာန်များ စားကျက်သို့သွားလာဝင်ထွက်နေသော ခြံစည်းရိုး တံခါးကို ကွင်း (စားကျက်) သို့ လွတ်ချိန်တွင် လူမပါဘဲ တိရစ္ဆာန် များ တိုးထွက်သွားနိုင်ရန် လွယ်ကူအောင်လုပ်ပေးထားရန်နှင့် စားကျက်မှ ပြန်သွင်းပြီးချိန်တွင် မပျက်မကွက် ပိတ်ပေးရန် လိုလေ သည်။ ထို့အတူ စားကျက်မှ ပြန်ဝင်လာသောနွားများ မိမိတို့ သက်ဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများအတွင်း အလွယ်တကူတိုး၍ ဝင်သွားနိုင်ရန်အတွက် ခြံတွင်းဝင်းပေါက် တံခါးများကို အဝင်၌တိုးဝင် နိုင်ပြီး ပြန်အထွက်တွင် လူမှဖွင့်မပေးဘဲ မပွင့်စေရန် (အလို အလျောက် ပိတ်သွားစေရန်) စီစဉ်လုပ်ထားပေးရမည်။

၅၇။ ကြက်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း၌ ကြက်ဥများ သန့်ရှင်း ဆေးကြောခြင်းကို အလုပ်သမားသီးသန့်ထားပြီး ပုံမှန်လုပ်ကိုင်

နေခဲ့ရပါလျှင် ခြံတွင်း (ကြက်ခြံများ) မှ အောက်ခံဖွဲ့များ ညစ်ပတ်ခြင်း၊ လှောင်အိမ် ကြမ်းခင်းများကို မှန်မှန်သန့်ရှင်းရေးမလုပ်ခြင်း၊ ဥကျင်းများနည်း၍ ကြက်မများ လုဝင်၊ လုဥခြင်း၊ မစင်များပေခြင်းနှင့် ဥကွဲများရှိခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်တတ်သဖြင့် အလုပ်သမားတစ်ဦး၏ လုပ်အား အပို မကုန်စေရန်နှင့် အခြားလုပ်သားများ၏ လုပ်အားလေလွင့်မှု မရှိစေရန်အတွက် ကြက်ခြံများ၊ လှောင်အိမ်များ၊ ဥကျင်းများ၏ အောက်ခံဖွဲ့ (စပါးခွံ၊ လွှစာ၊ ကောက်ရိုး စသည်များ) သန့်ရှင်းရေးနှင့် လုံလောက်သော အထူရှိနေရေးကို တိတိကျကျလိုက်နာဆောင်ရွက်စေခြင်းနှင့် ဥကျင်းလုံလောက်စေခြင်းဖြင့် ကြက်ဥများ ဆေးကြောရာတွင် ပုံမှန် လုပ်သား အပိုသုံးစွဲခြင်းကို ရှောင်နိုင်ရမည်။

၅၈။ တိရစ္ဆာန်အစာအတွက် မိမိစိုက်ပျိုးမြေ (စိုက်ကွင်း/စိုက်ကွက်) များတွင် 'ထုံး' ဓာတ်အလုံအလောက်ရှိနေရန် အမြဲဂရုစိုက်ရမည်။ စိုက်ပျိုးမြေများ ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်ခြင်းကို တစ်နှစ်တစ်ခါမပျက်မကွက် ပြုလုပ်ရမည်။ 'ထုံး' ဓာတ်ချို့တဲ့၍ စိုက်ပျိုးပင် (ကောက်ပဲသီးနှံပင်များ) အမျိုးအစားညံ့ခြင်း၊ အထွက်မကောင်းခြင်းများ ဖြစ်ခဲ့ပါလျှင် အဓိက တာဝန်ရှိသူမှာ မန်နေဂျာနှင့် ခြံလုပ်ငန်းရှင်ပင် ဖြစ်လေသည်။

၅၉။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းရပ်များတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်လုပ်ကိုင်ရာ၌ 'ပုံသေနည်းများ' မရှိကြသောကြောင့် မိမိ၏ ပြီးခဲ့သော ကာလများက အတွေ့အကြုံများပေါ် အမှီပြု။

အခြေခံပြီးမှသာ အချိန်အခါနှင့် ရာသီအလိုက် ဖြေရှင်းလုပ်ကိုင် ရမည်သာဖြစ်သည်။ အလွန် အရေးကြီးသော အလုပ်ကိစ္စနှင့် ပြဿနာများမှအပ ချက်ချင်းဆုံးဖြတ် ဆောင်ရွက်ဖြေရှင်းခိုင်းစေ ခြင်းထက် အချိန်ယူ၍ ဆောင်ရွက်ခြင်းက ရေရှည်တွင် ပို၍ ခြံလုပ်ငန်းအား အကျိုးရှိစေလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ မိမိခြံမှ မျိုး 'နွားသိုးကြီး' လွတ်သွားခြင်းမျိုးကို တစ်ခြံလုံးအတွက် အလွန်အရေးကြီးသောကြောင့် လက်ရှိ လုပ်ကိုင်နေကြသော မရှိမဖြစ် မလုပ်မဖြစ်အလုပ်ကိစ္စများမှအပ ၎င်းနွားသိုးကြီး အတွက် ဝိုင်းဖမ်းပေးရသောအလုပ်ကို ဦးစားပေး၍ မူလအလုပ်များကို ရပ်ဆိုင်းပြီး လုပ်ပေးကြရမည်သာဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ်ပါက ခြံတွင်းဖြစ်ပေါ်လာမည့် အကျိုးဆက်များမှာ "လူများအား အသက်အန္တရာယ်ပြုခြင်း၊ နွားအချင်းချင်း ဝေ့ခြင်း၊ ခြံများအတွင်း အတင်းထိုးဖောက်တိုးဝင်ခြင်းနှင့် အခန့်မသင့်၍ အခြားတစ်ဖက် သော သူများ၏ ခြံများအတွင်း ဝင်ရောက်သွားပါက ထိခိုက် ကျိုးပဲ့ခြင်းကြောင့် နောက်ပိုင်း မိမိ၏ 'မျိုး' အတွက်ပင် သုံးမရ ဖြစ်သွားတတ်သည်။

၆၀။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ မည်သည့်တိုးတက်ကြီးပွားနေသောနိုင်ငံ ဖြစ်စေ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ၌ မိမိတို့စိုက်ပျိုးမြေများ၏ မြေဆီဩဇာများ ကုန်ခမ်းလျော့နည်းခြင်း၊ ရေနှင့်လေ တိုက်စားခြင်း စသည်များ မဖြစ်ရအောင် တားဆီးပြုပြင် စိုက်ပျိုးနေရမည်သာ ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ်ပါက သဲကန္တရများဖြစ်သွား၍ နိုင်ငံလိုက် ပျောက်ကွယ်သွား သည်အထိ ရှိခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိတို့၏

စိုက်ပျိုးမြေများ၌ စိုက်ပျိုးရန်အတွက် ထွန်ယက်ကြရာတွင် နောက်ပိုင်းစိုက်မည့်အပင်များအတွက် အဟာရဖြစ်စေရန်နှင့် မြေဆီခန်းခြောက်ခြင်း မဖြစ်စေရအောင် စနစ်တကျ ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးခြင်းကို အမြဲပြုလုပ်ရမည်။

၆၁။ မွေးမြူရေးခြံများ၌ ကြောက်မက်ဘွယ်ကောင်းသော အတွင်း ရန်တစ်မျိုးမှာ 'ကြွက်' ဖြစ်လေသည်။ ပြင်ပမှ ရောဂါများ သယ်ယူလာခြင်း၊ ခြံတွင်းတစ်နေရာမှ တစ်နေရာ ရောဂါကူးစေခြင်း၊ အစာများကို အကြီးအကျယ်စားသောက်ဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့် ဆုံးရှုံးနစ်နာခြင်းများ ဖြစ်တတ်သည်။ ၎င်းတို့အား တတ်နိုင်သမျှ 'နည်းမျိုးစုံ' ဖြင့် အစီအစဉ် ချမှတ်၍ ဖျက်ဆီးသုတ်သင်နေရမည်။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးခြံများတွင် 'ကြွက်မျိုးပြုတ်သွားသည်၊ ကင်းစင်သွားပြီ' ဟု မည်သည့်အခါကမှ မရှိခဲ့ပေ။ ခေတ္တခဏငြိမ်သက်နေခြင်းသာလျှင် ဖြစ်သည်။ အချို့ ကြက်ပေါက်စ၊ ကြက်ငယ်များနှင့် ကြက်ဥများအား ဆွဲခြင်း၊ ညအချိန် ကြက်ကြီးများအားကိုက်ခြင်း၊ နှောင့်ယှက်ခြင်းများကြောင့် ကြက်မများ လန့်ပြီး ဥနှုန်းများ ကျဆင်းသည်အထိ ဖြစ်တတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခြံကြီးခဲ့ပါက သီးခြား 'ကြွက်နှိမ်နင်းရေးအဖွဲ့' သို့မဟုတ် အလုပ်သမားကို သီးသန့်တာဝန်ပေး၍ ခြံတွင်းတွင် နေ့စဉ်လှည့်ပတ်ကြည့်ရှု သုတ်သင်စေရမည်။

၆၂။ လယ်ထွန်စက်၏ ရှေ့မီးလုံးကြီးများကို အမြဲမီးထိုးအား ကောင်းအောင် (အလင်းရောင်ကောင်းကောင်းရအောင်) ပြုပြင် ဂရုစိုက် တပ်ဆင်ပေးထားကြရမည်။ နေ့တာတိုသောကာလများနှင့်

အလုပ်များသောကာလ (အချိန်) များတွင် ညနေနှင့် ညပိုင်းများပါ ထွန်ယက်ကြရသဖြင့် ထွန်စက် ရှေ့မီးမကောင်းပါက ခရီးမတွင် ဖြစ်တတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထွန်စက်ရှေ့မီးလုံးကြီးများနှင့် ပတ်သက်၍ ချွေတာခြင်း မပြုသင့်ပေ။ ထို့ပြင် အေးမြသော ရာသီကာလများ၌ (ရေခဲလေ့ရှိတတ်လျှင်) ရေတိုင်ကီအတွင်းရှိ ရေများကို ညနေ၊ ညပိုင်း အလုပ်ပြီးချိန်တွင် (နံနက်အလုပ်စချိန်၌ ရေခဲမနေရအောင်) သတ်မှတ် 'ဆေးရည်' ထည့်ပေးထားရန် မမေ့သင့်ပေ။ ထည့်ပေးရမည်။

၆၃။ နွားငယ်နှင့် ဝက်ငယ်များ အအေးမိခြင်း 'မကြာခဏဖြစ်ခဲ့ပါက ပစ်ထားခြင်း၊ ပေါ့လျော့ခြင်းမရှိဘဲ ဂရုစိုက်၍ ပြဿနာအရင်းခံကို လေ့လာရှာဖွေရမည်။ တိရစ္ဆာန်အငယ်များ အအေးမိခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ ခန္ဓာကိုယ် ပုံမှန်ကြီးထွားနှုန်းကို လုံးဝထိခိုက်စေသောကြောင့် မိမိ၏ရှေ့လုပ်ငန်းအား ထိခိုက်တတ်သည်။ အတွေ့အကြုံများအရ အကောင်ငယ်များကိုထားသော နံ့များ၊ အဆောက်အအုံများအတွင်း၌ စနစ်မကျသော (ပေါ့လျော့သော) သန့်ရှင်းရေးစနစ်သည် အဓိက ဖြစ်သည်။ အကောင်ငယ်အိပ်နှင့် နံ့များသို့သွားလမ်း၊ ဝင်ထွက်လမ်းများကိုလည်းကောင်း၊ ရေမြောင်းနှင့် နောက်ဆေးနှင့်သေး (ကျင်ငယ်ရေ) များ သိမ်းသောမြောင်းများကိုလည်းကောင်း၊ ကြမ်းပြင် များကိုလည်းကောင်း၊ စနစ်တကျ ဆေးကြောခြင်းနှင့် အခါအားလျော်စွာ ပိုးသတ်ဆေးရည်များဖြင့် ပက်ဖျန်းခြင်းသည်သာလျှင် အဓိက ဖြေရှင်းချက်ဖြစ်သဖြင့် စနစ်တကျနှင့် စေ့စေ့စပ်စပ် စီစဉ်ပြုလုပ်စေရမည်။

၆၄။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင် လူမသိဘဲ (သတိမပြုမိဘဲ) နောက်ကွယ်မှ လေလွင့်မှုများရှိနေသဖြင့် ဂရုစိုက်ဖော်ထုတ်ပြုပြင်ခြင်းဖြင့် ငွေကုန်သက်သာပြီး လုပ်ငန်းတွင်ကျယ်ခြင်းများ ဖြစ်နိုင်သည်။ ပထမအမျိုးအစားမှာ မသိ၊ မတတ်၊ မကျွမ်းကျင်သူနှင့် အတွေ့အကြုံမရှိသူအား အရေးကြီးသောလုပ်ငန်းရပ်များ၌ တာဝန်ပေးမိခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်း မတွင်သည်သာမက စမ်းတဝါးဝါးနှင့် လုပ်နေသဖြင့် ဆုံးရှုံး နစ်နာမှုဖြစ်နိုင်လေသည်။ ဒုတိယအမျိုးအစားမှာ အစာ၊ မြေဩဇာ၊ ဆေးဝါး၊ ဓာတ်ဆီ၊ ဒီဇယ်၊ ချောဆီ၊ စက်ဆီနှင့် ယာဉ်များ (ထွန်စက်၊ မော်တော်ကား) သုံးစွဲရာတွင် မလိုအပ်ဘဲ အပိုကုန်ခြင်း၊ တလွဲသုံးစွဲမိခြင်းများကြောင့် ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုဖြစ်သည်။ ဥပမာ-အစာတစ်ခုတည်း၏ ချွတ်ယွင်းမှုကြောင့် ကြက်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း တစ်ခုတည်း၌ (၇၀) မှ (၈၀) ရာခိုင်နှုန်းအထက် ကုန်ကျနေခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ယာဉ်နှင့် ထွန်စက်များကို မလိုအပ်ဘဲ ကုန်ပစ္စည်းမပါဘဲ ခြံတွင်း၊ ခြံပြင် ဝင်ထွက်သွားလာမောင်းနှင်ခြင်းများတို့ကြောင့် ဖော်ပြပါလုပ်သားများ၏ 'လုပ်အားလေလွင့်မှုနှင့် သွင်းအားစုလေလွင့်မှု' များကို အထူး ဂရုစိုက် စီစဉ်ထိန်းချုပ်နေရာချထား သုံးစွဲနိုင်သည်နှင့်အမျှ လုပ်ငန်း ကြီးပွားတိုးတက်ရေးအတွက် အထူးအကျိုးရှိ အထောက်အကူဖြစ်နိုင်လေသည်။

၆၅။ အေးမြသောနေရာဒေသနှင့် 'နေ့တာတိုသော အချိန်ကာလ' ဆောင်းရာသီများတွင် ကြက်မများ မမျှော်လင့်ဘဲ ဥနှုန်းကျဆင်းတတ်သဖြင့် ကြိုတင်ဂရုစိုက်၍ ညဘက် (နေမဝင်မီ) အလင်းရောင်များ ရရှိနေအောင် မီးလုံး၊ မီးသီးများ အရံသင့်

ပြင်ဆင်ပြီး ထွန်းပေးထားရမည်။ ဤနည်းအားဖြင့် နေ့တာတို
သော်လည်း သာမန်နေ့များကဲ့သို့ အလင်းရောင် အလုံအလောက်ရ
နေခြင်းကြောင့် ဥကြက်မများ၏ ဥနှုန်းများ လျော့ကျခြင်းမှ
ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်လေသည်။

၆၆။ ပူပြင်းသော နွေရာသီတွင် အများအားဖြင့် ဥကြက်မနှင့်
အသားတိုးကြက်များ အစာကောင်းစွာ မစားနိုင်ကြ၍ (နံနက်
စောစောနှင့် ညနေပိုင်းသာ ခေတ္တခဏစားနိုင်သဖြင့်) ကြက်ဥနှုန်း
နှင့် အသားတက်နှုန်းများ သိသိသာသာ ကျဆင်းလေ့ရှိသည်။
ကြက်များ အပူရှိန်ဖိစီးမှုဒဏ် (Heat Stress) ကို ခံနိုင်ရန်အတွက်
နည်းမျိုးစုံဖြင့် ကာကွယ်၊ တားဆီး၊ ပြုပြင်ပေးရမည်။ (ဥပမာ-
သောက်ရေအေးအေး မပြတ်စေရန် စီစဉ်ပေးခြင်း၊ ရေစိုသော
အဝတ်စများဖြင့် ကာရံခြင်း အကောင်အရေအတွက် လျော့ပေး
ခြင်း၊ ညပိုင်းအစာစားနိုင်ရန် မီးထွန်း စီစဉ်ထားခြင်း စသည်များ
ဖြစ်သည်။) ၎င်းတို့ကို တိမွေးကု ဆရာဝန်ဖြင့် တိုင်ပင်၍
လည်းကောင်း၊ မွေးမြူရေးခြံအချင်းချင်း ညှိနှိုင်းဆွေးနွေး၍
လည်းကောင်း ပြုလုပ်ကြရမည်။

၆၇။ တိရစ္ဆာန်များအစာအတွက် အပင်များ (ပြောင်း၊ ပဲ၊ မြက်
စသည်များ) စိုက်ပျိုးရာတွင် တစ်မျိုးတည်းကို တစ်နေရာစာည်းတွင်
နှစ်ရှည်လများ တစ်ဆက်တည်း စိုက်ပျိုးခြင်းကို လုံးဝမပြုလုပ်ရ။
အပင်မှ မြေဩဇာတစ်မျိုးတည်းကို ဆက်တိုက်စားသုံးခြင်းနှင့် ပိုးမွှား
များ တစ်မျိုးတည်း အချိန်မှန် ပေါက်ပွား၊ ကြီးထွား၊ ပျက်ဆီးနိုင်
သဖြင့် နှစ်စဉ် အမြဲပြောင်းလဲ (အလှည့်ကျ) စိုက်ပျိုးသွားရမည်။

ဤတွင် နောက်စိုက်မည့်အပင်အတွက် အကျိုးရှိစေရန်ကိုပါ ဦးစားပေး စဉ်းစား၍ ရွေးချယ်စိုက်ပျိုးရမည်။ ဥပမာ-မြေပဲ သို့မဟုတ် ပဲပင် တစ်မျိုးမျိုးစိုက်ပျိုးပြီးမှ 'ပြောင်း' ကို စိုက်ခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။

၆၈။ နှစ်စဉ်ထုတ်ပြန်သော 'မဟာသင်္ကြန်စာ' ကို ဖတ်ရှုလေ့လာ သင့်သည်။ သုတေသနလုပ်ငန်းလုပ်သူတစ်ဦး၏ ပြောပြချက်အရ နှစ်ပေါင်း ၃၀ အတွင်း ပြန်လည်လေ့လာရာ ရာသီဥတု၊ မိုးရွာခြင်း များတွင် အများအားဖြင့် မှန်လေ့ရှိပြီး ကုန်ပစ္စည်းပေါ်ခြင်း၊ ရှားခြင်း များလည်း မှန်ကန်နေကြောင်းတွေ့ရသည်ဟုဆိုသည်။ ဤသည်မှာ အမှန် တွေ့ရှိဖော်ပြခြင်းများဖြစ်သောကြောင့် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများ၌ အနည်းနှင့်အများ 'အမှန်တကယ်' အထောက်အကူ ဖြစ်စေသည်ကို သတိပြုလေ့လာလက်ခံသင့်သည်။

၆၉။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင် မလုပ်မဖြစ်အဓိက (မပျက်မကွက်) ပုံမှန်လုပ်ကြရသော လုပ်ငန်းတစ်ခုမှာ 'ဆေးကြောသန့်ရှင်းရေး' ဖြစ်သည်။ ဆေးကြောသန့်ရှင်းရေးလုပ်ရာတွင် အဆင့်အမျိုးမျိုး ရှိသော်လည်း အခြေခံကျသော သာမန်ဆေးကြောခြင်းကိုမူကား သတ်မှတ် စည်းကမ်းစည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ လိုက်နာ၍ ပုံမှန်၊ အချိန်မှန်နှင့် လိုအပ်သလို မကြာခဏ ပြုလုပ်ပေးရမည်။ သို့ဖြင့် ခြံများ၊ အိမ်များ၊ ဂိုဒေါင်များနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာတန်ဆာပလာ များတွင် ကပ်နေ (ရှိနေ) သော ပိုးမွှားများ၏ အကောင်၊ မျိုးစေ့၊ မျိုးဥ စသည်ဖြင့် ဆွေစဉ်၊ မျိုးဆက်ပွားများကူးစက်ခြင်းကို ဖြတ်တောက်ပစ်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ စနစ်ကျသော သန့်ရှင်း

ဆေးကြောရေးကြောင့် အဆင့်ဆင့်ရောဂါ ကူးစက် ပြန့်ပွားခြင်းကို ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်ခြင်းဖြင့် ခြံတွင်းဆုံးရှုံး နစ်နာမှုများကို အထူး အကျိုးပြုကာကွယ်နိုင်လေသည်။ ပေါ့လျော့၊ ပျက်ကွက်ပါက အကြီး အကျယ် ထိခိုက်နစ်နာနိုင်သည်ကို သတိပြုရမည်။ ဤသို့ပေါ့လျော့ ခဲ့၍ သိန်းနှင့်ချီ၍ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့သော ခြံနှင့် လုပ်ငန်းများ အမြောက်အမြားရှိခဲ့သည်။

၇၀။ စားကျက်များတွင် အလှည့်ကျစိုက်ပျိုးပြီး လွတ်ကျောင်းစား စေခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါက သင့်လျော်သော ခြံစည်းရိုးကာခြင်းကို မပျက်မကွက် ပြုလုပ်ရမည်။ မိမိ၏တိရစ္ဆာန်များ စိုက်ကွင်းအတွင်း ထင်သလိုလှည့်ပတ်စားခြင်းနှင့် အချို့မမျှော်လင့်ဘဲ အခြား တစ်ဘက်ရှိသော ခြံရှိ ကောက်ပဲသီးနှံကွင်းအတွင်း ဝင်ရောက် ကျွေးကျော်ခြင်းများရှိပါက စိတ်မထိန်းနိုင်သူများနှင့်တွေ့လျှင် က်လွန်ခြေလွန် ဖြစ်တတ်၍ ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် မိမိ၏ ဝန်ဖိုးရှိသော မျိုးစွားသိုးနှင့် နို့စားစွားမကြီးများကို တစ်စုံတစ်ခု ပြုလုပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ထိခိုက်၊ ကျိုးပဲ့၊ သေဆုံးခြင်းခံခဲ့ရပါက အပြိုင် အဆိုင်ပြောဆိုဖြေရှင်းခြင်းများကို နှစ်ရှည်လများ ပြုလုပ်နိုင်ကြ သော်လည်း ၎င်းစွားသိုးနှင့် စွားမများနေရာကို နေ့ချင်း ညချင်း စိတ်ကြိုက်မျိုးစစ်၊ မျိုးသန့်များ အစားမထိုးနိုင်၍ မိမိလုပ်ငန်းအား ချက်ချင်းထိခိုက်ပေလိမ့်မည်။

၇၁။ မိမိခြံတွင်း၌ သစ်သီးဥယျာဉ်စိုက်ပျိုးထားပါက ရင့်မှည့်ချိန် တွင် ပြင်ပပုဂ္ဂိုလ်နှင့်အထူးသဖြင့် ကလေးများရန်မှ ကင်းဝေးရန်

သင့် လျော်သောခြံစည်းရိုးကာရံခြင်းကိုပြုလုပ်ထားပေးရမည်။ ထို့အတူ မိမိ၏ ကောက်ပဲသီးနှံစိုက်ကွင်းများအတွင်း အငှားကျောင်း သောရွာမှ နွားအုပ်များ၏ ကျွေးကျော်ဝင်ရောက်မှုမှ ကင်းဝေးအောင် ခြံစည်းရိုး မဟုတ်စေကာမူ ထင်သာမြင်သာအောင် အမှတ်အသား မှတ်တိုင်များ (ခြံစည်းရိုးမဟုတ်) ကို သင့်လျော်သလို စိုက်ထူပေး ထားရမည်။

၇၂။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း အထူးသဖြင့်နို့စားနွားမွေးမြူရာတွင် စား ကျက်သည်အဓိက အရေးကြီးလေသည်။ စားကျက်ကောင်းမှ မြက်နှင့် ပဲရိုင်းပင်များ ဖောဖောသီသီနှင့် ကောင်းကောင်းစား ရသည်နှင့်အမျှ အစာဖိုးသက်သာပြီးအထွက်ကောင်းသဖြင့် အမြတ်အကျန်များ၍ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ပိုင်စားကျက် မြက်ခင်းများကို ကြိုးစား၍ မဖြစ်မနေပြုပြင်စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် ထွက်လာသော မြက်နှင့် ပဲရိုင်းပင်များအား အစာစို၊ (Green Feed) အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အစာခြောက်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အစာကြမ်း (Roughages) အဖြစ်လည်းကောင်း၊ နောက်ဆုံး မြက်ချဉ်ဖတ် (Silage) ပြုလုပ်ထားခြင်းနှင့် နှစ်လုံးပေါက် မပြတ် ကျွေးသွားနိုင်ခြင်းကြောင့် အစာနု (Mash) အကုန်အကျ သက်သာ စေပြီး ထွက်နှုန်းများလည်း မြင့်မားနေလိမ့်မည်သာ ဖြစ်သည်။

၇၃။ စားကျက်သုံးစွဲရာတွင် အများလွတ်ကျောင်းသော ဘုံစားကျက် (ရွာသုံးစားကျက်) များကိုရှောင်ရမည်။ ရွာပေါင်းစုံမှ နွားမျိုးစုံ၊ သူရွာ၊ ကိုယ့်ရွာအပြန်အလှန်နေ့စဉ်လွတ်ခြင်း။

ကျောင်းခြင်းများကြောင့် ကျွဲ/ခွား များနင်းသဖြင့် မြက်များတုံးပြီး နုလန်မထူနိုင်ကြသည့်အပြင် ရောဂါမျိုးစုံ စုပေါင်းမွေးမြူရာဌာန သဘောဖြစ်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ပိုင် စားကျက်ကို ကောင်းသထက်ကောင်းအောင် နေရာကျဉ်းကျဉ်း တွင် စနစ်တကျမြေဩဇာထည့်ပြီး ပြုပြင်စိုက်ပျိုးသုံးစွဲခြင်းဖြင့် အစာစိမ်း အထွက်ကောင်းပြီး များများရသလို ရောဂါဖြစ်ပွားမှု နည်းပြီး အစာဖိုး (၂၅) မှ (၅၀) ရာခိုင်နှုန်းခန့်သက်သာလျက် နို့ထွက်နှုန်းလည်း ကောင်းလေ့ရှိ၍ ဖြစ်သည်။

၇၄။ ခြံထွက်လမ်းများကျဉ်းနေခဲ့ပါက လယ်ထွန်စက်များမှ နောက်တွဲဖြင့် (ထယ်၊ ထွန်၊ ကုန်တင်တွဲ၊ နောက်ဆွေချတွဲစသည်ဖြင့်) ဆွဲ၍ သွားလေရာတွင် မထိန်းနိုင်၍ဖြစ်စေ၊ မတော်တဆဖြစ်စေ၊ နောက်တွဲများ ဘေးရမ်းပြီး (အထူးသဖြင့် လမ်းကွေ့များတွင်) ခြံစည်းရိုးများအား တိုက်မိ ၍ပျက်စီးခြင်းများ မကြာခဏဖြစ်လေ့ ရှိသဖြင့် လမ်းများနှင့် ကွေ့များကို လုံလောက်သောအကျယ်အဝန်း၊ ထားပေးရမည်။ သို့မဟုတ်ပါက မကြာခဏ၊ ဒိုက်မိ၊ တိုက်မိ၊ ခိုက်မိ၊ ထွန်စက်နောက်တွဲရိုက်မိ၍ ပျက်စီးသဖြင့် ပြုပြင်ကြရသော (ပစ္စည်းဖိုး၊ ခြံစည်းရိုးတိုင်နှင့်တန်းများ) တန်ဖိုးများကြောင့် နှစ်ချုပ်စာရင်းတွင် မိမိ၏မြက်အား တိုက်ရိုက်ထိခိုက်စေလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။

၇၅။ ခြံတွင်းလမ်းများပေါက်ပြဲနေခဲ့ပါက အမြန်ဆုံးဖို့ခြင်း၊ ပြင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ပေးရမည်။ လမ်းပေါ်ရှိချိုင့်များအား ပြင်ဆင်မှု နောက်ကျသည်နှင့် အမျှ ခြံတွင်းယာဉ်နှင့်ထွန်စက်များ အခြား စက်ကြီးများ ဖြတ်ကျော်မောင်းနှင်ရာတွင် အနည်းနှင့်အများ

မလွဲမသွေပျက်စီးမှုများ (သက်တမ်းပြည့်မသုံးရဘဲ) ဖြစ်နိုင်လေသည်။ (ဥပမာ-တိုင်ယာများပွန်းပဲ့ခြင်း၊ လေးများ ကျိုးခြင်း၊ ကိုယ်ထည်များချောင်ခြင်း၊ တံခါးများချောင်ခြင်း၊ လောင်စာဆီ ပိုမိုကုန်ကျခြင်း၊ လမ်းချော်ကျခြင်း၊ တိမ်းမှောက်တတ်ခြင်းများနှင့် စက်နာခြင်းများမလွဲမသွေဖြစ်လေ့ရှိရာ၊ ၎င်းပျက်စီးမှုများအတွက် ကုန်ကျငွေစုစုပေါင်းမှာ နည်းလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။ ထို့ထက်ပျက်စီး၍ ရပ်နားခဲ့ရပါက ခြံ့လုပ်ငန်းများနှင့် ဝင်ငွေကိုတိုက်ရိုက်ထိခိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

၇၆။ မွေးမြူရေးခြံတွင်းတိရစ္ဆာန်များထံမှ ရာနှင့်ချီသော ရောဂါများမှာ လူများကို မမျှော်လင့်ဘဲ ကူးစက်နိုင်ကြောင်း သိခဲ့ကြရသည်။ သို့သော် ကိုယ်ခံစွမ်းအားများကြောင့် ခံနိုင်နေခဲ့ကြသည်။ အချို့ ရောဂါပုံသဏ္ဍာန်များ ထင်ရှားပေါ်လွင်ပြသခဲ့ခြင်းမရှိကြပေ။ အထူးသဖြင့် တိရစ္ဆာန် ချောင်းဆိုးအအေးမိချိန် သားဖွား(သားမွေး) ချိန်နှင့် သားလျော (သားပျက်)ချိန်များသည် တိရစ္ဆာန်များကို ကိုင်တွယ် စောင့်ရှောက်ပြုစုနေကြရသောသူများအား အများဆုံး ရောဂါကူးစက်ရန်အလွယ်ဆုံးနှင့် အဖြစ်လွယ်ဆုံးကာလ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နေမကောင်းသော တိရစ္ဆာန်နှင့် သားဖွားနေသော တိရစ္ဆာန်များအား အထူး ဂရုစိုက်ကိုင်တွယ်ပြုစုရန် လိုအပ်လေသည်။ မီးလောင်မည်ကိုစိုးရိမ်ပူပန် ကာကွယ်သလို နာမကျန်းသောခြံတွင်း တိရစ္ဆာန်များကိုလည်း ဤသို့ သဘောထားကြရပေမည်။

၇၇။ အပူပိုင်းဇုန်နှင့် ပူအိုက်သောတိုင်းပြည်များ၌ ခေတ်မီ နိုင်ငံခြားမှ နို့စားနွားများမွေးမြူရာတွင် ပြဿနာပေါင်းစုံနှင့်

တွေ့ဆုံဖြေရှင်း ဆောင်ရွက် ကြလေ့ရှိသည်။ ဤတွင် ပူအိုက်သော ပတ်ဝန်းကျင်နေရာဒေသများသာမက အာဟာရမပြည့်သောအပင်၊ မြက်များပေါက်နေသည့် စားကျက်များနှင့် မြက်ခင်းများ၊ လွန်ကဲသော အပူရှိန်၏ မြင့်မားခြင်း၊ ကပ်ပါးပိုးအန္တရာယ်များ (အထူးသဖြင့် နွားတွင် ကပ်လေ့ရှိသော 'မွှား' အန္တရာယ်များစသည်) တို့ဖြစ်လေသည်။ နွားအုပ်တစ်ခုတွင် 'မွှား' တစ်ကြိမ်တွယ်မိပါက သုတ်သင် နှိမ်နင်းရန်မလွယ်သလို နို့ထွက်သိသိသာသာကျသွားပြီး နွားမများ၏ ခံနိုင်ရည်အားများ လျော့နည်းကျဆင်းလျက် ပိန်ခွဲခြင်းများ ဖြစ်တတ်၍ 'မွှား' ရန် (မွှားကျင်းများကိုရအောင်ရှာ၍) ကို ဝရုစိုက် နှိမ်နင်းရမည်။

၇၈။ ဥကြက်မများအား ထပ်ဆင့်လှောင်အိမ် (Cage/Battery) များဖြင့်မထားဘဲ အိမ်ခန်းများနှင့် အဆောက်အအုံများအတွင်း အောက်ခံ ဖွဲ(ကောက်ဇိုး၊ စပါးခွဲ) စသည်များခင်း၍ (Deep Litter) စနစ်ဖြင့်မွေးခဲ့လျှင် အချို့သော ကြက်မများဥကျင်းတွင်မဥဘဲ တွေ့ရာကြမ်းပြင် နေရာစုံ၊ ထောင့်စုံတွင် ဥချသောအလေ့များ မကြာခဏတွေ့ကြရသည်။ ဥများအား လိုက်ကောက်ရသဖြင့် လုပ်အားအပိုကုန်ခြင်း၊ အချိန် ကုန်ခြင်း၊ 'မျိုးဥဖြစ်ပါက ညစ်ပတ်၍ ရောဂါပိုးများတွယ်ကပ်ခြင်းကြောင့် အကောင်ဖောက်ရာတွင် အကောင်ပေါက်နှုန်းညံ့ဖျင်းခြင်းနှင့် 'စားဥ' များမှာဈေးနှိမ်ခံရခြင်း၊ (ဈေးကောင်းမရခြင်း) များဖြစ်၍ မိမိ၏ဝင်ငွေကို ထိခိုက်စေ တတ်သည်။ ထို့ကြောင့် နံနက်ပိုင်းတွင် ကြမ်းပြင်မှ ဥများကို မကြာခဏကောက်ပေးခြင်းကိုပြုလုပ်ရမည့်အပြင် ကြက်မများ

ဥကျင်း အတွင်းဝင်လေ့ရှိအောင် ဥများမ'ဥ'မိ (ဥစမ်းချိန်ကာလ မတိုင်မီ) အနည်းဆုံး (၃)ပတ်ခန့်မှစ၍ ဥကျင်းများကို လုံလောက်စွာ စီစဉ်ပေးထားပြီး ဥကျင်း တက်သော (ဝင်သော) အလေ့အကျင့် ရစေရန် လိုအပ်သည်။

၇၉။ နို့စားနွားမများတွင် သားပေါက်ချိန် (ဖွားချိန်) သည် အလွန်ပင်ပန်း၍ ဖိစီးမှုဒဏ်ခံရသောကာလဖြစ်သည်။ ဤအချိန်၌ ဖြစ်ပေါ်ထိခိုက်သောဖိစီးမှုဒဏ်တစ်စုံတစ်ခုသည် နွားမ၏လာမည့် နို့ထွက်နှုန်းနှင့်ကျန်းမာရေးများသာမက နောက်ထပ်သန္ဓေတည် မည့်ကာလနှင့် အခြေအနေကိုပါထိခိုက်ရောင်ပြန်ဟပ်စေတတ် သဖြင့် နွားမသားပေါက်ချိန်တွင် အထူးဂရုစိုက်ညင်သာစွာ ပြုစု ကိုင်တွယ်ခြင်း ပြုရန်လိုလေသည်။

၈၀။ ဝက်မွေးမြူရာ၌အစာတွင်တော့စင် (Myeotoxins) ပါဝင်မှု ကို ခြေရာခံဖော်ထုတ်ရန်မလွယ်ကူသည့်အပြင် အမျိုးမျိုးသော နေထိုင်လှုပ်ရှားမှုနှင့် ကျန်းမာရေးပြဿနာများကို ထိခိုက်ဖြစ်ပေါ် စေနိုင်လေသည်။ ထို့ကြောင့်အစာစပ်မည့် ကုန်ပစ္စည်းများ၌ ၎င်းရောဂါကပ်ငြိနေကြောင်း မသင်ကာဖြစ်ခဲ့ပါက အခြားရောဂါ ကင်းသည့်အစာများဖြင့် ရောကျွေးခြင်းဖြင့် ရောဂါပါဝင်မှု အချိုးအစားကို လျော့ကျ (နည်း)သွားစေခြင်းဖြင့် စိတ်ချရ သောအဆင့်သို့ရောက်စေခြင်းများဖြင့် ကျွေးမွေးသင့်သည်။ သို့မဟုတ်ဘဲ အစာများမှီတက်၍ စိတ်မချရပါက 'မျိုးဝက်မ' များကို လုံးဝမကျွေးရန် ဖြစ်သည်။ သားတင်၊ သားဖွားနှုန်းကျခြင်းနှင့် ဝက်ကောင်ပေါက်ကျန်းမာသန်စွမ်း၍ကြီးထွားခြင်းကို အနှောင့် အယှက်ဖြစ်ပြီး လျော့ကျစေတတ်သည်။

၈၁။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများတွင် မရှိမဖြစ် မသုံးမဖြစ် အရေးကြီးသော အဓိက ဂရုစိုက် လိုက်နာလုပ်ကိုင်ရမည့် သတ်မှတ်ချက်အချို့မှာ တိရစ္ဆာန်ကာကွယ်ဆေးထိုးရာတွင် လိုက်နာရန်၊ ပိုးသတ်ဆေး သုံးစွဲရာတွင် လိုက်နာရန်၊ ကြက်မွေးမြူခြင်းနှင့် ကာကွယ်ဆေးသုံးစွဲခြင်းများ၌ လိုက်နာကြရန်စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ သီးခြားသတ်မှတ်ချက်များ အများအပြားရှိကြသောကြောင့် အမျိုးအစားအလိုက် တိကျစွာ လိုက်နာလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သွားကြရန် လိုအပ်လေသည်။

၈၂။ နို့စားနွားမများ မွေးမြူရာတွင် အကောင်အရေအတွက်ထက် "အရည်အသွေး" ကို ဦးစားပေးရန်လိုအပ်သည်။ သို့မှသာ အကောင်နည်းနည်းနှင့် နို့ထွက်များပြီး ကျွေးမွေးပြုစုထားရှိသည့် စရိတ်နှင့် လုပ်သားခများ အကုန်အကျသက်သာ၍ အမြတ်များများ ရလိမ့်မည်။ နို့ဇေးနည်းသော၊ သားမှန်မှန် (ပုံမှန်) မကျသော (မမွေးသော) နွားမများအား အမြန်ဆုံးမှတ်တမ်းများအရ (သတ်မှတ်နည်းစနစ်အပြင် စည်းကမ်းများနှင့်အညီ) ရွေးချယ် စစ်ဆေးပယ်ပစ်ရန် လိုလေသည်။ မျိုးအလွန်ကောင်းပါက တစ်နှစ်ခွဲတွင် တစ်သားကျနှုန်းဖြင့် (နှစ်ကြိမ်ခန့်သာ) အများဆုံးခွင့်ပြုသင့်သည်။

၈၃။ တိရစ္ဆာန်အစာများအတွက် ကောက်ပဲသီးနှံများ (စပါး၊ ပြောင်း၊ နှံစားပြောင်း၊ ပဲမျိုးစုံ) စသည်များကို ခြံတွင်စိုက်ပျိုးခဲ့ပါက သိုလှောင်သောအချိန်တွင် ကြွက်၊ ငှက်၊ ပိုးမွှားနှင့် အခြားသော သတ္တဝါများ၏ ဖျက်ဆီးစားသောက်ခြင်းဘေးမှ ကင်းဝေးအောင် သတ်မှတ်နည်းစနစ်များနှင့်အညီ စီစဉ်ထားသို့နိုင်ရမည်။ စနစ်တကျ

မထားနိုင်ပါက အစာအမျိုးအစား အရည်အသွေး ညံ့သွားခြင်းဖြင့် တိရစ္ဆာန်အစာဖော်စပ်၊ ကျွေးမွေးရာတွင် အာနိသင်မရှိ အာဟာရ မပြည့်ဘဲ အခန့်မသင့်ပါက ရောဂါများပင် ကူးစက်ရရှိနိုင်လေသည်။

၈၄။ နွားမကြီးနှင့် နွားမတမ်းများသည် ဂရုစိုက်မိပါက ခိုင်းနွား များတွင် မိတ်ထရာသိ၌ အုပ်လိုက်ပြေးလွှားနေကြရာ အများအား ဖြင့် ဇီးမရ (သားမတင်) ဘဲ ဖြစ်တတ်သဖြင့် မိမိနွားမများအား ဂရုစိုက်လေ့လာရန် လိုလေသည်။ အထူးသဖြင့် ခိုင်းနွားကောင်းများ ရရှိရန်အတွက် အုပ်လိုက်လွှတ်ထားခြင်းထက် ခိုင်းနွား "မျိုးနွားသိုး" ကောင်းကောင်းနှင့် ရှာဖွေ၍ အချိန်မီသီးသန့်သားတင်ပေးရန် ကြိုးစားရမည်။ သို့မဟုတ်ပါက ရာသီလွန်သွားပါက မလိုအပ်ဘဲ တစ်နှစ် နှစ်နာသွားလိမ့်မည်။ ထို့အတူ မို့စားနွားမတစ်ကောင် သားကျပြီး၍ အချိန်မီ သားထပ်မတင်နိုင်ခဲ့ပါက တစ်နှစ် တစ်သား မရနိုင် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် နွားမနှင့် နွားမတမ်းများအား အထူးဂရုစိုက်၍ အချိန်မှန် တစ်နှစ် တစ်သားကျအောင် မပျက်မကွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက် သားတင်ပေးနိုင်ရမည်။ အကောင်းဆုံးမှာ နွားသိုး တစ်ကောင်ကို နံနက်မိုးလင်း နွားများ ကွင်းမလွှတ်မီတွင် နွားမအုပ် တွင်းသို့ယူသွားပြီး ခေတ္တ အတူထားပေးပြီး စောင့်ရှောက်လေ့လာ ခြင်းဖြင့် မြိုင်ထသော နွားမကို ဖော်ထုတ်ယူရမည်။ နွားမွေးမြူနေ လုပ်ငန်းတွင် တစ်နှစ် သို့မဟုတ် တစ်နှစ်ခွဲတွင် တစ်သားဖြင့် တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ်ထက်များစေဘဲ သားကျသင့်သည်။ ၎င်းထက် ကျော်ပါက ပစ်ပယ်ရမည်။ ဤတွင် ပုံမှန် နွားသားမမွေးခဲ့ (သားမကျခဲ့) ပါက နွားမသော်လည်းကောင်း၊ မွေးမြူနေစနစ်သော်

လည်းကောင်း၊ ပိုင်ရှင်တို့၏ ချို့ယွင်းချက်တစ်ခုခုဖြစ်ပြီး မိမိတို့၏ အစီအစဉ်နှင့် စီးပွားရေးကို တိုက်ရိုက် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးစေသည်ကို သတိပြုရမည်။

၈၅။ စိုက်ကွင်းနှင့် မြက်ခင်းများအား ရေဖျန်းသောစနစ် အသုံးပြုခဲ့ပါက အခါအားလျော်စွာ (မိုးရာသီကုန်တွင်) ရေဖြန့်ဝေသော စိုက်ကွင်းများနှင့် အဓိကရေသွင်းသော ပိုက်လုံးတွင်တပ်ဆင်ထားသော ရေဝင်ထိန်းသော ဘား (Inlet or Cheek Volve) ကောင်းမကောင်းကို အမြဲဂရုစိုက် စစ်ပေးရမည်။ ဤနည်းဖြင့် အရေးအကြောင်းရှိချိန်၌ ရေပိုက်ပျက်ခြင်းနှင့် အထူးသဖြင့် ရေပိုက်ပြင်သူအား ခေါ်ရခြင်း၊ စစ်ဆေးရခြင်းနှင့် ပြင်ဆင်ရခြင်းများအတွက် အချိန်နှင့် ငွေကုန်ကျခြင်းများထက် စိုက်ပျိုးပင်များအား အချိန်မီ၊ အချိန်မှန်၊ အချိန်ပြည့် ရေမပေးသွင်းနိုင် ဖြစ်တတ်သည်။

၈၆။ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ “မျိုးစေ့” များကို မိမိခြံတွင် ပြန်ယူ (မျိုးပြန်ထုတ်) သုံးစွဲခဲ့ပါက အဆင့်မြင့်မျိုးစစ်၊ မျိုးသန့်များ အထူးထိန်းသိမ်းထုတ်လုပ်ရန် လိုအပ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဤသို့ စနစ်တကျ ရွေးချယ်ထုတ်လုပ်၍ ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်းဖြင့် အထွက်နှုန်းမကောင်းသော မျိုးစေ့များကို အများအပြား စိုက်ပျိုးခြင်းထက် ခရီးရောက်သည်။ မျိုးထားသည့် စံကွက်များကို အခြားမလိုအပ်သော ပြင်ပမျိုးများမှ ဝတ်မှုန်ကူးခြင်း၊ မျိုးကူးခြင်း မဖြစ်အောင် သီးသန့်စီစဉ်ပေးသွားရန် လိုအပ်သည်။

၈၇။ နွားခြံများ အထူးသဖြင့် နို့စားနွားမရုံရှိ ကြမ်းခင်းများတွင် နောက်ဆေးများ အထပ်ထပ်နှင့် ထူနေခဲ့ပါလျှင် အခါအားလျော်စွာ

ဖယ်ထုတ် (ခြစ်ထုတ်) ပစ်ရမည်။ နောက်ချေးများထူနေခြင်းကြောင့်
နွားမများ အစာစားရာတွင် အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေသည်သာမက
ကိုယ်လုံးနှင့် ခြေထောက်များ ညစ်ပတ်ပေရေပြီး နို့ညစ်ရာတွင်
နွားနို့ မသန့်ဖြစ်တတ်သည်။ ထို့ပြင် အစာခွက်များအတွင်း ကျသွား
ပါက အစာစားရာတွင်အခက်အခဲဖြစ်ပြီး ရောဂါအန္တရာယ်နှင့်
သန့်ရှင်းရေးလုပ်ရာတွင် နှောင့်နှေးလေ့ရှိသည်။

၈၈။ မွေးမြူထားသော ဝက်များနှင့်ပတ်သက်၍ မှတ်တမ်းများ
ပြုစုထားရှိရမည်။ ၎င်းမှတ်တမ်းများသည် လုပ်ငန်းအား အထူး
အကျိုးပြုလေ့ရှိသည်။ ဝက်ငယ်သားပေါက်နှုန်းနှင့် နို့ခွဲ
(စားခွက်နှိုက်/ ကျင်းတက်) အရွယ်အထိ အသက်ရှင် (ကျန်) သော
အကောင်ရေသည် များသောအားဖြင့် (၅) မှ (၈) ကောင်အတွင်း
သာရှိတတ်သည်။ နို့ခွဲဝက်ငယ်များ များများကျန်လေ မိမိကြီးစားမှု
၏ အောင်မြင်မှုဖြစ်ပြီး အကျိုးရှိလေ ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့်
နို့ခွဲချိန်မှ ထုတ်ရောင်းချိန် (၈) လသားအရွယ် အတွင်း အသား
ထွက်ကောင်းသောမျိုးကို ရွေးချယ်၊ ဖယ်ထား မွေးမြူနိုင်ရမည်။

၈၉။ ဝယ်ယူထားသောဆေးများ (လူသုံး၊ အိမ်သုံး၊ စိုက်ပျိုး၊
မွေးမြူရေးသုံး) နှင့် ပတ်သက်၍ အနည်းဆုံး တစ်နှစ်လျှင် (၃)
ကြိမ်၊ သီးခြားအချိန်ယူ (ရက်သတ်မှတ်) လျက် လတ်ဆတ်မှုကို
စစ်ဆေး၍ ဖယ်ရှားခြင်း၊ စွန့်ပစ်ခြင်း၊ ဖျက်ဆီးပစ်ခြင်းနှင့် အစားထိုး
ခြင်း (ထပ်မံ ဝယ်ယူဖြည့်စွက်ခြင်း) ပြန်လည်ပြုပြင်ထုပ်ပိုးခြင်း
စသည်များကို မပျက်မကွက်ပြုလုပ်ရမည်။ ဆေးအားလုံး
(သောက်ဆေး၊ ဖျော်ဆေး၊ ဖြန်းဆေး၊ မှတ်ဆေး၊ ထိုးဆေး)

စသည်များ သတ်မှတ်ကုန်ဆုံးရက်များ ပါရှိခဲ့ရာ ရက်ကျော် (ရက်လွန်) များကို “လုံးဝ” အသုံးမပြုမိရန် ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုး မွေးမြူရေးခြံများတွင် ဆေးသုံးစွဲမှုများ မှားယွင်းကြသဖြင့် “လူနှင့် တိရစ္ဆာန်များ” မမျှော်လင့်ဘဲ (အမှတ်မထင်) ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ ဆေးပုလင်း၊ ဆေးဘူး၊ ဆေးလုံး များတွင်ရှိသော “တံဆိပ်များ၊ ညွှန်ကြားစာများ၊ သတိပေးစာများ ကွာနေခြင်း၊ ပြဲနေခြင်း၊ ပျက်နေခြင်း၊ လုံးဝမရှိခြင်း စသည်များကို အထူးဂရုစိုက် ရှာဖွေဖော်ထုတ်ပြန်လည်ပြင်ဆင်၊ ဖြည့်စွက်ရေးသား၍ ကပ်ထား ခြင်းများ ပြုလုပ်ရမည်။ အမျိုးအစားတူသောဆေးများကို သီးခြား အစုလိုက်၊ ပုံ၊ သေတ္တာ၊ ရေခဲသေတ္တာ စသည်များတွင် သတ်မှတ် နည်းလမ်းများအတိုင်း သီးခြားစီထားပေးရမည်။ အထူးသဖြင့် စိုက်ပျိုး မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင် သုံးစွဲသောဆေးများမှ အချို့သည် “လူ၊ တိရစ္ဆာန်နှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများ” ကို အဆိပ်သင့်စေခြင်း၊ ပျက်စီးစေခြင်းများ ဖြစ်တတ်၍ အထူးဂရုစိုက်ရမည်။

၉၀။ ခြံလုပ်ငန်းများရှိ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးထွက်ကုန်၊ ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများကို ကိုင်တွယ်၊ ထုပ်ပိုး၊ သိုလှောင်၊ ပေးပို့ သယ်ယူရာတွင် အထူးလေ့လာစဉ်းစား၊ တွက်ချက်ရန်လိုသေး သည်။ စနစ်တကျ တွက်ချက်စုစည်း ကိုင်တွယ် ပို့ဆောင်ခြင်းဖြင့် စက်၊ ယာဉ်၊ ပစ္စည်း စသည်များကို သီးခြားလိုအပ်၍ အပိုထပ်မံ ဝယ်ယူခြင်း၊ မကြာခဏ ငှားရမ်းသုံးစွဲခြင်း (ပုံမှန်တင်ပို့ပေးရေးမှ အပ) များကို တတ်နိုင်သမျှ သက်သာစေရန် လက်ဝယ်ရှိနေသော ယာဉ်၊ လှည်း၊ လက်တွန်းထွန်စက်များဖြင့်သာ “ခြံတွင်းနှင့် အနီး

ပတ်ဝန်းကျင်” များသို့ နည်းလမ်းရှာဖွေ၍ လုပ်ကိုင်သွားသင့်သည်။ အချို့ ပိုမိုအကုန်အကျ သက်သာသော နည်းလမ်းများကို မလွဲမသွေ ရှာဖွေတွေ့ရှိ အသုံးပြု နိုင်ပေလိမ့်မည်။ အဓိက ဂရုပြုသင့်သော အချက်ကြီး (၃) ချက်မှာ-

၁။ ကိုင်တွယ်ပို့ဆောင်ရန်အတွက် မလိုအပ်သောပစ္စည်းများကို ခန့်မှန်းတွက်ချက်ရန်၊

၂။ ကျန်ရှိသောပစ္စည်းများနှင့် ပတ်သက်၍ စက်ပစ္စည်းနှင့် ယာဉ်သုံးစွဲမှုများအတွက် အလွယ်ဆုံးနှင့် အသက်သာဆုံး သော ‘နည်းလမ်းများ’ ကို အကျဉ်းချုပ်၍ တွက်ကြည့်ရန်၊

၃။ အထက်ပါ (၁) နှင့် (၂) မှ ပစ္စည်းများကို တွက်ချက်ဖော်ထုတ်ပြီးပါက ကျန်နေသောပစ္စည်းနှင့် လုပ်ငန်းများအတွက် သယ်ယူပို့ဆောင်ပေးရာတွင် အနည်းနှင့်အများ၊ စက်ပစ္စည်း၊ ယာဉ်နှင့်လှည်းများ သုံးစွဲမှု၊ မလွဲမသွေ လျော့သွားလိမ့်မည်သာဖြစ်၍ ကုန်ကျစရိတ် သိသာစွာ လျော့နည်းခြင်းဖြင့် မိမိခြံ၏နှစ်ကုန် ‘အမြတ်’ တွင် မလွဲ မသွေ တိုးတက်လာပေလိမ့်မည်။

၉၁။ နို့စားနွားများ မွေးထားပါက (နို့လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ပါက) တစ်လတစ်ကြိမ် နို့မှတ်တမ်းနှင့် နွားလေး (နွားပေါက်) များ၏ သွေးစစ်ခြင်းနှင့် ကျန်းမာရေးကို လိုအပ်သလိုစစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သော ရောဂါကာကွယ်ဆေးများကို ရာသီအချိန်အခါအလိုက်

တိရစ္ဆာန်မွေးမြူကုသရေး ဆရာဝန်များ၊ ဌာနများနှင့်ဆက်သွယ်ပြီး ကြိုတင် ထိုးပေးထားရမည်။

၉၂။ မိမိလက်ဝယ်ရှိနေသော မြက်ဖြတ်စက်များနှင့် အင်ဂျင်များ (ရိုးရိုးအင်ဂျင်နှင့် လယ်ထွန်စက်အင်ဂျင်များ) ရှိ ပူလီများကိုစစ်ဆေးခြင်း၊ အချိန်အဆမှန်မမှန် (စောင်းနေ၊ ရွဲနေခြင်းစသည်) များကို စစ်ဆေးခြင်း၊ ပြုပြင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် မြက်ရိတ်၊ မြက်ဖြတ်ချိန်နှင့် မြက်ချဉ်ဖတ်ပြုလုပ်ချိန်များတွင် အထစ်အငေါ့မရှိဘဲ အဆင်ပြေရန် ဖြစ်သည်။ မြက်ရိတ်၊ မြက်ဖြတ်ချိန်တွင် တစ်စုံတစ်ခု ချို့ယွင်းခဲ့ပါက လုပ်ငန်းနှောင့်နှေးကြန့်ကြာပြီး အစီအစဉ်ဖြင့် အချိန်ဇယားများ လွဲကုန်ခြင်းကြောင့် လာမည့်နှစ်အတွက် အခက်အခဲဖြစ်တတ်သည်။ အထူးသဖြင့် ထုတ်လုပ်သူများ၏ ညွှန်ကြားချက်နှင့် ပိုင်ရှင်လက်စွဲ စာအုပ်ပါအတိုင်း အဆင့်ဆင့်စစ်ဆေး၊ ပြုပြင်ခြင်းများကို အတိအကျ လိုက်နာပြုလုပ်ရမည်။

၉၃။ အကယ်၍ မြက်ချဉ်ဖတ်များကို မိမိ၏ခြံတွင်ပြုလုပ်ပြီး နွားများအား ၎င်းတို့ဘာသာ မြက်ချဉ်ဖတ်ကျင်းမှ တိုက်ရိုက် ဆွဲယူစားသောက်စေခြင်းသည် နွေကာလ အစာရှားပါးချိန်တွင် အထူးထိရောက်ပြီး အကျိုးရှိသည့်အပြင် နွားများ စားကျက်များသို့ နေပူထဲတွင်သွား၊ ပြန်မလုပ်ကြသောကြောင့် နေပူရှိန်နှင့် ပင်ပန်းဖိစီးမှုဒဏ် (Stress) မှ သက်သာကြသဖြင့် နို့ထွက်နှုန်းများကို ထိန်းထားနိုင်လေသည်။ သို့သော် မြက်ချဉ်ဖတ်ကျင်းများ၏ နေရာချထားမှု၊ ပုံစံအင်္ဂါတေကြမ်းခင်းများ၏ အနေအထား အဆင်ပြေရန်အပြင်

လိုခြံသော အမိုးများရှိထားရန် လိုလေသည်။ အထူးသဖြင့် အောက်ခင်း (အင်္ဂတေကြမ်းခင်း) သည် လနှင့်နှစ်ရှည်ကြမ်းပေါ်တွင် နွားအများစု ခွာများဖြင့် အမြဲရပ်၍ စားသောက်နေကြခြင်းကို ခံနိုင်ရည်ရှိရပေမည်။ နွားများ၏ ကိုယ်အလေးချိန်များနှင့် ခွာများကြောင့် ပဲ့ခြင်း၊ ပေါက်ပြဲ ခြင်း စသည်များ မဖြစ်စေရန် လိုသည်။ ဖြစ်လျှင်၊ တွေ့လျှင် အမြန်ဆုံး ဖာထေးပြုပြင်ခြင်းကို မပျက်မကွက် ပြုလုပ်ရမည်။ သို့ဖြင့် ရောဂါပိုး ခိုအောင်းခြင်းနှင့် ခွာနာရောဂါများကို ကာကွယ်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

၉၄။ မြက်ချဉ်ဖတ်ထည့်ခဲ့လျှင် အပုံ၏အမြင့်သည် သာမန်အားဖြင့် (၅) ပေထက်မပို (မမြင့်) သင့်ပေ။ မိမိအနေနှင့် သီးဖြားဖြတ်တောက် (လှီးဖြတ်) ၍ ကျွေးရန် စီစဉ်နိုင်ခဲ့ပါက (၅) ပေထက်ပိုမြင့်သောအပုံကို ပြုလုပ်ကျွေးမွေးနိုင်သည်။ သို့သော် အစာပုံ (မြက်ချဉ်ဖတ်ပုံ) ၏ ရှေ့မျက်နှာစာ နွားများဝင်စားခွင့်ပေးထားသော နေရာမှ အင်္ဂတေကြမ်းပြင်ကို အစာဟောင်းများ၊ အကြွင်းအကျန်များ၊ နောက်ချေးများ၊ ကျင်ငယ်ရေများ၊ အမှိုက်များ၊ ရွံ့များ အမြဲရောနှောပြီး ရှိနေနိုင်သဖြင့် တတ်နိုင်သမျှ နေ့စဉ် သန့်ရှင်းရေးနှင့် ဆေးကြောလှည်းကျင်းခြင်းကို ပြုလုပ်သွားရမည်။ မတတ်နိုင်ပါက အနည်းဆုံး (၃) ရက်တစ်ကြိမ် 'မဖြစ်မနေ' ပြုလုပ်ရမည်။

၉၅။ ခြံလုပ်ငန်းတွင် သုံးစွဲနေသော ဘက်ထရီအိုးများ (ယာဉ်သုံး၊ စက်သုံး၊ မီးထွန်း စသည်များ) ပုံမှန်စစ်ဆေး၊ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်းကို မပျက်မကွက် ပြုလုပ်ရမည်။ ပုံမှန်စစ်ဆေးဂရုစိုက်ပြုပြင်ပေးခြင်းဖြင့် ဘက်ထရီအိုးများ၏သက်တမ်းကို

အံ့ဩဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် ရှည်လျားစေသည်။ အချို့ ၃ နှစ်ထက်မက အသုံးခံလေသည်။ လိုအပ် သော မိုးရေ (Distilled Water) ကို နာရီ(၅၀) သုံးပြီးတိုင်း ဖြည့်ပေးရမည်။ အသုံးနည်းပါက တစ်လတစ်ကြိမ်စစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သည်ကို ဖြည့်ပေးရမည်။ တိုင်ခေါင်းများမှ ချေးချွတ်ခြင်း၊ ခေါင်းများ သန့်စင်ခြင်းနှင့် အထူးသဖြင့် လှုပ်ရှားခြင်း (ခေါင်းချောင်ခြင်း၊ ဘက်ထရီအိုး လှုပ်ရှားနေခြင်း) များမရှိအောင် ဂရုစိုက်၍ ပြုပြင်ဖာထေးပေးနေရမည်။ ဘက်ထရီအိုးတစ်လုံးကို မည်သည့်အခါမှ (မည်သည့် အခြေအနေနှင့်မှ) အတွင်းအားကုန်နေပါလျက်နှင့် ဂရုစိုက်၍ ပြုပြင်ခြင်းမလုပ်ဘဲ အချိန်ကြာကြာ (လနှင့် နှစ်နှင့်ချီ၍) စွန့်ပစ်ထားခြင်း၊ သိမ်းဆည်းထားခြင်းများ မပြုလုပ်မိရန် လိုအပ်သည်။

၉၆။ မိမိ၏ နို့စားနွားမများမှ 'ဇီး' (ကိုယ်ဝန်) ရှိနေသော နွားမဒန်းများအား အစာကျွေးခြင်း၊ စားကျက်လွတ်ခြင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည်ကို လိုသည်ထက်ပိုပြီး အဆီတက် 'ဝ' မသွားမီ အောင် (၂) လ (၃) လမှ ကြိုတင်၍ စီစဉ်ပြီး ကျွေးရမည်။ (အစာကို အဆီတက်ပြီး 'ဝ' မသွားစေရန် ထိန်းကျွေးရန်ဖြစ်သည်။) တတ်နိုင်သမျှ လေ့ကျင့်ခန်းရစေရန် အစာရှားသော (မြက်ကောင်းကောင်းမပေါက်သော၊ တုံးနေသော) စားကျက်နှင့် ကွင်းများသို့ တစ်ခါတစ်ရံ လွှတ်ပေးရမည်။ သို့သော် တစ်ဘက်မှ အစာနု (Mash) ကိုမူ ဂရုစိုက်ပြီး ကျွေးရမည်။ သားဖွားပြီး နို့ယေရာတွင် အထွက်ကောင်းစေရန် ဖြစ်သည်။

၉၇။ နို့ပေးနေသော (သားကျ) နို့စားနွားမများအား အနှစ်တက်၊ အဝလွန်ပြီး နို့ထွက်မလျော့စေရန်အတွက် အစာကျွေးခြင်းနှင့် အထူးသဖြင့် ကိုယ်ပိုင်စိုက်ထားသော စားကျက်၊ မြက်ခင်းများတွင် အချိန်နှင့်လွတ်ပေးပြီး စားစေရမည်။ (၎င်းတို့စိတ်ကြိုက်စားခြင်းကို ခွင့်မပြုရ) လွတ်ပေးထားခြင်း၊ လွတ်ကျောင်းခြင်းကို ထိန်းချုပ်ပေးရမည်။ အထူးသဖြင့် စေတနာပိုပြီး အစာနု (Mash) ကို လိုသည်ထက် ပို၍ (မထိန်းဘဲ) နွားမစိတ်ကြိုက်စားစေခြင်းသည် လောလောဆယ် နို့ပေးကာလတွင် နို့ထွက်နည်းသွားစေသည့်ပြင် နောက်တစ်သားအတွက် အဆီများနေသောကြောင့် နို့ထွက်နှုန်းကို သိသိသာသာ ကျဆင်းစေလိမ့်မည်။

၉၈။ 'မျိုး' အတွက် ရွေးချယ်ဖယ်ထားသော ဝက်သိုးများကို (၆) လသားတွင် နံပါတ်ရိုက်ခြင်း (စာလုံးရိုက်ခြင်း၊ နားရွက်နံပါတ် ဖြတ်ခြင်း) များ ပြုလုပ်ပြီး ၎င်း၏မိသားစုရာဇဝင်ကို စနစ်တကျ ပြုလုပ်ပြီး တစ်ကောင်ချင်း မှတ်တမ်းတင်ထားရမည်။

၉၉။ နို့ပေးနွားမကြီးများနှင့် နွားမတမ်းများ၏ နို့အုံနှင့် အထူးသဖြင့် နို့တံ (နို့သီးခေါင်း) များကို မကြာခဏ စစ်ဆေးပေးရမည်။ အဓိက နွေဦးပေါက်တွင်ဖြစ်သည်။ လိုအပ်ပါက ဆေးဝါးသုံးစွဲရမည်။ မသန့်ရှင်းသောဈေ အဝတ်၊ လက်များဖြင့် ကိုင်တွယ်ဆေးကြော နို့ညှစ်ခြင်းသည် ရောဂါကူးစက်မှုကို တိုးတက်လျင်မြန်စေသဖြင့် စနစ်တကျ ဆေးရည်နှင့် ဆေးကြောခြင်း (လက်၊ အဝတ်စ၊ ပစ္စည်း၊ ကိရိယာ၊ ပုံး စသည်များ) ကို မပျက်မကွက် ပြုလုပ်ရမည်။

အလုပ်သမားများကို လေ့ကျင့်ပေးထားရမည်။ အခါအားလျော်စွာ စစ်ဆေးရမည်။ သေချာစွာ ဂရုစိုက် ဆေးကြောခြင်းကို စနစ်တကျ နှင့် ပုံမှန်လုပ်ကိုင်နိုင်ပါက သန့်ရှင်းရေး အတွက် ပုံမှန်သုံးစွဲရသော ဆေးများသုံးစွဲကုန်ကျခြင်းကို အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ လျှော့ပေး နိုင်၍ စရိတ်သက်သာနိုင်လေသည်။

၁၀၀။ မိမိခြံတွင်းတိရစ္ဆာန်များအား ပြင်ပမှ ဝယ်ကျွေးရသော အစာများ၏ စာရင်းအပါအဝင် အစာစာရင်း (စားသုံးမှုစာရင်း) ကို ပြုစုရမည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းများကို တစ်ဖက်မှထွက်လာသော အသားများ၊ ကြက်ဥများ၊ နွားနို့များကို ရောင်းချရာတွင် ဂရုစိုက် သလို သီးခြားဂရုစိုက်၍ မှတ်တမ်းထားရှိရမည်။ မွေးမြူရေးတွင် အစာသည် ကုန်ကျစရိတ်၏ (၇၀) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အချို့ အထက်ရှိ၍ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တိရစ္ဆာန်အမျိုးအစား၊ အရွယ်အစားအလိုက် စားသုံးကြသော (ကျွေးခဲ့ရသော) အစာစာရင်းမှတ်သားခြင်းကို အလေးချိန် တန်ဖိုးနှင့် သယ်ယူစရိတ်များ အပါအဝင် မဖြစ်မနေ ပြုစုထားရှိရမည်။

၁၀၁။ ရာဘာဘီးတပ်ယာဉ်စက်ကြီးများ၊ ကားများ၊ လယ်ထွန်စက် စသည်များတွင်ရှိသော ရာဘာဘီးများသည် စနစ်တကျမထားပါက 'လှိမ့်သွားတတ်' သည့်အပြင် အကယ်၍ တစ်စုံတစ်ခုနှင့် ဆက်သွယ် ထားသည့် ပူလီရှိနေခဲ့ပါက မကြာခဏ စက်တွင်ဆောင့်ခြင်း (ထစ်ငြေ့ခြင်း) ဖြစ်တတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရာဘာဘီးတပ်ယာဉ်များ (ကား၊ လယ်ထွန်စက်၊ အခြားယာဉ်စက် စသည်များ) ရပ်ထားခဲ့ပါ

လျှင် 'ကြမ်းတုံး' အဖြစ် တုံး လေးလေးကြီးကြီးခိုင်ခိုင်ထစ်ခုစီကို နောက်ဘီး (နောက်ဘီး) များတွင် ခုပေးထားရမည်။

၁၀၂။ မျိုးစပ်နွားသိုးမွေးထားခဲ့ပါလျှင် ၎င်း၏လည်ပင်း၊ မေးတွဲ (Withers) နှင့် ကျောရိုးတစ်လျှောက် 'သန်း' နှင့် 'မွှား' များ ကင်းနေအောင် မကြာခဏ စစ်ဆေးရှာဖွေ သုတ်သင်ပေးရမည်။ အကောင်းဆုံးမှာ အင်္ဂါစပ်နှင့် အနီးတစ်ဝိုက်အမွှေးများအား ညှပ်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ တတ်နိုင်ပါက တစ်လတစ်ကြိမ် သန်း၊ မွှား သတ်ဆေးမှုန့် (ပေါင်ဒါ) ဖြူးပေးရမည်။ အထူးသဖြင့် ဦးခေါင်း အပေါ်ပိုင်း၊ နွားရွက်များနောက်နှင့် နောက်မြီး၏အရင်း (စအိုဝအပေါ်) မြီးညောင်ရိုးတစ်ဝိုက်ကို ဂရုစိုက် သန့်စင်ပေးရမည်။

၁၀၃။ ဖြတ်စက်များ (လွှစက်၊ မြက်ဖြတ်စက်စသည်များ) ကို ကိုင်တွယ်လုပ်ကိုင်နေစဉ်၌ အင်္ကျီလက်ရှည်များ၊ အပြင်ထွက် နေသော အင်္ကျီစများ၊ ပုဆိုးစများစသည်တို့ သေသပ်စွာ ဝတ်စားထားရန် ဂရုစိုက်ဆော်ဩရန်ဖြစ်သည်။ အဝတ်စ၊ ပိတ်စ (နောက်ဆုံး အမျိုးသမီးများ၏ ဆံပင်ရှည်) တစ်စုံတစ်ခု စက်နှင့်ငြိသွားပါက လုပ်ကိုင်နေသူ၏ အသက်အန္တရာယ်ကို ထိခိုက်နိုင်သည်အထိ ဖြစ်တတ်၍ အလုပ်သမားများအပါအဝင် စည်းကမ်းများကို သတ်မှတ် လိုက်နာ သိထားစေရမည်။

၁၀၄။ အထူးထပ်မံ သတိပြုရန်မှာ မိမိလက်ဝယ်ရှိ သုံးစွဲနေသော စက်ပစ္စည်းအားလုံး သက်ဆိုင်ရာပစ္စည်းထုတ်လုပ်သူနှင့် ဌာနဆိုင်ရာများမှ ညွှန်ကြားသော အကာအကွယ်များ၊ အတားအဆီးများ

(အထူး သဖြင့် ပူလီများ၊ လှည့်တန်များ၊ ရှုပ်လှိုင်းများတွင်) ဖုံးအုပ်ခြင်း၊ ကာရံခြင်း၊ တားဆီးခြင်းများ လုပ်ပေးထားခြင်းများကို မပျက်မကွက် ကြိုတင် ပြုလုပ်ပေးထားရမည်။

၁၀၅။ ဝက်နှင့် အထူးသဖြင့် နွားချေး (မစင်)၊ ကျင်ငယ်ရေများ စွန့်ပစ်၊ စုဆောင်းရာတွင် အလေအလွင့်မရှိစေဘဲ စနစ်တကျ အပုံများ၊ ကန်များပြုလုပ်၍ သိုလှောင်ထားရှိရမည်။ ဤလုပ်ငန်း၌ အညစ်အကြေးများကို သေချာ၍ လျင်မြန်စွာစီးဆင်းစေလိုပါက အဆောက်အအုံမှ ကြမ်းပြင်များနှင့် မြောင်းများကို အလိုက်သင့် ဖြစ်အောင် ပြန်လည်ပြုပြင်၍ နောက်ချေး၊ မစင်များ သီးခြား စုပုံကျသော မြောင်းများ၊ ကျင်ငယ်ရေများနှင့် လှောင်အိမ်အတွင်းမှ ဆေးချလိုက်သော ရေများကို သီးခြားမြောင်းများဖြင့် ဆက်သွယ်ပြီး သိုလှောင်ကန်များအတွင်း ဝင်စေရန် စီစဉ်၍ ဆက်သွယ်ပေးရမည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် စိုက်ကွင်းများအတွက် အလွန်တန်ဖိုးရှိသော 'မြေဩဇာအရည်' များ လေလွင့်မှုမရှိဘဲ ရရှိနိုင်လိမ့်မည်။

၁၀၆။ မကြာခင်ကမှ သားပေါက်ပြီးနို့ထွက်ကောင်းနေသော နွားမ တစ်ကောင်အား အခြေအနေအရ အစာတစ်မျိုးမျိုးကို ပြောင်းကျွေးခဲ့ပြီးနောက် (၂) ပတ်ကျော်ခန့်တွင် နို့ပေးနှုန်းလျော့ (ကျ) သွားပြီး အစာစားနှုန်းပါ လျော့နည်းသွားပါက တစ်စုံတစ်ခုသောရောဂါ ရနိုင်သဖြင့်တိမွေ့ကုဆရာဝန်အား အမြန်ဆုံး ဆက်သွယ်ကုသရမည်။

၁၀၇။ မိမိနို့စားနွားများအတွက် သီးခြားမြက်ခင်းစိုက်ထားပြီး လွတ်ကျောင်း (စားစေ) ခဲ့ပါလျှင် လာမည့်နှစ်ဦးပိုင်း၌ စောစော

မြက်များ ရရှိရန်အတွက် လက်ရှိမြက်ခင်းကို နွားများအမြန်ဆုံး စား၍ ကုန်စေရန် နေ့စဉ် (အမြဲ) လွတ်ပေးပြီးနောက်၊ ထိုမြက်ခင်းကို အမြန်ဆုံး၊ ထယ်ထိုး၊ ထွန်မွေ့ပြီး၊ ခြံတွင်းမှတ်ရွာန်ချော့ (ကြက်၊ ဝက်၊ နွားမစင် အောက်ခံ ပွဲ၊ ကောက်ရိုးစသည်) ဓာတ်မြေဩဇာ (မြေစမ်းသပ်ပြီး၊ လိုအပ်သည့် ဓာတ်မြေဩဇာ) များ ပက်ဖျန်းပြီး၊ လာမည့်နှစ်အတွက် မြက်စိုက်ပျိုး ခြင်းကို တတ်နိုင်သမျှ အစောဆုံး ပြုလုပ်ပေးရမည်။

၁၀၈။ မျိုးကြက်ဥ (ဖောက်ဥ) များကို ဖောက်ရာတွင် အခွံပါးသော ဥ များကို လိုးဝထည့်မဖောက်မီစေရန် ဂရုစိုက်ရမည်။ ထို့အတူ အပြင်မှ ရက်သား (ကြက်ပေါက်စ) များဝယ်ယူမွေးမြူပါကလည်း၊ အခွံထူသော ကြက်ဥများဖြစ်ကြောင်း အာမခံပေးစေရမည်။ မိမိခြံမှ မျိုးဥများ ကောက်ယူရာတွင် အထူးဂရုစိုက်၍ ကောက်ရန်နှင့် လိုအပ်ပါက ကြက်ဥ၏ သန့်ရှင်းရေး (ကြက်ဆေးများပေးနေခဲ့လျှင်) ကိုပါ ချက်ချင်း သန့်စင်မှုပြုလုပ်ပေးရမည်။ ထားသို့ခြင်း၊ သယ်ယူခြင်းများ၌လည်း အထူးဂရုစိုက်၍ သတ်မှတ်နည်းနှင့် စနစ်များ အတိုင်း ရွေးချယ်ထုတ်ပိုးသယ်ပို့ရမည်။

၁၀၉။ ခြံတွင်းစိုက်ထားသော သစ်သီး (အသီး) ပင်များရှိခဲ့လျှင် အသက်ကြီး၍ ဖြစ်စေ၊ အမျိုးအစားညံ့လျှင်ဖြစ်စေ၊ အသီးအထွက်နှုန်းမကောင်းလျှင် ဖြစ်စေ၊ စသည်ဖြင့် ချို့ယွင်းချက်ရှိသော အပင်အို၊ အပင်ညှပ်၊ အပင်နာများကို အမြန်ဆုံးဖယ်ရှားပြီး၊ အပင်သစ်များဖြင့် အစားထိုးစိုက်ပေးရမည်။ သစ်သီးပင်များသည်

အခြားသောကောက်ပဲသီးပင်များကဲ့သို့ပင်၊ မြေဩဇာပုံမှန်ကျွေးပေးရန် လိုအပ်သည်။ အထူးသဖြင့် အသွေးအရောင်ကောင်း၍ အသားပြည့်သောအသီးများ ပုံမှန်ရလိုပါက 'ပိုတက်' ဓာတ်မြေဩဇာကို မပျက်မကွက်၊ သတ်မှတ်ချိန်အလိုက် ထည့်ပေးရမည်။ ထို့အပြင် ပုံမှန်ရာသီလိုက်လိုအပ်သောပိုးသတ်ဆေးများကို၊ ကြိုတင်ကာကွယ်သောအားဖြင့် ဖြန့်ပေးခြင်းဖြင့် အထွက်များပြီး၊ အမျိုးအစားကောင်းသော အသီးများကို ရနိုင်ပေလိမ့်မည်။

၁၁၀။ ခြံတွင်း၌ အရေပေါ်နွားမကြီးမှ၊ သားမွေး (သားပေါက်) ခဲ့ပါလျှင် နွားပေါက်စငယ်၏ ချက်ကြီးကို စနစ်တကျ ချည်နှောင်၍ ပိုးသတ်ဆေးရည်ဖြင့်ဆေးပြီး၊ တင်ချာ၊ အိုင်အိုင်ဒင်းဆေးရည် လူးပေးခြင်းဖြင့် နောက်ပိုင်းရောဂါဖြစ်ခြင်းများမှ ကာကွယ်ပြီး ဖြစ်စေရမည်။ နွားငယ်၏ ချက်တိုင်အပေါက်သည် နွားပေါက်စအား ပထမဆုံးရောဂါပိုးများ အလွယ်တကူဝင် ရောက်စေနိုင်သော တံခါးပေါက်တစ်ခုဖြစ်သည်ကို သတိပြုရမည်။ နောက်ဆုံးတွင် နွားပေါက်စငယ်ကို အနားရှိသောကောက်ရိုးများ၊ မြက်ခြောက်များဖြင့် ဖြည်းညှင်းစွာ အညစ်အကြေး (အကျိအချွဲ) များ ကုန်အောင် ပွတ်တိုက်ပေးပြီး လေစိမ်းမမိနိုင်စေရန်နှင့် အအေးမမိစေရန် ခြောက်သွေ့သောလေလုံခန်း၌ဖြစ်စေ၊ သေတ္တာ၊ ပုံးတစ်ခုခုအတွင်းဖြစ်စေ ယာယီခေတ္တထားပေးရမည်။

၁၁၁။ ခြံရှိ စက်ပစ္စည်းကိရိယာများအား အသုံးမပြုဘဲ ကြာရှည်ထိန်းသိမ်းထားရန်ဖြစ်စေ၊ (ရာသီကုန်၍ နောက်ရာသီရောက်ချိန် အထိသိမ်းထားရသော၊ ကောက်စိုက်စက်၊ ကောက်ရိတ်စက်၊

နောက်ချေးချသည့်စက်၊ စသည်များ) အခြားတစ်နေရာသို့ပေးပို့
ရွှေ့ပြောင်းရန်ဖြစ်စေရှိခဲ့ပါက၊ ထို စက်ပစ္စည်းကိရိယာများအား
စနစ်တကျကောင်းစွာစစ်ဆေးပြုပြင်မွမ်းမံပြီးနောက်၊ လိုအပ်သော
စက်ဆီ၊ ချောဆီ (အင်ဂျင်ပိုင်နှင့် အမဲဆီစသည်များ) ကို အသစ်
လဲလှယ်ထည့်ပေးရမည်။ ၎င်းနောက် ဂိုဒေါင်၊ စက်ပစ္စည်းရပ်နား
သည့်နေရာ သို့မဟုတ် ထုပ်ပိုးပစ္စည်းထည့်သောသေတ္တာများ
အတွင်း စနစ်တကျနေရာချထားခြင်း၊ ထုပ်ပိုးခြင်းပြုလုပ်ပေးရမည်။
ဤသို့လုပ်ပေးခြင်းဖြင့်၊ စက်ပစ္စည်းကိရိယာ၏ သက်တမ်းရှည်စေ
သည်သာမက၊ နောက်ပိုင်းမောင်းနှင်ကိုင်သွယ်အသုံးပြုနေသူ
အတွက်၊ အထူးကူညီရာ (ကျေးဇူးပြုရာ) ရောက်ပြီး၊ မိမိတို့အား
လည်း လေးစားမှုရနိုင်ပေသည်။

၁၁၂။ နို့စားနွားမများ (အထူးသဖြင့် နို့ပေးနေသောနွားမများ)
များအား၊ မပြတ်လေ့လာနေပါက၊ အသားအရေ (အရေပြား)
မလျှော့မတင်းရှိနေခြင်း၊ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းခြင်း၊ တောက်ပြောင်ခြင်း၊
မျက်စိများကြည်လင်တောက်ပခြင်းနှင့် သွားလာလှုပ်ရှား၊ စားသောက်
ပုံများ ဖျတ်လတ်၊ သွက်လက်နေခြင်းများက၊ ကျန်းမာရေး အခြေ
အနေကောင်းသည်ကို ပြနေခြင်းဖြစ်သည်။ အသံမပေးခြင်း
(မအော်ခြင်း)၊ လှုပ်ရှားသွားလာမှု ထိုင်းပိုင်းနီးကွေးခြင်း၊ လှုပ်ရှားမှု
နည်းပါးခြင်းနှင့် နို့ပေးလျော့နည်း (ကျ) သွားခြင်းများသည်၊ အဆီ
ဓာတ် အဝလွန်သွားခြင်း၊ မကျန်းမာခြင်း၊ တစ်စုံတစ်ခုသော ရောဂါ
ကပ်ရောက်ခြင်းကို ပြသသည့်ရှေ့ဦးလက္ခဏာ ဖြစ်သည်အပြင်
ပိုင်ရှင်၏မွေးမြူမှုစုကွေးမွေးခြင်းများ၌၊ တစ်စုံတစ်ခုပေါ့လျော့

ခြင်းနှင့်စနစ်မကျ (ပှားလွင်း) ခြင်းများရှိနေသည်ကို ဖော်ပြနေခြင်း ဖြစ်သဖြင့် အမြန်ဆုံး စစ်ဆေးကုသပြုပြင်သွားရန် လိုပေသည်။

၁၁၃။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးခြံများ၌ မမျှော်လင့်ဘဲ၊ အချိန်ကုန်ပြီး အလုပ်မဖြစ်သော (မတွင်ကျယ်သော) ကာလသည်၊ နွေရာသီ အတွင်းဖြစ်လေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် နွေရာသီကာလအတွင်း လုပ် ကိုင်ရမည့် ခြံအတွင်း/ ခြံပြင်လုပ်ငန်းများကို အဓိကနှင့် သာမည ခွဲခြားပြီး အစီအစဉ်များ ကြိုတင် ရေးဆွဲထားလျက်၊ နံနက် စောစော နှင့် ညနေပိုင်းများတွင် (နေ့လယ်ပူပြင်းသော နေပူရှိန်ကိုရှောင်၍) လုပ်ကိုင်စေရမည်။ အမှန်စင်စစ် မြေပြုပြင်ခြင်း၊ မြေဩဇာချခြင်း၊ စက်များပြုပြင်ခြင်းစသည်ဖြင့် မြောက်မြားစွာသော အလုပ်များရှိ နေပေသည်။ နောက်ဆုံးအားလပ်နေပါက အဆောက်အအုံများ၊ အစိုးပေါက်နှင့် ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်း၊ ခြံစည်းရိုးပြုပြင်ကာနိမ့်ခြင်းနှင့် လာမည့်နှစ်အတွက် လယ်ယာသုံးပစ္စည်းကိရိယာများပြုလုပ်ခြင်း၊ ပြုပြင်ခြင်း၊ ရွာဖွေစုဆောင်းခြင်းမှအစ ဓာတ်မြေဩဇာစိုးသတ် ဆေးနှင့် ကာကွယ်ဆေးများ စုဆောင်း၊ သိုလှောင်ခြင်းများပြုလုပ် ရန်ဖြစ်သည်။ အလုပ်သမားများအား လုပ်ငန်းဆိုင်ရာပညာပေးခြင်း ဖြင့် လုပ်ငန်းခွင်သင်တန်းများကို ပြုလုပ်ပေးရမည်။ ခြံများတွင် လုပ်ငန်း(အလုပ်)ချိန်အတွင်း အလုပ်သမားများ အချိန်ကြာကြာနေ နေခြင်း၊ စကားပြောနေခြင်း၊ အားလပ်နေခြင်းများသည် ခြံ မန်နေဂျာ (သို့မဟုတ်) ပိုင်ရှင်လုပ်သူတို့ ခြံလုပ်ငန်းပိုင်းမကျွမ်းကျင် ခြင်းကိုပြနေခြင်း ဖြစ်သည်။

၁၁၄။ နို့စားခွားများအား အစာကျွေးခဲ့လျှင် အစာနု (Mash) စု
အပ အခြားသောကောက်ရိုး၊ မြက်ခြောက်၊ အရွက်စိမ်းစာ စသည်
များ (မြက်ချပ်ဖတ်အပါအဝင်) ကို နို့လုံးဝညှစ်ပြီး၍ နို့ပုံးများ နို့
လက်ခံရုံသို့ ပို့ပြီးနောက်ပိုင်းမှသာ ကျွေးရမည်။ အခန့်မသင့်ပါက
ပေနေသော၊ မသန့်သောလက်နှင့် နို့ပုံးများကြောင့် နို့အရောင်
ပြောင်းခြင်းနှင့် တစ်ခါတစ်ရံ နို့အနုမကောင်း ဖြစ်တတ်သည်။

၁၁၅။ ညှစ်ပြီးနို့အရောင်မမှန်ခဲ့လျှင် (အဝါရောင်ပြောင်းခဲ့လျှင်)
သတိထားရန်နှင့် ဤသို့မကြာခဏ သို့မဟုတ် ရက်ဆက်ဖြစ်နေ
ပါက နို့အမျိုးအစား ညှစ်ဖျင်းပြီး စားသုံးသူများ မနှစ်သက်ကြ
သည့်အပြင် ဈေးကွက်တွင် ဈေးလျှော့ပေး (ဖြတ်တောက်) ခြင်း
မလွဲမသွေခံရမည်ဖြစ်သည်။ မိမိသုံးစွဲနေသော ပုံ၊ ကိရိယာ၊ အဝတ်
စသည့် နို့ညှစ်လုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများကို စနစ်တကျ ပိုးသတ်ဆေး
နှင့်ဆေးကြောခြင်းသာမက မိမိ နို့ညှစ်ပုံနည်းစနစ်ကို အစမှအဆုံး
စနစ်တကျပြန်လည်သုံးသပ်လေ့လာ၍ ဟာကွက်နှင့် ချို့ယွင်းချက်
များကို ဖော်ထုတ်ယူရမည်။ မိမိအနေနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာနှင့် နို့ညှစ်
မည့် လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်တွင် အပြစ်မတွေ့ခဲ့ပါက ဤနို့အရောင်
ပြောင်းခြင်းမှာ မူမမှန်သည့် ခြံတွင်းပြဿနာတစ်ခုဖြစ်သဖြင့်
အခြေခံဆုံး တိမွေးကုဆရာဝန်နှင့် ညှိနှိုင်းပြီး ခွားများအား
စစ်ဆေးခြင်းနှင့် လိုအပ်သလို ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း လိုက်နာဖြု
လုပ်ရမည်။

၁၁၆။ တိရစ္ဆာန်များအတွက် အောက်ခင်းဖွဲ့များ (စပ်ခွံ၊ ကောက်နိုးပြတ်၊ မြေပဲခွံ၊ လွှစာစသည့် မိမိဒေသအလိုက် သုံးနေကျ အောက်ခံဖွဲ့များ)ကို လာမည့်မိုးတွင်းကာလအတွက် အလုံအလောက်ရရှိအောင် ကြိုတင်စုဆောင်းရှာဖွေညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးစရန်သတ်ထားရမည်။

၁၁၇။ ခြံတွင်းလုပ်အားများ တွင်ကျယ်စေရန်နှင့် လုပ်သားများ၏ လုပ်အား အလေအလွင့်မရှိစေရန် တတ်နိုင်သမျှ ပစ္စည်းကိရိယာ မှီးကောင်းများ ဝယ်ထားပေးရမည်။ ခြံရှိ အဆောက်အအုံများတွင် အလင်းရောင် ကောင်းစွာရခြင်းများနှင့် လုပ်အားသိပ်မစိုက်ရဘဲ အလွယ်ဆုံးနှင့် သက်သာစွာသုံးနိုင်သော ခြံသုံးပစ္စည်းကိရိယာနှင့် အထူးသဖြင့် ရေခွက်၊ အစာခွက်ပုံစံများသည် တိရစ္ဆာန်များစားသောက်ရာတွင် အလေအလွင့်မရှိစေရန်သာမက အလုပ်သမားများ ဆေးကြောရာ၌ အစာနှင့်ရေသစ်ဖြည့်ရာတွင် လွယ်ကူပြီး လုပ်ငန်းရုံးနှင့် အိမ်များအတွင်း အဝင်/အထွက်ကောင်းစေရန် စီစဉ်ပေးထားရမည်။ အခန့်မသင့်၍ တစ်စုံတစ်ခု တနေရာရာမှ ချို့ယွင်းပါက (အများအားဖြင့် အလုပ်သမားများမှ ပေါ့ပေါ့ဆဆနှင့် ပြီးစလွယ် လူကြီးကွယ်ရာလုပ်ကြခြင်းဖြင့်) ခြံတွင်းလုပ်ငန်းများအား ထိခိုက်နှောင့်နှေးစေပြီး တိရစ္ဆာန်များအစာနှင့် ရေမမှန်ဖြစ်ခဲ့ပါက ၂၊ နို့စသည် တို့၏ အထွက်နှုန်းကို ရက်ပိုင်းအတွင်း ထိခိုက် (ကျဆင်း) နိုင်ပေသည်။

၁၁၈။ အချိန်ရခဲ့လျှင် သို့မဟုတ် အနည်းဆုံး တစ်လတစ်ကြိမ် တိရစ္ဆာန်များ၏ အစာစားနှုန်းနှင့် ထွက်နှုန်းများ၊ ဥပမာ-

နို့စားခွားမများ၏ နို့ထွက်နှုန်း၊ ကြက်မများ၏ ဥထွက်နှုန်း၊ ဝက်များ၏ သားတင်နှုန်းနှင့် ဝက်ငယ်များ စားကွက်နှိုက် (ကျင်းတက်) နှင့် အသားတိုးဝက်များ၏ အစာစားနှုန်းနှင့် အသားတက်နှုန်းများ အထူးသဖြင့် အသားစားကြက် (Broiler) များ၏ အစာစားနှုန်းနှင့် အသားတက်နှုန်းများကို အမြဲတွက်ကြည့်နေရမည်။ ချို့ယွင်းချက် တစ်စုံတစ်ခုတွေ့ခဲ့ပါက ချက်ခြင်း အချိန်မဆွဲဘဲ ပြုပြင်ပေးရမည်။

၁၁၉။ 'ဇီး' ရှိနေသောခွားနှင့်ဝက်အမများ၏အစားအစာနှုန်း များကိုလည်း ဂရုစိုက်လေ့လာပြီး အစာကိုလိုအပ်သလို အလျှော့ အတင်းလုပ်ကျွေးရမည်။ အစာလျော့စားသည်ထက်ပိုစားကြခြင်း ဖြင့်ဝက်များထက်ခွားမများသားပေါက်ချိန်တွင် နို့ပေးနှုန်းအား ထိခိုက်စေတတ်သည်။ 'ဇီး' ရှိသည့် တိရစ္ဆာန်များအလွန် (ပို) နေခြင်းမရှိစေရန်နှင့် အစာအမျိုးအစားကောင်း (ဇီးနှင့် အမျိုး အစား) များကိုသာ ရှာဖွေရောစပ်၍ တိုင်းထွာထိန်းချုပ်ကျွေးမွေး ရမည်။

၁၂၀။ စိုက်ပျိုးသီးနှံတစ်မျိုးအတွက်ကောင်း၍ အမြတ်ရှိခဲ့ပါက ချက်ချင်း ကျေနပ်ဝမ်းသာခြင်းမျိုးမဖြစ်သင့်ပေ။ ၎င်းအတွက် ထည့်ထားပေးခဲ့ရသော သွင်းအားစုများ (လုပ်အားဓာတ်မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေး၊ အချိန်ကာလ စသည်များ) ကို စနစ်တကျရေနှင့်မြေ သုံးစွဲခဲ့အပါအဝင် ပြန်လည်လေ့ လာတွက်ချက်၍ ကုန်ကျစရိတ် များကိုနုတ်ပြီးကျန်သော 'အမြတ်'ကိုသာ အတည်ယူရမည်။ ထို့အပြင် ယခင်(ယမန်)နှစ်က အမြတ်နှင့်နှိုင်းယှဉ် ကြည့်ရန် ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် တစ်ခါတစ်ရံ မမျှော်လင့်ဘဲ

မြေဩဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများ ဈေးတက်ခြင်း၊ ကျခြင်း။ အလုပ်သမားများ အချိန်ပိုလုပ်ခတွက်ပေးရခြင်းက အမြတ်ကို ချားစေ/နည်းစေတတ် ခြုံဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တိတိကျကျ သိရှိနိုင်ရန် လိုအပ်လေသည်။ မည်သည့်စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများဖြစ်စေ 'အမြတ်' ကိုစနစ်တကျတွက်ကြည့်ခြင်း၊ ယခင်နှင့်ယခု အထွက်နှင့်အမြတ်ကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ခြင်းနှင့် အထူးသဖြင့် ပိပိနှင့် မျိုးတူလုပ် ကိုင်နေကြသော ပတ်ဝန်းကျင်မှစနစ်တကျ စိုက်ပျိုးမွေးမြူနေကြသည့် ခြံများမှရသည့်အမြတ်ကို တတ်နိုင်သမျှစမ်းပြီး နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်းမပြုဘဲနှင့် မျက်စိမှိတ်လက်ခံခြင်း မပြုသင့်ပေ။

၁၂၁။ ဥတုနှင့်ရာသီများကိုလည်း သိရှိအောင်လေ့လာထားရန် လိုသည်။ သို့မှသာ မိုးလေဝသဌာန၏ကြေညာချက်နှင့်အညီ စိုက်ပျိုး/မွေးမြူခြင်းများကို ပြုလုပ်ရာတွင် တွင်ကျယ်လွယ်ကူစေလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ဥတုရာသီကို သာမန်အားဖြင့် ဆောင်း၊ နွေ၊ မိုးဟူ၍ သိရှိထားကြသော်လည်း မိုးလေဝသနှင့်စိုက်ပျိုးရေးဌာနများမှ အောက်ပါအတိုင်း သတ်မှတ်ထားကြသည်။

- (၁) မူလ (သာမန်)ဥတုရာသီ 'ဆောင်းဥတု၊ နွေဥတု၊ မိုးဥတု။
- (၂) တောင်သူ (စိုက်ပျိုးရာသီ) - 'ဆောင်းရာသီ၊ နွေရာသီ၊ မိုးရာသီ၊ မိုးနှောင်းရာသီ '
- (၃) မိုးလေဝသဌာနရာသီ- 'ဆောင်းရာသီ၊ နွေရာသီ၊ မိုးကြိုရာသီ၊ မုတ်သုန်ရာသီ၊ မိုးနှောင်းရာသီ' များဖြစ်သည်။

၁၂၂။ နို့စားခွားမွေးမြူရာတွင် ပထမဆုံးမြဲတွင်းရှိ သားပေါက်နှုန်းနှင့် နို့ထွက်နှုန်းမကောင်းသော ခွားမများကို သံယောဇဉ်မထားဘဲ လုံးဝ (လုံးဝ) ထုတ်ပယ်ပစ်ရမည်။ သားမန်အားဖြင့် တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် သို့မဟုတ် အများဆုံး တစ်နှစ်ခွဲလျှင် ပုံမှန်သားတင်၊ သားစပ်၊ သားဖောက်ရမည်။ သို့သော် မိမိ သို့မဟုတ် အလုပ်သမားတို့၏ ပေါ့လျော့မှုများကြောင့် သားတင်၊ သားစပ်၊ ပုံမှန်မစပ် (မတင်) နိုင်ခဲ့ပါက အထူးနို့ထွက်ကောင်းသော ခွားမဖြစ်နေခဲ့ပါလျှင် ၂ နှစ် တစ်ကြိမ်ကို အများဆုံး ၂ ကြိမ်ထက်မများဘဲ သားပေါက်ရန် လိုသည်။ ၂ နှစ်တစ်ကြိမ်ထက်ပိုပါက၊ မရပါက ထုတ်ပစ်ရမည်။ ခွားနှိပ်ချိန်နှုန်းများ မိမိဘာသာချင့်ချိန်ရမည်။ နိုင်ငံခြားမှ လက်ရှိ ထွက်နှုန်းများမျိုးနှင့် မယှဉ်သင့်ပေ။

၁၂၃။ ခွားငယ်နှင့် ခွားမများတွင် (Salmonellasis) ရောဂါသည် အဖြစ်များလေ့ရှိသည်။ ဝမ်းသွားရာတွင် အဝါရောင်နှင့် အညိုနှင့် အမည်းရောင်များအထိ ရှိတတ်သည်။ ထို့ပြင် သွေးများပါဝင် တတ်ပြီး ကိုယ်အပူချိန်ပါတက်လေ့ရှိတတ်သည်။ သို့သော် အလွန်အမင်း စိုးရိမ်ဖွယ်ရာမရှိပေ။ အများစုသည် (၅) ရက်မှ (၇) ရက်ခန့်ကြာမြင့်တတ်ပြီး အချိန်မီကုသပါက ပျောက်ကင်းလေ့ရှိ သည်။ သို့သော် ရောဂါပြင်းထန်ပါက ခွားငယ်လေးများ ၂၄ မှ ၂၇ နာရီအတွင်း ဝမ်းအနည်းငယ် သွားပြီး ပျက်စီးတတ်သဖြင့် သတိထားရပေမည်။

၁၂၄။ ပစ်စလက်ခတ်ထားခြင်း၊ ပစ်စလက်ခတ်ကျွေးခြင်းနှင့် အေးလွန်းသော လေစိမ်းတိုက်ခဲ့ပါက ဆောင်းတွင်းနှင့် မိုးတွင်း အေးသောအချိန်များ (အခန့်မသင့်လျှင် နွေကာလ၌ပင်လျှင်) တွင် နွားပေါက်စလေးများ ပျက်စီး သေဆုံးတတ်သည်။ အထူးသဖြင့် အောက်ခင်း၊ ကောက်မိုးများ ရေအစိုပြန်နေခဲ့ပါက နွားငယ်များ ခံနိုင်ရည် မရှိ၍ဖြစ်သည်။ ဤတွင် (Salmonellosis) ရောဂါ ဝင်ရောက်နေခြင်းဖြစ်နိုင်ပြီး နွားမကြီးများပင် ကူးစက်တတ်သဖြင့် အခြားသော ဝိန်းဆုံးသည့် ဂျူးရောဂါ (Johnes' Disease) နှင့် ဆင်တူ မိုးများ ထင်ရတတ်သည်။ ကိုယ်ခန္ဓာအပူရှိန် ကွဲပြားခြင်းသာ ရှိလေသည်။

၁၂၅။ ကြက်ခြံများအနေဖြင့် (ဥစား၊ အသားစား) အမြဲတတ်နိုင် သမျှ အစာစားနှုန်းနှင့် ဥထွက်နှုန်း/ အသားတက်နှုန်းများ တွက်ကြည့်နေရမည်။ အထူးသဖြင့် ဈေးထုတ်ရောင်းရာတွင် ကုန်ကျစရိတ်နုတ်ပြီး ကျန်သော 'အမြတ်' မှာ သာမန်အားဖြင့် နည်းလေ့ရှိသဖြင့် မွေးမြူကျွေးမွေးပြုစုစောင့်ရှောက်ရေးအပိုင်း များ၌ ကောင်းမှသာလျှင် ကြက်များ ပင်ပန်းမှုဒဏ် (Stress) များမှ ကင်းဝေးကျော်လွန်နိုင်သောကြောင့် ဥနှုန်း၊ အသားတက်နှုန်းနှင့် အသေအပျောက်နှုန်းများ နည်းပြီး ပုံမှန်ရနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

၁၂၆။ စားကျက်နှင့် တိရစ္ဆာန်အစာစိုက်ခင်းများအတွင်း ပေါက်နေသော 'ပေါင်းမြက်' များကို တတ်နိုင်သမျှ နည်းမျိုးစုံ၊ ကိရိယာမျိုးစုံ၊ လူ၏လက် စသည်များနှင့် စစ်ဆေးနှိမ်နင်းနေရမည်။

အပင်များသည် သူ့အချိန်နှင့် သူ့နေရာအလိုက် ဖြစ်ထွန်းပြီး အပင် ပေါက်လေ့ရှိသည်။ သို့သော် အချိန်အခါမဟုတ်ဘဲ ရောနှော ပေါက်လာခဲ့ပါလျှင် မည်မျှ အသုံးဝင်သောအပင်ဖြစ်စေကာမူ နောက်ပိုင်း ရောနှောမသွားစေရန်အတွက် “ပေါင်းပင်” အဖြစ် သတ်မှတ်၍ သုတ်သင်ဖယ်ရှားပစ်ရမည်။ ဥပမာ- အထက် မြန်မာပြည်၌ ‘ဝါ’ သည် သီးခြားစိုက်ကြရသော တန်ဖိုးရှိသော အပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် တိရစ္ဆာန်အစာအတွက် စနစ်တကျ စိုက်ပျိုးထားသော “ပြောင်း သို့မဟုတ် မြေပဲခင်း” တွင် ထည့်သွင်း စိုက်ပျိုးခြင်းမပြုရဘဲ အလို အလျောက် ရောနှောပေါက်လာခဲ့ကြ ပါလျှင် ၎င်းကို ‘ပေါင်းပင်’ အဖြစ် သတ်မှတ် သုတ်သင်ရှင်းလင်း ပစ်ရလိမ့်မည်။

၁၂၇။ ပိုးသတ်ဆေးသုံးစွဲခြင်းသည် မှန်ကန်ကောင်းမွန်သော်လည်း အချိန်မီ၊ အချိန်ကိုက်လုပ်နိုင်ရမည်။ အချို့ အချိန်ကုန်သက်သာ စေရန် (၂) မှီ (၃) မှီ ရောသုံးကြသည်။ သုံးစွဲ၍လည်းဖြစ်သည်။ သို့သော် အချို့ဆေးများမှာ ကြာကြာရောထား၍မရသဖြင့် နာရီပိုင်း အတွင်း အာနိသင်လျော့ခြင်းနှင့် အာနိသင်ပျက်ခြင်းများကြောင့် ဆေးသုံးစွဲသော်လည်း ထိရောက်မှုအာနိသင်မရှိ၍ အလဟဿ ဖြစ်သွားလေ့ရှိရာ ငွေကုန်၊ အချိန်ကုန်၊ လုပ်အားကုန်ပြီး ပိုးမသေဘဲ ပိမိခြံလုပ်ငန်းအား ထိခိုက်နိုင်၍ ဝရစိုက်စနစ်တကျ သတ်မှတ် စည်းကမ်းအတိုင်း အချိန်ကိုက် အချိန်မှန်ပြီးအောင်လုပ်ရမည်။

၁၂၈။ စားကျက်စိုက်ပျိုးခဲ့လျှင် မိမိပူလစိုက်ထားသော ကောက်ပဲ
 သီးနှံ၊ ဆီထွက်သီးနှံ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက် စသည်များ စိုက်ပျိုး
 ခိုက်သိမ်းသည့်အချိန်ရာသီများနှင့် လွတ်ကင်းသော အချိန်အခါ
 များတွင် ဖြစ်သင့်သည်။ ထို့ကြောင့် စားကျက်စိုက်ပျိုးခဲ့ပါက
 ရှုလစိုက်ပျိုးပင်များ စိုက်ချိန်၊ ခိုက်သိမ်းချိန်များနှင့်လွတ်အောင်
 အစံနှစ်လုံးအတွက် အချိန်လိုက် အစီအစဉ် (စီမံကိန်း) ပြုလုပ်
 ချောဆွဲပြီးမှ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုး ဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၂၉။ တိရစ္ဆာန်ပွေးပြုရေးလုပ်ငန်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း
 ဆွဲဘက်လုပ်ကိုင်ခဲ့ပါလျှင် လုပ်ငန်းများ အဆင်ပြေချောမွေ့
 တွင်ကျယ်စေရန်အတွက် အလုပ်အများဆုံးသောအချိန်များ၌
 အခက်အခဲမရှိစေရန် တွက်ချက်လျက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရမည်။
 ၂၀မာ-ကြက်ငယ်များ အနွေးပေးချိန် (၆) ပတ်ခန့်သည်
 လည်းကောင်း၊ ဝက်ငယ်များ သားခွဲချိန်အထိ (၆) ပတ်မှ (၈) ပတ်
 ခန့်သည်လည်းကောင်း၊ အလုပ်များချိန်ဖြစ်ရာ စိုက်ပျိုးထားသော
 စပါး စသည့် ကောက်ပဲသီးနှံ၊ ဆီထွက်သီးနှံနှင့် အခြားစိုက်ပျိုးရေး
 လုပ်ငန်းများမှ စိုက်ပျိုးခိုက်သိမ်းချိန်များနှင့်လွတ်အောင် စီစဉ်
 ပေးနိုင်ခဲ့လျှင် အလွန်ကောင်းလေသည်။ အထူးသဖြင့် လုပ်အား
 အလေအလွင့် မဖြစ်သည့်အပြင် လုပ်ငန်းတွင် ဟိုဘက်၊ ဝီဘက်
 အပြန်အလှန် မနားမနေ သွားလာလှုပ်ရှားခြင်းများနှင့် လုပ်ငန်း
 ပေါ့လျော့ချို့ယွင်းပျက်ကွက်ခြင်းများမှ သက်သာပေလိမ့်မည်။

၁၃၀။ အခြားသောမြို့များနှင့် ကပ်နေ (ဆက်နေ) သော မိမိ၏
 မြို့စည်းရိုး၊ (နယ်နိမိတ်) များကို တရားဝင် စနစ်တကျ တိုင်းတာ၍

မှတ်တိုင်များစိုက်ပြီး ခိုင်မာထောင့်တင်းသော ခြံစည်းမိုးများဖြင့် တတ်နိုင်သမျှ ပြုလုပ်ထားရမည်။ အခြားသူများ ကျွေးကျော်ခြင်း ဖြစ်စေ တွဲ နှားတိရစ္ဆာန်များ မိမိ၏ စားကျက်အတွင်း ဝင်စားခြင်း၊ ကောက်ပဲ သီးနှံနှင့် မြက်များ၊ မသမာသူများဝင်ရိတ်ခြင်း၊ ဖျတ်ဆီး ခြင်းများမှ ကာကွယ်နိုင်မည့်အပြင် မိမိတိရစ္ဆာန်များ အခြားခြံနှင့် စိုက်ကွင်းများသို့ ဝင်ရောက်သွားပြီး ပြဿနာဖြစ်၍ ခြေခွင်းခြင်း မရှိစေရန်များကို ကြိုတင်ကာကွယ်ပြီးဖြစ်လေသည်။

၁၃၁။ ခြံစည်းမိုးများ၊ ဝင်းထဲရံများကို မလိုအပ်သောနေရာများ နှင့် အသုံးမဝင်သောနေရာများတွင် ကာခံခြင်းမပြုရန်လိုလေသည်။ ထို့အတူ အစိုလိုအပ်သောနေရာများ၌လည်း မပျက်မကွက်ကာခံ ခြင်း ပြုလုပ်ရမည်။ ဥပမာ-ခြံတွင်းနေရာများမှ စားကျက်များ၊ စိုက်ကွင်းများကို ဥပဟိုပြတ်မသွားစေရန် လိုအပ်သဖြင့် ကာဝေး ခြင်းမျိုးပြုရမည်။

၁၃၂။ အခားစား (အသားတိုး) မွေးထားသော တိရစ္ဆာန်များ အား သတ်မှတ်ရက်၊ အချိန်၊ အရွယ်၊ အလေးချိန်များသို့ရောက်ခဲ့လျှင် အမြန်ဆုံး ထုတ်ရောင်းပစ်ရမည်။ နောက်ပိုင်း မည်မျှ ကျွေးမွေးပြုစု ဂရုစိုက်စေကာမူ အသားတက်နှုန်းနှေးခြင်းနှင့် အစာစားနှုန်းများပြီး မကာမိခြင်း များကြောင့် မိမိအတွက် ကြာကြာကျွေးထားလေ၊ အနွှဲ များလေ ဖြစ်သဖြင့် အထူးသတိပြုရမည်။ ၎င်းတို့ရှိနေသည်နှင့်အမျှ ကျွေးမွေး ပြုစုနေရသောအချိန်၊ အစာ၊ နေရာ၊ လုပ်အား၊ ပစ္စည်း၊ ဆေး စသည်များ၏ ကုန်ကျစရိတ်မှာ အန္တရာယ်တစ်မျိုး ဖြစ်လေ သည်။

၁၃၃။ စိုက်ပျိုးမြေများအား “မြေဆီလွှာတိုက်စားမှုမဖြစ်အောင် ကာကွယ်ခြင်း” နှင့်ပတ်သက်၍ စီစဉ်ပြုလုပ်ရာတွင် ဖြတ်လမ်းနည်း (ဝါ) ဆေးမြီးတိုဖြင့် ဆောင်ရွက်ကုစား၍ မရနိုင်ပေ။ မူလသတ်မှတ် နည်းလမ်းများအတိုင်း အဆင့်ဆင့် စနစ်တကျ ထယ်ထိုးထွန်ယက် ပြုပြင်ဆောင်ရွက်သွားကြရပေမည်။

၁၃၄။ စိုက်ပျိုးမြေများကို အထူးဂရုစိုက် စောင့်ရှောက်စိုက်ပျိုး မွေးမြူသွားရန် လိုလေသည်။ ‘မြေကြီး’ ဖန်တီး၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အရာဝတ္ထုမဟုတ်သောကြောင့် မိမိအတွက် “ယာယီသုံးစွဲခွင့်” သာ ဖြစ်သဖြင့် အကျိုးအမြတ်များများရရှိအောင် လိမ်မာပါးနပ်စွာ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုး ပြုစုမွေးမြူသုံးစွဲရန် အထူးလိုပေသည်။

၁၃၅။ စားကျက်စိုက်ပျိုးရာတွင် တစ်မျိုးတည်းအစား “အမြဲတမ်း ငေးကျက်၊ အလှည့်ကျစားကျက်၊ အရံစားကျက်၊ ဘေးထွက်သီးနှံ ငေးကျက်နှင့် ကောက်ပဲသီးနှံစားကျက်” များ အဆင့်ဆင့် အသီးသီး သတ်မှတ်လျက် သီးခြားစီကို ခွဲခြား စိုက်ပျိုးပြုစု လွတ်ကျောင်း ကျွေးမွေးသွားရမည်။

၁၃၆။ စားကျက်သုံးစွဲရာတွင် စားကျက်ရှိ မြက်ပင်များမနာရန်နှင့် မျိုးမတုံးရန်အတွက် တိရစ္ဆာန်ကောင်ရေနှင့် တိုက်အောင် (ညီမျှအောင်) တွက်ချက်စိုက်ပျိုးရမည်။ စားကျက်ကျဉ်းနေပါက တိရစ္ဆာန်များကြောင့် စားကျက်မှအပင်များ ‘နာ’ ပြီး မြန်မြန် ပျက်စီး သွားသလို တိရစ္ဆာန်နည်းနေခဲ့ပါက ကုန်အောင်မစားနိုင်၍ မြက်ပင် များရင့်တုန်ပြီး ပေါင်းထူ၍ စားကျက်ပျက်သွားနိုင်မြန်လေသည်။

ဤတွင် ကုန်ကျ ထားသမျှသော ငွေ၊ မျိုး၊ မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေး၊ လုပ်အား၊ အချိန် စသည်များ၏ ဆုံးရှုံးမှုပင် ဖြစ်လေသည်။

၁၃၇။ မိမိ၏မွေးမြူရေးခြံသည် အများပြည်သူသုံး လမ်းမကျယ်ကြီး ဘေးတွင် ရှိနေခဲ့လျှင် အလွန်ကောင်း၍ အကျိုးရှိလေသည်။ သို့သော် ခြံစည်းမိုးများကို လုံလုံခြုံခြုံ ခိုင်ခိုင်ခန့်ခန့် ပြုလုပ်ရသဖြင့် ကုန်ကျငွေမှာ မသေးလှပေ။ သို့မဟုတ်ပါက မိမိခြံမှ တိရစ္ဆာန်များ လမ်းဖြတ်ကူးကြခြင်းဖြင့် ယာဉ်တိုက်ခိုက်ခံရပြီး ဒဏ်ရာရနိုင်လျက် 'မျိုး' အတွက် အကောင်များဖြစ်ပါက ရုတ်တရက်အစားထိုးရန် မလွယ်ကူသဖြင့် လုပ်ငန်းထိခိုက်တတ်သည်။ အခန့်မသင့်ပါက တစ်နေ့ မဟုတ် တစ်နေ့ ဖြစ်တတ်သဖြင့် ဂရုစိုက် ဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၃၈။ မိမိခြံတွင်လမ်းများကို နေရာရှိပါက ကျယ်ကျယ် (အနည်းဆုံး ၁၂ ပေ) ပြုလုပ်ပေးသင့်သည်။ ယာဉ်ကြီးများ၊ လယ်ထွန်စက် များသုံးပါက ထို့ထက်ပို၍ (၁၅) ပေမှအထက် ပြုလုပ်ထားသင့် သည်။ စားကျက်သို့ လွတ်လိုက်သောတိရစ္ဆာန်များ (အများအားဖြင့် နွားများ) သည် စုန်းပြီး အုပ်လိုက် တိုးဝှေ့သွားရောက်ကြရာတွင် လမ်းလုံးပြည့် ရင်ပေါင်တန်းသွားကြခြင်းသာမက ဓာတ် တစ်လျှောက် တစ်ကောင် တစ်ကောင်ရန်လုပ်တိုက်ခိုက်ကြသဖြင့် ခြံစည်းမိုးများကို တိုက်မိပြီး ပျက်စီးလေ့ရှိသည်။ ဤတွင် မိမိခြံတွင် အကောင်များ ရောကုန်ခြင်း၊ ခြံပြင်ပမှ တိရစ္ဆာန်များဝင်ရောက်၍ စားကျက်တွင် စားသောက်ခြင်း၊ ခြံတွင်တိရစ္ဆာန်များနှင့် တိုက်ခိုက် ခြင်းများအားဖြင့် တန်ဖိုးရှိသော 'မျိုး' နွားသို၊ နွားစနှင့်

အကောင်ငယ်များအား ထိခိုက်လေ့ရှိသဖြင့် (ကနူးပဲ့၊ မျက်စိကန်၊ ဒဏ်ရာရနှင့် သားလျှောခြင်းများ ဖြစ်လေ့ရှိသဖြင့်) အမြန်ဆုံး အရေးယူ ပြုပြင်ပေးရမည်။

၁၃၉။ အထူးသဖြင့် ခြံတွင်းယာဉ်နှင့် စက်များပျက်စီးခဲ့ပါက (ခွံယွင်းမှုများ ဖြစ်ခဲ့ပါက) ချက်ခြင်းအစားထိုးခြင်းနှင့် လိုအပ်သော ပြုပြင်မှုများကို မပျက်မကွက်ပြုလုပ်ရမည်။ တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းကြောင့် နှေးကွေးကြန့်ကြာခြင်းဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ဆက်၍ မှေးသုံးနေပြီးနောက် ရက်အတန်ကြာမှ ပြင်ဆင်ခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့ပါလျှင် ၎င်းနှင့်ပတ်သက်ရာ အခြားခြားသော အစိတ် အပိုင်းစက်ပစ္စည်းများပါ အနည်းနှင့်အများ မလိုအပ်ပဲ ခွံယွင်းခြင်း များဆက်ရှယ်၍ ဆက်လက် ပျက်စီးသွားနိုင်လေသည်။ သို့ဖြင့် အားလုံးပြင်ဆင်အစားထိုးရပါက မူလပစ္စည်းတစ်ခု၏ တန်ဖိုး အပြင် နောက်ထပ်ကုန်ကျရသည့်တန်ဖိုးများသည် မလိုလားအပ်ဘဲ မိမိ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် အမြတ်ကို ထိခိုက်မည်သာဖြစ်လေသည်။

၁၄၀။ ခြံတွင်းအဆောက်အအုံများကို တတ်နိုင်သမျှ သတ်မှတ် အကွာအဝေးများအတိုင်းခွာ၍ ဆောက်ကြရမည်။ အထူးသဖြင့် တိရစ္ဆာန်ရုံများနှင့် အိမ်များဖြစ်သည်။ တိရစ္ဆာန်တို့၏ အနံ့များ (ချေး၊ သေး၊ ကိုယ်နံ့များ) ကြောင့် 'ယင်နှင့်ခြင်' များ အလွယ်တကူ မှီခို ပေါက်ပွားပြီး၊ လူနှင့် အခြားသောတိရစ္ဆာန်များ၏ ကျန်းမာရေးကို အနည်းနှင့်အများ မလွဲမသွေ ဒုက္ခပေး၍ ထိခိုက်ဖြစ်ပေါ်စေ နိုင်သည့်အပြင် နွေကာလ၌ ပူပြင်းမှုဒဏ်ကို ခံရစေလေသည်။

၁၄၁။ ခြံလုပ်ငန်းသုံး။ စက်ပစ္စည်းကိရိယာများ အထူးသဖြင့် မောင်းနှင်နိုင်သောစက်များ ထားသည့်နေရာနှင့် ရုံများသို့ တိရစ္ဆာန် များနှင့် ကလေးများ အလွယ်တကူဝင်ရောက်ခြင်းမပြုနိုင်အောင် ထားဆီး။ ကာရံခြင်းများဖြင့် ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများ ပြုလုပ်ထား ရမည်။ တိရစ္ဆာန်များ၏ အညစ်အကြေးများကြောင့် စက်ပစ္စည်း များ၊ ကိရိယာများနှင့် အစိတ်အပိုင်းများထိမိ၍ သံဆေးတက် လွယ်ခြင်း (ကိုက်ခြင်း) များကြောင့် သက်တမ်းတိုတိုနှင့် ပျက်စီးနိုင် လေသည်။ တိရစ္ဆာန်များ ဝင်/ထွက်ရာမှ တစ်ကောင်နှင့် တစ်ကောင် တိုးဝှေ့တိုက်ခိုက် ပြေးလွှားခြင်းဖြင့် စက်များနှင့် တိုက်မိ (ခိုက်မိ) ပြီး ထိခိုက်၊ ကျိုးပဲ့ စသည့်ဒဏ်ရာများ ရလေ့ရှိတတ်သည်။ ထို့အတူ ကလေးငယ်များ၏ စက်များပေါ်တက်၍ ကိုင်တွယ်ခြင်း၊ ဆော့ကစားခြင်းအားဖြင့် စက်များ ချို့ယွင်းပျက်စီးနိုင်သလို ၎င်းတို့ အတွက်လည်း အခန့်မသင့်ပါက ဒဏ်ရာ၊ အနာတရ ရနိုင်လေ သည်။ ထို့ပြင် အသက်ဆုံးရှုံးခြင်းများပင် ရှိခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

၁၄၂။ ခြံတွင်းရှိ အချို့သောစက်ကြီးများကို သုံးစရာမရှိ၍ အချိန် ကြာကြာ ရပ်နားထားရန်ဖြစ်ခဲ့ပါက တိုင်ယာ (ရော်ဘာဘီး) များ မနာစေရန်နှင့် ဆွေးမြေ့ခြင်းမှ ကင်းဝေးစေရန်အတွက် ခိုင်ခံ့သော သစ်သားတုံးကြီးများဖြင့် မြေကြီးမှမြင့်၍ (လွတ်နေအောင်) ခုထား ပေးကြခြင်းအားဖြင့် တိုင်ယာများ၏ သက်တမ်းကိုရှည်စေပြီး ရေရှည် အသုံးပြုနိုင်ပေလိမ့်မည်။

၁၄၃။ ခြံတွင်းကားကြီးများ၊ ယာဉ်ကြီးများနှင့် စက်ကြီးများထား သော ရုံများ၏ အဓိကအရေးကြီးသော နေရာမှာ စက်များ

ထိုးထား၊ ရပ်ထားသော နေရာများမဟုတ်ပေ။ ၎င်းရုံများသို့ဝင်၍ ရပ်ထားနိုင်ရန်အတွက် ဝင်းဝရှိ ဂိတ်ပေါက် (ဝင်းပေါက်) သာ အဓိက ဖြစ်သည်ကို သတိပြုရမည်။ ဝင်းဝ (ဂိတ်ဝ) စနစ်တကျမရှိခြင်း၊ ကျဉ်းနေခြင်း၊ ကွေ့ဝင်ရန် အလိုက်သင့် မလွယ်ကူဘဲ စောင်းနေခြင်းများဖြစ်နေပါက မကြာခဏ ယာဉ်နှင့်စက်များ ပွတ်မိ၊ တိုက်မိ၊ ခိုက်မိ၍ ကနူးပဲ့ပျက်စီးခြင်းနှင့် ပြင်ဆင်ရမည့်စရိတ်များမှာ နည်းလိမ့်မည်မဟုတ်သည်ကို သတိပြု ရမည်။

၁၄၄။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းအတွက် ငွေချေးရာတွင် အတိုးငွေ ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းအတိုးများကို ကုန်ကျမည့် ဝန်ဆောင်စရိတ်များတွင် ဖော်ပြရမည်ဖြစ်ရာ ၎င်းသည်လည်း အသုံးစရိတ် တစ်မျိုး ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ချေးငွေကို ချွေတာနိုင်သည်နှင့်အမျှ အတိုးပေးရ သက်သာသဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုစရိတ် ကျဆင်းသွားလိမ့်မည်။ သို့သော် ချေးငွေကို သုံးစွဲခြင်းဖြင့် ဝန်ဆောင်မှု စရိတ်အားလုံး ကာမိပြီးဖြစ်သည့်အပြင် အမြတ်ထွက်ရန် သေချာပါက ချေးယူသုံးစွဲသင့်ပေသည်။

၁၄၅။ မိမိတွင် နောက်ခံငွေအင်အားတောင့်တင်းခဲ့ပါက ချေးငွေကို ငွေဖြစ်လွယ်သောကိစ္စများအတွက် (ဆန္ဒရှိပါက) ဦးစားပေးချေးယူ သုံးစွဲလုပ်ကိုင်သင့်လေသည်။ ဥပမာ-ဓာတ်မြေဩဇာ ဝယ်ယူထည့်သွင်း စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် အထွက်ကောင်းပြီး အမြတ်များမည်ဖြစ်၍ ချေးငွေဖြင့် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ သို့သော် အခြားအခြားသော ထုတ်လုပ်မှု စရိတ်များ၊ အတိုးနှုန်းများကို ကာမိရမည်

သာမက ပိုမိုကျော်လွန်အောင် ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းရှိကြောင်း
'သေချာမှသာလျှင်' ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

၁၄၆။ စိုက်ပျိုးရာသီကုန်လျှင်ဖြစ်စေ၊ မြက်စိုက်ရာသီကုန်လျှင်
ဖြစ်စေ၊ နှစ်ကုန်နားချိန်တွင်ဖြစ်စေ စက်ပစ္စည်းများအား စနစ်တကျ
ဆေးကြောသန့်စင်ခြင်း၊ ဆေးသုတ်ခြင်း၊ အမဲဆီထိုးခြင်း၊ ဓာတ်ဆီ
ချောဆီများလဲပေးခြင်း၊ ဖြည့်စွက်ခြင်းများ ပြုလုပ်ပြီးမှသာလျှင်
သက်ဆိုင်ရာဂိုဒေါင်၊ စက်ထားရုံအတွင်း ထည့်သွင်းရမည်။ အထူး
သဖြင့် မြေဩဇာချသောစက် (နောက်ဆေးနှင့် ဓာတ်မြေဩဇာချ
စက်များနှင့် အရည်ဖြန်းသောစက်) များကို အထူးဂရုစိုက် မဖြစ်
မနေပြုလုပ်ရမည်။ စက်များအား မြေပြင်နှင့်မထိအောင် တုံးခု
ထားခြင်း 'မ' ထား၊ 'မြှင့်' ထားခြင်းများ ပြုလုပ်ရမည်။ ပူလီကြိုး၊
သားရေပတ်ကြိုး၊ ခါးပတ်ကြိုး စသည်များနှင့် တာလပတ်အမိုးများ
ကို ဖြုတ်ယူသိမ်းဆည်းထားရမည်။ ရေတိုင်ကီသုံးစက်များဖြစ်ပါက
တိုင်ကီတွင်းမှ ရေများ ဖောက်ထုတ်ပစ်ရမည်။ ဘက်ထရီများကို
ဖြုတ်ယူ၍ သီးသန့်သိမ်းထားရမည်။ အထူးသဖြင့် တာယာများ
ရှိပါက မြေပြင်နှင့် လုံးဝမထိစေရန်ဖြစ်သည်။

၁၄၇။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင် တစ်ဘက်၌ငွေဆေး၍ လုပ်ကိုင်
သင့်ပေသည်။ မိမိငွေဆေးထားသဖြင့် ထိုငွေငွေကို အချိန်မီ
ပြန်ဆပ်နိုင်ရန်အတွက် တာဝန်ကြီးတစ်ခုဖြစ်နေသောကြောင့်
အချိန်နှင့်အမျှ မိမိအား မည်သူကမှ မှီးဆော်တိုက်တွန်းခြင်းမရှိဘဲ
အလုပ်ကို ပိုမို ကြိုးစားလုပ်ကိုင်သွားနေရန် လိုအပ်သဖြင့် အမြဲ

တက်ကြွနေပေလိမ့်မည်။ ကြွေပြန်ဆပ်ရန် ဆန္ဒစောနေပေလိမ့်
မည်။ သို့ဖြင့် လုပ်ငန်းမှာ မလွဲမသွေလှုပ်ရှားတိုးတက်ပြီး အကျိုး
အမြတ် (အမြတ်အစွန်း) ပိုမို ရနေမည်သာ ဖြစ်လေသည်။ သို့သော်
အလုပ်အချိန်ဆွဲတတ်သူ၊ မှန်တန်းလုပ်လိုသူ၊ လက်ရှိအတိုင်းအတာ
အရ ကျေနပ်နေသူများအတွက်မှာမူ မလိုအပ်သည့် အပြင်
အန္တရာယ်တစ်ခုဖြစ်နိုင်ကြောင်း သတိပြုရမည်။

၁၄၈။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အထူးသဖြင့် ပွေးမြွေရေးလုပ်ငန်းများသည်
အခွင့်အမြဲ တစ်နည်းနည်းဖြင့် ပြောင်းလဲနေသည်ဖြစ်ရာ (ဥပမာ-
ထုန်ရေးနှုန်းများကျခြင်း၊ အစာများဈေးတက်ခြင်း၊ သဘာဝ ဘေး
အန္တရာယ်တစ်ခု ကျရောက်ခြင်း၊ နယ်မြေအာဏာပိုင်နှင့် နိုင်ငံတော်
အစိုးရတို့မှ ပူးပါပြောင်းလဲခြင်းနှင့် အခါအားလျော်စွာ အခြေအနေ
အရ ထုတ်ပြန်ကြသော အမိန့်ကြော်ငြာစာနှင့် စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်း
စသည်များဖြစ်ရာ) ဖြစ်ပေါ်လာသော အခြေအနေနှင့် လိုက်လျော
ညီထွေဖြစ်အောင် လိုအပ်သလို မိမိစီမံကိန်း၏ လက်ရှိအခြေအနေ
နှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို ပြန်လည်စစ်ဆေး၍ အချိန်မီပြုပြင်
ပြောင်းလဲခြင်းများ လုပ်သွားနိုင်မှသာ အကျိုးအမြတ်ပိုရနိုင်သည်ကို
သတိပြုရမည်။

၁၄၉။ စိုက်ပျိုးပွေးမြွေရေးလုပ်ငန်းလုပ်ရာတွင် မိမိလက်ဝယ်ရှိ ငွေ
နှင့် ဘဏ်အေးငွေများမှ အချို့ကို အရန်အဖြစ် အမြဲလက်ဝယ်ဖြစ်စေ
ဘဏ်အေးငွေစာရင်း၌ဖြစ်စေ ချန်ထားရမည်။ လုပ်ငန်းလုပ်ရင်း
တိုးချဲ့ခြင်းနှင့် အရေးပေါ်ကိစ္စများဖြစ်တတ်ခြင်းကြောင့် နှိုသမျှ
ပုံစံအားဖြင့် ထုတ်သုံးထားခဲ့ပါက မိမိတွက်ချက်မှန်းမတားသည့်

အတိုင်း အချိန်မီ ပြန်ရငွေ (ဝင်ငွေ) ဖြစ်စေ၊ ဆေးငွေဖြစ်စေ မရခဲ့ပါလျှင် ခြံလုပ်ငန်းကြီး တစ်ခုလုံးရှိနေပါလျက် လျှပ်စစ်မီးရိုး၊ ရေရိုးနှင့် အလုပ်သမားလစာများနှင့် ယုတ်စွာအဆုံး တယ်လီဖုန်းရိုး ပေးရန်ကိုပင် မလွယ်သည့် “ရွှေကျောင်းပြောင်ပြောင် ဝမ်းခေါင်ခေါင်” ဖြစ်တတ်သည်။ ခါးပြတ်တတ်သည်ကို သတိပြုရမည်။

၁၅၀။ ခြံလုပ်ငန်းတွင်း အဆောက်အအုံများကို ထုထည်ကြီးမား နိုင်ခန့်အောင် ဆောက်လုပ်ခြင်းနှင့် ဂေါ်ပစ္စည်းကြီးကြီးမားမား များကို နေစ်တကျ အဘက်ဘက်မှ (နှစ်ရှည်အတွက်) ဧည့်စားပြီး လိုအပ်မှသာ ဆောက်လုပ်၊ ဝယ်ယူခြင်းပြုကြရမည်။ သို့မဟုတ်ပါက မလိုအပ်ဘဲ အပြောက်အမြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုက်ခြင်းတစ်မျိုးဖြစ်၍ ငွေများ ဖြစ်သွား (ဝင်သွား) ခြင်းဖြင့် လိုအပ်၍ ထုတ်လုပ်ရောင်းချနိုင်ရာနှင့် မျိုးအတွက် တိရစ္ဆာန်များဝယ်ရာတွင် ငွေမလုံလောက်ခဲ့ပါက (ရင်းနှီး မြှုပ်နှံရန် နည်းသွားပါက) ဝယ်ယူသုံးစွဲခြင်းမပြုလုပ်နိုင်သောကြောင့် ရေရှည်တွင် အကျိုးထိခိုက်နိုင်သည်ကို သတိပြုလုပ်ကိုင်ကြရမည်။

၁၅၁။ ခြံတွင် မကြာခင်သုံးစွဲရန်အတွက် အသုံးဝင်သောပစ္စည်းများ (ဓက်နှင့် ယာဉ်အပိုပစ္စည်း) ပိုးသတ်ဆေး၊ ထိုးဆေး၊ ကာကွယ်ဆေး၊ ဓက်ဆီ၊ ချောဆီ၊ (ဖီဇယ်ဆီ၊ ဓာတ်ဆီ၊ ရေနံဆီ၊ အမဲဆီ၊ အင်ဂျင်ဗိုင်း၊ ဝီယာဗိုင်း) များသာမက အခြားသော လျှပ်စစ်ပစ္စည်းများ၊ ဝက်စူမှအစ အသုံးဝင်၍ “မကြာခင် ဖြည့်ဆည်းအစားထိုးပေးရန် လိုအပ်သော ပစ္စည်းများ” ကို သင့်လျော်သလို အရန်သင့် ဝယ်ယူထားပေးရမည်။ ပစ္စည်းတစ်ခုခုလို၍ (ဥပမာ-ဝါယာကြိုး၊

မီးခလုတ်၊ ထယ်သွား၊ တောင်း၊ တံမြက်စည်း၊ မူလီတစ်ချောင်း၊ ရေနံဆီတစ်ပုလင်းလို၍) အလုပ်သမားတစ်ဦးအား မြို့ပေါ်သို့ တစ်နေ့ကုန်စေလွှတ် (ဝယ်ခိုင်း) ရခြင်းများမှာ မလိုအပ်သော လုပ်အားလေလွင့်မှုဖြစ်သည်။ ထိုတွင်မက အရေးကြီးသောပစ္စည်း ဖြစ်နေပါက လုပ်ငန်းတစ်နေ့ကုန် ရပ်ဆိုင်း (နား) ထားခြင်းကြောင့် မိမိစီမံကိန်းနှင့် အကျိုးကို တိုက်ရိုက် ထိခိုက်စေခြင်းဖြစ်သည်။

၁၅၂။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အထူးသဖြင့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများတွင် အချိန်မဟုတ်ဘဲ နှောင့်နှေးမှု၊ ရပ်ဆိုင်းထားရမှု၊ နားနေရမှု စသည့် ကြန့်ကြာမှုများအားလုံးသည် အပိုဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများပင် ဖြစ်သည်ကို သတိပြုရမည်။

၁၅၃။ တိရစ္ဆာန်အစားအစာပင်များအား စိုက်ပျိုးရာတွင် အချိန်မီ၊ အချိန်ကိုက် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်းဖြင့် စောစော အပင် ကြီးထွားပြီး တော်ရုံရာသီဥတု ဆိုးဝါး ဖောက်ပြန်ခြင်းကို ခံနိုင်ရည် ရှိပြီး လေဒဏ်၊ မိုးဒဏ်များကိုပင် ကောင်းစွာ ခံနိုင်သည့်အပြင် အထူးသဖြင့် 'ပေါင်းပင်' များ ထကြွမှု ဘေးမှ ကင်းဝေးသဖြင့် ပေါင်းလိုက်ရသောစရိတ်၊ အချိန်၊ လုပ်အားများကို သက်သာစေပြီး ပိုလာသော လုပ်အားများကို အခြားနေရာများ၌ သုံးနိုင်ပေသည်။

၁၅၄။ သားစပ်ခြင်း၊ သားတင်ခြင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ဂရုစိုက် လေ့လာမှတ်သားပြီး အချိန်ကိုက်ဆောင်ရွက်နိုင်ရမည်။ သို့မှသာ သားဖောက်ချိန်များကို မိမိမြဲတွင်း အခြားသော လုပ်ငန်းများ ပါနေ ချိန်များနှင့် အချိန်ကိုက်မွေးဖွားကြခြင်းအားဖြင့် အထူးဂရုစိုက်

စောင့်ရှောက် ဖေးနိုင်ခြင်းများကြောင့် အသေအပျောက်နည်းနိုင်
သည်။ တိရစ္ဆာန် မွေးဖွားခြင်းများ (ကွဲ၊ နွား၊ မြင်း၊ ဝက် စသည်များ)
သည် သားတင်၊ သားစပ်မှတ်တမ်းများထားသော်လည်း
အနည်းငယ်ရှေ့တိုး၊ နောက်ဆုတ် ပေါက်ရက်ကွာတတ်သဖြင့် (နေ
နှင့်ညအချိန်မရွေး သားဖွား/အကောင်ပေါက်နိုင်သောကြောင့်)
ဂရုစိုက်လေ့လာပြီး မွေးဖွားချိန်တွင် အနီးကပ် အကူအညီပေး
နိုင်အောင် ပြင်ဆင်ထားခြင်းများအားဖြင့် အခြေအနေဆိုးစေကာမူ
အချိန်မီ ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ် ဆောင်ရွက်သွားနိုင်သဖြင့် အကျိုးရှိ
လေသည်။

၁၅၅။ အလုပ်သမားများအား တာဝန်ပေးရာတွင် နေ့စဉ်
နံနက်တိုင်း စုန်းနေချိန်တွင် အတိအကျ သတ်မှတ်ပေးရမည်။
တစ်နေ့နှင့် မပြီးနိုင်ပါက အပတ်စဉ် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်စေရ
မည်။ ဖြစ်နိုင်သမျှ သေချာစွာစီစဉ်ပြီး သီးခြားသတ်မှတ်ပေးလျက်
နောက်ပိုင်းနေ့စဉ် တိုးတက်မှုကို စစ်ဆေးနေရမည်။ ဤတွင်
လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေစဉ်အတွင်း သတိရ၍ အလုပ်သမား
တစ်ဦးဦးအား မူလအချိန်၊ ရက်နှင့် သတ်မှတ်ပေးထားသော
၎င်း၏လုပ်ငန်းတွင်း (လုပ်ငန်းခွင်) မှ အခြား နေရာလုပ်ငန်းများသို့
တစ်နံတစ်ခု မခိုင်းစေသင့်ပေ။ အလုပ်သမား၏မူလအလုပ်တွင်
လုပ်အားလျော့သွားစေသည့် အပြင်မလိုအပ်ဘဲ အချိန်တစ်နာရီပမာ
ကြာသွားခြင်းဖြင့် လုပ်အားလေလွင့်မှု ဖြစ်စေလျက် မိမိ၏လုပ်ငန်း
အကျိုးကို တိုက်ရိုက်ထိခိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

၁၅၆။ အထူးသဖြင့် ထယ်၊ ထွန်၊ စက်တုံးများကို အသုံးလိုခဲ့၍
 ရွာကို ပြန်ယူစေခြင်းမျိုးသည် အချိန်ကုန်ပြီး အချို့ အချိန် ၂ နာရီခန့်
 ကြာတတ်၍ လုပ်အားလေလွင့်ခြင်းတစ်မျိုးဖြစ်သည့်အပြင် မကြာ
 ခဏ အပြန်အလှန်ယူလိုက်၊ ပို့လိုက်သည် မဖြစ်စကောင်းပေ။
 ထို့ကြောင့် စိတ်ချရပါက လယ်ကွက်၊ စိုက်တွင်း၊ စိုက်ကွက်များ
 ရှိသော နေရာ၊ ယာယီတဲ စသည်များတွင် စိုက်ပျိုးလုပ်ငန်း အချိန်
 ကာလအတွင်း ခေတ္တထားခြင်းက ခရီးပိုတွင်ပြီး လုပ်အားလေလွင့်မှု
 နှင့် အချိန်ကုန် ခြင်းများကို လျော့ပါးစေလိုမည် ဖြစ်သည်။

၁၅၇။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် လုပ်ငန်းအခြေအနေအေးနေစဉ်
 လက်ဝယ်ရှိငွေ (လက်တွင်းနှင့် ဘဏ်ရှိငွေ) များ နည်းနေသည်ကို
 တွေ့ရတတ်လေသည်။ ဤတွင် လုပ်ငန်းအခြေအနေမကောင်း၍
 ဝင်ငွေနည်းသည်ဟု ယူဆမိတတ်သည်။ အမှန်စင်စစ်စာရင်း
 မှတ်တမ်း စနစ်တကျထားခဲ့ပါလျှင် ယမန်နှစ်က အချို့သော
 လုပ်ငန်းများအတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခဲ့မှုများတွင် ပိုမိုထည့်သွင်းသုံးစွဲ
 ခဲ့ခြင်းများကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း စာရင်းစစ်ကြည့်မှ တွေ့ရတတ်
 သည်။ ဤသည်မှာ နောက်ပိုင်း ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်စေရန် ရင်းနှီး
 ခဲ့ခြင်းဖြစ်သဖြင့် အကျိုးရှိသော လုပ်ဆောင်ချက် ဖြစ်လေသည်။

၁၅၈။ အထူးသတိပြုရန်မှာ ငွေစာရင်းသည်လည်းကောင်း၊
 မှတ်တမ်း၊ မှတ်ရာများသည်လည်းကောင်း စသည်တို့သည်
 မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများအတွင်း နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲ
 ပေါ်ပေါက်နေသော အမျိုးမျိုးသောနေရာပေါင်းစုံမှ စီမံခန့်ခွဲမှု
 ဆိုင်ရာ ပြဿနာပေါင်းစုံကို ပြေလည်အောင် "တိုက်ရိုက်"

ဓမ္မဒြာဏေသုတ်တော် မရှိသည်ကို သတိပြုရန်ဖြစ်သည်။ သို့သော်
၎င်းတို့သည် အခြားသောအချက်များဖြစ်သည့် စီးပွားစေ့အခြေခံ
သဘောတရားများနှင့် ငွေစာရင်းများကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာ
တွင် နောင် တစ်ချိန်ချိန်၌ တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်ရန် စဉ်းစားသောအခါ
များ၌ အထူး အသုံးဝင်၍ “အကျိုးပြုသောလက်နက်ပစ္စည်းတစ်ခု”
ဖြစ်လေသည်။

၁၅၉။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင် ကြက်ကောင်ရေအုပ်လိုက်ကို
မွေးမြူပြုစုရာတွင် ကြက်အုပ်အတွင်း နေမကောင်း၊ အစာမစား၊
ရောဂါဖြစ်၊ ၉ မ၉ စသည်များကို အတောင်နည်းနည်းတို့တွင်
အချိန်မီ အလွယ်တကူလေ့လာတွေ့ရှိနိုင်သလို မဖြစ်နိုင်ကြပေ။
ဤတွင် နောက်ကုတွေ့ရှိခြင်းကြောင့် အနည်းနှင့်အများ ထွက်နှုန်း
များတွင် ကွာခြားတတ်လေသည်။ ထမင်းချက်ရာတွင် နို့ဆီဘူး (၁)
လုံးကို ချက်၍ရရှိသောထမင်းနှင့် အလှည့်တွင် တစ်ခွဲဝင်စားကြီး
(ရှယ်စိုး) ဖြင့်ချက်ရာ ချက်သူမှာ တစ်ဦးတည်းဖြစ်သော်လည်း
ထမင်း၏ အမျိုးအစား ကွာခြားခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။

၁၆၀။ ပေါင်းလိုက်၊ ပေါင်းနှိပ်ခြင်းများကို ‘ဓာတ်ခြေဩဇာ’
မထည့်မီ ရက်စောစောတွင် ကြိုတင်ပြုလုပ်ထားရမည်။ ထည့်ပြီးမှ
ပေါင်းလိုက်ပါက ဓာတ်ခြေဩဇာများကို ပေါင်းပင်များကပါ ဝိုင်း၍
စားသုံးခဲ့ကြသဖြင့် ဗုဒ္ဓအာရုံကြီးသောထောင့်ပင်သီးနှင့် (အထူးဖြင့်
နှစ်စည်ပင်များ) အစေ့ဖြင့် အပြည့်အစုံအစုံအစုံများပေါ်သဖြင့်
ထွက်နှုန်းများကို ဆီသိသာသော ထိရောက်နိုင်သည်။ ရာသီလိုက်နိုက်ပြီး
သောနှစ်တိုဝင်များ၌ပင် ထိရောက်မှု ရှိ၏။ အထူးအထူး အထူးအထူး

ဆိုသော် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ရာတွင် မြေဆွခြင်း၊ မြေတောင်မြှောက်ခြင်းများအားဖြင့် ပေါင်းပင်များအား အထိုက်အလျှောက်နှိပ်နင်းပြီး များဖြစ်ကြ၍ဖြစ်သည်။

၁၆၁။ မွေးမြူရေးခြံအတွင်းရှိသော လုပ်ငန်းခွဲများ (ဝက်၊ ကြက်၊ နွား၊ သိုး၊ ဆိတ်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများစသည်များ) အလိုက်၊ သီးခြားစာရင်းခွဲထားနိုင်လျှင် အလွန်ကောင်းပေသည်။ တစ်ခါတစ်ရံလုပ်ငန်းကြီးတစ်ခု၏ ဝင်ငွေသည် အခြားသောလုပ်ငန်းခွဲလေးများထက် အမြတ်တွင်များနေကြောင်း တွေ့ရတတ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင်မူ လုပ်ငန်းခွဲကလေးက အမြတ်ပိုများနေကြောင်းကို တွေ့ရတတ်သည်။ ဤသည်မှာ နှစ်ချုပ်အသားတင်စာရင်းပိတ်သော အခါကျမှ ပေါ်လွင်ခြင်းဖြစ်ပြီး အမြတ်ကိုအချိုးကျတွက်ကြည့်မှသာ ပေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၁၆၂။ ခြံလုပ်ငန်း၏ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစရိတ်များ တွက်ချက်ရာတွင် အလုပ်သမားများ(လစား၊ နေ့စား၊ ပုတ်ပြတ်၊ ခေါ်ကောက်စသည်များ) ၏မှတ်တမ်းမှာ အထူးအရေးပါပြီး အထောက်အကူဖြစ်လေသည်။ အလုပ်သမားများအလိုက် ပေးချေကုန်ကျရသောစရိတ်များအားလုံး (လုပ်ခ၊ ခွင့်၊ ဆုကြေး၊ လူမှုဖူလုံရေး၊ လူနှင့်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ငွေကြေး၊ သက်သာ ရန်ပုံငွေကိစ္စ၊ နေအိမ်စရိတ်၊ ကျွေးမွေးစရိတ်၊ လုပ်ငန်းဝတ်စုံ၊ ဆေးဝါး၊ သယ်ပို့စရိတ်စသည်များ) ပါဝင်ရန်လိုအပ်လေသည်။

၁၆၃။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတော်တော်များများတွင် ထုတ်လုပ်ခြင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ အခြေအနေအရ ပြန်လည်ပြင်ဆင်

ထုတ်လုပ်ခြင်းများလုပ်ရလေ့ရှိတတ်သည်။ လက်ရှိအခြေအနေများအရ ကောက်ပဲသီးနှံ၊ ဆီထွက်သီးနှံ၊ စက်မှုသီးနှံ၊ မွေးမြူရေး (ဥ၊ နို့၊ အသား) ထွက်ကုန်များ၏ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု၊ ထွက်နှုန်းစသည်များနှင့်ပတ်သက်၍ အားကိုးအားထားပြုနိုင်သည့်ကိန်းဂဏန်း၊ စာရင်းဇယားများမရှိကြသဖြင့် ကောလဟလနှင့်ကြားပွဲစားများ၏ စကားများဖြင့်သာလုပ်ကိုင် နေကြရသောကြောင့် အထူးသတိထား၍ ဆောင်ရွက်ရပေမည်။ ထို့ကြောင့် နား၊ မျက်စိအမြဲဖွင့်၍ သတင်းများကို နားထောင်လျက် မှန်ကန်မှုနှင့် စိတ်ချရမှုကို တတ်နိုင်သမျှ စိစစ်ပြီးမှ မိမိ၏လုပ်ငန်းကို ပြောင်းလဲခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းများ ပြုလုပ်သင့်လေသည်။ ထိခိုက်နစ်နာစရာရှိလျှင် သတင်းဖော်ပြမှုများမှာ မသိသာသော်လည်း မိမိအတွက်မှာမူကား ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုပင် ဖြစ်သည်။

၁၆၄။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းထွက်ကုန် (ဥ၊ နို့၊ အသား) များ၏ ဝင်ငွေကို ခန့်မှန်းရာတွင် လက်ရှိပေါက်ဈေးပေါ်တွင် အားမကိုးဘဲ နောင်ထွက်လာချိန် (အနာဂတ်) တွင် အနည်းဆုံးရရှိမည့် 'ခြံဈေး' (လက်ကား၊ လက်လီဈေးမဟုတ် ၎င်းဈေးများထက် နည်းသည်) နှင့် ယခုခြံမှ ထုတ်ရောင်းဈေးများမှ "နည်းရာကိုသာ" တွက်ချက်၍ ဝင်ငွေကို သတ်မှတ်ရမည်။ ၎င်းအပြင် လက်ကားနှင့် လက်လီဈေးများသည် အဆင့်ဆင့်သယ်ယူပို့ဆောင်ရမှုများနှင့် လမ်းခရီးလေလွင့်ဆုံးရှုံး အလေးချိန်လျော့၊ သေကြေပျက်စီးမှုများအပြင် ကြားလမ်းခရီး အပိုကြေးများကြောင့် ခြံဈေးထက် (၂) ဆမှ (၃) ဆ

ပို၍ (ပို၍) များတတ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်ကို သဘောပေါက်ထားရမည်။

၁၆၅။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးခြံလုပ်ငန်းတွင် လုပ်ငန်းကြီးသည်။ ငယ်သည်မဟုတ်မီတို့၌မှထွက်သော ဆန်၊ ပဲ၊ ဥ၊ နို့၊ အသား စသည့် ပစ္စည်းများကို အခြေအနေအရ မသုံးမဖြစ် (ပယ်ခြင်း၊ စံချိန်မပီခြင်း၊ အများအပြား ပိုနေခြင်း စသည်များကြောင့်) ခြံတွင်း၌လည်း ဖြန့်ဝေ ပေးကမ်း စားသောက် ကျွေးမွေးခြင်းများ ရှိတတ်ကြသည်။ ၎င်းတို့ကို သီးခြားလုပ်ငန်းနှင့် အိမ်သုံးစာရင်း၊ မှတ်တမ်းများ၌ ထည့်သွင်းပြုစုထားခြင်းဖြင့် ကုန်ကျစရိတ်၏ အနည်းအများ၊ လိုမလိုနှင့် သုံးစွဲခဲ့ခြင်းများ သင့်လျော်မှန်ကန်မှုရှိ မရှိခြင်းများကို သတိပြုဆင်ခြင်နိုင်ခြင်းများကြောင့် အနည်းနှင့်အများ အကျိုးပြုလေ့ရှိသည်ကို သတိပြုရမည်။ မိမိလုပ်ငန်း ထွက်ကုန်များမှ ဈေးကွက်သို့ မည်မျှတင်ပို့နိုင်ပြီး မည်မျှ စားသုံးပစ်ခဲ့သည်ကို သိနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။

၁၆၆။ ခြံလုပ်ငန်းတွင် “လုပ်ငန်းသုံးနှင့်အိမ်သုံးစာရင်း” များ သီးခြားခွဲ၍ မှတ်မထားခဲ့ပါက ၎င်းတို့မှာ အသုံးစရိတ်စာရင်းဝင်သွားပြီး မိမိ၏ခြံမှ ထွက်ကုန်အပေါ် တန်ဖိုးတွက်ရာတွင် ထည့်သွင်း တွက်ချက်ခြင်းကြောင့် ထုတ်လုပ်မှုစရိတ်ကြီး (ပို) သွားပြီး ဈေးကွက်တင်ရောင်းရာတွင် အခြားသူများထက် ဈေးမြင့်နေတတ်သည်။ လုပ်ငန်းသုံး၊ အိမ်သုံး စာရင်းကို သီးခြားထား (ထုတ်နုတ်) ပြုတွက်ချက်ခဲ့ပါက ထုတ်လုပ်မှု အမှန်ကုန်ကျစရိတ်ကို ရသဖြင့် ရောင်းကုန်တန်ဖိုးမှာ နည်းနေသည်ကို တွေ့ရပေလိမ့်မည်။

၁၆၇။ ဗြဟ္မစာအုပ်တိုက် (ကြက်၊ ဝက်၊ နွား စသည်များ) မှ ကျန်းမာ
 ဇော အခြေအနေမကောင်းခြင်း တွေ့ရပါက တိပွေးကု ဆရာဝန်နှင့်
 အမြန်စစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သလို သုတ်သင်ပစ်ခြင်းဖြစ်စေ၊ စားသုံး
 နိုင်ပါက ရောင်းချခြင်းကိုဖြစ်စေ၊ အမြန်ဆုံးပြုလုပ်ရမည်။
 သံယောဇဉ်တွယ်ခြင်း၊ မခံချင်စိတ်ရှိခြင်းများကြောင့် သုတ်သင်ရုံ
 သာမက မရအရ ဆေးကောင်းများဖြင့် အကုန်အကျခံ၍ ကုသခြင်း
 ကို အထူးစဉ်းစားရမည်။ တန်ဖိုးကြီးသော ဆေးဝါးများဖြင့်
 အကုန်အကျခံ၍ ကုသခဲ့ပါက အများအားဖြင့် ရနိုင်လေသည်။
 ထိုတိပွေးအဖို့ကို ယနေ့ထုတ်ရောင်းလိုက်ပါက ထိုက်သင့်သော
 ဝင်ငွေရနိုင်ပေသည်။ ဆေးကုပြီးနောက် တစ်လခန့်ကြာမှထုတ်
 ရောင်းပါက ထိုတစ်လအတွင်း ကုန်ကျကြရမည့် 'အစာဖိုး၊ အလုပ်
 သမားခ သီးခြားခြံဖြင့်ထားခ၊ ဆေးဖိုးများမှစပြီး အခြားသော
 ကုန်ကျစရိတ်များမှာ နည်းလှမည်မဟုတ်သည့်အပြင် အဆုံး (အရှုံး)
 များသာဖြစ်လေသည်။ ထို့ပြင် ဆေးကုသ၍ ရှင်ခဲသော်လည်း
 ကူးစက်ရောဂါတစ်မျိုးမျိုး ဖြစ်ခဲ့ပါက ၎င်းကတစ်ဆင့် ရောဂါ
 ပါသွားပြီး ဗြဟ္မစာအုပ် ရောဂါဖြန့်ပေးနေသော အကောင်ဖြစ်သွား
 နိုင်သဖြင့် စဉ်းစားရပေမည်။

၁၆၈။ ဗြဟ္မစာအုပ်လုပ်ငန်းရပ်များတွင် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု (လေလွင့်
 ဆုံးရှုံး) မှ အန္တရာယ်များ အမြဲရှိနေသည်သာဖြစ်သည်။ ထို
 လေလွင့်ဆုံးရှုံးမှု အားလုံးသည် အထူးသဖြင့် 'အရှုံးနှင့်အမြတ်'
 ကို အဓိက အဆုံးအဖြတ်ပေးရာ၌ ပါဝင်ပေသည်။ မိမိ၏ဗြဟ္မစာအုပ်
 မှာ အရေးပါသောအပင်နှင့် တိပွေးစသည့် လက်ရှိလုပ်ငန်းများ

ဖြစ်သဖြင့် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် အလေအလွင့်များ၊ ဆုံးရှုံးခြင်းများ အနည်းဆုံးဖြစ်စေရန် အစွမ်းကုန်ကြိုးစားကာကွယ်မှုများဖြင့် အစဉ်အမြဲ သတိထား နေထိုင်ကြီးကြပ် လုပ်ကိုင်သွားနေကြရမည်သာ ဖြစ်သည်။

၁၆၉။ ခြံလုပ်ငန်းများ၌ အန္တရာယ်ဆိုးတစ်ခုမှာကား မြွေဆိုးအန္တရာယ် ဖြစ်သည်။ ခြံတွင်းနေရာ တော်တော်များများ (စိုက်ကွင်း၊ စိုက်ကွက်၊ သိုလှောင်ရုံ၊ အစာပုံ၊ ကောက်ရိုးပုံနှင့် မြက်ခြောက်ပုံ၊ သစ်ပုံ၊ ကြက်ခြံ စသည်များသည်ကား မြွေများအတွက် အစာရှာရန်နှင့် ခိုအောင်းနားနေရန် နေရာကောင်းများဖြစ်သဖြင့် တစ်ကြိမ်မဟုတ် တစ်ကြိမ်၊ တစ်နေ့နေ့တွင် မလွဲမသွေတွေ့ကြရမည်ဖြစ်သည်။ ရာသီအချိန်မရွေး တွေ့နိုင်ပေသည်။ ယနေ့အထိ မြွေမလာနိုင်အောင် တားဆီးနိုင်သော ပုံသေတရားဝင်ဆေးများ (ဖိုးသတ်ဆေးကဲ့သို့) မရှိသေးသဖြင့် 'အသက်ဉာဏ်စောင့်' ဆိုသော စကားအရ မြွေများခိုအောင်းခြင်း မပြုနိုင်အောင် ကြိုးစားဆောင်ရွက်ရန်နှင့် မြွေကိုက်လျှင် လိုက်နာရမည့် သတ်မှတ်ချက်များကို မပျက်မကွက် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်လေသည်။

၁၇၀။ ဖွေးမြူရေးခြံများ၌ မရှိမဖြစ် ပြုလုပ်ထားရှိရသောလုပ်ရပ်များတွင် အသေကောင်များအား စွန့်ပစ်ခြင်းလည်း ပါဝင်လေသည်။ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ သေဆုံးလေ့ရှိသော ကြက်သေများနှင့် ဝက်သေအချို့အား (ရောဂါဖြစ်သော အကောင်မှအပ) သာမန်အားဖြင့် စွန့်ပစ်ကြရာတွင် မိမိတို့အနေအထား၊ အခြေအနေများအရ မီးရှို့ခြင်း၊ မြေမြှုပ်ခြင်း၊ ဓာတုဆေးဝါးသုံး၍ ဖျက်ဆီးခြင်း၊

မြေဆွေး၊ မြေဩဇာပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ကျင်းများအတွင်း ပစ်ချခြင်းများကို လုပ်လေ့ရှိကြသည်။ အလွယ်ဆုံး နှင့် အန္တရာယ်အကင်းဆုံးမှာ ကြိုတင်ပြုလုပ်ထားသော မြေကျင်းအတွင်း ပစ်ချခြင်းဖြစ်သည်။ ကြက်များကို ၇ ပေခန့်နက်သောကျင်းနှင့် ဝက်များကို (၁၀) ပေခန့်နက်သောကျင်းများ (စနစ်တကျ အကာများ၊ အဖုံးများ၊ အပိတ်များနှင့်လုပ်ထားသည့်ကျင်းများ) အတွင်း ပစ်ချခြင်း ဖြစ်သည်။ ရောဂါကြောင့် အစုလိုက် အပြုံလိုက်သေဆုံးခြင်း၊ ဖျက်ဆီး ခြင်း ပြုလုပ်ရပါက သက်ဆိုင်ရာသို့ သတင်းပို့ပြီးမှ ညွှန်ကြားချက် အတိုင်း ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်သည်။

၁၇၁။ အသားစားကြက် (Broiler) မွေးမြူခြင်းသည် သာမန်ပြင်ပ ပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် လွယ်ကူသောလုပ်ငန်းအဖြစ် ရှုမြင်လေ့ရှိကြသည်။ အဆောက်အအုံအတွင်း ကြက်ကောင်ရေများများ ဝင်ဆံ့သလောက် ထည့်ထားလျက် အစာစား ရေသောက်စေခြင်းဖြင့် လပိုင်းနှင့် ကြီးထွားရောင်းချနိုင်ပြီး ငွေများ မိမိတို့အိတ်ထဲ အစုလိုက် အပုံလိုက် ဝင်လာလိမ့်မည်ဟု ထင်နေကြသည်။ သို့သော် အသားစားကြက်၊ စီးပွားဖြစ်မွေးသူများအနေနှင့် နည်းစနစ်များမှ အသားစားကြက် မွေးမြူရာတွင် များပြားလှစွာသော သတ်မှတ်ချက်နှင့် နည်းစနစ်များမှ အဓိကအခြေခံအချက်များကို မလွဲမသွေ လိုက်နာပြုစု စောင့်ရှောက်နိုင်မှသာ အောင်မြင်မှုရမည်ကို သိထားစေရပေမည်။

၁၇၂။ လယ်ထွန်စက်သုံးစွဲရာတွင် 'ဒီဇယ်' ဆီမှာ စက်၏ သက်တမ်းရှည်ခြင်းနှင့် သုံးစွဲရာတွင် စက်အင်အားအပြည့်အဝ

ရရှိရန်အတွက် အထူးအရေးပါလေသည်။ ဒီဇယ်ဆီအမျိုးအစား အဆင့်အတန်းပီရန်မှာ ဆီတွင် ရေနှင့် အလွန်သေးငယ်သော ဖုန်မှုန့် (အနယ်) များ မပါဝင်စေရန် လိုအပ်လေသည်။ ဒီဇယ်ဆီ သိုလှောင်ခြင်း စနစ်မကျခဲ့ပါက (ပူလပင်ရင်းဖြန့်ချိရေးမှ ချို့ယွင်း ခဲ့ပါက) မသန့်ရှင်းသော ဒီဇယ်ဆီဖြစ်နေသဖြင့် မိမိထံတွင် အနည်းဆုံး (၂၄) နာရီထား၍ အနည်ထိုင်လောက်မှ အပေါ်ဆီကို သုံးသင့်သည်။ အခြားပြဿနာ တစ်ခုမှာ 'ဆီစစ်' များမကောင်းခြင်း၊ ပုံမှန်အလုပ်မလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ လယ်ထွန်စက်သက်တမ်းပြည့် (နှစ်ကြာကြာသုံးရန်နှင့် စက်အင်အား အပြည့်) အသုံးချနိုင်ရန်နှင့် အဖျက်အဆီးနည်းခြင်းဖြင့် ငွေကုန်သက်သာရန်အတွက် စနစ်တကျအဆင့်ဆင့်သိုလှောင်ထားသည့် သန့်ရှင်းသော ဒီဇယ်ဆီ နှင့် ကောင်းမွန်သော 'ဆီစစ်' များကိုသာ သုံးသင့်သည်။

၁၇၃။ မိမိ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအား အနည်းနှင့်အများ ထိခိုက် စေသာလုပ်ငန်းအတွင်း ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် အငွေပြန်လွယ် သော ဓာတုဆေးဝါးနှင့် အထူးသဖြင့် လောင်စာဆီ (ဒီဇယ်နှင့် ဓာတ်ဆီ) များ အများအပြားသိုလှောင်ရာတွင် ဖြစ်လေသည်။ အငွေပြန်၍ လျော့သွားခြင်းထက် 'မီးဘေး' အန္တရာယ်အတွက် ဂရုစိုက်ရမည်။ စနစ်တကျသိုလှောင်ထားခြင်းဖြင့် မီးဘေးအန္တရာယ် အလေအလွင့် (အလျော့တွက်) အမှိုက်နှင့်ဖုန်များဝင်၍ အနည်ထိုင် ခြင်းနှင့် အထူးသဖြင့် မိုးရေဝင်ခြင်းအန္တရာယ်များမှ ကင်းဝေးပြီး အလွယ်တကူ ဖြည့်တင်းနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။

၁၇၄။ စိုက်ပျိုးပွေးမြူရေးခြံများတွင် ရန်သူတစ်မျိုးဖြစ်သော 'မီး' ဘေးကာကွယ်ရေးကို မပြတ်ကြိုတင်၍ စနစ်တကျ စီစဉ် ကာကွယ်ထားရမည်။ မီးဘေးအန္တရာယ်သည် ခြံများ၌ ရာသီ (နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်း) မရွေး၊ အချိန်မရွေးလောင်နိုင်သည်။ ကလေး၊ ဝါယာကြိုး၊ ဆေးလိပ်တို၊ ဓာတုပစ္စည်း၊ လောင်စာဆီ စသည်များနှင့် လူတို့၏ပေါဆမှုများကြောင့် နှစ်နှင့်ချီ၍ ရှာဖွေစုဆောင်းထားသော ပစ္စည်းဥစ္စာများကို နာရီပိုင်းအတွင်း ပျက်စီးစေနိုင်ဖြစ်သည်။

၁၇၅။ လုပ်ငန်းကြီးသည်၊ ငယ်သည်ဖြစ်စေကာမူ နှစ်ဦး သဘောတူ လုပ်ကိုင်ကြရသောကိစ္စများ အထူးသဖြင့် ကန်ထရိုက်နှင့် အခြား အပေးအယူများကို မည်မျှပင်သေးငယ်၍ တန်ဖိုးနည်း စေကာမူ မိတ်မပျက်၊ စကားမများရန်၊ စာချုပ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ သာမန် စာဖြင့်ရေးသား၍ဖြစ်စေ (လုပ်ငန်းအကြီး၊ အငယ်အလိုက်) ပြုစုပြီး အပြန်အလှန် လက်မှတ်ရေးထိုးထားရမည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ထားခြင်းဖြင့် (နှုတ်တစ်ရာ၊ စာတစ်လုံးကြောင့်) နောင်တစ်နေ့၊ တစ်ချိန်၊ တစ်ခါတွင် မမျှော်လင့်သော ပြဿနာများနှင့် ကြီးမားသောကိစ္စရပ်များအား အေးဆေး လွယ်ကူစွာဖြင့် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်း၊ ကျော်လွှားနိုင်ပေလိမ့်မည်။ မိမိ၏ ဦးနှောက်ကောင်းသဖြင့် မှတ်ဉာဏ်များသည် ကောင်းစွာမှတ်သားနိုင်ပေမည်။ ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေအရဖြစ်စေ၊ ပင်ကိုယ်စရိုက်၊ ဓလေ့ကြောင့်ဖြစ်စေ၊ အပြောင်းအလဲ အမြဲ ရှိနေသဖြင့် မည်သည့်ဦးနှောက်မှ အားလုံးသောကိစ္စရပ်များကို တစ်သက်တာပတ်လုံး သိုလှောင်မှတ်သားထားနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်သည်ကို သတိပြုရမည်။

၁၇၆။ ရာသီအပြောင်းအလဲကာလများတွင် ဝက်သားပေါက်နှင့် ဝက်ငယ်များ၏ အသေနှုန်းများတတ်သည်။ အချို့ (၅၀) ရာခိုင်နှုန်းနှင့်အထက်အထိ ရှိတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် မိမိခြံမှ ပေါက်သော ဝက်များ ဈေးထုတ်ရောင်းချိန်အထိ ရာခိုင်နှုန်း (၅၀) အထက် ရှိနေရန် ကြိုးစားပြုစု မွေးမြူနိုင်ရမည်။ မိမိအထူးကြိုးစား၍ ပြုစုနိုင်ပါက ဆုံးရှုံးမှုများ အများဆုံး (၇) မှ (၁၀) ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ ပျက်စီးမှုရှိနိုင်ပေလိမ့်မည်။ မိမိ၏အမြတ်သည် ဝက်ကောင်ရေများများ ဈေးထုတ်ရောင်းနိုင်မှုအပေါ်တွင် မှီနေသည်ကို သတိပြုရမည်။ ဝက်ကောင်ရေများများကျန်၍ ဈေးပိုမို ထုတ်ရောင်းချနိုင်ခြင်းဖြင့် မိမိအတွက် အပိုဟူသမျှသည် အပိုဝင်ငွေ (ဆုကြေးဖြစ်လေသည်။)

၁၇၇။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် နို့စားနွားမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း၌ ဆုံးရှုံးမှုကြီးမားသောရောဂါတစ်ခုမှာ 'နို့ကန်းခြင်း' ဖြစ်သည်။ မြောက်မြားစွာသော နို့စားနွားမခြံများအား ငွေကုန်များစေပြီး ဝင်ငွေကိုလည်း ကျစေသည်။ ခေတ်မီဆေးဝါးများသုံးစွဲ၍ ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်း၊ ကုသ ပျောက်ကင်းခြင်းများဖြင့် ကုစားနိုင်ကြသော်လည်း 'မွေးမြူပြုစုမှု' ကောင်းခြင်းသည်သာ အဓိကဖြစ်သည်ကို ဂရုပြုရမည်။ နို့မညစ်မိ သတ်မှတ်ထားသည့် သန့်ရှင်းသောရေနွေးဖြင့်လည်းကောင်း၊ အထူးသဖြင့် ဆေးထည့်ထားသော ရေဖြင့်လည်းကောင်း နို့အုံ၊ နို့သီး၊ နို့တံများကို အမြဲဆေးကြောပေးသောလုပ်ငန်းကို မပျက်မကွက် ပြုလုပ်ရမည်။ အလုပ်သမားများကိုလည်း ကျင့်သားရအောင် လေ့ကျင့်ပေးထားရမည်။

၁၇၈။ နွေကာလနောက်ပိုင်းတွင် မိမိခြံတွင်းရှိ ရေမြောင်း (မြောင်းကြီး၊ မြောင်းငယ်၊ မြောင်းသွယ်) များကို စစ်ဆေးပြီး မိုးမကျမီ လိုအပ်သော မြက်ရှင်းခြင်း၊ မြောင်းမြေညှိခြင်းနှင့် အထူးသဖြင့် ရေစီး၊ ရေလာ၊ ရေသွင်း၊ ရေထုတ်ရာတွင် အထစ် အငေါ့မရှိစေရန် ကြိုတင် ဆောင်ရွက်ထားရမည်။ မြောင်းများ၏ အောက်ခြေမျက်နှာပြင်များ မြေညီ၍ ရေစီးကောင်းရန် အထူး ဂရုစိုက် ပြုပြင်ရမည်။

၁၇၉။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင် အမြတ်ရရှိနိုင်သော အဓိက အချက်မှာ (၂) ချက်ရှိရာ အထူးဂရုစိုက် လိုက်နာဆောင်ရွက်သင့် သည်။ အစာ စားနှုန်း သို့မဟုတ် “ကုန်ကျစရိတ်” နှင့် အသား၊ ၂၊ နို့ထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ၏ အချိုးအစားနှင့် တစ်ဧကချင်းတွင် “အများဆုံးထွက်နှုန်း” များ ဖြစ်သည်။

၁၈၀။ တိရစ္ဆာန်များကို ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးထားသော စားကျက်၊ ကွင်းများသို့မလွတ်မီ ရာသီအစတွင် ခြံစည်းရိုးများနှင့် စိုက်ကွင်း များရှိ အကာအရံများနှင့် အတားအဆီးများကို ပိုမိုသေချာခိုင်ခန့် အောင် ကြိုတင်စစ်ဆေးပြီး ပြုပြင်ထားရမည်။

၁၈၁။ သီးနှံတစ်ခုအား စိုက်ပျိုးရာတွင် အကြောင်းတစ်စုံတစ်ခု ကြောင့် နောက်ကျပြီး မစိုက်ပျိုးနိုင်ခဲ့ပါက အလွန်အလားအလာ ကောင်း (ဈေးကောင်းရရန်သေချာ) မှသာလျှင် ဆက်လက်ကြိုးစား စိုက်ပျိုး သွားသင့်သည်။ သို့သော် ထွက်နှုန်းမှာ သာမန်ထက် လျော့နည်းနိုင်သည်။ အကောင်းဆုံးမှာ ထိုသီးနှံမျိုးစေ့များကို

စနစ်တကျဖြင့် နောက်ရာသီစိုက်ချိန်အတွက် သိုလှောင်ထားပြီး အခြားအရေးပေါ် အချိန်မီနိုင်သည့် သီးနှံတစ်မျိုးကို သီးခြား ခွေချယ်၍ အစားထိုးစိုက်ပျိုး ရန် စီစဉ်သင့်သည်။

၁၈၂။ မြို့များအတွင်းရှိ အမျိုးစုံသော စိုက်ပျိုး၊ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းသုံး ပစ္စည်း၊ ကိရိယာ၊ တန်ဆာပလာ၊ အသုံးအဆောင် (အကြီး၊ အသေး) များအား ရွှေ့ပြောင်း၊ သယ်ယူနေရာချထားရာ၌လည်းကောင်း၊ ဓာတ်မြေဩဇာ၊ အစာ၊ နောက်ဆေး၊ ကောက်ရိုး၊ အောက်ခံဖွဲ့၊ ကောက်ပဲသီးနှံ၊ တိရစ္ဆာန်ထွက်ကုန် စသည်များ ရွှေ့ပြောင်း သယ်ယူ ပို့ဆောင်ထားရှိ သိုလှောင်ခြင်း စသည်များ၌လည်းကောင်း လုပ်သားအင်အား အတော်များများနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးယာဉ် (လှည်း၊ လယ်ထွန်စက်၊ မော်တော်ယာဉ်) များကို သုံးစွဲကြရသည်။ လေ့လာ ထားသူများအဆိုအရ ၈၈ (၁၀၀) ရှိသော နို့စားမွှားမ မွေးမြူရေးခြံ လုပ်ငန်းတစ်ခု၌ အထွေထွေအမျိုးစုံသော ပစ္စည်း ရွှေ့ပြောင်းသယ်ယူ နေရာသည်တန်ချိန်မှာ တစ်နှစ်လျှင် (၁၁၅၀) ခန့်၊ ဝိဿာချိန်အားဖြင့် (၇၁၃၀၀၀) ကျော်ခန့်ရှိသည်။ အထက်ပါ တန်ချိန် (၁၁၅၀) ကို ထိုခြံ၌ လက်တွေ့သယ်ယူရာ၌ ကျင့်သုံး နေသော စနစ်အရ လေ့လာရာတွင် စီစဉ်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု အားနည်းသဖြင့် (ညံ့ဖျင်းသဖြင့်) တန်ချိန် (၈၈၀၀) ခန့်၊ ဝိဿာချိန် အားဖြင့် (၅၄၅၆၆၂၀) ခန့်ကို သယ်နေရသည်နှင့် တူနေသဖြင့် တန်ချိန် (၇၆၀၀) ကျော်ကို အပိုကုန်ကျ (လုပ်သား၊ အချိန်၊ လောင်စာ၊ ယာဉ်များ) သုံးစွဲခဲ့ရကြောင်း တွေ့ရ သဖြင့် ၎င်းအတွက် ကုန်ကျငွေမှာ မနည်းလှပေ။ ထို့ကြောင့် မြို့လုပ်ငန်း များ၌ ပစ္စည်းနှင့်

ကုန်စည်များ သယ်ယူပို့ဆောင်ရာ၌ အထူးဂရုစိုက် စီစဉ်ကြိုကြပ်ရန် လိုအပ်သည်ကို သတိပြုရမည်။

၁၈၃။ ခြံလုပ်ငန်းအတွင်း၊ အပြင်၊ ပစ္စည်းရွှေ့ရန်အတွက် တွက်ချက်ရာတွင် ပြဿနာတစ်ခုချင်းအလိုက် မေးခွန်းထုတ်၍ အဖြေ ရှာရမည်။ ဥပမာ-ကုန်ပစ္စည်းအချို့ကို ဘာကြောင့် "က" နေရာမှ "ခ" နေရာသို့ ပြောင်းရ သယ်ပို့ရမလဲ၊ မပို့/ မရွှေ့ဘဲ ထား၍ ဖြစ်ပါက ထားရန်၊ မပို့မဖြစ် ပို့ရ/ ရွှေ့ရပါက အလွယ်ဆုံးနှင့် အသက်သာဆုံး နည်းလမ်းကို အချိန်ယူ၍ စဉ်းစားရွေးချယ်ရန်၊ စိုက်ပျိုးရာနှင့် မွေးမြူရာတွင် မလိုအပ်ဘဲ 'ပျိုး' အများအပြား (ပျိုးစုံ) စိုက်ပျိုးခြင်း၊ မွေးမြူခြင်းကို တတ်နိုင်သမျှရှောင်ပါ။ လျော့ပါ။ အနီးကပ်ဖြစ်စေ၊ ရော၍ဖြစ်စေ စုပေါင်းစိုက်ပျိုး/မွေးမြူထုတ်လုပ် ရောင်းချ၍ ရနိုင်မည့် အမျိုးအစားများကိုသာ တတ်နိုင်သမျှ (ဖြစ်နိုင်သမျှ) စိုက်ပျိုး / မွေးမြူပါ။ နမူနာအားဖြင့် မြက်ချဉ်ဖတ် ပြုလုပ်ထားပြီး နွားမများထားသည့် ရုံများသို့ အခေါက်ခေါက် (သွား/ပြန်) ပေးပို့မည့်အစား နွားမများအား မြက်ချဉ်ဖတ်ကျဉ်း (ရုံ) များတွင် ၎င်းတို့ဘာသာ ဝင်ရောက်စားခွင့် ပြုခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။

၁၈၄။ နေကြာပန်းများ စိုက်ပျိုးထားခဲ့ပါက ဝတ်မှုန်ကူးရာတွင် အောင်မြင်မှုရရန်အတွက် ပိုးသတ်ဆေးသုံးစွဲခြင်းကို 'ပျား' ကောင်များအား မထိခိုက်အောင် စိုက်ပျိုးရေးဌာနဝန်ထမ်းများနှင့် ဆွေးနွေးပြီးမှ ဆောင်ရွက်ရမည်။ အကယ်၍ မိမိတို့ခြံအနီးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ပျားမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများရှိနေပါက ထိုလုပ်ငန်း

ပိုင်ရှင်များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး ကြိုတင်အကြောင်းကြားပြီးမှ
ပိုးသတ်ဆေးကို သုံးစွဲရမည်။

၁၈၅။ တိရစ္ဆာန်များသည် စားကျက်၊ မြက်ခင်းများ၌
အဆိပ်တောက်နေသော (အဆိပ်ဖြစ်စေသော) အပင်များကို
၎င်းတို့၏ မူလပင်ကို သဘာဝအသိစိတ်ဖြင့် သိရှိကြ၍ ရှောင်ပြီး
(ကွင်းပြီး) စားလေ့ရှိသည်။ သတိထားလေ့လာခဲ့ပါက အလွယ်တကူ
တွေ့ရှိနိုင်လေသည်။ သို့သော် နွေကာလမြက်နှင့်အစာများ
ရှားပါးချိန်တွင် အစာလောနှင့်ရရာ၊ ရှိရာ၊ တွေ့ရာများနှင့်အတူ
စားကျက်အတွင်းမှ မမျှော်လင့်ဘဲရော၍စားမိသဖြင့် အဆိပ်
တောက်ခြင်း၊ အဆိပ်မိခြင်းများ ဖြစ်တတ်သည်။ အဆိပ်မိပါက
ရှေးဦးစွာ အော့အန်၊ ဝမ်းလျှောခြင်းဖြစ်ပြီးနောက် ဂနာမငြိမ်
ဖြစ်ခြင်း၊ ပြေးလွှားခုန်ပေါက်ခြင်း၊ ကယောင်ကတမ်းဖြစ်ခြင်း နှင့်
နောက်ဆုံးအသက်ပါဆုံးရှုံးတတ်သည်။ အချို့တစ်ပတ်နီးပါး ခံစား
ကြရသဖြင့် နွေရာသီနှင့် စိတ်မချရသော မြက်ခင်း၊ စားကျက်များသို့
တိရစ္ဆာန်များအား သတိထားလွှတ်ကျောင်းရမည်။

၁၈၆။ မြက်ချဉ်ဖတ်ပြုလုပ်ရန် (ထည့်ရန်) အချိန်နီးနေပါက
မြက်ချဉ်ဖတ်ကျင်းကို အတွင်းအပြင် သန့်ရှင်းရေးပြုလုပ်ပေးရန်
လိုသည်။ အထူးသဖြင့် ကျင်း၏ အတွင်းပိုင်းရှိ နောက်ချေး
(ကျင်ငယ်ရေ)၊ အမှိုက်နှင့် အခြားသော မသန့်ရှင်းသောပစ္စည်းများ
မရှိအောင် လှဲကျင်း၊ ဆေးကြောသန့်ရှင်းခြင်းကို မပျက်မကွက်
ပြုလုပ် ရမည်။ မိမိမအား၍ဖြစ်စေ၊ အချိန်မရ၍ဖြစ်စေ၊
လုပ်သားအင်အား နည်းနေလျှင်ဖြစ်စေ နွေစား လုပ်သား သို့မဟုတ်

ပုတ်ပြတ်များငှား၍ အချိန်မီပြီးအောင် သန့်ရှင်းရေးများကို ပြုလုပ်နိုင်ရမည်။ သို့မဟုတ်ပါက မိမိခြံနီးနားချင်းများနှင့် ညှိပြီးလက်စားလိုက်ခြင်း (အပြန်အလှန်) ကူညီခြင်းများဖြင့် ကျင်းတစ်ခုလုံးအား ဆေးကြောသန့်ရှင်းခြင်းကို “မဖြစ်မနေ” ပြုလုပ်ရမည်။

၁၈၇။ အရေးပေါ်တိရစ္ဆာန်များထားရန်အတွက် နေရာလိုအပ်ခဲ့ပါက နွားခြံများကို ဝက်လတ်နှင့် အသားတိုးဝက်များအတွက် ယာယီအသုံးပြုရမည်။ အသက် (၁၂) ပတ်မှ (၁၆) ပတ်သား ဝက်များအား အလေးချိန်ပိဿာအားဖြင့် (၃၆) မှ (၄၅) ခန့် ရှိကြသည့် အရွယ်အထိ မွေးမြူထားရှိနိုင်သည်။ နွားစားခွက်များသည် ဝက်များအတွက် အထူးအဆင်ပြေလိမ့်မည်။ သို့သော် တိမွေးကုဆရာဝန်နှင့် တိုင်ပင်၍ (Zinc Supplement) ကို အပြောပြသနာမဖြစ်စေရန် အစာတွင် ကြိုတင်ထည့်၍ ရောစပ်ပြီး ကျွေးရန်ကို မပျက်မကွက် ပြုလုပ်ပေးရမည်။

၁၈၈။ ခြံ၌ လယ်ထွန်စက်များသုံးစွဲပြီး အချို့သောလုပ်ငန်းများ (မြက်ဖြတ်၊ ထင်းဖြတ်၊ ရေစုတ်၊ ရေတင် စသည့်လုပ်ငန်းများ) ပြုလုပ်လေ့ရှိပါက မိမိခြံရှိ အလုပ်သမားများအား လယ်ထွန်စက်မှ ပူလီနှင့် အခြားတစ်ဖက်သောစက်မှ ပူလီများကို တွဲ၍လည်ပတ်စေသော “ရာဘာကြိုး” ကို စနစ်တကျ ကိုင်တွယ်လုပ်ကိုင်ရန် အတွက် သင်ကြားပေးရမည့်အပြင် သတိလည်း “တရားဝင်ပေးထားရမည်”။ ၎င်းတို့ (အလုပ်သမားများ) စနစ်တကျနှင့် ကိုင်တွယ်လုပ်ကိုင်နိုင်ကြသည်နှင့်အမျှ မတော်တဆ ထိခိုက်ဒဏ်ရာ

ခြင်းအားမှ ကင်းဝေးကြမည့်အပြင် ဝိုင်ရှင် (မန်နေဂျာ) အနေနှင့် လည်း လုပ်ငန်းခွင် မတော်တဆ ထိခိုက်မှုအန္တရာယ်ကင်းသဖြင့် အထူးအကျိုးရှိပြီး နောက်ပိုင်းဖြစ်ပေးလာတတ်သော ပြဿနာရပ် များအတွက် ကြိုတင်ကာကွယ်ပြီး ဖြစ်လေသည်။

၁၈၉။ မိမိခြံတွင်းရှိသော လယ်ထွန်စက်များ၊ အခြားစက်များ (မီးစက်၊ ရေစက်၊ လွှဖြတ်စက်၊ မြက်ဖြတ်စက် စသည်များ၏ ရာဘာကြိုး၊ ပူလီ စသောပစ္စည်းနှင့် ဆွဲယူလည်ပတ်ရသော ပစ္စည်းများ) အဖုံးနှင့် အကာအကွယ်များကို မကြာခဏစစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သလို ပြုပြင် တပ်ဆင်ခြင်းများကို မှန်မှန်ပြုလုပ်ပေးရမည်။ အထူးသဖြင့် မိမိသုံးစွဲနေသောကြိုးနှင့် ပူလီများ၏ အရွယ်အစားနှင့် အတို၊ အရှည်များ၊ အလျော့အတင်းများသည် သက်ဆိုင်ရာမှ အကြံပြုညွှန်ကြားချက်များအတိုင်း အမြဲရှိနေရန် အထူးအရေးကြီး လိုအပ်သည်။

၁၉၀။ ဝိုးသတ်ဆေးများ (စိုက်ပျိုး/မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ၌) သုံးစွဲရာတွင် အထူးဂရုစိုက် စုံစမ်းမေးမြန်းပြီးမှ ဇွှေချယ်ဝယ်ယူ သုံးစွဲရမည်။ ဝိုးသတ်ဆေးများ သုံးစွဲရာတွင် စနစ်မကျခြင်းများ ကြောင့် အပင်များ၊ တိရစ္ဆာန်များနှင့် လူများ၏ အသက်အန္တရာယ် ကိုပင် ထိခိုက်စေသည်ကို သတိပြုရမည်။ သတ်မှတ်နှုန်းထက် လျော့၍လည်းကောင်း၊ ပို၍ လည်းကောင်း ရောစပ်သုံးစွဲခြင်းသည် ငွေကုန်ပြီး ခရီးမရောက်ဘဲ ဆုံးရှုံးမှုဖြစ်သည်ကို သတိပြုရမည်။ ထို့ပြင် သတ်မှတ်ညွှန်ကြားထောက်ခံသည့် နည်းလမ်း၊ အချိန်အခါ နှင့် အကြိမ်များအလိုက်ကို တိကျစွာ လိုက်နာသုံးစွဲဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၉၁။ နို့ခမ်းပြီးသော နွားမနှင့် မြိုင်ထနှေးသော နွားမတို့ကြီးများ၏ နို့တိုများကို အမြဲစစ်ဆေးရန် လိုအပ်သလို တုသခြင်းများ ပြုလုပ်ပေးရမည်။

၁၉၂။ ကြက်များကို ယခုအခါ ခေတ်ပြန်၍ စားလာသော ကွင်းလွတ်ပွေးစနစ် (Free Range) ဖြင့် ပွေးထားပါက ကြတ်မတမ်းများကို ကြက်ဥမည့်ကာလမတိုင်မီ အနည်းဆုံးတစ်လခန့်စော၍ နေရာထိုင်ခင်းများ၌ အဆင်ပြေအသားကျပြီး ဥများ ချောချောမောမော 'ဥ' နိုင်အောင် ကြိုတင်ရွှေ့ပြောင်းပေးရမည်။ ကြက်မကြီးများမှ ဝပ်လိုစိတ်ရှိသော ကြက်မများကို ဇွေးချယ်ဖယ်ထုတ်ပစ်၍ သီးသန့်လှောင်အိမ်ဖြင့် ပွေးလျက် အစာပုံမှန်ကျွေးထားရမည်။ စောင့်ကြည့်၍ ဝပ်လိုစိတ် မပျောက်ခဲ့လျှင် အသားဈေးနှင့် ရောင်းထုတ် (ပယ်ပစ်) လိုက်ရမည်။

၁၉၃။ လယ်ထွန်စက်သုံး၍ စိုက်ပျိုးထွန်ယက်သူဖြစ်ပါက စိုက်ကွင်း၊ စိုက်ကွက်များ၏ ထောင့်စွန်းများကို အမြဲမပြတ် ဂရုစိုက်ရမည်။ လယ်ထွန်စက်များ လှည့်ပတ်ထွန်ယက်ရာတွင် အချိန်ကိုလိုက်၍ အလျင်လိုသဖြင့် စိုက်ကွက်များ၏ ထောင့်စွန်းများသည် ကွက်၍ ကျန်နေတတ်ပြီး ၎င်းထောင့်များတွင် နောက်ပိုင်း၌ ပေါင်းပင်များထခြင်း၊ မြေဆိုးအန္တရာယ်ရှိခြင်းနှင့် ကောက်ပဲသီးနှံနှင့် စိုက်ပျိုးပင်များအား ကြွက်နှင့် ပိုးမွှားများ ခိုအောင်းကြီးပွားပြီး ဒုက္ခပေးလေ့ရှိသဖြင့် ဂရုစိုက်ရှင်းလင်းပစ်ရမည်။ သို့မဟုတ် မြေလွတ်မရှိအောင် ကြိုးစားထွန်ပေးရမည်။

၁၉၄။ အလုပ်ရှုပ်ခြင်းနှင့် စိတ်မချမ်းမသာမဖြစ်ရအောင် ကလေး သူငယ်များအား အရွယ်မရောက်ဘဲနှင့်လည်းကောင်း၊ စနစ်တကျ သင်ကြားတတ်မြောက်ထားခြင်း မရှိခဲ့လျှင်လည်းကောင်း ခြံတွင်းရှိ လယ်ထွန်စက်၊ အခြားစက်များနှင့် အထူးသဖြင့် လှည့်ပတ်သုံးစွဲ နေရသော မြက်ဖြတ်စက်၊ ထင်းဖြတ်စက်၊ ရိတ်စက် စသည်များ အား လုံးဝ (လုံးဝ) ကိုင်တွယ်ခြင်း၊ အပျော်တက်စီးခြင်းများကို ခွင့်မပြုရ။ ကမ္ဘာနှင့်အဝှမ်း နေ့စဉ်လိုလို ကလေးသူငယ်များ ခြံတွင်းစက်ပစ္စည်းများကို ဝင်ရောက်ကစားသဖြင့် ဒဏ်ရာရခြင်း၊ ကိုယ်အင်္ဂါချို့ယွင်းဆုံးရှုံးခြင်း၊ အသက်အန္တရာယ်ဖြစ်ခြင်းများ အမြဲရှိကြသည်။ ဖြတ်ပြီးလျှင် မည်သို့မှ လုပ်မရသဖြင့် ကြိုတင် ကာကွယ်တားဆီး (တားမြစ်) ကြရန်ဖြစ်သည်။

၁၉၅။ “မိုး” အတွက် လျာထား၊ မွေးမြူထားသော ဝက်သားအုပ်မ (ဝက်မကြီးနှင့် ဝက်ကလေးများ) ကို အသားတိုး ထုတ်ရောင်းချမည့် အကောင်များမှအပ တတ်နိုင်သမျှ ကွင်းလွတ်ပေးခြင်းဖြင့် လေ့ကျင့်ခန်းရစေပြီး အဆီတက်၍ ဝခြင်းများ မရှိအောင် ပြုလုပ် ရမည်။ သို့မှသာ လာမည့်သားတင်၊ သားပေါက်ကာလများတွင် ကျန်းမာပြီး စံချိန်မီသော ဝက်မျိုးဆက်သစ်များကို ခြံအတွက် ရွေးချယ် ရယူနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။

၁၉၆။ အကယ်၍ နွားမတစ်ကောင်ကောင်သည် မို့ကန်းရောဂါ (Mastitis) စတင်ဖြစ်ပွားကြောင်း တွေ့ရှိပါက အုပ်စုအတွင်းမှ အမြဲဆုံး ထုတ်ပယ်ပြီး သီးခြားနေရာချထားလျက် နီးစပ်ရာ ဝါရင့် မြူရူးရေးသမား သို့မဟုတ် တိမွေးကုဆရာများနှင့်

သတင်းပို့တိုင်ပင်ပြီး ၎င်းတို့၏အကြံပေးချက်ကို လိုက်နာရမည်။
ခွားမတမ်းများနှင့် နို့ခမ်း၍နားနေသော (နို့ပေးရပ်၍ နောက်
သားပေါက်ရန် စောင့်နေ၊ အနားယူနေသော) ခွားမများနှင့်
လောလောဆယ် နို့ပေးနေ (ညှစ်နေ) သော ခွားမများအပေါ်အစီ
၎င်းတို့၏ နို့အုံ များကို မကြာခဏ စစ်ဆေးပေးရမည်။ မပျက်မကွက်
ဆောင်ရွက် ရမည်။ ထို့ပြင် အခါအားလျော်စွာ တိမွေးကုဆရာ
နှင့်တိုင်ပင်၍ လိုအပ်သော ကြိုတင်ကာကွယ်ဆေးများထိုးခြင်း
ဖြစ်စေ၊ ကြိုတင် စစ်ဆေးပြီး ကုသခြင်းဖြစ်စေ စသည်များသည်
ခွားမများ၏ အသက်ကို အချိန်မီ ကယ်တင်နိုင်ပြီး မိမိ၏ အကျိုး
စီးပွားကိုလည်း ဖြစ်စေလိမ့်မည်။

၁၉၇။ ကြားပေါင်းလိုက်ရာတွင် လှန်သွားသောမြက်များ၊ ပေါင်း
များအား သေချာစွာ အုပ်မိစေရန် ဂရုစိုက်ရမည်။ နွေကာလ ပူပြင်း
ချိန်တွင် ၎င်းမြက်နှင့် ပေါင်းပင်များ ခြောက်သွေ့ပြီး စိုက်ပင်
များခြေရင်း၌ စုပုံဖုံးနေခြင်းဖြင့် စိုက်ပင်များအတွက် ရေငွေ့
ပျံ့လွင့်ခြင်းကို ထိန်းပေးထားသည့် အကျိုးကျေးဇူးကို ရလိမ့်မည်။

၁၉၈။ ဝက်ရောဂါများ ကြိုတင်ကာကွယ်ရန်အတွက် ကာကွယ်
ဆေးများထိုးခြင်းကို ပုံမှန်မပျက်မကွက် အချိန်ဇယားချပြီး
ပြုလုပ်ပေးရမည်။ မျိုးဝက်များကို တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် ပုံမှန်လိုအပ်
သည့် ကာကွယ်ဆေးများ တိမွေးကုဆရာဝန်နှင့်တိုင်ပင်၍
ထိုးပေးရမည်။ အထူးသဖြင့် ဝက်ငယ်အားလုံး (၄) ပတ်မှ (၆)
ပတ်အတွင်း ရောက်ခဲ့လျှင် ကာကွယ်ဆေးထိုးခြင်းလုပ်ငန်းများ
စတင်ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

၁၉၉။ တိရစ္ဆာန်အကောင်ငယ်များ ဝက်၊ သိုး၊ ဆိတ်နှင့် အထူးသဖြင့် နွားငယ်များ ရက်ရှည်ချောင်းဆိုးနေခဲ့ပါလျှင် အမြန်ဆုံး တိမွေးကု ဆရာဝန်နှင့်တိုင်ပင်၍ လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်ရမည်။ အများအားဖြင့် နေရာထိုင်ခင်း မသန့်ခြင်း၊ စားကျက်လွတ်ကွင်းများ မသန့်ခြင်း၊ အမှိုက် (ဖုန်မှုန့်) များ ရှိနေခြင်း၊ အအေးပတ်ခြင်းနှင့် သန်ကောင်များကြောင့်ဖြစ်တတ်သဖြင့် ဂရုစိုက်လေ့လာ ဆောင်ရွက် ပေးရမည်။

၂၀၀။ မျိုးကြက်များရှိခဲ့လျှင် ၎င်းတို့၏ ဥနှုန်းနှင့် အကောင်ပေါက် နှုန်းများကို စာရင်းများနှင့်ပြန်၍ တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးကြရမည်။ အချိန်ရပါက မျိုးကြက် (ထီး၊ မ) များကို တစ်ကောင်ခြင်း အချိန်ယူ၍ အနီးကပ် ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည်၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်နှင့် ကျန်းမာရေး အခြေအနေများကို စစ်ဆေးရမည်။ တစ်ချိန် (တစ်ပြိုင်) တည်းမှာပင် ဝပ်လိုစိတ်ရှိနေသော ကြက်မကြီးများအား ပယ်ပစ်ရမည်။ လိုအပ်ပါက သွေးစစ်ခြင်းများပါ ပြုလုပ်ရမည်။

၂၀၁။ မိမိ၏ ဘတ်ဂျက်ငွေစာရင်းပိတ်ခါနီးနှင့် အသစ်ဆွဲရန် စီစဉ်သောအခါတွင် အကူအညီရရန်အတွက် နှစ်ကုန်ပြီးစဖြစ်စေ၊ မိုးမကျမီ (၃) လလောက်တွင်ဖြစ်စေ မိမိမွေးမြူထားသော တိရစ္ဆာန်များ (ကြက်၊ ဝက်၊ နွား စသည်များ) ကျွေးမည့်အစားများ၏ လက်ကျန်စာရင်းကို ခန့်မှန်းရမည်ဖြစ်သည်။ ဤတွင် အမျိုးအစား ကောင်း၊ မကောင်းနှင့် အရေအတွက်များကို အတတ်နိုင်ဆုံး အမှန်ရအောင် ခန့်မှန်းတွက်ချက်ရမည်။ ထို့နောက် လာမည့် နှစ်လုံးပေါက် တိရစ္ဆာန်အားလုံးနှင့် နောက်တိုးပွားလာမည့်

အရေအတွက်အပါအဝင် တွက်ချက်ပြီး ၎င်းတို့အား ရောစပ် ကျွေးမွေးမည့် အစာအမျိုးအစားအလိုက် ထပ်မံတွက်ချက်ထားခြင်း အားဖြင့် အစာနှင့် ပတ်သက်၍ လာမည့်နှစ်စမှ နှစ်ကုန်အထိ စိတ်ပူပင်သောကမရှိဘဲ အချိန်မရွေး ကြိုတင်ဝယ်ယူစုဆောင်း သွားနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

၂၀၂။ အချို့သောသစ်ပင်များသည် ခြံ၏အလှအပ ကျက်သရေ ဆောင်များဖြစ်ကြသည်။ ထို့ပြင်စိုက်ထားသော သစ်ပင်များကို ခုတ်ခြင်းကမြန်ပြီး စိုက်ခြင်းက ကြာကြသောကြောင့် တတ်နိုင်သမျှ သစ်ပင်များ (ဆေးဖက်ဝင်အပင်များ) အပါအဝင်ကို နေရာအနေ အထားများအလိုက် မျက်စိပသာဒဖြစ်အောင်စီစဉ်၍ နှစ်စဉ် မပျက် မကွက် ကြိုးစား၍ ရသလောက်စိုက်ပျိုးသွားရမည်။ ဤသည်မှာ 'လေကာ' ပင်များနှင့် မသက်ဆိုင်ဘဲ ခြံတွင်းသင့်လျော်ရာများ၌ စိုက်ခြင်းဖြင့် မိမိအတွက်လည်း အသုံးဝင်မည့်အပင်များ ဖြစ်ရမည်။

၂၀၃။ ခြံလုပ်ငန်းအတွင်းနှင့် မိမိတို့အိမ်များတွင် သုံးစွဲရန်အတွက် "လုပ်ငန်းသုံးသစ်တော" အသေးစားတစ်ခုကို သီးခြားမြေနေရာ ရှာ၍ (စိုက်ပျိုး၊ ထွန်ယက်ရန်၊ တိရစ္ဆာန်များလွတ်ကျောင်းရန်နှင့် အခြား အသုံးဝင်သော သီးပင်များစိုက်မရသည့် တောင်ကုန်း၊ တောင်စောင်းနှင့် မြေဆိုးများတွင်) ခြံတိုင်နှင့် ထင်းအတွက် (ဝါးပင်အပါအဝင်) အပင်များကို စိုက်ပျိုးထားရမည်။ ဤကိစ္စကို မဖြစ်မနေ ကြိုးစား လုပ်သင့်သည်။ အမှန်တကယ်လည်း အကျိုးရှိ လေသည်။

၂၀၄။ နွားပေါက် (အမ) ကလေးများပေါက်ပြီး နောက်ရက်သား (တစ်ပတ်) အတွင်း နို့အုံတွင် နို့သီးတံအပိုပါ မပါ (ရှိ/ မရှိ) စစ်ဆေးပြီး နို့သီးတံအပိုရှိခဲ့ပါက ပိုးသတ်ထားသော (ပိုးသတ်ဆေး ချည် စိမ်ထားသော) ဆေးရုံသုံးကတ်ကြေးဖြင့် နို့အုံအသားနားကပ်၍ ဖြတ်ပေးပြီး တင်ချာဖြစ်စေ၊ အနာကျက်ဆေးဖြစ်စေ (လူး) ပေးထားရမည်။ ဤသို့ စောစောပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အလုပ်သက်သာပြီး အနာ မြန်မြန်ပျောက်လိမ့်မည်။ နောက်ကျခဲ့ပါက (မေ့နေခဲ့ပါက) တိမွေးကု ဆရာခေါ်၍ ပြုလုပ်ရမည်။

၂၀၅။ တိရစ္ဆာန်ကျွေးရန်အစာများ (ကြက်၊ ဝက်၊ နွားများ) ကို သတ်မှတ်အမျိုးအစား (Formula) အတိုင်း ရောစပ်သော်လည်း အကြောင်းအမျိုးမျိုးများကြောင့် စံချိန်မမီခြင်း၊ ကွဲပြားခြင်း၊ ကွာခြားခြင်းများရှိတတ်၍ အထူးဂရုစိုက်ဆောင်ရွက်ကြရမည်။ ဥပမာ - ကုန်ကြမ်းများသုံးစွဲရာတွင် မိမိမျှော်မှန်းချက် (တရားဝင် သတ်မှတ်ချက်ရှိရမည်) ထက် လက်တွေ့၌ အာဟာရ၏ အာနိသင် လျော့နည်းလေ့ ရှိခြင်း၊ အချို့ နှစ်ချို့နေသဖြင့် အသွေးအရောင် ပြောင်းလဲနေသော ကောက်ပဲသီးနှံများကို သုံးစွဲခဲ့ခြင်း၊ ကုန်ကြမ်း သိုလှောင်ရုံ၊ အခန်း၊ စည်ပိုင်း၊ ပုံး စသည်များ၌ မှိုတက်နေခြင်း၊ ဝိတာမင်၊ ဓာတ်ဆား အစရှိသော အဖြည့်ခံဆေးများ သိုလှောင်ရာ တွင် အမျိုးအစားအလိုက် စနစ်တကျသီးခြားခွဲ၍ မထားခဲ့ခြင်း၊ ပစ္စည်းအမျိုးအစားအလိုက် အပူအအေး ခွဲခြားထားခြင်းမပြုခဲ့ခြင်း၊ ကုန်ကြမ်းများ ချိန်တွယ်ရာတွင် ပေါ့ဆမှုများကြောင့် သတ်မှတ် အလေးချိန် အပိုအံလိုဖြစ်ခြင်း၊ (အထူးသဖြင့် ဝိတာမင်နှင့်

ဓာတ်ဆားများ လိုသည်ထက် ပိုများများပါလေ့ရှိခြင်း)။ အချို့ စက်ပစ္စည်းလက်ကျန် မရှိ၍ မထည့်ခဲ့ခြင်းစသည့် စနစ်မကျ၊ မမှန် မကန် ပြုလုပ် ရောစပ်ခဲ့ခြင်းများကြောင့် အကြိမ်များပါက အစာဖိုး အများအပြား ကုန်သလောက် အကျိုးမရှိဘဲ ထွက်နှုန်း (ဥနှင့် နို့) များကို လျော့ကျစေနိုင်သည်။

၂၀၆။ ကောက်ပဲသီးနှံစိုက်ပျိုးရန်ဖြစ်စေ၊ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူစေ (သားတင်) ရန်ဖြစ်စေ စသည်များသည် သူ့အချိန်အခါကာလများတွင် အချိန်မီ (အချိန်ကိုက်) စတင်လုပ်ကိုင်ကြရမည်ဖြစ်သည်။ တစ်စုံတစ်ခု ချို့ယွင်း၍ နောက်ကျသွားခဲ့ပါက နောက်တစ်ချိန် (တစ်ပတ်လည်) စောင့်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ-စပါးသက်လတ်မျိုးကို ဂုန်လျှော်ဖြင့် တွဲစိုက်ရာ၌ အချိန်မီခြင်းဖြင့် နောက်စပါးစိုက်ရန်နှင့် နောက်ပိုင်း မြေပဲမှအစ အခြားပဲတစ်မျိုးမျိုးစိုက်ရန် စီစဉ်ထားခြင်းများအတွက် တစ်ရာသီ စောင့်ရခြင်းနှင့် နွား၊ ဝက်များ သတ်မှတ်ရက်အချိန်တွင် သားမတင်နိုင်ခဲ့ပါက နောက်တစ်ပတ်အတွက် လနှင့်ချီ၍ စောင့်ကြရခြင်းမျိုးဖြစ်ပြီး မိမိ၏ခြံလုပ်ငန်းနှင့် အကျိုးစီးပွားကို တိုက်ရိုက်ထိခိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၂၀၇။ မိမိလုပ်နေသော အလုပ်မှာ သက်ရှိ (အပင်၊ တိရစ္ဆာန်) များ ဖြစ်နေသဖြင့် အခြားပြင်ပမှ စက်မှုလုပ်ငန်းများကဲ့သို့ ပစ္စည်း များ ဈေးတက်ချိန်တွင် အချိန်ပိုဆင်းပြီး ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်သလို ဈေးကျချိန်တွင် လျော့ထုတ်ခြင်း၊ နောက်ဆုံး စက်ရုံခေတ္တ (ယာယီ) ပိတ်ထားခြင်းမျိုး မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဥပမာ-အပြင်တွင် နွားနို့ဈေးနှင့် ကြက်ဥဈေးတက်နေ၍ နွားမနှင့် ကြက်မများမှ နွားနို့နှင့် ကြက်ဥများ

ပိုထုတ်ရန် မလုပ်ပေးနိုင်သလို ဈေးကျနေ၍ မှီနှင့်ဥများ လျော့ပေး
စေရန် လုံးဝမဖြစ်နိုင်ပေ။ မူလသဘာဝအရသာ ပုံမှန်လည်ပတ်နေ
သော လုပ်ငန်းဖြစ်သဖြင့် သဘာဝရာသီနှင့် အချိန်အခါများကို
ဆန့်ကျင်၍ ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ခြင်းများကို အထူးတွက်ချက်
စဉ်းစားရမည်။

၂၀၈။ အပင်များကြား ပေါင်းလိုက်ခြင်းနှင့် မြေဆွခြင်းများကို
အထူး ဂရုစိုက်လုပ်ဆောင်ရမည်။ အပင်အမျိုးအစားအလိုက်
တိမ်ခြင်း၊ နက်ခြင်းရှိသဖြင့် ပုံစံတစ်မျိုးတည်းလုပ်ကိုင်၍မရပေ။
ဆန္ဒစော၍ လိုအပ်သည်ထက် နက်နက်ထယ်ထိုးခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့ပါက
တန်ဆေး လွန်ဘေးဖြစ်ပြီး ပေါင်းပင်များသာမက မိမိစိုက်ပင်များ၏
အမြစ်များကိုပါ ထိခိုက်၍ အထွက်နှုန်းများ လျော့ကျသွားမည်ကို
အတိပြုရမည်။

၂၀၉။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း၌ ပြက္ခဒိန်ကိုကြည့်ပြီး လုပ်ကိုင်ခြင်း
မျိုးကိုအထူးသတိထားရမည်။ ပြက္ခဒိန်တွင်မှတ်သား ထားခြင်းများ
သည် သတိပေးခြင်းတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ လက်တွေ့တွင် “ဥတု၊ ရာသီ”
နှင့် မိမိအပင်များအခြေအနေကိုကြည့်ပြီး (လေ့လာပြီး) ထွန်ယက်
ရိတ်သိမ်းခြင်းများကို ‘အချိန်ကိုက်’ လုပ်ကိုင်နိုင်ရန်မှာ အရေးကြီး
သည်။ သို့မှသာ ထွက်နှုန်းကောင်းနိုင်ပေသည်။ ပြက္ခဒိန်မှတ်သား
ချက်ဖြင့် ‘စာအုပ်ကြီးအတိုင်း’ ပြုလုပ်သော် ရုတ်တရက်နှင့်
မကြာခဏပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်တတ်သော ရာသီဥတုနှင့်အညီ
လိုက်လျောညီအောင် လိုက်မလုပ်နိုင်ပါက ထွက်နှုန်းကိုမလွဲမသွေ
ထိခိုက်လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

၂၁၀။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်ရာတွင် မိမိ၏ပြီးခဲ့သော နှစ် ကာလများက အတွေ့အကြုံများကို အခြေခံ၍ လုပ်ငန်းများအား 'အဓိက' 'သာမည' နှင့် 'အရန်' (အရေးပေါ်) များအဖြစ် ကြိုတင် သတ်မှတ်စီစဉ်ခဲ့ခြားထားရမည်။ မိမိမြဲတွင်း၌ နေစဉ်နှင့်အမျှ ဖြစ်ပေါ်နေ၍ မြေရှင်းပေးနေရသောအခက်အခဲနှင့် အတားအဆီး များကို 'ကင်းရှင်း ပြေလည်အောင်' ဆောင်ရွက်ရန်မှာ 'လုံးဝ မဖြစ်နိုင်' ကြောင်းကိုသိထားပြီး အခြေအနေအရအထက်ပါ အချက်များမှသင့်လျော်ရာအလိုက် ဈေးချယ်ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်နိုင် သည်နှင့်အမျှ သက်သာမှုရပေလိမ့်မည်။

၂၁၁။ မွေးမြူရေးတွင် ရောဂါကွယ်ဆေးပုံမှန်၊ အချိန်မှန်ထိုးပေး ခြင်းသည် အထူးအရေးပါသဖြင့် အမြဲစစ်ဆေး ဂရုစိုက် ဆော်ဩလုပ်ကိုင်ရပေမည်။ ဥပမာ ကျွဲ၊ နွားများအတွက် လည်ချောင်းကွဲ၊ ခွာနာ၊ လျှာနာ၊ ကျောက်ရောဂါ (သို့) ကျွဲ၊ နွားကာလနာရောဂါ ထောင့်သန်း ရောဂါ၊ ပေါင်ပုပ်၊ လက်ပုပ် ဇရောဂါ၊ ခွေးရူးရောဂါစသည်များကိုလည်းကောင်း၊ ဝက်များ အတွက် ခွာနာ၊ လျှာနာ၊ ဝမ်းရောဂါစသည်များကိုလည်းကောင်း၊ ကြက်များအတွက် လည်လိမ်နာ၊ ဝမ်းရောဂါ၊ ကျောက်ရောဂါ စသည်များနှင့် အခါအားလျော်စွာ ဖြစ်ပျက်ပေါ်ပေါက်၍ တိမွေးကု ဌာနမှ ထိုးရန်ညွှန်ကြားသည့်ကာကွယ်ဆေးများကို အချိန်မီ မပျက်မကွက်ထိုးပေးရမည်။

၂၁၂။ နွားမများ သားတင်ရာတွင် အထူးဂရုစိုက်၍ သတ်မှတ် အချိန်နှင့်ရက် (ပန်းပွင့်ချိန်) အတွင်းရအောင်တင်နိုင်ရမည်။

တစ်ကြိမ်လွတ်သွားပါက (၃)ပတ်မှ (၄)ပတ်ပြန်စောင့်ရသဖြင့် မိမိမူလအချိန်ဇယား မကိုက်ဘဲနစ်နာနိုင်သည်။ နို့စားနွားမသားတင် ရာတွင် အမှန်တကယ် စိတ်ချရသည့်မျိုးမြင့်သော (နို့ထွက် ကောင်းသောမျိုးဆက်မှ) နွားသိုး ဖြစ်သင့်သည်။ ထို့အတူ ခိုင်းနွားသားတင်ရာတွင် နွားအုပ်နှင့် ရောလွတ်ထားမည့်အစား စိတ်ချရသောခိုင်းနွားအထီး (အင်္ဂါနှင့် အချက်အလက်စုံသော နွားထီး) ဖြင့်သာ သီးသန့်စပ်ပေး (သားတင်ပေး)ရမည်။

၂၁၃။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများတွင် ဖြစ်နိုင်၊ တတ်နိုင်ပါက ဆိတ် မွေးမြူရေးဖြစ်စေ၊ သိုးမွေးမြူရေးဖြစ်စေ တွဲဖက်မွေးမြူသင့်သည်။ သိုး၊ ဆိတ်များသည် အခြားသော ကျွဲ၊ နွား၊ ဝက်၊ ကြက်များ မစားသော ကျန်နေသော အစားအစာများနှင့် အပင်များကိုစားပြီး ကြီးထွားနိုင်သည့်အပြင် စွန့်ပစ်စားကျက်များတွင် ကောင်းစွာ လွတ်၍ မွေးမြူနိုင်လေသည်။ အချို့အသုံးမဝင်သောအပင်များ ရှိနေသည့်ကွင်းများကိုပင် ၎င်းတို့အားလွတ်ပေး၍ စားသောက် ရှင်းလင်းစေသည်အထိ အသုံးဝင်လေသည်။ အချို့ကသိုးနှင့် ဆိတ်များကို ဘူဒိုဇာ(မြေထိုးစက်)အငယ်စားဟုခေါ်ကြသည်။

၂၁၄။ တိရစ္ဆာန်အစာများနှင့်ပတ်သက်၍ အချို့အချိန်အခါများ၌ ခြံထွက်ကောက်ပဲသီးနှံများကို ခြံတွင်းတိရစ္ဆာန်များအား ပြန်ကျွေး ခြင်းက အခြားပြင်ပနေရာများသို့ပေးပို့ရောင်းချရာတွင် ကုန်ကျ ရသော သယ်ပိုးစရိတ်၊ တင်ချစရိတ်များသာမက လမ်းခရီး ကြန့်ကြာမှု၊ အချိန်ကာလနှင့် အလေအလွင့်များကြောင့်

အကုန်အကျများတတ်သဖြင့် ခြံ့တွင်းပြန်သုံးခြင်းက ပိုမိုတွက်ခြေ
ကိုက်သဖြင့် အပြင်ထုတ်မရောင်းဘဲ ခြံ့တွင်ပြန်သုံးသင့်သည်။

၂၁၅။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း၌ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရာတွင် မိမိလုပ်ငန်း
လုပ်ကိုင်သည့်ခြံ၊ နေရာ၊ ဒေသ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိနေသောခြံများတွင်
အများစုမွေးမြူနေကြသော တိရစ္ဆာန်အမျိုးအစားများကိုလေ့လာပြီး
ဦးစားပေးမွေးမြူရမည်။ ဥပမာ ကြက်များပါက 'ကြက်'၊
နွားများပါက 'နွား' ဝက်ဖြစ်ပါက 'ဝက်' စသည်များဖြစ်သည်။
ဤသို့အားဖြင့် သာမန်အချိန်များတွင် အစာနှင့်ပစ္စည်းများကို
စုပေါင်းဝယ်ပြီး သယ်ယူအသုံးပြုနိုင်သည့်အပြင် အထူး
အရေးကြီးသောအချိန်ကာလများဖြစ်သည့် ရောဂါအန္တရာယ်
တစ်စုံတစ်ခုအကြီးအကျယ်ဖြစ်ခဲ့ပါက မလိုအပ်သောဆေးဝါး
(ဗိုးဗိုးနှင့်ထိုးဆေး)များအပြင် အထူးသဖြင့် 'ကာကွယ်ဆေး' များကို
အလွယ်တကူခေတ္တဆေးယူရရှိသုံးစွဲနိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

၂၁၆။ ခိုင်းနွား၊ ကျွဲ၊ သိုးနှင့်ဆိတ်များတစ်ခြံတည်းတွင်
အများအပြား အတူရောနှောမွေးမြူခြင်းကို မလွဲမကင်းသာမှသာ
ပြုလုပ်သင့်သည်။ အလုပ်သမားသုံးစွဲခြင်းနှင့်စားကျက်သုံးစွဲခြင်း
များတွင် အများအားဖြင့် တိုက်ဆိုင်ပြီး 'တူညီ' နေကြသောကြောင့်
ဖြစ်သည်။ သို့ဖြင့် တစ်ချိန် တည်းတစ်ပြိုင်တည်းအလုပ်များကြခြင်း၊
အားလပ်နေကြခြင်း၊ နားနေရခြင်းများမှာ တစ်နှစ်ပတ်လုံးလိုလို
ဖြစ်ပေါ်နေသောကြောင့် လုပ်အားသုံးစွဲရာတွင် မိမိအလိုရှိချိန်
(အခြားသီးနှံစိုက်ပျိုးချိန်) များတွင် မျှတမှုမရှိနိုင်၊ မရနိုင်ကြသော
ကြောင့်ဖြစ်သည်။

၂၁၇။ ပေါင်းမြက်ထူသောနေရာဒေသနှင့် စားကျက်များတွင် 'သိုးနှင့်ဆိတ်' များကိုမွေးထားပြီး ပေါင်းမြက်ထူသောကွင်းနေရာ၊ စား ကျက်များ၌လွတ်ပေးထား၍စားစေခြင်းဖြင့် ပေါင်းပင်များအား အလိုအလျောက် နှိမ်နင်းပြီးဖြစ်သွားပေလိမ့်မည်။

၂၁၈။ 'သိုး' မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကို 'နွား' အနည်းငယ်နှင့်တွဲဖက် မွေးမြူခြင်းနှင့် 'ဆိတ်' မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင်လည်း 'နွား' အနည်းငယ် တွဲဖက်မွေးမြူခြင်းအားဖြင့်အချို့နေရာများတွင် အကျိုးရှိတတ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် 'သိုးနှင့်ဆိတ်' မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများမှာ အလုပ်သမားသုံးစွဲရမှုနည်းပါးပြီး 'နွား' မွေးမြူရေးက အလုပ်သမားပိုသုံးရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

၂၁၉။ မိမိမွေးမြူရေးခြံလုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်သည့် မူလခြံ၏ 'မြေပုံ' ကိုအချုပ်ရေများများကူးထားရမည်။ ပထမဆုံးပုံမှာ ပတ်ဝန်းကျင်ခြံများနှင့်နယ်နိမိတ်များဖြင့် ဖြစ်ရမည်။ နောက်မြေပုံ များမှာ ခြံတွင်းစိုက်ကွင်းများ၊ စားကျက်များ၊ တိရစ္ဆာန်အိမ်၊ ရုံများ၊ လမ်းများ၊ လူနေအိမ်များ၊ ဥယျာဉ်များ၊ သစ်သီးပင်များ ရေတွင်း ရေကန်၊ ချောက်၊ ချိုင့်၊ ဆင်ခြေလျှော၊ စိမ့်မြေ၊ တောင်ကုန်း စသည်များကို မိမိစိတ်ကြိုက်အုပ်စုခွဲ၍ အကုန်ပါဝင်အောင် ထည့်သွင်းရေးဆွဲထားရမည်။ သို့မဟုတ် မူလ 'မြေပုံ' အပေါ်မှ စက္ကူပါးပါးများပေါ်တွင် အထက်ဖော်ပြပါပုံစံများ တစ်မျိုးခြင်း အလိုက်ရေးဆွဲထားခြင်းဖြင့် အလွယ်တကူတစ်ခုပေါ် တစ်ခုထပ်၍ ကြည့်နိုင်၊ လေ့လာနိုင်ပေလိမ့်မည်။

၂၂၀။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းသည် လမ်းမကြီးဘေးတွင်ရှိခဲ့ပါက 'လမ်းဘေးဈေးဆိုင်' ငယ်တစ်ခုကြီးစားဖွင့်လှစ်ရမည်။ မိမိ မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းနှင့်ခြံထွက်ပစ္စည်းများကို ထိုဆိုင်တွင်ရောင်းချခြင်းဖြင့် မိမိခြံအား 'ကြော်ငြာ' ပေးပြီးဖြစ်လေသည်။ ထို့ပြင် ထိုမြို့သို့သွားပြီး ဖောက်သည်ဈေးဖြင့်ပေးသွင်းရသည်ထက် လက်လီဈေးဖြင့်ခြံတွင်ရောင်းချရ၍ အမြတ်ပိုကျန်သလို စားသုံးသူ အနေနှင့်လည်း လတ်လတ်ဆတ်ဆတ်ဝယ်ယူရ၍ ကျေနပ်မှု ဖြစ်စေလေသည်။

၂၂၁။ တိရစ္ဆာန်အညစ်အကြေး (မစင်နှင့်ကျင်ငယ်ရေ) များသည် အလွန်တန်ဖိုးရှိသောမြေဩဇာဖြစ်လေသည်။ ၎င်းပင်လျှင် အရည်အသွေးတူညီမှုမရှိဘဲ တိရစ္ဆာန်အမျိုးအစား၊ တိရစ္ဆာန်တစ်ကောင်ခြင်းနှင့် အသက်အရွယ်အစား ကွေးမွေးသောအစာစသည်များ ပေါ်လိုက်၍ ကွဲပြားမှုရှိပြန်လေသည်။ အကောင်ငယ်၊ အကောင်လတ်၊ အကောင်ကြီးများ၏ကွာခြားမှု၊ 'ဇီး' ရှိသောတိရစ္ဆာန်များနှင့် သားသည်အမေများ၏အညစ်အကြေးများမှာလည်း ကွာခြားမှုများရှိသည်ကို သတိပြုသုံးစွဲနိုင်ရမည်။

၂၂၂။ ကွဲ၊ နွားနှင့်ဝက်တို့၏ အညစ်အကြေးများမှာ 'ရေ' များသဖြင့် အငွေ့ပြန်ခြင်းနှင့်ဆွေးမြေ့ခြင်းများတွင် နှေးကွေးတတ်သည်။ ကြက်၊ သိုး၊ ဆိတ်နှင့်မြင်းတို့၏ အညစ်အကြေးများသည် အပူငွေ့ပြန်ခြင်းနှင့် ဆွေးမြေ့ခြင်းတို့တွင် လျင်မြန်စွာဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲတတ်သည်။ ၎င်းပြင် ဆေးများသည် ခြောက်သွေ့နှုန်း

မြန်ဆန်ပြီး၊ မီးလောင် လွယ်သဖြင့် အထူးဂရုစိုက်ရမည်။ အထက်ပါ တိရစ္ဆာန်အညစ်အကြေး (၂)မျိုးကိုတွဲဖက် (ရောစပ်)သုံးစွဲခဲ့ပါက အချင်းချင်းအပြန်အလှန် အကျိုးပြုကြသဖြင့် အဆင့်အတန်း မြင့်သော တိရစ္ဆာန်အညစ်အကြေး 'မြေဩဇာ' ကောင်း (Farm Yand Manyre) ကို ရနိုင်ပေသည်။

၂၂၃။ ခြံတွင်းရှိရေမြောင်းများကို ဂရုစိုက်၍ နှစ်စဉ်ရေစီးရေလာ ကောင်းအောင် ပြုပြင်ပေးရမည်။ သို့ဖြင့် ရေတင်၊ ရေဝပ်၊ ရေအိုင်၊ ရေမြှုပ်ခြင်းများမှ ကင်းဝေးပြီး ရေမတင်သဖြင့်ရေကိုမှီပြီး ပေါက်ဖွား ကြသောယင်း၊ ခြင်နှင့်၊ အထူးသဖြင့် ရောဂါပိုးမွှားများပေါက်ဖွားခြင်း မှကင်းဝေးသဖြင့် မိမိခြံရှိ တိရစ္ဆာန်များ၏ ကျန်းမာရေးအတွက် သာမက ခြံ၌ရှိနေသောလူများအတွက်ပါ အထူးအကျိုးရှိစေသည်။

၂၂၄။ စားကျက်နှင့်ပတ်သက်၍ အမြဲတမ်းစားကျက်များကို တတ်နိုင်သမျှတိရစ္ဆာန်အဆောက်အအုံများနှင့် နီးသော တစ်ဆက် တည်း နေရာများ၌ရှိသင့်သည်။ သို့မဟုတ်ပါက၊ အမြဲတမ်းစားကျက် အငယ်စားတစ်ခုကို တိရစ္ဆာန်အိမ်(ရုံ)များနှင့် ပင်မ၊ စားကျက်ကြီးနှင့် အဆောက်အအုံများကြား ပြုလုပ်ပေးထားရမည်။ အခြားသီးနှံစိုက် ကွင်းများကို စားကျက်များ၏ အပြင်ဘက်များတွင် နေရာချထားပေး သွားရမည်။ ဤနည်းဖြင့်ခြံများ၊ အိမ်များကြားတွင် လေဟာပြင်နယ် ဖြစ်စေပြီး၊ လေဝင် လေထွက်ကောင်း၍လေကောင်း၊ လေသန့်ရနိုင် ပေမည်။ သို့ဖြင့် သီးခြားလမ်းသေး၊ လမ်းသွယ်၊ လမ်းတိုများကို ကြားတွင် ဖောက်လုပ်ပေးရန်မလိုသည့်အပြင် တိရစ္ဆာန်များ စားကျက်အတွင်း အလွယ်တကူခြေဆန့်၊ လက်ဆန့်သွားလာနိုင်ပေ

လိမ့်မည်။ လိုအပ်ပါက၊ အလုပ်သမားများအနေဖြင့် မြက်ခင်း (စားကျက်)ပေါ်မှ အလွယ်တကူဖြတ်သွားနိုင်ကြလေသည်။

၂၂၅။ ယနေ့အခြေအနေအရ မြေနေရာရှားပါးလာခြင်း၊ တန်ဖိုးကြီးမားခြင်းများကြောင့် နေရာကျဉ်းကျဉ်းတွင် လှောင်မွေး စိုက်ပျိုးစနစ် (Inter Sive Confinement) ဖြင့် စိုက်ပျိုးမွေးမြူ၍ အထွက်များများရအောင် လုပ်ကိုင်နေကြရသောကြောင့် စက်ပစ္စည်းနှင့်ကိရိယာအမျိုးစုံကို၊ မဖြစ်မနေသုံးစွဲလာကြပြီး ဖြစ်ရာ၊ စိုက်ပျိုးမွေးမြူမည့် မြေဧရိယာ၊ အဆောက်အအုံများနှင့် ကောက်ပဲသီးနှံ၊ တိရစ္ဆာန်၊ မျိုးများကို လိုက်၍ ကိုက်ညီမည့် စက်ပစ္စည်းနှင့်ကိရိယာ၏စွမ်းအား (အကြီး၊ အသေး)ကို ရွေးရပေလိမ့်မည်။ မိမိတွင် မြေနေရာအဆောက်အအုံရှိပြီး၊ စက်ပစ္စည်းနှင့်ကိရိယာများကို အပြည့်အဝအသုံးချနိုင်မှသာ၊ ရေရှည်တွင် စရိတ်စကသက်သာပြီး၊ အကျိုးအမြတ်ကောင်းကောင်းရမည်ကို သတိပြုရမည်။

၂၂၆။ လယ်ထွန်စက်သုံးစွဲရာတွင် စနစ်တကျပြုပြင်မွမ်းမံ၍ ထိန်းချုပ်ထွန်ယက်နိုင်မှာသာလျှင် ခရီးတွင်ပြီး အကျိုးရှိလေသည်။ စနစ်တကျစီမံထွန်ယက်ခြင်း မရှိပါက၊ လယ်ထွန်စက်သုံးစွဲခြင်းသည် တိရစ္ဆာန်(ကျွဲ၊ နွား)များဖြင့် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်းထက်၊ ကုန်ကျစရိတ် ပိုများသည်ကို သတိပြုရမည်။ အစဉ်အလာများအရ အလုပ်သမားများနှင့် တောင်သူဦးကြီးများသည်၊ ကျွဲ၊ နွားများနှင့် ပိုမိုရင်းနှီးပြီး၊ လက်ပွန်းတတီး ရှိခဲ့ကြ၍ အချိန်မရွေးသီးခြားလေ့ကျင့်မှုမပြုလုပ်ဘဲ၊ လွယ်ကူစွာ ကိုင်တွယ်လုပ်ကိုင်သွားနိုင်ကြ၍ ဖြစ်သည်။

၂၂၇။ နို့စားနွားများ ပွေးခဲ့ပါက၊ နွားခြံများ (အထူးသဖြင့် နို့စား
 နွားမများ)နှင့် ခြံတွင်းနေရာထိုင်ခင်းအပြင်၊ နို့ညှစ်ရာတွင်
 သုံးစွဲသော ပစ္စည်းကိရိယာများ၏ သန့်စင်မှုမှာ အလွန်အရေး
 ပါသောကြောင့် ၎င်းတို့နှင့်ပတ်သက်၍ နေ့စဉ်အထူး “သန့်ရှင်း
 စင်ကြယ်”စွာ ရှိနေရန်၊ အမြဲလုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ထားရမည်။
 သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော ပစ္စည်းကိရိယာ တန်ဆာပလာများကိုသာ
 မပျက်မကွက်အလုပ်သမားများအား သုံးစွဲစေရမည်။

၂၂၈။ အစာစပ်လုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ရောစပ်ကြိတ်ပြီးသော
 အစာ(Mash)များမှအပ၊ အခြားသော အမျိုးအမယ်များကို၊
 တစ်ခုချင်း သီးခြားစနစ်တကျ သိုလှောင်ထားရှိရမည်။ အစာစပ်ရုံ
 သည်လည်း၊ တိရစ္ဆာန်ရုံ၊ အိမ်များနှင့် အလှမ်းမကွာသင့်ပေ။
 အချို့သော ကုန်ပစ္စည်းများမှာ အခန်းတစ်ခုအတွင်း ရောထားခြင်း၊
 ပူးတွဲထားခြင်းများ မပြုလုပ်ရသောကြောင့်၊ သီးခြားဂရုစိုက်ခွဲခြား
 ထားပေးရမည်။ ဥပမာ-စပါး၊ ပြောင်း၊ ငါးခြောက် စသည်များကို
 လည်းကောင်း၊ လက်ဖက်ခြောက်နှင့် ဆေးရွက်များကို
 လည်းကောင်း၊ ဂိုဒေါင်တစ်လုံးတည်းတွင် ရော၍ သိုလှောင်ခြင်းမျိုး
 မရှိစေရန် ဖြစ်သည်။

၂၂၉။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း၌ လက်တွေ့တွင် လုပ်ငန်းရပ်အားလုံး
 အစမှအဆုံးကို “ချေးငွေ”ဖြင့် လုပ်ကိုင်သွားခြင်းမျိုး (ချေးငွေကို
 မှီခို၍ လုပ်ကိုင်ခြင်းမျိုး)ကိုမူ သဘာဝမကျ၍ မလုပ်သင့်ပေ။
 အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများသည်၊

“သက်ရှိ”များ ဖြစ်သဖြင့် အမျိုးမျိုးသော အနှောင့်အယှက် များအပြင်၊ မပျော်လင့်ဘဲ ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲကျရောက်ဖြစ်ပေါ် လာတတ်သော “သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်”၏ ဒဏ်ကို အခြားသော စက်မှုလုပ်ငန်းရပ်များထက် စိုးရိမ်ရပြီးထိခိုက်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

၂၃၀။ ဆေးငွေကို “လုပ်ငန်းတိုးချဲ့ရန်” (ဥပမာ-တိုးချဲ့မွေးမြူရန် ပြေနှင့်မျိုးအတွက် တိရစ္ဆာန်များ၊ စိုက်ပျိုးကွက်နှင့် တိရစ္ဆာန်ရုံများ တိုးချဲ့ပြုပြင်ရန်)။ “လုပ်ငန်းပိုမိုထိရောက်တွင်ကျယ်စေရန်” (ဥပမာ- ကြက်မွေးရာမှ ထပ်မံ၍၊ ဘဲမွေးရန်၊ ငုံးမွေးရန်)။ “လုပ်ငန်း တွင်လှည့် ပတ်သုံးစွဲရန်” (ဥပမာ- အရေးပေါ်အလုပ်သမားခပေးရန်၊ ဓာတ်မြေဩဇာဝယ်ရန်၊ ပိုးသတ်ဆေးဝယ်ရန်)။ “ဆုံးရှုံးမှုများအစား ထိုးရန်” (ဥပမာ- လေမုန်တိုင်းတိုက်၊ ရောဂါဖြစ်၍၊ ပျက်စီးဆုံးရှုံး သွားသော အရေးပေါ်ကိစ္စရပ်များအတွက်၊ အမြန်ဆုံးပြုပြင်ရန်၊ အစားထိုးရန် စသည့် လုပ်ငန်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအတွက်သာ ဆေးယူသုံးစွဲသင့်ပေသည်။ “ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ” ကိစ္စ (ဥပမာ- ကားဝယ်စီးခြင်း၊ တီဗီဝယ်ခြင်း စသည်များ) မဖြစ်သင့်ပေ။

၂၃၁။ တန်ဖိုးကြီးသော စက်ပစ္စည်းများကို တတ်ကျွမ်းနားလည် သူများကသာ၊ ကိုင်တွယ်မောင်းနှင်ကြစေရမည်။ တိတိကျကျ တာဝန် ပေးထားရမည်။ မဆိုင်သူများ၏ တတ်ယောင်ကားလုပ်ခြင်း သုံးစွဲရာတွင် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်း မဟုတ်သဖြင့်၊ ပေါ့ဆမှု မှားယွင်းမှု၊ စမ်းသပ်မှုများကြောင့် တစ်စုံတစ်ခု ပျက်စီးခဲ့ပါက၊

အချိန်မီ မပြုပြင်နိုင်ခဲ့ပါလျှင်၊ မိမိစိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း၏ အချိန်ဇယားအတိုင်း မလုပ်နိုင်သဖြင့် အကျိုးစီးပွား ထိခိုက်လေ့ ရှိသည်။

၂၃၂။ စက်ပစ္စည်းဝယ်ယူသုံးစွဲခြင်းမှာ လုပ်ငန်းအချိန်မီ စတင် နိုင်ပြီး တွင်ကျယ်စွာ အသုံးပြုရန် ဖြစ်သည်။ စက်များ အမြဲအသင့် ရှိပြီး၊ အချိန်မရွေးသုံးစွဲနိုင်ရန်နှင့် အလုပ်များသောအချိန်ကာလ များတွင် ပျက်စီးမှုများ မရှိစေရန် “ပြုပြင်၊ မွမ်းမံ၊ ထိန်းသိမ်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်း” ကို မပျက်မကွက်အချိန်နိမ့်မှန် (သတ်မှတ်နာရီ၊ မိုင်များအလိုက်) ပြုလုပ် နေရမည်။ သက်ဆိုင်ရာမှ ပေးလိုက်သော သုံးစွဲသူလက်စွဲစာအုပ်များ၊ ထိန်းသိမ်းပြုပြင်ရာတွင် လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရန် စာအုပ်နှင့် စာတမ်းများကို သီးခြားစနစ်တကျ သိမ်းထားရမည်။ အချိန်ရလျှင် အားလပ်လျှင် မိမိကိုယ်တိုင်နှင့် စက်ကိုင်တွယ်သူများအနေနှင့် မကြာခဏ ဖတ်ရှုပေးခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် အမြဲထိတွေ့နေရာ၊ တစ်စုံတစ်ခု ပြဿနာ၊ ချို့ယွင်းပျက်စီးမှု ရှိခဲ့ပါက၊ ချက်ခြင်း လိုက်နာပြုလုပ်နိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

၂၃၃။ လက်ထွန်စက်သုံးခြင်းသည် ကုန်ကျစရိတ်၏ (၃၀)မှ (၄၀) ရာခိုင်နှုန်းအတွင်း (စွမ်းအားသုံးရာ၌) ကုန်ကျလေ့ရှိသည်။ ခြံတစ်ခုခြင်း၏ လုပ်ငန်းတူ တစ်ခုချင်းများ၌ လက်ထွန်စက် သုံးစွဲ ခြင်း လုပ်အားကို တစ်နာရီချင်းပေါ်၌ လေ့လာရာတွင် မတူညီဘဲ ကုန်ကျစရိတ်များ ကွာခြားလေ့ရှိရာ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စီမံကွပ်ကဲမှု

ည့်ဖျင်းခြင်းနှင့် လုပ်အားအလေအလွင့်များကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြ သဖြင့် ထိုအချက်များကို မိမိခြံနှင့် လုပ်ငန်းအတွင်း စိစစ်၍ ပြုပြင် ပေးသွားကြရမည်။

၂၃၄။ လယ်ထွန်စက်၏ "တန်ဖိုးလျှော့ခြင်း" ကို တွက်ရာတွင် နိုးနိုး စက်၏တန်ဖိုးအပေါ်တွင်သာမက ၎င်းအား ထားရှိသည့် အဆောက်အအုံ၊ ပြုပြင်မွမ်းမံထိန်းသိမ်းစရိတ်၊ အာမခံကြေ၊ (လူနှင့်စက်)များ၊ အခွန်အခများကိုပါ သုံးစွဲသည့်အချိန်ကာလနှင့် လုပ်ငန်းပေါ်မူတည်၍ တွက်ရမည်။ သာမန်အားဖြင့် များများ အသုံးပြုသောစက်များသည် တန်ဖိုးလျှော့ရာတွင် ပိုများသင့်ပေ သည်။ လယ်ထွန်စက်ကို ဝယ်ပြီး အသုံးမပြုဘဲထားခြင်း၊ အထူး ချွေတာသုံးစွဲခြင်းဖြင့် ရေရှည် (အချိန် ကြာကြာ)ရပ်ထားခဲ့ပါက၊ သံချေးတက်ခြင်း၊ ခေတ်နောက်ကျသွားခြင်းများရှိနေမည် ဖြစ် သော်လည်း "တန်ဖိုးလျှော့"ခြင်းကိုမူ ပုံမှန်တွက်ချက် ဖော်ပြနေ ရမည်သာ ဖြစ်သည်။ ၎င်းစရိတ်သည် ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းနှင့် ပစ္စည်း များအပေါ် အချို့ကျ ကုန်ကျစရိတ်များ ဖြစ်သည်ကို သတိပြုရမည်။

၂၃၅။ လေ့လာချက်များအရ လက်ထွန်စက်များ သုံးစွဲရာတွင် တစ်နှစ်လျှင် ရက်ပေါင်း (၁၀၀)ခန့် သုံးစွဲနိုင်ခဲ့လျှင် စရိတ်ကွာခြားမှု မရှိသော်လည်း လက်ထွန်စက်ကို တစ်နှစ်ရက်(၁၀၀)အောက် လျှော့နည်းသုံးစွဲခဲ့ကြပါက၊ ကျွဲ၊ နွား သုံးစွဲထွန်ယက်ခြင်းက၊ စရိတ် ပို၍ သက်သာသည်ဟုဆိုကြသည်။ ထို့ပြင် ကျွဲ၊ နွားများအတွက် အစာမှာ အများအားဖြင့် ပြင်ပမှ သီးခြားဝယ်ယူကျွေးမွေးရန်မလို၍

ကုန်ကျ စရိတ်သက်သာပြီး ကျွဲ၊ နွား ကိုယ်တွင်သူ၏စရိတ်ကုန်ကျ
 သည်ကို သတိပြုရမည်။ ဤရက် ၁၀၀ တွက်ရာတွင် အမှန်တကယ်
 ခြံလုပ်ငန်းအတွက် အကျိုးရှိသော၊ ထွန်ယက် သယ်ယူခြင်း၊
 မဟုတ်ဘဲ၊ ပြင်ပအလွတ် စီးနင်းမောင်းနှင်သွားလာခြင်း၊
 ခွယ်ယူခြင်းကို ထည့်မတွက်ရန်ဖြစ်သည်။

၂၃၆။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်အထူးသဖြင့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းအတွက်၊
 ဘက်မှဆေးငွေဖြင့် လုပ်ကိုင်ခဲ့ရပါလျှင် အိမ်ဆောက်ရာတွင်
 အဆင့်ဆင့်ဆောက်ရန်အတွက်၊ အင်ဂျင်နီယာများမှ အစီအစဉ်ချ
 လုပ်ကိုင်ကြသလို မိမိကလည်း လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်အတွက်
 အစီအစဉ်ချပြီးမှ အဆင့်လိုက်သာလျှင် ငွေကို ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းဖြင့်
 အတိုးပေးရ သက်သာအောင် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သွားရမည်။

၂၃၇။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးတွင် ယခုအချိန် အထူးသဖြင့် စိုက်ပျိုးရေး
 ၌ တိရစ္ဆာန်များနေရာတွင် ခေတ်မီစက်များဖြင့် အစားထိုးပြောင်းလဲ
 ထွန်ယက်သုံးစွဲနေကြသည်မှာ အလွန်သင့်တော်လေသည်။
 သို့သော် နောက်ပိုင်း လိုက်နာပြုလုပ်ရာတွင် ပျက်ကွက်ပေါ့လျော့
 ပါက (ပြုပြင် မွမ်းမံခြင်း၊ ကိုင်တွယ်မောင်းနှင်ခြင်းများ မှန်မှန်
 မလုပ်ခဲ့ပါက) ၎င်းစက်များအား ပြန်ရောင်းသောအချိန်တွင်
 အပျက်အစီးနှင့် ချို့ယွင်းချက်များကြောင့် အနည်းဆုံးသောစေးဖြင့်
 ဖြတ်၍ ဝယ်ယူခြင်းကို ခံရပေလိမ့်မည်။ ဤအခါတွင် တိရစ္ဆာန်များ
 အနေနှင့် ပြန်ရောင်းချိန်တွင် တန်ဖိုးနည်း (လျော့) ရသော်လည်း
 ထိခိုက်မှု မရှိနိုင်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မူလဝယ်ယူစဉ်ကပင်
 တန်ဖိုးနည်းနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စက်ပစ္စည်း

ဝယ်ယူရာတွင် နောက်ဆုံး ပြန်ရောင်းချိန်တွင် ရမည့် အနည်းဆုံး သောတန်ဖိုးကို မျှော်မှန်းလျော့ချ၍ တွက်ပြီးမှသာ ဝယ်ယူ သုံးစွဲသင့်သည်။ ရင်းနှီးငွေများသောကြောင့် အခြားထုတ်ကုန် လုပ်ငန်းတွင် မသုံးရဘဲ ပြန်ရောင်းစဉ် ဈေးနည်းခြင်းဖြင့် မိမိ၏ လုပ်ငန်းအား စိုက်ခိုက်ထိခိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤတွင် အသစ်ဝယ် ရန် စီစဉ်ပါက အသစ်ဖြစ်၍ ဈေးများနေမည်ဖြစ်ရာ ငွေမလောက်၍ ထပ်မံရှာဖွေ ချေးယူခြင်းက တစ်ဖက်မှ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်နိုင်၍ သတိပြုရမည်။

၂၃၈။ လုပ်ငန်းသုံး (အများအားဖြင့်) ဌာနတိုင်း၊ လူတိုင်း မကြာခဏ လိုအပ်၍ ဆွဲယူသုံးနေကြရသော လက်သုံးပစ္စည်းများ (ဥပမာ- လွှ၊ တူ၊ ခဲတင်း၊ ဝက်အူလှဲ့၊ ပလာယာ၊ သော့တွဲ) စသည်များကို စတစ်တကျ နေရာသတ်မှတ်၍ အများသိအောင် စီစဉ်ထားပေးရ မည်။ သို့ဖြင့် လိုအပ်ပါက လိုက်လံတောင်းခံခြင်း၊ ရှာဖွေနေကြရ ခြင်းများမရှိသဖြင့် အချိန်ကုန်သက်သာပြီး အလုပ်ခရီးတွင်ကျယ်မှု များ ရနိုင်ပေသည်။ ထို့အတူ ယူသုံးပြီးပစ္စည်းများကို နေရာတကျနှင့် စနစ်တကျ သန့်စင်ပြီး ပြန်လည်ထားရှိ ပေးအပ်ခြင်းကိုလည်း မပြတ် အားပေး စစ်ဆေးကြီးကြပ်နေရမည်။

၂၃၉။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ၌ အထွက်တိုးအောင်ပြုလုပ် ရာတွင် အဓိကအချက်များတွင် အောက်ပါ (၂) ချက်မှာလည်း အရေးကြီးလေသည်။ တစ်ခုမှာ တိုးတက်နေသော နည်းစနစ် များကို အမြဲလေ့လာ၍ ကောင်းစွာလက်ခံကျင့်သုံးလိုက်နာလျက် လက်တွေ့ အသုံးချလုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့် အခြားတစ်ခုမှာ ထိုလုပ်ငန်းနှင့်

ပတ်သက်၍ ကျွမ်းကျင်ပြီး အတွေ့အကြုံရှိသော အလုပ်သမား ရရှိရေးဖြစ်လေသည်။ ဥပမာ-လယ်ထွန်စက်မောင်းကျွမ်းကျင်သူကို စိတ်ကြိုက်လစာပေး၍ ခန့်ထားသုံးစွဲနိုင်ပေသည်။ လုပ်ငန်း အရေးကြီး၍ ပိုးသတ်ရာတွင် ပြင်းထန်သော ပိုးသတ်ဆေးမှာ အန္တရာယ်ကြီးပြီး အဆိပ်များဖြစ်သည်။ သို့သော် ၎င်းဆေးပြန်းရာ တွင် အကျိုးရှိပြီး အာနိသင်ထိရောက်ရန်မှာ လက်တွေ့ပက်ပြန်း အသုံးပြုမည့် အလုပ်သမားလုပ်သူ၏ အတွေ့အကြုံ၊ အလေ့အကျင့်၊ သေသပ်မှုနှင့် ပါးနပ်မှုများအပေါ်တွင် အဓိက (လုံးဝ) တည်ရှိနေ သည်ကို သတိပြုရမည်။

၂၄၀။ မွေးမြူရေးခြံရှိ တိရစ္ဆာန်များအား နှစ်ချုပ်၊ ပစ္စည်းစာရင်း စစ်တမ်းကောက်ရာတွင် အမျိုးအစားများကို သီးခြားခွဲ၍ ဖော်ပြရန် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ-မျိုးအတွက် ပြင်ပထုတ် ရောင်းရန်အတွက်နှင့် ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ပေးနေသော တိရစ္ဆာန်၊ ခြံတွင်းတွင် သုံးနေ ကြသော တိရစ္ဆာန် စသည်များဖြစ်သည်။ ဤတွင် သားစပ်သော နွားသိုးကြီးများနှင့် 'မျိုး' အတွက် နွားမများကို မျိုးတိရစ္ဆာန်၊ ခြံတွင်း လှည်းဆွဲစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတွင် သုံးနေသော နွားများကို 'လုပ်ငန်းသုံး' တိရစ္ဆာန်၊ နို့ပေး၊ နို့ထွက်၍ နို့ရောင်းစားနေသော နွားမများနှင့် မိမိမလိုသဖြင့် ထုတ်ရောင်းရန် ရာထားသော အသားစား သို့မဟုတ် ခိုင်းနွားအဖြစ် ခွဲခြားသတ်မှတ်ရန်ဖြစ်သည်။ အခြား တိရစ္ဆာန်များ (ကြက်၊ ဝက်၊ သိုး၊ ဆိတ် စသည်များ) ကိုလည်း ဤသို့ပင် မျိုး၊ ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ပယ်ကောင်များကို 'ရောင်းချရေး' အကောင်များ အဖြစ် ခွဲခြားသတ်မှတ်ရန်ဖြစ်သည်။

သို့ဖြင့် တန်ဖိုးဖြတ် (သတ်မှတ်) ရာတွင် ဈေးနှုန်းမတူဘဲ (ဥပမာ-
ဖျိုးနွားသိုးကြီးများ သိန်းကျော်တန်ပြီး အသားအဖြစ် ထုတ်ရောင်း
မည့်နွားထီးမှာ သောင်းဂဏန်းသာ တန်ဖိုးရှိခြင်း) စသည်ဖြင့်
အဆင့်ဆင့်ကွာခြားမှုများ ရှိနေကြရပေလိမ့်မည်။

၂၄၁။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် လူ၊ တိရစ္ဆာန်နှင့် စက်များဖြင့်
လုပ်ကိုင်ခြင်းများကို လေ့လာခဲ့ပါက စက်သုံးစွဲခြင်းသည် လုပ်ငန်း
အခြေအနေကိုလိုက်၍ အဆပေါင်း (၃၀) မှ (၅၀) ခန့်အတွင်း
ကွာခြားပြီးစီးသည်ကို လေ့လာစမ်းသပ်၍ လက်တွေ့လုပ်ပြီး သိခဲ့
ကြရသည်။ သို့သော် လယ်ကွက်ကျဉ်းခြင်း၊ ရေဝပ်ခြင်း၊ လမ်းကျဉ်း
ခြင်း၊ အဆောက် အအုံငယ်နေခြင်း၊ စက်ဝင်၊ ထွက်သွားလာရာတွင်
လွတ်လပ်စွာ ဝင်၊ ထွက်မှု မပြုနိုင်ခြင်း စသည်များနှင့် စက်
ကိုင်တွယ်ရန် ကျွမ်းကျင် လုပ်သားရှားခြင်း၊ လုပ်ခဈေးကြီးခြင်း၊
ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမွမ်းမံရာတွင် စရိတ်ကြီးမားခြင်း၊ လောင်စာဆီ
များဖြစ်သော ဓာတ်ဆီ၊ ဒီဇယ်ဆီ၊ စက်ဆီ၊ ချောဆီ စသည်များ
အချိန်မီမရနိုင်ခြင်း အချို့နေရာများတွင် မတန်တဆ ဈေးကြီးပေး
ဝယ်ယူရခြင်းများကိုမူကား အထူးအလေးပေး စဉ်းစားကြရမည်
အရေးအကြီးဆုံးသောအချက် ဖြစ်သည်။

၂၄၂။ သာမန်အားဖြင့် စိုက်ပျိုးကြရာတွင် လုပ်ကွက် (မြေကွက်)
ကျဉ်းပါက အထွက်နည်း၍ ရပြီး၊ လုပ်ကွက်ကျယ်ပါက အထွက်
များရလေ့ရှိသည်။ သို့သော် သေသေချာချာလေ့လာပါက အတွက်
ကျဉ်းလေ ဂရုစိုက်၍ ပြုပြင် ကာကွယ်လုပ်ကိုင်နိုင်ကြသဖြင့်
အကွက်ကျယ်ကြီးများထက် အချို့ကျထွက်ပါက အထွက်ပိုထွက်

လေ့ရှိလေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အကွက်ကြီးမား ကျယ်ပြန့်ခြင်းကြောင့် အနီးကပ် ဂရုစိုက်ကြည့်ရှုပြုပြင်ရာတွင် အချိန်ယူရလေ (ကြာမြင့်လေ) ရှိပြီး အထွက်နှုန်းများ ကွာသွားခြင်း ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် ပျမ်းမျှတွင်မူ အကွက်ကြီးက ပိုထွက် လေသည်။

၂၄၃။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင် မရှိမဖြစ်ထားရှိရမည့် စာရင်း တစ်ခုမှာ “ဝင်ငွေနှင့် ထွက်ငွေ” စာရင်း။ တစ်နည်းအားဖြင့် “ရငွေနှင့် သုံးငွေ” စာရင်းဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ အခြေခံ စာရင်းဖြစ်ပြီး “နှစ်ချုပ်စာရင်း” နှင့် ပူးတွဲလေ့လာသောအခါတွင် လုပ်ငန်းတစ်ခုလုံး၏ အခြေအနေ (အတက်အကျ) ကို လည်းကောင်း၊ မည်သည့်လုပ်ငန်းကိုလျှော့၍ မည်သည့်လုပ်ငန်းကို တိုးချဲ့သင့်သည်ကိုလည်းကောင်း သိရှိဖော်ထုတ် လုပ်ကိုင်သွားနိုင် ပေလိမ့်မည်။ ထိုစာရင်းကို စနစ်တကျလေ့လာခဲ့ပါက မလိုအပ်ဘဲ သုံးစွဲခဲ့ခြင်း၊ ရင်းနှီးခဲ့ခြင်း၊ ကုန်ကျခဲ့ခြင်းများနှင့် နောက်ဆုံး မသမာမှုနှင့် တရားမဝင် သုံးစွဲမှုများကိုပါ ဖော်ထုတ်ပေါ်လွင် စေနိုင်သဖြင့် နောင်ကာလများအတွက် ဆင်ခြင်မှုနှင့် ကြိုတင် ကာကွယ်မှုများ ပြုလုပ်သွားနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

၂၄၄။ မွေးမြူရေးခြံလုပ်ငန်းကြီးများတွင် “ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ သုံးစွဲငွေ” များကို သီးခြားစာရင်းတစ်ခုဖွင့်၍ (ပြုစု၍) ထားသင့် သည်။ ထို့ပြင် တတ်နိုင်ပါက ‘အိမ်သုံး’ စာရင်းကိုလည်း ထားသင့် သည်။ သို့ဖြင့် ခြံလုပ်ငန်း၌ အမြတ်အနည်းအများ စိစစ်သောအခါ အထက်ပါ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာသုံးငွေနှင့် အိမ်သုံးငွေများ၏

နှစ်ချုပ်စာရင်းပါ အတိုးအလျှော့ (အနည်းအများ) များကို ရှိနိုင်
တွေ့နိုင်သဖြင့် လိုအပ်သလို ပြုပြင်ခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းအား
အထူးအထောက်အကူ ဖြစ်စေလိမ့်မည်။

၂၄၅။ သီးပင်များ၏ ပင်ခြေတွင် (ခြေရင်းတွင်) ရေငွေ့ကြာကြာ
ခံရန်နှင့် ထိန်းထားရန် အမှိုက်များ၊ သစ်ရွက်ခြောက်များပုံပေးခြင်း
ကို ဂရုစိုက်ပြုလုပ်ရမည်။ လိုအပ်သည်ထက် အပုံပြင်သွားပါက
သီးပင်မှ အဖြစ်များ မြေဖောက်ဆင်းသွားမည့်အစား ၎င်းအမှိုက်မှ
ဖြစ်လာမည့် 'မြေဆွေးမြေ' တွင်ကပ်၍ အပေါ်ယံတွင်ရှိနေကြပြီး
အောက်ဘက်မြေကြီးအတွင်း မဆင်းဘဲရှိတတ်သည်။ ဤအခါတွင်
အပင်များအဖြစ် မခိုင်ဘဲ အသက်တိုတိုနှင့် လဲကျတတ်သည်။
အထူးသဖြင့် ကိုင်းဖြတ် ကိုင်းဆက်စနစ်ဖြင့် စိုက်ပျိုးယူကြသော
သံပရာ၊ ရှောက်၊ ခန့်သလွန် စသည့်အပင်များတွင် ဖြစ်တတ်သည်။
ထို့ကြောင့် ဆန္ဒလွန်ကဲ၍ အပင်ရင်း အမှိုက်ခြောက်စုပုံခြင်းကို
သတိထားပြုလုပ်ရန် လိုသည်။

၂၄၆။ တတ်နိုင်၍ ဖြစ်နိုင်ပါက အပင်များ၌ ဓာတ်မြေဩဇာ
ထည့်ပေးရာတွင် ရောသုံး၍ ရနိုင်သော ဓာတ်မြေဩဇာအမျိုးအစား
များကို တစ်ပြိုင်တည်း (တစ်ချိန်တည်း) ၌ ရောသုံး၍ ထည့်ပေးသင့်
သည်။ အလုပ်သမားခ၊ အချိန်နှင့် ဓာတ်မြေဩဇာ ခွဲခြားသိုလှောင်
ရခြင်းများမှ များစွာသက်သာသဖြင့် အကျိုးရှိလေသည်။ သို့သော်
ရောမသုံးရသော ဓာတ်မြေဩဇာများကိုမူ ဂရုစိုက် ရှောင်ကြဉ်
ရမည်။

၂၄၇။ ခြံတွင်းအလုပ်သမားမှတ်တမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ သီးခြားပြုစုထားခြင်းမရှိခဲ့ပါက အသုံးပြုသော ကုန်ကျစရိတ်အဝဝကို သက်ဆိုင်ရာလုပ်ကိုင်သည့် “လုပ်ငန်းရပ်တစ်ခုချင်းအလိုက်” ကုန်ကျစရိတ်စာရင်းတွင် မပျက် မကွက် ထည့်သွင်းပေးသွားရမည်။

၂၄၈။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုတွင် အလုပ်သမားတစ်ဦး၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို လုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ခေါ်ယူခိုင်းစေ၊ သုံးစွဲ၊ ဆွေးနွေး၊ အကြံပေး စသည်ဖြင့် အသုံးပြုခဲ့ပါက (မည်သည့်နေရာ၊ မည်သည့်လုပ်ငန်း၊ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်စေ) မိမိ၏ ရှိပြီးသောစာရင်း၊ မှတ်တမ်းတစ်စုံတစ်ခုခု (နေ့စဉ်မှတ်တမ်းအပါအဝင်) တွင် မပျက်မကွက်၊ တစ်နေရာရာတွင် (အထူးသဖြင့် လုပ်အားခပေးရပါက အပါအဝင်) မပျက်မကွက် ရေးမှတ်ဖော်ပြပြီးဖြစ်နေရမည်။

၂၄၉။ ခြံများတွင် ရာသီမရွေး၊ အချိန်အခါမရွေး၊ မီးဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်သောကြောင့် “မီးဘေးကာကွယ်ရေး” ကိုလည်း ဦးစားပေး စီစဉ်ရမည်။ လောင်စာများဖြင့် ပြည့်နေသော ခြံတွင်း၌ မီးလောင်မှု တစ်စုံတစ်ခု (လျှပ်စစ်ဝါယာချို့ယွင်းမှု၊ မီးဖိုချောင်မီး၊ တောမီး၊ လယ်မီး၊ ဆေးလိပ်တိုမီး၊ အနွေးအပူမီးနှင့် ပေါ့ဆမီး စသည်များ) ဖြစ်ခဲ့ပါက ဆုံးရှုံးမှုပင်ဖြစ်သည်။ မီးဘေးအန္တရာယ်ကာကွယ်ရေး အစီအစဉ်များ ကြိုတင်ပြုလုပ်ထားခြင်းများဖြင့် မီးလောင်ခဲ့လျှင် မီးဘေးမှ “လုံးဝကင်းလွတ်” လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ သို့သော် ဆုံးရှုံးပျက်စီးမှုအနည်းဆုံးနှင့် အသက်သာဆုံးဖြစ်အောင် အထောက်အပံ့ကို မူကား အထူးဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

၂၅၀။ ခြံများတွင် “မတော်တဆထိခိုက်မှု” များမှာလည်း အမြဲ ဖြစ်လေ့ရှိသဖြင့် အသက်၊ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ၊ ယာဉ် စသည်များကို ဆုံးရှုံး ထိခိုက်လေ့ရှိသောကြောင့် သွားလာ၊ လှုပ်ရှား၊ ကိုင်တွယ်၊ မောင်းနှင် သုံးစွဲခြင်းများကို သတိပေးခြင်း၊ သင်ကြားခြင်း၊ စာများ ချိတ်ဆွဲခြင်းဖြင့် ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများကို ပြုလုပ်ထားရမည်။ မတော်တဆထိခိုက်မှု အန္တရာယ်မှ ကင်းဝေးရှောင်တိမ်းစေနိုင်သည့် စွမ်းအားမှာ မိမိတို့တွင် ရှိနေသော “ကိုယ်ပိုင်ဖြတ်ထိုးဉာဏ်နှင့် စွမ်းအားများ” ပင် ဖြစ်သည်။ မတော်တဆထိခိုက်မှုများသည် ဘဝတစ်လျှောက်လုံး မွေးကာစမှစ၍ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ အသက်ရှင် သွားလာနေထိုင်နေစဉ်အတွင်း အချိန်မရွေး အန္တရာယ်ပြုရန် (ဒုက္ခပေးရန်) အနီးကပ်၍ ရှိနေသောကြောင့် အစဉ် သတိနှင့်ယှဉ်၍ ‘ရှောင်တိမ်း၊ သွားလာ၊ လှုပ်ကိုင်၊ နေထိုင်ပြီး ရင်ဆိုင်လျက် ယှဉ်ပြိုင်နေကြရမည်သာ ဖြစ်လေသည်။

၂၅၁။ ခြံများတွင် မမျှော်လင့်ဘဲ ဖြစ်တတ်သော အန္တရာယ် တစ်ခုမှာ “မိုးကြိုးပစ်ခြင်းအန္တရာယ်” ဖြစ်သည်။ အမြဲမဟုတ် စေကာမူ အချို့ နေရာ၌ တစ်ခါတစ်ခံဖြစ်တတ်ပြီး လူ၊ တိရစ္ဆာန် အဆောက်အအုံနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများကို ထိခိုက်ပျက်စီးစေနိုင် သဖြင့် အထူးသတိထားပြီး ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ဆွေးနွေး၍ သင့်တော်ရာနေရာများတွင် မိုးကြိုးလွဲ များ စနစ်တကျပိတ်ဆင်ခြင်း၊ လျှပ်ပျက်လက်ခြင်းနှင့် မုန်တိုင်းများရှိခဲ့ လျှင် သတ်မှတ်စည်းကမ်း များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်၊ စုဆောင်းရှာဖွေ ပြင်ဆင်ခြင်းဖြင့် ကာကွယ်ရှောင်တိမ်းနိုင်ပေသည်။

၂၅၂။ ခြံများ၌ တစ်ခါတစ်ရံတွင်ဖြစ်တတ်၍ ကြောက်မက်ဖွယ်
 ကောင်းသော အန္တရာယ်တစ်ခုမှာကား “ခွေးရွေးအန္တရာယ်” ဖြစ်
 သည်။ လူများအနေနှင့် ခွေးရွေးအန္တရာယ်မှ ရှောင်တိမ်း ကာကွယ်
 နိုင်ကြသော်လည်း ခြံတွင်းရှိတိရစ္ဆာန်များ (အထူးသဖြင့် ချည်ထား၊
 လှောင်ထားသောအကောင်များ) အတွက်မှာ မည်သို့မျှ ရှောင်တိမ်း
 ကာကွယ် နိုင်စွမ်းမရှိကြပေ။ ထို့အပြင် ခွေးရွေး တစ်ကောင် ခြံတွင်း
 ဝင်ရောက်ခဲ့ပါက တွေ့ရာလူနှင့် တိရစ္ဆာန်များအား ကိုက်ခြင်းဖြင့်
 တစ်ခြံလုံး ဒုက္ခအကြီးအကျယ် ရောက်နိုင်လေသည်။ ခြံတွင်း
 အကိုက်ခံရသော တိရစ္ဆာန်များမှ အဆင့်ဆင့် ထိမိ၊ ပွတ်မိ၊ တိုက်မိ
 ခြင်းများဖြင့် (သွေးနွေးသတ္တဝါအားလုံးလိုလို) တံတွေး၊ သွားရည်၊
 ဒဏ်ရာ၊ ပွန်းပဲ့သောအနာများမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက် ကူးစက်နိုင်
 လေသည်။ ခွေးရွေးရောဂါမှာ မမျှော်လင့်ဘဲ၊ မသိလိုက်ရဘဲ
 ဇုတ်တရက်ဖြစ်ပေါ်နိုင်သဖြင့် ကြိုတင် ကာကွယ်ဆေး ထိုးပေး
 ခြင်းနှင့် အမူအရာမမှန်သော၊ ပျက်နေသော တိရစ္ဆာန်များကို
 ခွဲထားခြင်း၊ လေ့လာခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာသတင်းပေးပို့ ခြင်းများကို
 မပျက်မကွက်ပြုလုပ်ခြင်းများသာလျှင် အထိရောက်ဆုံးနှင့်
 အကောင်းဆုံးဖြစ်လေသည်။

၂၅၃။ ခြံလုပ်ငန်းအတွင်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းများအား အထိုက်
 အလျောက် (အသက်မှအပ) ပြန်လည်ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သော
 လုပ်ရပ်မှာ ‘အာမခံ’ ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ခြံရှိ ဘဝတူအလုပ်သမား
 များ၊ အရေးကြီးသော ‘မျိုး’ တိရစ္ဆာန်များ၊ စက်ပစ္စည်းများနှင့်
 အဆောက်အအုံများအတွက် ထိုက်သက်သော လျော်ကြေးငွေ

ပြန်ခြင်းဖြင့် ခုသာ ခံသာဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းအားလုံး ပုံပျက်ပန်းပျက် ဖြစ်ခြင်းမှ ထိန်းပေးနိုင် လေသည်။ မည်သို့ဖြစ်စေ အာမခံ ပြန်ရငွေဖြင့် လုပ်ငန်းကို အနည်းနှင့် အများ ပြန်စီနိုင်လိမ့်မည်သာ ဖြစ်သည်။ အာမခံဆိုသည့်အတိုင်း 'အသက်' မှအပ လုပ်ငန်း အတွက် တစ်ဖက်တစ်ဖက်လမ်းမှ ပြန်ထည့်ပေးမည်ဖြစ်သဖြင့် မိမိကလည်း ထိုက်သင့်၍ သတ်မှတ်ငွေကို ပေးသွင်းရမည်သာ ဖြစ်သည်။ အာမခံထားခြင်းဖြင့် သတ်မှတ် အချိန်ကာလ (အချိန်တို) အတွင်း ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်း မရှိခဲ့ပါက မိမိသွင်းထားငွေ ဆုံးရှုံးခြင်း (ဥပမာ-အဆောက်အအုံအတွက် တစ်နှစ် တစ်ကြိမ်ထား၍ ပေးသွင်းခြင်းမျိုး) ပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် တစ်စုံတစ်ခုအာမခံ ထားရန် ပျက်ကွက်ခြင်း၊ မထားခဲ့မိခြင်းကြောင့် အရေကြီးသော တန်ဖိုးရှိသော အဆောက်အအုံ၊ ယာဉ်များ၊ စက်ပစ္စည်း နှင့် အထူး သဖြင့် "မျိုး" အတွက် သုံးနေသော အထီး (ကြက်၊ ဝက်၊ နွားများ) ထိခိုက်၊ မီးလောင်ခြင်းနှင့် သေဆုံးခြင်းများဖြစ်ခဲ့ပါက မိမိ လုပ်ငန်းရပ်မှ မတည်ရင်းနှီးငွေ အလုံးအရင်းနှင့် ဆုံးရှုံးခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် 'အာမခံ' ထားရန်ကိစ္စကို သေသေချာချာ စိစစ် တွက်ချက်ပြီး လိုအပ်မှသာ ထားသင့်ပေသည်။ တွေ့ရာ ရှိသမျှ စိတ်ပူပြီး 'အာမခံ' အားလုံးထားခဲ့ပါက တစ်နှစ်တစ်နှစ် အာမခံကြေးပေးသွင်းရ မည့်ငွေမှာ နည်းလိမ့်မည်မဟုတ်သည့် အပြင် နှစ်ချုပ်စာရင်းတွင် အသုံးစရိတ် ပိုမိုမည် ဖြစ်လေသည်။

၂၅၄။ နို့စားနွားပမွေးမြူရာတွင် နွားမတမ်းများ ပုံမှန်ကြီးထွားရန် (အဆီတက်၍ ဝခြင်းမဟုတ်) နှင့် နို့ထွက်နှုန်းများကောင်းစေရန်မှာ

ရောနှောဖော်စပ်သော အစာနု (Concentrated Mash) နှင့် အစာကြမ်း (Roughages) များ၏ အချိုးကျစားသုံးနိုင်မှုများသည် အဓိက ကျလေသည်။ ကောက်ပဲသီးနှံ၊ ဆီထွက်သီးနှံနှင့် ကြိတ်ဖတ်များတွင် အင်အား (Energy) ဖြည့်သည့်အစာပါဝင်မှုများ မတူညီကြသဖြင့် မိမိတွက်ချက်၍ လက်တွေ့ရောစပ်ကျွေးမွေးရာတွင် တိရိစ္ဆာန်များ အနေနှင့် ပုံမှန် ရနိုင်မှုနှင့် စားသုံးနိုင်မှုများ မရှိတတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ပြင်ပစက်ရုံမှ ဝယ်ကျွေးသော အသင့်ရောစပ်ပြီး အစာထက် ခြံတွင် ရောစပ်သော အစာများအတွက် အစာကုန်ကြမ်းတစ်ခုချင်းတွင် ပါဝင်သော အာဟာရနှင့် အာနိသင်များကို ဓာတ်ခွဲခန်းသို့ ယေပို့ စမ်းသပ်ပြီး ရရှိသည့်အဖြေများပေါ် အမှီပြု၍ တွက်ချက်ရောစပ်ပြီး ကျွေးမွေးရန် လိုအပ်လေသည်။ ထင်ကြေးနှင့်မှန်းဆ၍ ရောစပ်၊ ကျွေးမွေးခြင်းကြောင့် အသက်ရှည် (ရှင်သန်) နိုင်ကြသော်လည်း ထုတ်လုပ်မှု (နို့ထွက်) နှုန်းများသည် ထင်သလောက်ထွက်ရှိလိမ့် မည်မဟုတ်သည်ကို သတိပြု ရမည်။ ခြံတွင်ရောစပ်၍ ကျွေးနိုင် သည်နှင့်အမျှ အစာဖိုးမှာ သိသိသာသာ လျော့နည်းလိမ့်မည်။

၂၅၅။ အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် အများဆုံးနို့ထွက်သော နို့စားနွားမ များကိုသာ စနစ်တကျ စုပေါင်းရွေးချယ်ပြီး အကောင်းဆုံးသော နွားသိုး များ၏ သုတ်ရည်ကိုသာ မေထုံပဲနည်းဖြင့် သားစပ်ယေခဲရာ ယခုအခါ ကမ္ဘာပေါ်တွင် နွားကောင်ရေနည်းပြီး နို့ထွက်တွင် ထိပ်ဆုံးမှ ရှိနေခဲ့သည်။ အများစုက ပိုမို၍ နို့ထွက်ကောင်းရန်ကိုသာ စုပေါင်း အားယေလုပ်ကိုင်နေကြရာ နှစ်စဉ် အနည်းနှင့် အများ နို့ထွက်နှုန်းမှာ တိုးတက်နေသည်သာဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့်

နို့ထွက်ကောင်းခြင်းမှာ နွားမ၏ နို့အုံအနေအထား၊ အချိုးအစား
ကောင်းမွန်ခြင်း၊ နို့တန်သည် အနေအထားမှန်ပြီး မကြီးမသေး
(အနေတော်) ဖြစ်ခြင်းအပြင် နွားကလေး သေပျောက်နှုန်းနည်းခြင်း
များကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ လာမည့်အနာဂတ်ကာလ၌
နို့ထွက်ပိုမိုတိုးတက်ရန်အတွက် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ နွားသိုးနှင့် နွားမ
များအား တစ်ကောင်ချင်း စာရင်းယူခြင်း၊ နို့ထွက်၊ သားပေါက်
မှတ်တမ်းပြုစုခြင်း (အထူးသဖြင့် နို့ထွက်ကို မျက်ခြည်မပြတ်
မှတ်တမ်းယူခြင်း) ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည်၊ ခြေတံလက်တံနှင့် ခွာများမှ
အစ နို့အုံပိုင်းပုံသဏ္ဍာန် အနေအထားများ အပါအဝင်ကို တင်းတင်း
ကြပ်ကြပ်စိစစ်ရွေးချယ်ခြင်း၊ မညှာမတာပစ်ပယ်ခြင်း၊ နွားလေး
အသေနည်းသထက်နည်းအောင် ပြုလုပ်ခြင်းများဖြင့် ဦးစားပေး
ရွေးချယ်မွေးမြူနေခြင်းများကြောင့်သာ ကမ္ဘာတွင် အမြဲတမ်း
ထိပ်တန်းမှသာ ရှိနေခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

၂၂၆။ ကြက်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းသည် ယနေ့ကမ္ဘာ့ စိုက်ပျိုး
မွေးမြူရေး လုပ်ငန်း၌ ရှေ့တန်းက နေရာယူထားခဲ့သည်။ ကြက်
မွေးမြူရေး အောင်မြင်ရန် (အမြတ်များများရရန်) မှာ အစာ
ကျွေးမွေးခြင်း၊ မျိုးစစ်၊ မျိုးမှန် ရွေးချယ်နိုင်ခြင်း၊ မွေးမြူပြုစုခြင်း၊
ကျန်းမာရေးနှင့် ရောဂါကာကွယ်ရေးများမှာ အဓိကဖြစ်လာခဲ့သည်။
ကြက်များ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ယခင်ကဲ့သို့
ရောဂါများကြောင့် အဖြစ်နည်းသွားပြီး ကမ္ဘာနှင့်အဝှမ်း အစာ
ရောစပ်ခြင်း၊ ကျွေးမွေးခြင်း၊ စားသုံးချေဖျက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော
ပြဿနာများနှင့် ဖိစီးမှုဒဏ် (Stress) ခံရသော အကြောင်းများ

ကြောင့်သာ အဖြစ်များခဲ့ကြောင်း တွေ့လာကြရသည်။ အထူးသဖြင့် အရှေ့တောင်အာရှ အပါအဝင် အာရှတိုက် အပူပိုင်းဒေသနှင့် မုတ်သုံရာသီဒေသများတွင် အစဉ် ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်ထုတ်သော အပူရှိန်၊ ကွာခြားမှုပြင်းထန် (မြင့်မား) ခြင်းများ၏ ပရောဂ များကြောင့် ကြက်များတွင် ဖိစီးမှုဒဏ်ကို ပိုမို ခံစားကြရသဖြင့် အစာစားရာတွင် ပြဿနာရှိခဲ့လေသည်။ ဤတွင် ကြက်များသည် ထိုပြဿနာကို မိမိတို့၏ ပင်ကိုသဘာဝအသိစိတ်အားဖြင့် အဆင်ပြေအောင် အစာစားခဲ့ကြခြင်းဖြင့် ကုစားခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အစာရောစပ်ကြရာတွင် မိမိတို့နေရာဒေသ၊ ဌာနေ၊ တိုင်းပြည်၏ ရာသီဥတု အချိန်အခါနှင့် အနေအထားကိုလိုက်၍ အစာစပ်သည့်နှုန်းနှင့် နည်းစနစ်ကို လိုတိုး၊ ပိုလျှော့ခြင်းများဖြင့် သဟဇာတဖြစ်အောင် ပြုပြင်ပေးသွားကြရလိမ့်မည် ဖြစ်ပေသည်။

၂၅၇။ အေးမြသောဒေသနှင့် ရှည်လျားသော ဆောင်းရာသီများ တွင် ရက်ရှည်ရပ်ထားခဲ့သော လယ်ထွန်စက်နှင့် မော်တော်ယာဉ် များ၏ ရေတိုင်ကီများတွင် အအေးခံဆေးရည် (Anti Freeze Mixture) များ ရောထည့်ပေးရမည်။ အခြားသောရေဖြင့် လည်ပတ်၍ မောင်းနှင်သော အင်ဂျင်စက်များကိုပါ ဂရုစိုက်ထည့် ပေးရမည်။ တတ်နိုင်ပါက ညပိုင်း အလုပ်သိမ်းပြီးချိန်တွင် ရေတိုင်ကီ မှုရေများကို နေ့စဉ်ဖောက်ချ ပေးနိုင်သည်။ ဤနည်းမှာ အကုန်အကျ သက်သာသော်လည်း ရေရှည်လိုက်နာလုပ်ကိုင်ရန် ခက်ခဲသည်။

၂၅၈။ မိမိ၏စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း၌ တစ်စုံတစ်ခု (တိုးတက်မှုအတွက်) ပြုလုပ်လိုပါက အများအားဖြင့်

ခြံတွင်းအဆောက်အအုံများနှင့် ပတ်သက်တတ်သည်ကို သတိပြုရမည်။ မိမိဘာသာ လုပ်ငန်းတိုးချဲ့မှု (အသစ်) ကို ပဏာမပုံစံနှင့် အစီအစဉ်များ ရေးသားပြုစုပြီး ကျွမ်းကျင်နားလည်၍ အတွေ့အကြုံရှိသော ဝါရင့်စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေး သမားကြီးများနှင့် ဆွေးနွေးရမည်။ ၎င်းနောက် လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ၊ (လက်သမား၊ အင်ဂျင်နီယာ) ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ဆွေးနွေးပြီးပုံစံများပြုစုလျက် ကုန်ကျငွေနှင့် ပြန်ရမည့်အကျိုးအမြတ်များကို နှိုင်းယှဉ်ပြီးမှ ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ သို့ဖြင့် အနည်းနှင့်အများ မိမိ၏လုပ်အား၊ အချိန်နှင့် ငွေကုန်ကျဆုံးရှုံးခြင်းများကို လျော့နည်းစေလိမ့်မည်။

၂၂၉။ ဓာတ်မြေဩဇာများသုံးစွဲရာတွင် စိုက်ပျိုးမြေနှင့် စိုက်ပျိုးပင်များတွင် လိုအပ်သည့် အမျိုးအစားနှင့် အချို့အစားကို မပျက်မကွက်စစ်ဆေးစမ်းသပ်ပြီး ရရှိသော အမြေ (ရလဒ်) အရသာလျှင် ရောစပ်သုံးစွဲရမည်။ ဤနည်းဖြင့် စိုက်ပျိုးပင်များ၏ အမျိုးအစားနှင့် အထွက်နှုန်းကိုကောင်းစေပြီး စီးပွားရေးတွက်ခြေကိုက်လိမ့်မည်။ အပင်တစ်မျိုးကို တစ်နေရာတည်းတွင် အမြဲမပြတ် နှစ်စဉ် စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် အပင်၏ထွက်နှုန်းကို အနည်းနှင့်အများ လျော့နည်းစေခြင်းကြောင့် စိုက်ပျိုးမြေမှ ကုန်ဆုံး (ဆုံးရှုံး) သွားသည့်ဓာတ်များအတွက် စနစ်တကျ စမ်းသပ်တွက်ချက်၍ ရောစပ်ပြီးမှ သုံးစွဲရန် အထူးလိုအပ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် အချို့အခြေအနေနှင့် အချိန်အခါများတွင် ဓာတ်မြေဩဇာရောစပ်သုံးစွဲခြင်းသည် တစ်မျိုးကောင်း အများအပြား ပိုမိုထည့်ပေးသုံးစွဲသည်ထက် ကုန်ကျစရိတ် (ထုတ်လုပ်မှု) စရိတ်တို့၌ လက်ငင်းနှင့် ရေရှည်တွင် ပိုမိုအကျိုးရှိလေသည်။

၂၆၀။ အခါအားလျော်စွာ မိမိလက်ဝယ်ရှိသော တိရစ္ဆာန်ကျွေး
 နေသည့် အစာများ (ဆန်ကွဲ၊ ဖွဲနု၊ နှမ်းဖတ်၊ ပဲ၊ ပြောင်း၊ ဆား၊
 ဓာတ်ဆား ကောက်ရိုး၊ မြက်ချဉ်ဖတ် စသည်များ) ၏ လက်ကျန်
 များကို စစ်ဆေး၍ မိမိကျွေးမွေးနေသည့် အစားအစာစပ်နှုန်းအချိုး
 အစားကို ကြိုတင်မှာကြား ဝယ်ယူဖြည့်တင်းပေးရမည်။ ကောက်ရိုး၊
 မြက်ချဉ်ဖတ်ကဲ့သို့သော အစာများ လျော့နည်းပြီး ရုတ်တရက်
 ဖြည့်တင်းရန် အခက်အခဲ ဖြစ်နေပါက မိမိကျွေးမွေးနေကျအစာ၏
 ရောစပ်ခြင်းနှင့် ကျွေးမွေးခြင်းစနစ်များကို နှစ်ပေါက်အထိ
 သုံးနိုင်အောင် ပြန်လည်ညှိနှိုင်း ပြုပြင်မှုများပြုလုပ်ပေးရမည်။
 ဤနည်းဖြင့် အခန့်မသင့်၍ ရေကြီး၊ မိုးခေါင်ခြင်းများ အရေပေါ်
 ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါကလည်း သက်သာခွင့်ရနိုင်ပေသည်။

၂၆၁။ မိမိသိုလှောင်ထားသော လောင်စာဆီများ (စက်ဆီ၊ ချောဆီ၊
 ဓာတ်ဆီ၊ ဒီဇယ်ဆီများ) ကို လုပ်ငန်းအများဆုံးလုပ်ရချိန် (ထွန်ယက်၊
 စိုက်ပျိုး၊ သယ်ယူချိန်အများဆုံးများ) အတွက် အနည်းဆုံး အပိုတစ်လစာ
 ကို အရံအဖြစ် လက်ဝယ်၌ရအောင် စုထားနိုင်ရမည်။ ဤတွင် ပြင်ပ
 ဖြန့်ချိရေးလုပ်ငန်းများ၌ မမျှော်လင့်ဘဲ ဆီပြတ်ခြင်း၊ ဈေးတက်ခြင်း၊
 ပြဿနာများကို ရှောင်နိုင်ပြီး မိမိလုပ်ငန်းအရှိန်မပျက် လုပ်ကိုင်သွား
 နိုင်ပေလိမ့်မည်။ ဆီများသိုလှောင်ရာတွင် “မီး” အန္တရာယ်ကိုပါ
 စဉ်းစား၍ သင့်တော် ဘေးကင်း ဘေးလွတ်ရာတွင် ဧွေးချယ်၍
 သတ်မှတ်တည်း စနစ်အတိုင်း သိုလှောင်ရမည်။ သတိပြုရန်မှာ
 ဒီဇယ်ဆီသည် သွပ်ပြားများအား ပျက်စီးစေတတ်သဖြင့် သွပ်
 တိုင်ကိုံးများဖြင့်ထားခြင်းကိုတတ်နိုင်သမျှ ရှောင်ကြဉ်ရမည်။

၂၆၂။ မိမိခြံတွင်သိုးများ မွေးထားပါက သားပေါက်ချိန်မရောက်မီ (၄) ပတ်မှ (၆) ပတ်အလိုတွင် ကိုယ်ဝန် (၆) ရှိသော သိုးမကြီးများကို သံချဆေးတိုက်၍ သံချပေးရမည်။ သို့မှသာ စားကျက်လွတ်ကျောင်းလျှင် စားကျက်တွင် သံကောင်ပွားများတွယ်ကပ်ကူးစက်ခြင်းမှ ကင်းလိမ့်မည်။ ထို့ပြင် သိုးမကြီး၏ နို့အုံအနီးတဝိုက်မှ အမွေးများကို ညှပ်ပေး ရန်လိုသည်။ သို့မှသာ သိုးပေါက်လေးများ၏ အစာအိမ်အတွင်းသို့ မွေးများစုပြီး လုံးထွေးခြင်း (Wool Ball) အန္တရာယ်မှ နည်းပါးလိမ့်မည်။

၂၆၃။ နှစ်စဉ်ရာသီလိုက် စိုက်ပျိုးမည့် အပင်များအတွက် ကြိုတင်စိုက်ပျိုးမြေကွက်များကို မြေသားစစ်ဆေးခြင်း (Soil Test) များမပျက် မကွက်ပြုလုပ်၍ မှတ်တမ်းထားရှိရမည်။ သို့မဟုတ်ပါက မည်မျှတန်ဖိုး ကြီး၍ မျိုးကောင်းသော မျိုးစေ့များဖြစ်စေကာမူ မလွဲမသွေ အပင် ပေါက်နှုန်းစံချိန်များ လျော့နေလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မလိုအပ်သော ဓာတ်မြေဩဇာကို မြေသားမစမ်းသပ်ဘဲ ထည့်ပေးခြင်း ကြောင့် အပင်အနေနှင့် သုံးစွဲမှုမရှိသည့်အပြင် အပိုငွေကုန်ပြီး စီးပွားရေး အရ တွက်ချေမကိုက် ဖြစ်လိမ့်မည်။

၂၆၄။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးခြံလုပ်သားများနှင့် ပတ်သက်၍ ခြံသုံးဆေးနှင့် ပိုးသတ်ဆေးသုံးစွဲပုံများ၊ ပစ္စည်းကိရိယာကိုင်တွယ်သုံးစွဲခြင်းများ၊ စက်ပစ္စည်းကိုင်တွယ်မောင်းနှင်ခြင်းများနှင့် တိရစ္ဆာန်များထံချဉ်းကပ် ကိုင်တွယ်ခြင်းများကို ကြိုတင် သင်ကြားပေးခြင်း၊ မကြာခနသတိပေး ခြင်းများ ပြုလုပ်ရမည်။ ယာဉ်များ၊ စက်များ (အစာစက်၊ လွှစက်၊ ရေစက်၊ လယ်ထွန်စက်နှင့်

ပုလဲသုံးစွဲခြင်း၊ ခိတ်စက်၊ ဖြတ်စက် စသည်များ) နှင့်ပတ်သက်၍
 စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအတိုင်း သိရှိနားလည် လိုက်နာစေရမည်။
 အထူးသဖြင့် ထုတ်လုပ်သည့်ကုမ္ပဏီ၏ ညွှန်ကြားချက် စာအုပ်ပါ
 (လက်စွဲနှင့်သုံးစွဲပုံ၊ မွမ်းမံထိန်းသိမ်းပြုပြင်ခြင်းများ) များကို
 ရှင်းပြပြီးဖြစ်နေရမည့်အပြင် မပျက်မကွက် လိုက်နာစေရမည်။

၂၆၅။ ပွေးပြောနေစဉ် ရောဂါများမဖြစ်အောင် မည်သူမှ တားဆီး
 ပိတ်ပင်ခြင်းမပြုနိုင်ကြပေ။ ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်းဖြင့်သာလျှင်
 အဖြစ် နည်းအောင်လုပ်နိုင်လေသည်။ မည်သူဘယ်လောက်
 ကြိုးစားကာကွယ် ပြုစုဂရုစိုက်ကြသည်ကို ရောဂါဖြစ်ပွားမှုက
 အဖြေပေးပေလိမ့်မည်။ ရောဂါကြီးတစ်ခု စတင်ဖြစ်ခဲ့လျှင်
 ကောင်ရေအနည်းငယ်ဖြစ်ပြီး ရပ်သွားသည်ဟု မရှိပေ။ အနည်းနှင့်
 အများ ကူးစက်ပြန့်ပွားသည့်ပြင် အခန့်မသင့်ပါက နီးစပ်ရာခြံ၊
 အရပ်၊ မြို့နယ်များအထိ ကျယ်ပြန့် ပြီး ထိခိုက်ဆုံးရှုံးနစ်နာနိုင်၍
 ဂရုပြုကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်းများကို အထူး ဝီရိယစိုက်ထုတ်လုပ်ကိုင်
 ကြရမည်။

၂၆၆။ အထူးသဖြင့် မိသားစုအတွင်းမှ လူငယ်များကို ခြံလုပ်ငန်း
 အတွင်း စတင်စမ်းသပ်တာဝန်ပေးရာတွင် “ပျင်းရိနှေးနှေးစွာလုပ်ရ
 သော အလုပ်များ” ကို တတ်နိုင်သမျှ မပေးမိအောင် ရှောင်ကျဉ်
 ရမည်။ ငယ်ရွယ်သူများအနေနှင့် ၎င်းတို့လုပ်ခဲ့သော အလုပ်များနှင့်
 ပတ်သက် ၍ လုပ်ကိုင်ပြီးစီးမှု ရလဒ်များကိုပြပြီး အထင်ကြီးခဲ့၍
 ဂုဏ်ယူလိုသော သဘောသဘာဝများ ရှိတတ်သောကြောင့်
 ဖြစ်သည်။ ခြံတွင်း ပျင်းရိ ငြီးငွေ့ဖွယ်ကောင်းသောအလုပ်များကို

အဆက်မပြတ်လုပ်ကိုင်သွား နေရသော ကလေးမျိုးသည် အကျင့်ပါ သွားပြီး နောင်တစ်နေ့မွေးမြူစေ လုပ်ငန်းအတွင်း တာဝန်ယူ လုပ်ကိုင်ကြရသောအခါများတွင် အလုပ်သမားကောင်းနှင့် တာဝန်ခံကောင်းများ ဖြစ်လာရန်အတွက် အလား အလာမကောင်း ဖြစ်တတ်ကြသည်။

၂၆၇။ အမှတ်မထင်ဘဲ 'ကြွက်' ကြောင့် တိရစ္ဆာန်များသာမက လုပ်သားများကိုပါ ရောဂါရစေတတ်သောကြောင့် ကြွက်နှိပ်နင်းစေ ကို အထူးတာဝန်တစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်၍ အချိန်မှန် (အစီအစဉ် ချပြီး) လုပ်ကိုင်သွားရမည်။

၂၆၈။ စိုက်ပျိုးသီးနှံများနှင့် တိရစ္ဆာန်များအား နှစ်စစာရင်းဖွင့်ရာ တွင် ပြီးခဲ့သောနှစ်၏စာရင်းပိတ်စဉ်က တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်း (Valuation) မှာ အထူးအရေးပါသဖြင့် စာရင်းကိုင်များအား ဂရုစိုက်၍ ပြုစုထားကြရန်အတွက် ဆော်သြရမည်။ ကိုယ်တိုင်စာရင်းကိုင်ပါ ကလည်း ဂရုစိုက်ရမည်။ အထူးသဖြင့် 'မျိုး' အတွက် တိရစ္ဆာန်များ ဈေးနှုန်းနှင့် သာမန်အသားအတွက် ထုတ်ရောင်းသည့် တိရစ္ဆာန် တို့၏ ဈေးများကို သီးခြားသတ်မှတ်နိုင်ရမည်။ (ဥပမာအားဖြင့် ခိုင်းခွားမွေးရာတွင် 'မျိုးခွားသိုး' ကြီး၏တန်ဖိုးသည် ရိုးရိုး ခိုင်းခွားထက် အဆပေါင်းများစွာမြင့်မားနေပြီး ခိုင်းခွား၏တန်ဖိုး သည် ဈေးသို့ အသားဈေးနှင့် ရောင်းချမည့် ခွားထက် အဆများစွာ မြင့်နေခြင်းမျိုး၌ 'ခိုင်းခွား' နှင့် ဈေးသို့ အသားဈေးနှင့်ရောင်းချမည့် 'အသားပေါ်ခွား' တို့၏ တန်ဖိုးများကို သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ရာတွင် အထူးသတိပြုရမည်။

၂၆၉။ ကြက်ဥထုတ်လုပ်ရေးတွင် ဥစားကြက်မွေး၍ ကြက်ဥ
 ရောင်းချလိုလျှင် ရေရှည်အကျိုးရှိစေရန်နှင့် တွက်ခြေကိုက်ရန်
 အတွက် အရေအတွက်ထက် အရည်အသွေးကောင်းသော
 (ဥများများဥသော) ကြက်မများကို ဦးစားပေးရွေးချယ်ပြီး အောက်ပါ
 များကိုပါ ဆက်လက် ဆောင်ရွက်သွားရမည်။ ညစ်ပတ်သောကြက်ဥ
 များမှာ ဈေးကောင်းမရတတ်သဖြင့် ထပ်ဆင့်လှောင်အိမ်နှင့်
 မွေးထားသော ကြက်မများမှ အပ အခြားနည်းများ (လှောင်မွေး၊
 လွတ်မွေးစနစ်များ) ဖြင့် မွေးထားပါက ကြက်ဥကျင်းများ သန့်ရှင်းပြီး
 အထူးသဖြင့် လုံလောက်အောင် ထားရှိပေးရမည်။ ကြက်ဥကျင်း
 အတွင်း လက်ရှိအသုံးပြုနေသော ကောက်မီး၊ လွှစာ၊ စပါးခွံများ၊
 ညစ်ပတ်ပေရေနေလျှင် သို့မဟုတ် ကြက်ဥကွဲလျှင် ချက်ချင်း လဲပေး
 ရန်အတွက် အိတ်တစ်လုံးနှင့်ထည့်ထားပြီး ဥကျင်းများအနီး အသင့်
 အမြဲရှိနေရမည်။ ကြက်ဥကောက်ခြင်းကို ဥကြက်မကောင်ရေ
 အနည်းအများကိုလိုက်၍ နံနက်ပိုင်း (၃) ကြိမ်နှင့် နေခင်းပိုင်း
 နှင့်ညနေပိုင်းတို့တွင် တစ်ကြိမ်စီ မပျက်မကွက် ပြုလုပ်ရမည်။

၂၇၀။ စိုက်ပျိုးရေးတက္ကသိုလ်တစ်ခု၌ သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ရာတွင်
 တစ်ကြိမ်ပေရေညစ်ပတ်ခဲ့သော ကြက်ဥသည် အခြောက်နည်းဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ ရေဖြင့်ဆေးကြောခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သန့်စင်
 သော်လည်း မူလကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ အနည်းနှင့်အများ ပိုးမွှားများ
 ကျန်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကြက်ဥများ ကိုင်တွယ်ထားသိုရာ
 အဆင့်တွင် အတတ်နိုင်ဆုံး ဂရုစိုက်ကြရမည်။ ညစ်ပေခြင်း
 မရှိအောင် ကိုင်တွယ်ရမည်။

၂၇၁။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အထူးသဖြင့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ထည့်သွင်းမြှုပ်နှံသုံးစွဲလိုက်ကြရသည့် ကုန်ကျစရိတ် များကို မိမိတို့အနေနှင့် ချက်ချင်း အကောင်အထည်မပေါ်ဘဲ လနှင့်ရာသီ နှင့်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အချို့နှစ်တစ်ပတ်လည်ပြီးမှ လည်းကောင်း ထွက်ကုန်များရောင်းချပြီးမှသာ ဝင်ငွေ၏ ရလဒ်ကို ခံစားရသည်ကို သတိပြုရမည်။

၂၇၂။ နွားများ အဆိပ်တောက်ခြင်း၊ မိခြင်းဖြစ်ခဲ့ပါက နွားမ၏နို့ အတွင်း အဆိပ်ပါဝင်သွားပြီး နို့စို့နွားလေးများနှင့် နောက်ဆုံး လူများကို ပင် ထိခိုက်မှုရှိစေတတ်သည်။ အဆိပ်ပင်ကို စနစ်တကျ နှင့်အကွက်ချ ၍ မြက်များ၊ စားကျက်များအတွင်းမှ ဖြည်းဖြည်းခြင်း အချိန်ယူ ဖော်ထုတ် ဖယ်ရှားပစ်ရမည်။ တွေ့ရှိလျှင် ရေသောက်မြစ် ကအစ မကျန်အောင် တူးထုတ်ပစ်ရမည်။ နောက်တစ်ကြိမ် ပြန်ပေါ်ပါကလည်း ဤသို့ပင် ဆောင်ရွက်ရမည်။ ဤကိစ္စများ အထူးစိတ်ရှည်ရှည် နှင့် အချိန်ယူပြုလုပ်ရမည့် လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။

၂၇၃။ အလုပ်သမား လုပ်ခ (လစာ) သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက် ၍ အထူးသတိပြုထားရမည်။ သာမန်အားဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ခြံများမှ လစာနှုန်းထက် မလျော့ရန် အရေးကြီးလေသည်။ သို့သော် နောက်ပိုင်းအခြေအနေအရ လစာလျော့ခြင်း၊ ဖြတ်တောက် ခြင်းများလုပ်ရပါက ပြဿနာဖြစ်လေ့ရှိသည်။ မိမိတို့အား အလုပ် သမားနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်တို့မှ အထင်ကြီးစေရန်အတွက် လစာနှုန်း မြင့်မြင့်ပေးခြင်းကို လုံးဝရှောင်ရမည်။ အကောင်းဆုံးမှာ နိုင်ငံတော် အစိုးရ သတ်မှတ်သောအနည်းဆုံးသော လစာကို 'မူရင်း'

လစာအဖြစ် သတ်မှတ်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အလုပ်သမားမှ အလုပ်မတက်၊ မလာခြင်း၊ ပျက်ကွက်ခြင်းဖြစ်ပါက “အပိုကြေး” များကို တစ်လတစ်ရက် (၃၀) ဖြင့်စား၍ တစ်ရက်နှုန်းဖြင့် ဖြတ်တောက်နိုင်လေသည်။ မဖြတ်လိုကလည်း မိမိဆန္ဒအရ ဖြစ်သည်။ ‘မူရင်း’ လစာကိုမူ အလုပ်သမား ရပိုင်ခွင့်ဖြစ်၍ ဖြတ်တောက်ခြင်းမပြုရပေ။

၂၇၄။ မြန်ချစ်ဖတ်ပြုလုပ်ရန် မြန်များ စိုက်ပျိုးထားပါက အထူး အကျိုးအမြတ်ရှိ၍ အစာစရိတ်အကုန်အကျသက်သာစေသော စနစ် ဖြစ်သည်။ သို့သော် မြန်များကို မြန်ချစ်ဖတ်လုပ်ရာတွင် ဖြတ်တောက်ရန်နှင့် တတ်နိုင်ပါက သကာရည် (ကြံသကာ၊ ထန်းလျက်) တစ်မျိုးမျိုးအရည်ရောဖွန်းပေးနိုင်ပါက အနံ့ အရသာနှင့် အာဟာရကို ဖြစ်နိုင်သဖြင့် ကြိုးစားပြုလုပ်သင့်သည်။

၂၇၅။ မြန်ချစ်ဖတ်လုပ်ရန် မြန်များအား ခိတ်သောအခါတွင် မိုးရွာနေစဉ် မလုပ်ဘဲ၊ ရပ်ဆိုင်းထားရမည်။ (မိုးမိသောမြန် မဖြစ်ရန် လိုသည်) ဖြတ်ပြီးမြန်များကို မြန်ချစ်ဖတ်ကျင်းများသို့ အမြန်သယ်ယူရန်နှင့် သကာရည်များ ကြိုးစားဖွန်းပေးရမည်။ ဤတွင် မြန်ဖြတ်စများ၊ မြန်ချစ်ဖတ်ကျင်းအတွင်း ထည့်ခြင်းနှင့် သကာရည်ဖွန်းခြင်းများကို တတ်နိုင်သမျှ ညီညာမျှတအောင်နှင့် သတ်မှတ်နည်းစနစ်အတိုင်း ပြုလုပ်ကြရမည်။

၂၇၆။ မြန်ချစ်ဖတ်ထည့်ပြီးပါက ကျင်းကို အပေါ်မှသေချာစွာ ဖိပေးပြီးနောက် အမြန်ဆုံးမြန်ခြောက်သန့်သန့်ဖြင့် ဖုံးပေးပြီးမျှသာ

လျှင် ကျင်းကိုပိတ်လိုက်ရမည်။ ထို့နောက် အပေါ်မှ ခြေကောင်း
မြေသန့် ဖြစ်စေ ထုံးကျောက်မှုန့်များဖြင့်ဖြစ်စေ ဖုံးဖိပေးရမည်။
အကယ်၍ မြက်ချဉ်ဖတ်ကျင်းပေါ်တွင် သီးသန့်အဖိုးမပါရှိပါက
(လုပ်မထားပါက) ကျင်းတစ်ခုကို ပလတ်စတစ်ဖြင့် လေလုံ၊ ဖိုးလုံ
ဖြစ်အောင် အပေါ်ဆုံးမှ ဖုံးအုပ်ပေးရမည်။

၂၇၇။ တိရစ္ဆာန်ကြီးများ (ဝက်နှင့်အထူးသဖြင့် နို့စားနွားမများ)
အား အခြားနေရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းခြင်းပြုခဲ့ပါက ကျန်ခဲ့သော
အဆောက်အအုံအား ပိုးသတ်ဆေးဖြင့် ဆေးကြောသန့်ရှင်းခြင်းများ
မပျက်မကွက် ပြုလုပ်ရမည်။ အထူးသဖြင့် တိရစ္ဆာန်များကိုယ်ထည်
(ကိုယ်လုံး) နှင့် ပွတ်တိုက်လေ့ရှိသော (ကိုယ်ယားသဖြင့် အယားဖြေ
သော) တိုင်များ၊ တန်းများကို ဂရုစိုက်ဆေးကြောရမည့်အပြင် အချို့
နေရာတွင် ဘလိုလမ်ပ် (Blow Lamp) ဖြင့် ပတ်ကြားအက်နှင့်
ချောင်ကြီး၊ ချောင်ကြားများအား ထိုးပေးနိုင်လျှင် ကောင်းလေသည်။

၂၇၈။ စိုက်ကွင်း၊ စိုက်ကွက်များအား လိုအပ်၍ ထုံးမှုန့်ထည့်ပေး
ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့လျှင် အခြားလုပ်ငန်းများပါးချိန် (စိုက်ပျိုး
ထွန်ယက်ခြင်းနည်းသည်) နွေကာလများတွင် ဆောင်ရွက်သင့်
သည်။ ဤသို့ဖြင့် စိုက်ပျိုးရာသီတွင် အခြားသောစိုက်ပျိုး
ထွန်ယက်ခြင်းများဖြင့် အလုပ်များနေပြီး အချိန်မရဖြစ်ခြင်းကို
ရှောင်တိမ်းနိုင်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် မိမိဘာသာ သီးသန့်
စားကျက်များစိုက်ပျိုး၍ တိရစ္ဆာန်များကျွေးသော ခြံများတွင် ပို၍
ပြုလုပ်သင့်သည်။

၂၇၉။ ကြားပေါင်းလိုက်ခြင်းနှင့် မြေတောင်မြှောက်ခြင်းများသည် လိုအပ်၍ အထူးအကျိုးပြုသည်ကို အငြင်းပွားရန်မလိုပေ။ မဖြစ်မနေ၊ မပျက်မကွက်ပြုလုပ်ပေးရမည်။ သို့သော် စက်များသုံး၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါက ထွက်နှုန်းများကို မထိခိုက်စေရန်အတွက် လိုအပ်သည်ထက် နက်မသွားစေရန် ဂရုစိုက်ရမည်။ တတ်နိုင်သမျှ ကြားပေါင်းလိုက် ထယ်သွားများကို မကြာခဏ စစ်ဆေး၍ အတိမ်အနက်အတွက် ပြုပြင် (ညှိ) ပေးနေရမည်။

၂၈၀။ အလုပ်သမားသုံးစွဲမှုနှင့် လိုအပ်ချက်များကို မကြာခဏ စိစစ်ပေးရမည်။ အထူးသဖြင့် စိုက်ချိန်နှင့် ရိတ်သိမ်းချိန်များတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတိုင်း ခြံတိုင်း၌ လုပ်သား လိုလေ့ရှိသောကြောင့် ဆုံနေသဖြင့် အခက်အခဲတွေ့ရလေ့ရှိသည်။ သို့ကြောင့် မိမိလုပ်ငန်း၌ အလုပ်သမားအများဆုံး (အမြင့်ဆုံး) အုပ်ချိန်ကို ဂရုစိုက်လေ့လာရှာဖွေဖော်ထုတ်ပြီး နောက်နှစ် အချိန်ဇယားတွင် ထည့်ပေးရမည်။ အထူးသဖြင့် စက်များသုံးစွဲသူ အနေနှင့် အချို့စက်ပျက်ချိန်တွင် ကသီလင်တိုင်တတ်သဖြင့် ကြိုတင်မှန်းဆ တွက်ထားခြင်းဖြင့် ပြဿနာကို အနည်းနှင့်အများ လွယ်ကူစွာ ကျော်လွှားနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

၂၈၁။ ဥကြက်များကို ထပ်ဆင့်စနစ် (Baltery Cage System) နှင့် လှောင်မွေးစနစ် (Intensive Deeplitter System) များဖြင့် မွေးမြူထားခဲ့ပါက ကြက်မများကိုယ်တွင် 'သန်း' များ ရှိ မရှိ မကြာခဏ စစ်ဆေးပေးရမည်။ အထူးသဖြင့် ပူပြင်းသောနေရာသီ တွင် အပူဒဏ်အပြင် 'သန်း' ကိုက်သောဒဏ် ခံနေရသော

ဥကြက်မများအနေနှင့် မည်သည့်နည်းနှင့်မှ ဥကောင်းကောင်း မဥနိုင်သည့်အပြင် ဥနှုန်းများ ကျဆင်းနိုင်ကြောင်း သတိပြုရမည်။ 'သန်း' ကို ဆေးမှုန့်ဖြစ်စေ၊ မှတ်ဆေး၊ ဖြန်းဆေးဖြစ်စေ ကြိုတင် ဆောင်ထားပြီး အစအနတွေ့သည်နှင့် သုံးစွဲကာကွယ်ရမည်။

၂၈၂။ ပဲစိုက်ရာသီရောက်၍ ပဲများစိုက်ပျိုးခဲ့ပါလျှင် အပင်ပေါက် ကောင်းစေရန်အတွက် (Inoculated Seeds) များကိုသာ သုံးသင့် သည်။ သီးခြားပြုပြင်ပြီး ပျိုးစေ့များမရပါက မိမိဘာသာပြုလုပ်ယူ ရမည်။ တစ်ဖက်မှလည်း စိုက်ပျိုးမြေကို စနစ်တကျ ထွန်ယက်ခြင်း ပြုလုပ်ထားရမည်သာမက သတ်မှတ်ထည့်ပေးထားရမည့် ခြံထွက် မြေဩဇာ (နွားဆေး၊ ကြက်ဆေး၊ မြေဆွေး) နှင့် ဓာတ်မြေဩဇာ များကို မပျက်မကွက်ထည့်၍ ထွန်ယက်ထားပြီးဖြစ်ရမည်။

၂၈၃။ ခြံတွင်းအလုပ်သမားများအား တာဝန်ခွဲဝေချထားရာတွင် 'ဝန်နှင့်အား၊ လေးနှင့်မြား' ဆိုသကဲ့သို့ အသက်အရွယ်၊ ကိုယ်လက် သန်စွမ်းမှု၊ ကျန်းမာရေး၊ ကျွမ်းကျင်မှု စသည်များကိုစိစစ်ပြီးမှ ကိုက်ညီ သင့်တော်သည့်လုပ်ငန်းများဖြစ်ရန် အရေးကြီးသည်။ ဤအချက်မှာ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ၌ ကြီးသည်။ ငယ်သည်မဟု အထူးအရေးကြီးလေသည်။ လုပ်ငန်းသပ်သပ် ရပ်ရပ်နှင့် အချိန်မီပြီးစီးမှုအတွက် ဖြစ်သည်။

၂၈၄။ ခြံများတွင် မလိုအပ်ဘဲ သန့်ရှင်းရေးများ ပြုလုပ်စေခိုင်း ခြင်း၊ မခိုင်ခန့်သော ခြံစည်းရိုးများနှင့် အဆောက်အအုံများကို မကြာခဏ ပြုပြင်နေကြခြင်း၊ အစာနှင့် ရေများကို တိရစ္ဆာန်

ထားသည့် ခြံ၊ အခန်း၊ အဆောက်အအုံများသို့ ခေါက်တံ့ခေါက်ပြန်
မကြာခဏ အခေါက်ခေါက်အခါခါ အပြန်အလှန်သွားလာထည့်
ပေးနေခြင်း စသည်များသည်ကား စီမံအုပ်ချုပ်မှုအားနည်း
(ညံ့ဖျင်း) သည့်ခြံများနှင့် မူလစီမံကိန်းရေးဆွဲစဉ်က စနစ်ကျသော
ဆောက်လုပ်ရေးနှင့် နေရာချထားခြင်းများမရှိခဲ့သော ခြံများ၌ အမြဲ
လိုလို ဖြစ်ပေါ်တွေ့ကြုံ နေရသော ပြဿနာများသာ ဖြစ်လေသည်။

၂၈၅။ တစ်နှစ်ကျော်အရွယ် နွားမလေးများအား ကွင်းလွတ်၍
ဖြစ်စေ ကိုယ်ပိုင်စိုက်ထားသော စားကျက်၌ဖြစ်စေ လွတ်ကျောင်း
ခဲ့ပါက ၎င်းတို့အား မကြာခဏ ကွင်း၊ စားကျက်နေရာများကို
အခြားကွင်းများနှင့် ပြောင်းရွှေ့ လဲလှယ်ပေးရမည်။ အလှည့်ကျ
ပြောင်းလွတ် ပေးရမည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ရန်ကို အနည်းဆုံး (၃) ပတ်မှ
(၅) ပတ် ကြိုတင်စီစဉ်ပြီး အခြားသောတိရစ္ဆာန်များ၊ ဝက်၊ သိုး၊
ဆိတ်၊ ကြက်များ လွတ်ထားခြင်းများနှင့် ညှိနှိုင်း၊ ချိန်ကိုက်ပြီးမှ
အပြန်အလှန်ပြောင်းရွှေ့ ခြင်းများ ပြုလုပ်ရမည်။ သံကောင်မှအစ၊
သန်းနှင့် မွှားများ ဒုက္ခပေးတတ်၍ဖြစ်သည်။

၂၈၆။ နွေဥတုရာသီကာလတွင် အခန့်မသင့်ပါက ရေပြတ်တတ်
သဖြင့် တိရစ္ဆာန်များ၏ နွေစဉ်သောက်ရေအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်
ခြင်း (ရေတွင်း၊ ရေကန်များနှင့် လိုအပ်ပါက ပိုက်လိုင်းများ စစ်ဆေး
ခြင်း) များ ကြိုတင်ပြုလုပ်ထားရမည်။ ရေ တစ်ရက် နှစ်ရက် မှန်မှန်
မသောက်ရခြင်း၊ ပြတ်ခြင်းများသည် ဥကြက်များနှင့် နို့စားနွားမ
(နို့ပေး) များအား သိသိသာသာ ထိခိုက်လေ့ရှိသည်။ အရေးပေါ်
ကိစ္စများအတွက် ရေတိုင်ကီ၊ အင်္ဂတေလှောင်ကန်နှင့် ရေသယ်ယူ

ပေးပို့ ရောအတွက် (အထူးသဖြင့် ကွင်းပြင်၊ စားကျက်များသို့ သယ်ပို့ရန်) ရေသယ်လှည်း၊ ရေစည်လှည်းများ အရန်သင့် စီစဉ်ထားခြင်းအားဖြင့် အရေးအကြောင်းတွင် အထူးအထောက်အကူ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။

၂၈၇။ စိုက်ပျိုးပင်များ၏ စာရင်းကို ကွင်းအလိုက်ပြုစုထားပြီး အချိန်မှန်၊ အချိန်ကိုက် ပေါင်းလိုက်ခြင်းကို မပျက်မကွက် ပြုလုပ်ရမည်။ အထူးသဖြင့် စပါးမှအပ အခြားကုန်းပေါ်စိုက်အပင်များဖြစ်သည်။ စပါးမှာ ရက်ပတ်နှင့် လိုက်ပေးနိုင်လျှင် အကျိုးရှိသည်။

၂၈၈။ စပါး၊ ပဲ၊ နှမ်း၊ ပြောင်း၊ စသော ကောက်ပဲသီးနှံများအား ခိုင်များ၊ အစိုးရဋ္ဌာနများသို့ ပေးပို့ရာတွင် ပြဿနာနည်းစေရန်အတွက် မိမိခြံတွင် ကြိုတင်၍ ဖုန်၊ သဲ၊ ခဲသန့်စင်ခြင်း၊ သတ်မှတ်ရေစိုနှုန်းမီအောင် အခြောက်ခံခြင်းများပြုလုပ်ပြီးမှသာ သိုလှောင်ခြင်း (ကျိုသွင်းခြင်း၊ ဂိုထောင်ထည့်ခြင်း) များ ပြုလုပ်ရမည်။ အထူးသဖြင့် မိမိပေးသွင်းမည့်ခိုင်၊ ပွဲစား၊ ဌာန၏ လိုအပ်ချက်၊ စံချိန်၊ စံညွှန်းများကို လေ့လာ၍ အဆင့်မီအောင် ပြုပြင်ထားသို့ ပေးရမည်။

၂၈၉။ ကန်သတ်၊ တားမြစ်ခြင်းနှင့် အဆိပ်ဟုသတ်မှတ်သော ဓာတုဆေးဝါး (ပိုးသတ်ဆေး၊ ဖြန်းဆေးစသည်) များကို အထူး ဂရုစိုက်သိုလှောင်ရန်နှင့် ဆေးဝါးပါဝင်ရောစပ်ထားသော အခြားသော ဆေးများကိုလည်း လုံခြုံသောနေရာများတွင် စနစ်တကျထားရန်နှင့် အထူးသဖြင့် ကလေးသူငယ်များ၏ ကိုင်တွယ်သုံးစွဲမှုများမှ ကင်းလွတ်ရာ

များတွင်သာ ထားကြရမည်။ အလုပ်သမားများကိုလည်း သိရှိ
လိုက်နာစေရမည်။

၂၉၀။ နွားမများ၏ နို့အုံတွင်းမှ နို့ထွက်စေသောကြွက်သားများ
သည် နွားမ၏ ပဋိသန္ဓေလွယ်ထားသော နောက်ဆုံးရက်များနီးလာ
မှ နို့ထုတ် ယေရန်အတွက် စတင်ကြီးထွား အလုပ်လုပ်လေ့ရှိသော
ကြောင့် ၎င်းကိုယ်ဝန် (ဖီး) နှင့် နွားမများအား လာမည့်သားပေါက်
ချိန်တွင် နို့ကောင်းကောင်းထွက်စေရန်အတွက် အစာနု (Mash)
နှင့် အစာကြမ်း (Roughages) များကို ထိုအချိန်နှင့်ကိုက်၍
အထူးရောစပ် ပြုပြင်ပြီး ကြိုတင်ကျွေးမွေးရန် လိုအပ်လေသည်။

၂၉၁။ နွေရာသီ၌ အချိန်ရလျှင် မိမိ၏စိုက်ကွင်း၊ စိုက်ကွက်
အလွတ် (ရိတ်သိမ်းပြီးနေသော အကွက်လွတ်) များကိုလေ့လာပြီး
ကမူများ၊ မြောင်းများ၊ ချိုင့်များရှိနေပါက လိုအပ်သလို လူအား၊
စက်အားဖြင့် ဖို့ခြင်း၊ ဖာထေးခြင်း၊ မြေဆွေးဖြည့်ပေးခြင်း၊
မြေညှိယေးခြင်းများကို မျက်နှာစာညီနေရန် ပြုပြင်ပေးရမည်။

၂၉၂။ နှစ်ဆန်းတွင် လာမည့်နှစ်အတွက် မိမိစိုက်ပျိုးသွားမည့်
သီးနှံများအလိုက် မြေများစမ်းသပ်ပြီးနောက် တွက်ချက်၍
လိုအပ်သော ဓာတ်မြေဩဇာများကို ပွဲရုံများ၊ ကိုယ်စားလှယ်များ၊
အရောင်းဌာနများ နှင့် မိမိသယ်ယူစုဆောင်းမည့်အချိန်များအလိုက်
လိုအပ်သော အရေအတွက်ကို မပျက်မကွက်ရရှိအောင် ကြိုတင်
ညှိနှိုင်းခြင်း၊ ဝယ်ယူရန် စီစဉ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရမည်။

၂၉၃။ အခါအားလျော်စွာ စက်များ၏တာယာများ၌ လေထိုးထားသည့် လေပေါင်ချိန် (Pressure) များကို မှန်မမှန် စစ်ဆေးရမည်။ လယ်ထွန်စက်များမှာ အလုပ်များသဖြင့် ဂရုစိုက်၍ ရှေ့ဘီးနောက်ဘီး များကို လေပေါင်ချိန်တိုင်းကိရိယာဖြင့် ပုံမှန် (အချိန်မှန်) တိုင်းကြည့်နေရမည်။ အထူးသဖြင့် နွေရာသီနှင့် အလုပ်ချိန်များသော (အသုံးများသော) နေ့များတွင် လယ်ထွန်စက်အား 'လေပေါင်ချိန်' များမများ မတိုင်းခဲ့ပါက ပုံမှန်၊ အချိန်မှန် စစ်ဆေးလေ့ပြုည့်ထားခဲ့ပါလျှင် ဘီးများမှ လေကို 'လျှော့ပစ်ရန်' မလိုကြောင်း သတိပြုရမည်။

၂၉၄။ မိုးဥတုသည် ရက်ကြာတတ်သဖြင့် တိရစ္ဆာန်များအတွက် စုဆောင်း၊ သိုလှောင်ထားသော အစာဟောင်းများကို နွေရာသီအတွင်း လက်ကျန်မရှိအောင် သုံးစွဲပစ်ရမည်။ လာမည့်နှစ်အတွက် စတင် စုဆောင်းသော အစာများကိုသာ လိုအပ်သလို အခြောက်လှန်းခြင်း၊ သန့်စင်ခြင်းများပြုလုပ်ပြီးမှ ကြိုတင်လှုံ့ကျင်း၊ ဆေးကြောသန့်စင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ထားသော (အချိန်လိုအပ်ပါက ပိုးသတ်ဆေးဖြန်းခြင်း၊ ဆေးမှိုင်းတိုက်ခြင်းများ ပြုလုပ်ထားပြီးသော) သိုလှောင်ရုံ၊ ဂိုဒေါင် စသည်များတွင် စနစ်တကျ ထည့်သွင်းသိုလှောင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရမည်။ သို့ဖြင့် မိုးတွင်းကာလ အစိုပြန်ခြင်းနှင့် မှိုတက်ခြင်းများမှ သက်သာနိုင်လေသည်။

၂၉၅။ နို့စားရွှားမ (နို့ညစ်ရွှားမ) များ၊ နို့အုံပတ်ဝန်းကျင်တစ်ဝိုက်၊ နို့သီးတန်တစ်ဝိုက်နှင့် အမြီးရင်းနားတစ်ဝိုက်၌ရှိသော အမွှေးများကို

ဂရုစိုက်၍ ညှပ်ပေးနေရမည်။ အထူးသဖြင့် မိုးတွင်းကာလတွင် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် နွားမများ အမြဲလိုလို ရွံ့ပေ ညစ်ပတ်သဖြင့် ရေဆေးရာတွင် ခက်ခဲမှုမရှိပဲ၊ လုပ်သားများ အလုပ်တွင်ကျယ်စွာ လုပ်နိုင်ခြင်းအားဖြင့် သန့်ရှင်းသောနို့ကို ရစေ နိုင်သည်။

၂၉၆။ မိမိပြုလုပ်သိုလှောင်ထားသော မြက်ချဉ်ဖတ်များကို နမူနာ များယူ၍ နီးစပ်ရာတီပွေးကုဌာနများနှင့် ညှိနှိုင်းပြီး အာဟာရ အာနိသင် မည်သည့်အဆင့်ရှိသည်ကို သက်ဆိုင်ရာ သုတေသ နုဌာနများသို့ ပေးပို့၍ စမ်းသပ်ကြည့်ရှုသင့်သည်။ ဤစမ်းသပ် ချက်ပေါ် အမှီပြု၍ ရလာသည့်ရလဒ်အားဖြင့် မိမိပြုလုပ်သိုလှောင် ထားသော မြက်ချဉ်ဖတ်၏ အဆင့်အတန်း (အတန်းအစား) ကို သိနိုင်ပြီး လာမည့်နှစ် မြက်ချဉ်ဖတ်ပြုလုပ် သိုလှောင်ရာတွင် အထူး အထောက်အကူ ဖြစ်စေလိမ့်မည်။

၂၉၇။ မိမိခြံမှ လယ်ထွန်စက်အား ပုံသေရပ်ထားပြီး ပူလီကြိုးနှင့် ဆွဲရသော လုပ်ငန်းများ (လွှဖြတ်၊ အစာကြိတ်၊ ရေတင်စသည်များ) ၌ သုံးစွဲခဲ့လျှင် လယ်ထွန်စက်နှင့် အခြားစက်အားလှည့်ပတ်ရာတွင် သုံးသည့်သားရေပတ်ကြိုးကို တာယာများနှင့် မညီ (မထိ) အောင် ဂရုစိုက် စစ်ဆေးပြုပြင်ပေးရမည်။ ဂရုမပြုဘဲ အချိန်ကာလကြာရှည် စွာ အသုံးပြုခဲ့ပါက လယ်ထွန်စက်မှ ပူလီ၏ဝင်ရိုး စောင်းသွားနိုင် သည့်အပြင် တာယာအပြင်ဘက်အသားများလည်း ပွန်းပဲ့၍ ပျက်စီး စေလိမ့်မည်။ ထို့ပြင် သီးခြားသံဇကာဖြင့် တာယာနှင့် ပူလီကြားတွင်

ခံပေး (ကာပေး) ထားရမည်။ သို့ဖြင့် သားရေပတ်ကြိုးပြား ပြုတ်ထွက်ပါက လူကိုအန္တရာယ်ပေးခြင်းမှ ကာကွယ်ပြီးဖြစ်ပေ လိမ့်မည်။

၂၉၈။ နို့ထွက်ကောင်းသော နွားမများ၏ခြေမှ ခွာများကို မကြာခဏ စစ်ဆေး၍ ရှည်နေပါက လှီးဖြတ်ပေးခြင်းအားဖြင့် နို့ထွက်သက်တမ်း ရှည်စေနိုင်လေသည်။ ဤလုပ်ငန်းမှာ ပုံမှန်ပြုလုပ် ရမည်ဖြစ်ရာ သုံးစွဲရမည့် ခွာဖြတ်ကိရိယာကို အလွယ်ဆုံး ရနိုင်သော ပန်းပဲဖိုသုံး သံဖြတ် ကိရိယာ (အသွားထက်ထက်) တစ်ခု ကို ဝယ်ယူဆောင်ထားသင့်သည်။

၂၉၉။ ကြက်ခြံများရှိ အစာခွက်နှင့် ရေခွက်များကို အခါအား လျော်စွာ စစ်ဆေးပြီး သန့်ရှင်းရေး ဆေးကြော၊ သန့်စင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ပေးရမည်။ ဖြစ်နိုင်တတ်နိုင်ပါက ရေခွက်၊ ရေသောက် ကိရိယာများကို နေ့စဉ်စစ်ဆေးပြီး ရေများမသန့်ဟုထင်ပါက ချက်ချင်းဆေးကြော လဲလှယ်ပေးရမည်။

၃၀၀။ နွားပေါက်စများနှင့်ပတ်သက်၍ ပေါ့ဆခြင်းများကြောင့် အသေအပျောက်များတတ်သဖြင့် အထူးဂရုစိုက်၍ နို့စားနွားမ များနှင့် အတူ ပြုစုရမည်။ နို့နှင့် အစာများကို ပုံမှန်၊ အချိန်မှန် တိုက်ခြင်း၊ ကျွေးခြင်းပြုလုပ်ရမည်။ လေကောင်းလေသန့်ရပြီး 'လေစိမ်း' မတိုက် သော အခန်းတွင်ထားရမည်။ ပုံမှန်ကြီးထွား စေရန် ('ဝ' မသွားဘဲ ကြီးထွားစေရန်) ဂရုစိုက်ကျွေးမွေးရမည်။ ဒေသအလိုက် လိုအပ်သော ကာကွယ်ဆေးများကို တိမွေးကု

ဆရာဝန်များနှင့် ဆွေးနွေး၍ အသက်အရွယ်အလိုက်၊ ရက်ပတ်၊ လပတ် ပုံမှန်ထိုးပေးရမည်။ နွားငယ်များအား ချိုဖြတ်လိုပါက (၄) ရက်သားတွင် ကော့စတစ် (အက်ဆစ်) အတောင့် သုံး၍ဖြစ်စေ၊ ချိုဖြတ်သောညှပ်၊ သံပိုက်လုံးလျှပ်စစ်ချိုဖြတ်ကိရိယာ စသည်များကို မိမိတွင် အတွေ့အကြုံမရှိခဲ့ပါက တိမွေးကုဆရာဝန် အကူအညီဖြင့် ပြုလုပ်ရမည်။ 'ချို' များရှိနေခြင်းကြောင့် ကိုင်တွယ်၊ မောင်းနှင်သူ များသာမက နွားအချင်းချင်း ရန်ပြုပြီး ဝိုက်ပေါက်၊ သားလျော့၊ မျက်စိကန်း စသည်များဖြစ်တတ်ပြီး တန်ဖိုးကြီးမားသော နွားသီးနှင့် နွားမများ ဆုံးရှုံးတတ်သည်။

၃၀၁။ ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ စိုက်ပျိုးထားခဲ့ပါက မိုးမကျမီနှင့် မိုးကုန်ကာလများတွင် မိမိခြံမှရရှိသော ခြံထွက်မြေဩဇာများ (နွားများ၊ ကြက်ချေး၊ ဝက်ချေး၊ အောက်ခံဖွဲ စသည်များ) နှင့် အခြားသော ပိုတက်နှင့် မီးစုံးဓာတ်မြေဩဇာများကို နောက်စိုက်မည့် ဟင်းရွက်ခင်း မြေပေါ်သို့ ကြိုတင်ချပေးရမည်။ ဤကိစ္စကို မဖြစ်မနေပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သဖြင့် အားလပ်ချိန်များတွင် တဖြည်းဖြည်း ပြုလုပ်သွားကြရမည်။ အချိန်ကပ်၍ အခြားသော စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းနှင့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ၌ ရာသီအလိုက် အရေးတကြီးဆောင်ရွက်နေချိန်တွင် တစ်ဘက်မှ အတင်းအချိန်လုပြီး ခွဲ၍လုပ်ကိုင်ခြင်းမျိုး လုံးဝမဖြစ်သင့်ပေ။ စနစ် တကျ စိုက်ပျိုးထားသော ဟင်းသီးဟင်းရွက်ခင်းများသည် မွေးမြူရေးခြံ တစ်ခုလုံး၏ လှပသောရှုခင်းသာမက မီးဖိုချောင်အတွက် တစ်နှစ်ပတ်လုံး မပြတ်ဖြည့်ပေးနေမည့် ဟင်းအိုးကြီးပင်ဖြစ်သည်။

၃၀၂။ မိမိလုပ်နေသောလုပ်ငန်းမှာ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းဖြစ်
နေသော်လည်း မိမိတာဝန်ယူလုပ်ကိုင်နေရာတွင် အောင်မြင်မှု
ရရှိရန်အတွက် အမြဲ 'စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်း' အဖြစ်
ရှုမြင်နေရမည့်အပြင် "အရှုံး၊ အမြတ်" လုပ်ငန်းရပ်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း
အမြဲသတိပြုနေရမည်။ အထူးသဖြင့် သာမန်စက်မှုလက်မှု
ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းထက်ပို၍ တာဝန်ကြီးသော သက်ရှိ (အပင်နှင့်
တိရစ္ဆာန်) များအား ဘက်စုံ၊ ထောင့်စုံမှ နေ့ညမပြတ် ကိုင်တွယ်
လုပ်ကိုင်နေရသည့် ထူးခြားပြီး လူသားများအတွက် အလွန်အရေး
ပါသည့် ကုန်ထုတ် (ရိက္ခာ) လုပ်ငန်း (Industry) တစ်ခုအဖြစ်
ခံယူထားရမည်။

၃၀၃။ မိမိအနေနှင့် ခြံတွင်း (စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေး) လုပ်ငန်းများတွင်
လိုအပ်သည့်အချိန်မှအပ တစ်နေရာတည်း၌ အစအဆုံး အချိန်
ကုန်ခံပြီး ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ပေးနေခြင်းကို အလွန်အရေးကြီး၊
အထူးလိုအပ်သော အချိန်ကာလမှအပ (လုံးဝ) ရှောင်ကြဉ်ရမည်။
အခြားသောလုပ်ငန်းများဘက်၌ နေ့စဉ်အချိန်နှင့်အမျှ ပေါ်ပေါက်
ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်နေသော ပြဿနာများ၊ အခက်အခဲများ၊
နှောင့်နှေးမှုများအတွက် ညှိနှိုင်းပေးရန်ကိစ္စများနှင့် အထူးသဖြင့်
အချိန်မီ စတင် လုပ်ကိုင်ရမည့် လုပ်ငန်းများ၌ ဝင်ရောက်
ဆောင်ရွက်ပေးရန်အတွက် လစ်ဟင်းမှု၊ ပျက်ကွက်မှုဖြစ်ခဲ့ပါက
နောက်ပိုင်း ခြံလုပ်ငန်းရပ်အား ထိခိုက်နစ်နာမှုဖြစ်သည်ကို အမြဲ
သတိပြုရမည်။

၃၀၄။ လက်ရှိနှစ်၏လုပ်ငန်းများ ပြီးပြတ်၍ဖြစ်စေ၊ ပါးသွား၍ ဖြစ်စေရှိခဲ့လျှင် လာမည့်နှစ်အတွက် စိုက်ပျိုး၊ မွေးမြူလုပ်ကိုင် သွားမည့် လုပ်ငန်းကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပဏာမဆွေးနွေးပွဲကို မိမိခွဲတွင် အောက်ခြေအလုပ်သမားနှင့် ကြီးကြပ်သူများအားလုံးနှင့် မပျက်မကွက် ခေါ်ယူဆွေးနွေးမှုပြုလုပ်ရမည်။ ထိုအချိန်တွင် မိမိ လုပ်လိုသော၊ လုပ်ကိုင်သွားမည့်လုပ်ငန်းများနှင့် အစီအစဉ်များ၏ အကြမ်းပြေး (ပုံစံအကြမ်း) ကို အားလုံးပြောပြပြီး နောက်တစ်ကြိမ် ခေါ်မည့် ဆွေးနွေးပွဲမတိုင်မီဖြစ်စေ၊ ဆွေးနွေးပွဲ၌ဖြစ်စေ၊ ၎င်းတို့ တွေ့ရှိထင်မြင်သော တွေ့ရှိချက်၊ ခံစားချက်၊ လုပ်ကိုင်ပုံစနစ်များ ကို တင်ပြကြစေရန် လမ်းဖွင့်ပေးရမည်၊ ဖိတ်ခေါ်ရမည်။ တတ်နိုင်၊ ဖြစ်နိုင်ပါက ထိုပဏာမဆွေးနွေးပွဲတွင် ပြီးခဲ့သောကာလ (နှစ်အတွင်း) အောင်မြင်မှုနှင့် နစ်နာဆုံးရှုံးမှု ပျက်ကွက်မှုများကို မိမိ၏ အထောက်အထားများဖြင့် ပြောပြဆွေးနွေးရမည်။ (အပြစ် တင်ခြင်း မဖြစ်စေရ အတွေ့အကြုံနှင့် ချို့ယွင်းချက်များကိုရှင်းပြပြီး လာမည့်နှစ်နှင့် ကာလများအတွက် ကြိုတင်ကာကွယ်ရန်ဖြစ် ကြောင်း သိစေရမည်။ ၎င်းတို့ပါ တာဝန်ရှိပြီး ပူးပေါင်းလုပ်နေ ရကြောင်း သိစေရမည်။) သဘောပေါက်စေရမည်။

၃၀၅။ မြက်ချဉ်ဖတ်များကို 'ဆိတ်' နှင့် 'သိုး' များအား စားတတ် အောင် ကျင့်ပေးရမည်။ လိုအပ်ပါက 'ဝက်' များကိုပါ ကျွေးရမည်။ ဤသို့ကျွေးခြင်းဖြင့် အကျိုးရှိခဲ့ကြောင်း တွေ့ခဲ့ကြရသည်။ မြက် ချဉ်ဖတ်ကို တိုက်ရိုက်မကျွေးဘဲ အစာနု (Mash) နှင့် မျှ၍ ကျွေးသွားရမည်။ အထူးသဖြင့် ဆိတ်နှင့် သိုးများ သားမကျမီ (၁)

လခွဲမှ (၂) လအလိုတွင် တဖြည်းဖြည်း စကျေးရမည်။ တစ်နေ့ အများဆုံး (၁) ပိဿာခွဲမှ (၂) ပိဿာဖြစ်သင့်သည်။ သတိပြုရန်မှာ မြက်ချဉ်ဖတ်သည် အကောင်းစား ဖြစ်ရမည်။ အစာလက်ကျန်များ ကိုလည်း မကြာခဏ စစ်ပေးရမည်။ ပဲဖတ်၊ နှမ်းဖတ်၊ ပဲမှော်၊ ဖွဲနု၊ စက္ကံ စသည်များနှင့် ကောက်ရိုး၊ မြက်ချဉ်ဖတ် စသည်များ ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် နွေရာသီကုန်နှင့် မိုးဦးကျကာလများ အတွက် အလုံအလောက်ရှိနေရန် လိုအပ်သည်။

၃၀၆။ ခြံ့လုပ်သားများ ခြံ့တွင်း ပိုးသတ်ဆေး၊ ဓာတုဆေးဝါးနှင့် ကာကွယ်ဆေးများ သုံးစွဲရာတွင် သက်ဆိုင်ရာမှ သတ်မှတ်ထား သည့်အတိုင်း လိုက်နာစေရန်နှင့် အထူးသဖြင့် လိုအပ်သော လုပ်ငန်းခွင် ကာကွယ်ရေးဝတ်စုံ၊ ပစ္စည်းကိရိယာများကို ဦးခေါင်း၊ မျက်နှာ၊ ကိုယ်၊ ခြေ၊ လက် စသည်တို့ကို ဖုံးအုပ်ဝတ်ဆင်လျက် သုံးစွဲခြင်းများကို ပြုလုပ်စေရမည်။ လုပ်ငန်းပြီးပါကလည်း ပုံးအခွံ၊ ဆေးကျန်၊ ကိရိယာ၊ အဝတ်အစားများကို သတ်မှတ်နည်းများ အတိုင်း ဆေးကြောခြင်း၊ စွန့်ပစ်ခြင်း၊ ထားသို့ခြင်း၊ မြေမြှုပ်ခြင်းများ ကို မပျက်မကွက် ပြုလုပ်စေရမည်။

၃၀၇။ မွေးမြူရေးခြံတွင် အလုပ်သမားခန့်ထား၊ ငှားရမ်းသုံးစွဲခြင်း (အထူးသဖြင့် လခစား) များနှင့်ပတ်သက်၍ အထူးသတိပြုရမည်။ ခြံ့အများစုသည် မြို့ပြင်၊ မြို့နှင့်ဝေးရာများတွင်ရှိကြပြီး နီးစပ်ရာရွာမှ လူများကို သုံးစွဲကြရသည်။ ဤတွင် ရွာတစ်ရွာတည်းမှ ခြံ့လုပ်သား အားလုံးခန့်ထားခြင်းနှင့် ဆွေမျိုးတစ်စုအတွင်းမှလူများသာ ခန့်ထား ခြင်းကို တတ်နိုင်သမျှ ရှောင်သင့်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ရွာနှင့် အခြား

အုပ်စုများမှ လူများကိုလည်း မျှ၍ ခန့်ထားသင့်သည်။ ဥပမာ-(၃) ချီး (၂) ချီးဖြစ်လျှင် အထူးကောင်းသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာလူမျိုးများဖြစ်၍ မိသားစု (ဆွေမျိုး) အတွင်း၌ဖြစ်စေ၊ ရွာအတွင်း၌ဖြစ်စေ 'သာရေး နာရေး' များရှိခဲ့ပါက အများစုသည် ဆွေမျိုးသားချင်း၊ ရပ်ဆွေရပ်မျိုးများဖြစ်နေသဖြင့် အချို့ ငွေမည်မျှ ပိုပေးစေကာမူ ခြံလုပ်ငန်းကို (၃) ရက်မှ (၄) ရက်ခန့် လုံးဝအထိ မလာကြဘဲ အဆိုပါသာရေးကိစ္စနှင့် နာရေးကိစ္စများကို နေ့ည မရှောင် စိတ်ရောကိုယ်ပါ (အိမ်များ မီးခိုးတိတ်) သွားရောက် လုပ်ကိုင်ပေးလေ့ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ လူမှုရေးဖြစ်၍ ခွင့်ပြုကြရသောကြောင့် ခြံလုပ်ငန်းအတွင်း တိရစ္ဆာန်များ၊ အစာ ကျွေး၊ ရေထည့်ကအစ ပြဿနာဖြစ်လေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အခြား မိသားစုနှင့် ရွာမှ လုပ်သားများ (၁) ချီးခန့်ရှိနေပါမှ ခြံလုပ်ငန်းကို အရှိန်မယှက် ထိန်းသွားနိုင်ပေလိမ့်မည်။

၃၀၈။ မိုးလေဝသသည် လုံးဝအားကိုးမျှော်မှန်း ထိန်းချုပ်မရနိုင် သောကိစ္စဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းကို လုံးဝအားကိုးယုံကြည်ပြီး မိမိတို့၏ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းထွက်ကုန် (ကောက်ပဲ သီးနှံ၊ အသား၊ ဥ၊ နို့) များကို အမြောက်အမြားထွက်လိမ့်မည်ဟု မည်သည့် နှစ်မှ စိတ်ချလက်ချ ကြိုတင်ပြီး ကျိန်းသေတွက်မထားရ။ သက်ရှိများဖြစ်၍ မိုးလေဝသအခြေအနေပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို စိုက်ပျိုးပင်များက ပိုခံရသလို မွေးမြူရေးတိရစ္ဆာန်များ၌မူ အလွန်ဆိုးရွားစွာ ခံစားရမှု မရှိတတ်ပေ။ အနည်းနှင့်အများသာ

ထိခိုက်လေ့ ရှိတတ်သည်။ သို့သော် မိုးလေဝသမကောင်း၍ စိုက်ပျိုးပင် ကောက်ပဲ သီးနှံပျက်စီးဆုံးရှုံးပါက တိရစ္ဆာန်များအတွက် သွယ်ဝိုက်၍ ထိခိုက်လေ့ ရှိသည်။ အများနှင့်ဖြစ်၍ အစာဈေးနှုန်းများ သိသိသာသာကြီးမားခြင်း (ဈေးများတက်ခြင်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဈေးကြီးပေးဝယ်သော်လည်း မိမိလိုချင်သော အမျိုးအစားကို မရတတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း၌ စိုက်ပျိုးထားကြသော သီးထပ်၊ သီးညှပ်များအပါအဝင် မိုးလေဝသဖောက်ပြန်မှုကြောင့် ပျက်စီးရခြင်းများသည် လူသားတို့ စားရန်အတွက်ပင် လုံလောက်မှုမရှိဖြစ်တတ်သည်။ တိရစ္ဆာန်အစာများ ဈေးတက်ခြင်းမှာ ခြံလုပ်ငန်းအား အကြီးအကျယ် ထိခိုက်လေ့ရှိသည်။ သို့သော် ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ မိမိခြံတစ်ခုတည်း မဟုတ်သောကြောင့် မိမိအထူးကြိုးစားကျွေးမွေး၍ အချိန်တန် ဈေးကွက်တင်ရောင်းနိုင်ခဲ့ပါက (အများစုမှ အထွက်မကောင်းခြင်းကြောင့်) မိမိ၏ ထွက်ကုန်များက ဈေးကောင်းကောင်းနှင့် ရောင်းချနိုင်မည်ဖြစ်၍ အပိုကုန်ကျခဲ့သောအစာဖိုးမှ အခြားသောကုန်ကျစရိတ် အမျိုးမျိုးတို့အား ကာမိပြီး 'အမြတ်' သည် ခါတိုင်းထက် ပိုရနိုင်သည်ကို သတိပြုရမည်။

နိဂုံး

ယခုရေးသားဖော်ပြခဲ့သော အချက်များမှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများ အပါအဝင် နိုင်ငံမရွေး ပွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ငန်း လုပ်စဉ် အခြေခံအချက်များသာ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအချက်များကို မူလ သဘာဝတရားကြီးမှ အခြေခံ၍ လက်တွေ့ပွေးမြူစိုက်ပျိုးရာမှ ရရှိလာခဲ့ကြသည်များသာဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့သော အခြေခံအချက်နှင့် အတွေ့အကြုံများအတွက် နှစ်ပေါင်းထောင်နှင့်ချီ၍ ပေးဆပ်ခဲ့ကြရသောတန်ဖိုးများ (အချိန်၊ ငွေ၊ ပစ္စည်း၊ လူ၊ အသက်၊ သွေး၊ ခွေး စသည်များ) မှာကား ကြီးမားလှသည်ကို သတိပြုရန် လိုပေသည်။

ခြံပိုင်ရှင်နှင့် မန်နေဂျာများသည် မိမိတို့လုပ်ငန်းကို အောင်မြင်မှု ရရှိလိုပါက "စီးပွားရေးကုန်ထုတ်လုပ်ငန်း" အဖြစ် အမြဲသဘော ထား ကျင့်သုံးလုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်နေကြရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

လုပ်ငန်းအောင်မြင်မှုမှာလည်း အချို့နေရာတွင် လက်ရှိ အခြေအနေ၊ လူပုဂ္ဂိုလ်၊ လုပ်သား၊ စက်၊ ပစ္စည်း စသည့် ထည့်သွင်း ပံ့ပိုးပစ္စည်းများ၊ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်နိုင်ငံများ၏ သဘောထားနှင့် စီးပွားရေးအခြေအနေများ လက်ရှိပြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးပူဝါဒ စသည့်အပေါ်တွင် တည်ရှိပြီး ပြောင်းလဲမှုရှိနိုင် သည်ကို အမြဲလေ့လာ ပြုပြင်ဆောင်ရွက်နေရပေလိမ့်မည်။

သတိပြုရန်မှာ လူ့ယဉ်ကျေးမှုအရလည်းကောင်း၊ သမိုင်း ကြောင်းအရလည်းကောင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ပွေးမြူရေးလုပ်ငန်း

နိဂုံး

ယခုရေးသားဖော်ပြခဲ့သော အချက်များမှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများ အပါအဝင် နိုင်ငံမရွေး မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ငန်း လုပ်စဉ် အခြေခံအချက်များသာ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအချက်များကို မူလ သဘာဝတရားကြီးမှ အခြေခံ၍ လက်တွေ့မွေးမြူစိုက်ပျိုးရာမှ ရရှိလာခဲ့ကြသည်များသာဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့သော အခြေခံအချက်နှင့် အတွေ့အကြုံများအတွက် နှစ်ပေါင်းထောင်နှင့်ချီ၍ ပေးဆပ်ခဲ့ကြရသောတန်ဖိုးများ (အချိန်၊ ငွေ၊ ပစ္စည်း၊ လူ၊ အသက်၊ သွေး၊ ခွေး စသည်များ) မှာကား ကြီးမားလှသည်ကို သတိပြုရန် လိုပေသည်။

ခြံငိုင်းရှင်နှင့် မန်နေဂျာများသည် မိမိတို့လုပ်ငန်းကို အောင်မြင်မှု ရရှိလိုပါက “စီးပွားရေးကုန်ထုတ်လုပ်ငန်း” အဖြစ် အမြဲသဘော ထား ကျင့်သုံးလုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်နေကြရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

လုပ်ငန်းအောင်မြင်မှုမှာလည်း အချို့နေရာတွင် လက်ရှိ အခြေအနေ၊ လူပုဂ္ဂိုလ်၊ လုပ်သား၊ စက်၊ ပစ္စည်း စသည့် ထည့်သွင်း ပံ့ပိုးပစ္စည်းများ၊ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်နိုင်ငံများ၏ သဘောထားနှင့် စီးပွားရေးအခြေအနေများ လက်ရှိပြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးမူဝါဒ စသည့်အပေါ်တွင် တည်ရှိပြီး ပြောင်းလဲမှုရှိနိုင် သည်ကို အမြဲလေ့လာ ပြုပြင်ဆောင်ရွက်နေရပေလိမ့်မည်။

သတိပြုရန်မှာ လူ့ယဉ်ကျေးမှုအရလည်းကောင်း၊ သမိုင်း ကြောင်းအရလည်းကောင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း

ဝမ်းခြောက်လှုပ်ငန်းတိုင်းများနှင့် ခြံမန်နေဂျာများဆောင်ရွက်ရန်

များကို ရေရှည်တွင် မည်သည့်အရာကမှ ကျော်လွှား၊ ပစ်ပယ်၊ လျှစ်လျူရှု၍ မရနိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

သာမန်အားဖြင့် ခြံမန်နေဂျာ၊ ခြံတာဝန်ခံ၊ ခြံပိုင်ရှင်ဟု ခေါ်နေကြသော်လည်း ၎င်းတို့၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ရပ်များသည်ကား ခြံ ကြီးသည်၊ ငယ်သည်မဟုတ်၊ အခြေခံလုပ်ရပ်များ၌မူကား တူညီနေကြပြီး မျက်ခြည်ပြတ်မခံနိုင်အောင် အရေးပါလှပေသည်။

ခြံလုပ်ငန်း တာဝန်ယူလုပ်ကိုင်သူတိုင်းသည် ခြံလုပ်ငန်းရပ် များကို သုံးပွင့်ဆိုင်ဖြစ်အောင် အချိန်မရွေး စီစဉ်၊ စည်းရုံး ဆောင်ရွက်နေရသူများသာ ဖြစ်လေသည်။

- ၁။ အလုပ်သမား၊ တီရွာန်၊ သစ်ပင်စသည့် “သက်ရှိ” များကို စုပေါင်း၍လည်းကောင်း၊
- ၂။ အစာ၊ ပစ္စည်း၊ ကိရိယာ၊ ယာဉ်၊ စက်၊ ဓာတုဆေးဝါး၊ အဆောက်အအုံ၊ မြေကြီး စသည့် “သက်မဲ့” များကို စုပေါင်း၍လည်းကောင်း၊
- ၃။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် မည်သူမှ အစိုးမရ၍ ထိန်းချုပ်ခြင်း မပြုနိုင်သော “ဥတုရာသီအလိုက်” ကိုလည်းကောင်း

စသည့် အထက်ပါ အချက်ကြီး (၃) ချက်ကို “ဖိုခနောက် ဆိုင်” စုပေါင်းပြီး ဟန်ချက်ညီညီဖြင့် အချိန်ကိုက်ဖြစ်နေအောင် စီစဉ်၊ ဆောင်ရွက်၊ ကြီးကြပ် လုပ်ကိုင်နေရသည့်သူသာ ဖြစ်လေ သည်။

ဝင်းလွင်(လက်ပံတန်း)

တစ်နည်းအားဖြင့် မန်နေဂျာသည် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းကို နောင်ဖြစ်လာမည့် သတ္တဝါ၊ အပင်နှင့် ထွေးနှုန်းများ၌ မည်မျှထွက်မည်၊ ရမည်မှန်းမသိ၊ မသေချာဘဲနှင့် ကြိုတင်ရင်းနှီး မြှုပ်နှံခြင်း (အချို့ ချေးငွေများဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်း) ဖြင့် “ဖောင်ဖျက်၍ တိုက်ပွဲဝင်” နေသည့် သူရဲကောင်းတစ်ဦးသာ ဖြစ်လေသည်။

၎င်းသည် ပင်လယ်တွင်း၌ ခုတ်မောင်းနေသော ပင်လယ်ကူး သင်္ဘောကြီးတစ်စင်းကို ရိုရာအရပ် (ပန်းတိုင်) ရောက်အောင် လှ၊ စက်၊ စက်ဆီ၊ ချောဆီများနှင့် သင်္ဘောဦးခန်းရှိ သံလိုက်အိမ်မြှောင်နှင့် အခြားသော အချက်ပြကိရိယာမျိုးစုံတို့ကို စုပေါင်းပြီး ရာသီဥတုနှင့် မုန်တိုင်းများကို ရင်ဆိုင်လျက် “တက်မကြီး” ကို ဖြောင့်တန်းနေအောင် တွက်ချက်ကိုင်တွယ် မောင်းနှင်နေရသည့် ကပ္ပတိန် (မာလိန်မှူး) တစ်ဦးကဲ့သို့ပင် ဖြစ်လေသည်။

သို့ဖြင့် ခြံလုပ်ငန်းရပ်များနှင့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းရပ်များကို အခက်အခဲမရှိဘဲ ကြိုတင်ပြင်ဆင်၊ ကာကွယ်ပြီး အလွယ်တကူ ရှောင်ရှား ကျော်လွှားနိုင်ရန်နှင့် ရည်မှန်းချက်ရှိရာကို ချောမွေ့ အောင်မြင်စွာ ရောက်ရှိရန်အတွက် ဤစာအုပ်ပါအချက်များက လက်တွေ့လုပ်ကိုင်သွားရာတွင် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ မလွဲ မသွေ အမှန်တကယ် အထူးအထောက်အကူပြုလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

ဝင်းလွင် (လက်ပံတန်း)